

Rara

73

11789

a

8

89

Calla

107
1184

48/73 | 117 89(x)

the lid

to the

20

Joannis Caselii
opuscula varii Argumenti, imprimis philo-
sophici.

1712

Casa

IOAN. CASELI

AD IULIVM IAGMAN

48/73/11789 (X)

- 1 an: Caselius, Johannes: Ad Davidem Hilohenium
ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ 1604
- 2 an: Caselius, Johannes: ΠΡΟΤΡΑΜΜΑ ΙΝ ΒΑΣΑΝΙΕΤΗΝ
Themistii 1606
- 3 an: Caselius, Johannes: ΠΡΟΤΡΑΜΜΑ. sub dies
festos Paschatis 1603
- 4 an: Caselius, Johannes: Ad Guilelmum Henricum
Cranichfeldium... epistola. 1594
- 5 an: Caselius, Johannes: Ad Guilelmum Henricum
Cranichfeldium epistola wagaretixy. 1592
- 6 an: Caselius, Johannes: Ad Ernestum a Steinberg
in Bodenburg epistola... 1606.
- 7 an: Caselius, Johannes: Ad Henricum-Julium
Jagman ... epistola... 1609.
- 8 an: Caselius, Johannes: Ad Ludolphem Klencken
epistola... 1609.
- 9 an: Caselius, Johannes: Ad Ioan. Reccium
epistola... 1610.
- 10 an: Vituperatio philosophiae ex Gorgia
Platonis. 1587.
- ✓ 11 an: Galeni aureolus libellus... 1592.
- 2 12 an: ΔΙΩΝΟΣ 1589.
- co 13 an: Cicero, M. T.: Ad T. Atticum liber primus.
Cum prooemio Ioannis Caselii. 1569.

Chisa

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and includes some lines that appear to be numbered or bulleted. At the bottom center of the page, there is a faint, circular stamp or seal, which is also illegible.

IOAN. CASELI
AD IULIVM IAGMAN.
EPISTOLA.

Obiter de modestia,
Nonnulla de studio dicendi,
Vtilia de lectione historiae.

LECTORI.

Nil vetat esse alijs, vni quod scribimus, vsui.
Nec quid enim, cui nos volumus, decedit amico:
Hic etiam fauceat tibi, quem ditauerit à me.
Sic quoq; præteriens, fortè è fragrantibus hortis,
Inuidiam citra, lætos captabit odores,
Et sibi gaudebit dominus tam nobilis horti.
Quare age fidenter, quas vis, quasi sepe reuulsa,
Carpe tibi dulces in apricis collibus vnas.

HELMÆSTADI,
In acad. Iulia excudebat Iacobus Lucius.

clō lō cx,

*Hunc amicum
et politum
J. dn.
Georgio
Fabrice
amico
beniudicibus
mittit
Iulius Cæsar
in Fl. et G.*

De dignitate & vtilitate historiarum.

THucydides ait ιστορίαν εἶναι κτήμα ἑσπέριον, ac si dicas esse quasi perpetuum thesaurum, tum quod eo memoria rerum gestarum custodiatur, tum quod ijs, quae gesta sunt, erudiantur ad futura animi, quando similia in vitam mortalium identidem incidunt.

Polybius - μηδεμίαν ἐπιμοτέραν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις διορθωσῶν τῆς τῶν πραγμάτων περὶ αἰσθητικῆς, - scientiarum gestarum nullam esse promptiorem emendandae vitae mortalium.

Idem - Φάσκοντες ἀληθινώτατον μὲν εἶναι παιδείαν καὶ γυμνασία, πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις τὴν ἐκ τῆς ιστορίας μάθησιν ἐναργεστάτην ἢ καὶ μόνην διδάσκαλον τῶν δυνάμεθ' αἰσθητικῆς τῆς τύχης μεταβολῆς ἁναίως ὑποφέρειν, τὴν τῶν ἀλλοτριῶν ἁβιπεισιῶν ὑπομνησιν, - affirmant, doctrinam, quae capitur ex historia, disciplinam & exercitationem esse ad negotia civilia, & commemorationem alienorum casuum esse praesentissimam & solam magistram, ut fortuna vicissitudines generoso animo toleremus.

Idem. ὅτι ιστορία μεγίστη θεῖν ἑπιμερία κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, historiam esse publicè & priuatim maximè praesidio.

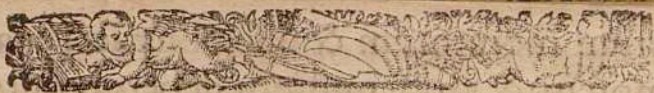
Diodorus Siculus. ιστορία παρὰ τῆς ἀληθείας, sacra interpretis veritatis est, non solum quod refert, quae reuera gesta sunt, sed etiam quae vera, recta, iusta & salutaria sunt.

Strabo scribit, ιστορικὰ ὑπομνήματα χηρίσματα εἶναι εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν: commentationes historicas ad moralem & civilem philosophiam vsui esse.

Cicero. Historia testis temporum, lux veritatis, vita memoria, magistra vitae, nuntia vetustatis.

Sallustius. Ex his negotijs, quae ingenio exercentur, imprimis magno vsui est memoria rerum gestarum. Nam saepe audiui ego praclaros viros nostrae civitatis solitos ita dicere, cum maiorum imagines intuerentur, vehementissimè animum sibi ad virtutem accendi, scilicet non ceram illam, neque figuram, tantam vim in se habere, sed memoria rerum gestarum eam flammam egregijs viris in pectore crescere neque prius sedari, quam virtus eorum famam atque gloriam adaequaverit.

48/73/11789 (X)

IOAN. CASELIUS
IULIO FAGMAN. JOANNIS
CANCELLARII BRUNSVIG. F.

iuueni nobilissimo in Hardeffen, Göttingen & VVernroda

S. D.

Voties est mittendi commoditas, aut scribo, etsi paucis, aut mitto, quæ legas, ab ætate & conditione & studijs tuis non aliena: fateor autem, neq; sic satis à me tibi fieri, vt tu optes, & ego debeam: tu verò mihi ignoscas: nouisti enim rationem ætatis & valetudinis meæ, ne quid dicam de alijs scriptionibus. Hæ enim, & rariores, quàm olim erant, sunt hodie occupationes meæ. Cum autem tuarum quædam capita relicta à me hætenus habeam in memoria, alia non meminerim, inspicio fasciculum. Plures enim dedisti ab autumno, quod est argumentum non solum tuæ in me beneuolentiæ, sed diligentia, quam ponis in litterarum studijs, quod etiam præ te fers: vbi ostendis te

meorum monitorum & disciplinæ Io. Peparini memorem, & vtriq; multum debere profiteris. Voluerat Cl. pater tuus (id erat anno abhinc decimo tertio) & te, & fratrem tuum Ioannem Ernestum, educari prima illa vestra ætate domi meæ, in consuetudine plurium æqualium, qui colerent litteras, vt animos doctrina imbuerent, & vitam instruerent, cùm elegantia morum, tùm modestia: quam virtutum aliquod principium, quasiq; fundamentū iudicaremus. Cum enim modum determinet actionibꝫ adolescentis ætatis, ad virtutem viam sternere rectè dici existimabitur: primùm enim, locum petulantia non dat: alterum est, quòd in primis vitam siccam, vt cum comico loquar, præcipit, quæ Græcis dicitur *σωφροσύνη*: quam ad proximum parietem pietatis domum habere cecinit olim Critias, quo carmine carpebat reliquæ Græciæ bibacitatem, sobrietatem Laconum prædicans, in bona valetudine finem, hilaritatem limitem conuiuij statuentium. Hunc enim qui migret, nihil de rebus diuinis, vix aliquid de litteris cogitet. Meminere familiares me dicere, Musas non vineam habitatum concessisse, neque factum earum

rum præfidem Dionysum: sed poëtas eos iussisse hortos incolere & ambulare ad scaturigines fontium: sed mitto iam fabulas, quamuis eruditæ & teneris semper aliquid intelligentiæ ferentes. Tum igitur, quod ad vos, bene se habebant vtriusq; rei principia: nec erat quod in te fratrem tuo desiderarem: quo nomine non solum vobis & patri vestro, sed mihi etiam gratulabar: vobis, quibus bene vellem: mihi, vt qui occasionem de vobis bene merendi nactus fuisset, atq; occasionem grati mei animi probandi vestro patri, & meo & publico nomine. Cum enim ipsi essent cordi res academicæ, tum me ita diligebat, vt de meis rebus & me audiret, & sæpè ex me quæreret. Quare mirificè cupiebam ipsum confirmare in illa erga me benevolentia, cum simul magni viri beneficentiam honesta ratione prouocarem, qui plurimum ob dignitatem, quam gerebat, auctoritate apud proceres valebat, & apud ipsum principem. Sed omnia hæc turbabat pauculis mensibus, siue plusculis diebus publica calamitas. Irrepsit huc fortè contagium pestilens, quod serperet etiam latius: quo factum est, vt & Holsatiæ princeps

Ioannes, Frid. III. regis Daniæ F. qui & ipse recens venerat, vt de exemplo fratris Hulderici in acad. Iulia studia litterarum coleret, hinc se commoueret in vicinam arcem Schoeningam, cui & ibi præstò esse iubebar, vt & antè hic ipfius ftatri præsto, quasiq; vnus de familia fueram. Pater autem vos itinere diei vltierius in montes Hercynios transferebat, iubens vnà vobiscum esse filium meum: quod, vti erat, habui in singulari beneficio. Ita educationis vestræ ratione, nouum de vobis consilium pater pro re nata capiens, non solùm quid ipse sentirem, exquirebat, sed flagitabat eruditum & prudentem iuuenem, cuius industria in vobis ad officium educandis, quocunque iretis, rectè vteretur: ostendi Ioannem Peparinum, qui etsi se ad studium legum de paterno exemplo, etiam de consilio Alberti Clampij, cuius auctoritatem, vt cognati & viri Cl. rectè sequeretur, applicuerat, tamen nullam partem studij sapientiæ neglexerat, & plerasq; excoluerat, cum & ingenio acri esset, & quod aggressus fuisset, ageret, quanta diligentia par erat. Sic iuuenem spectatæ fidei, nec vulgaris doctrinæ commendavi Cl. patri

4
tri vestro, nihilominus ipsum faciens cenforem
iudicij mei. Pater cum Peparini & doctrinam
& mores probasset, misit vos domo procul, pri-
mum in superiorem Germaniam, deinde in
Galliam: cognoui postea sæpè ex ipsius sermo-
nibus, & ex interuallo ex vestris item litteris, o-
mnia rectè geri, & ita se habere, vt ego spem fe-
ceram, & parentes optauerant, & vobis maxi-
mè expediebat. Maiorem autem mihi fidem
faciebat, quòd certò compereram, Ioachimum
Cl. V. Ioachimi F. Götziū vobis ætate maio-
rem, in vestro contubernio magnis passibus
progredi, & adeptum iam modestiæ & doctri-
næ laudem singularem. Quare cum ita de vobis
tūm meritis fuerit communis educator vester,
satis causæ tibi fuit, & gratè facis, neque minus
prudenter (quid enim magis ex re tua?) qui viri
de vobis benè meriti præceptorum te ita memo-
rem ostendas, vt tam ipsi, quàm mihi etiamnum
dicto audientem profitearis. Mihi autem du-
plici ratione fidem facis, tūm ipso scriptionis
tanquam telæ filo, tūm earum litterarum stu-
dio, in quibus te totos dies esse scribis, & id abs-
que interpellatoribus, quorum consuetudine
quoti-

quotidie frui fortunatiores soletis. Loquuntur enim plures tuæ ad me litteræ, neque non illæ breuiusculæ, quas mihi has ad te exorso, reddidit puer tuus, te legere atq; relegere optimos quosq; scriptores: quod qui non faciunt, ipsi sibi nouum & alienum genus sermonis iuueniunt, atq; etiam confingere necesse habent, quod elegantius doctorum nemo probet, siue sensa animi, siue verba, siue compositionem ipsam spectes. Rectè te ita quasi manu duxit magister ille: tu ijsdem vestigijs rectè ingressus, perge, quâ cœpisti, donec te perfeceris: hoc autem te obtinuisse putabis, quando ipse tibi placebis, siue satisfacies. Cum fastidio enim & lentè sua probant, qui arti incumbunt sedulò. Neq; nolim, vt quæ passim super ea re notauit, legas. Monendo enim, familiarium alios de alijs docui, quæ cum singulis primum essent vsui, tum præterea alios, si qui attenderent, vel nouis quæceptis erudirent, vel aberrantes corrigerent, vel rectâ ingressos in via retinerent. Puto enim neq; hoc esse de nihilo. Neq; auctor esse desino integræ artis cognoscendæ, deterrens simul ingenia à fætentibus lacumis, quas nuper gloriosa insci-

tia è

5
tia è cænosis paludibus, secus quàm in vrbem
ductibus super eleganter extructis fornicibus
aquam limpidissimam in vsus priuatos & pub-
licos ducebant: hi noui magistri & ingenia de-
ludunt, & nocent publicè. Tuum porrò scri-
bendi studium cum valdè probem, tum alte-
rum magis probò, quod à libris legum transi-
ens, pluribus etiam horis es in historia. Fac ve-
rò, vt, cum neq; veteres neglexeris, neq; negli-
gas recentes, semper præter oblectationem spe-
ctans veriore finem, siue prorsus proprium,
vt prudentior à libris abeas ad res gerendas, siue
priuatas, siue publicas. Traduc istud studium
in philosophiam: neq; fortè aberrat, qui è factis
singularibus, quæ sunt historiæ, illam inter mor-
tales natam suspicetur: quod cum de scientia
ciuili ita prorsus se habeat, de priore, quæ illi
quoq; subiacet, negari non potest. In singulis
enim euentus ostendit, quid benè, quid malè
factum sit, atq; ita omnibus ille, siue pluribus
collectis, id constituendum censeat, quod ve-
rum, rectum, atq; demum felix sit. Lectoris fa-
ni est, hoc modo præsentia metiri è præteritis,
vt de eorum, quæ gerenda sint, exitu aliquid de-

termines, siue non temerè omineris. Cæterum,
vt nihil attinet amore perculso graui laudare,
quam pridem depereat, virginem, ita non opus
est, historiam, delicias tuas, tibi commendare,
quam ab occasu, vt mihi ab alijs ante quoq; ex-
positum est, in ipsam mediam noctem manibus
teris: qua ferè hora, aut altera post expergef-
ctus, ad auroram peruigilo: præmissis potiori-
bus, neq; tum, neq; postea interdiu ad eius ge-
neris scripta respicio. Ita cum affectus sim, &
faciam, non possum, quin hoc acre historiæ stu-
dium, quo flagras, clara voce probem, & tibi
quasi plausum dem: vt alacrius curras, mihi li-
buit & rectum spatium currenti gratulari: adij-
ciam, nec ea multa tamen, quæ eodem faciant:
in his præcipuum est, quod verbo modò attigi,
non omnibus etiam notum, nedum familiare,
historiæ scriptoribus. Sunt enim qui narrent
fortè vera, hoc enim historiæ caput est, & hæc
eius prima virtus. Qui enim veritatem non pol-
liceatur, & antè omnia propositam minus ha-
beat, inferior fabulatore sit, quando hic quoq;
ferri potest, qui vel nugis inuoluta quædam sa-
lutaria habet, vel nugacitate non fallere, sed
oble-

6
oblectare auditorem, instituerit, fortè quæ quo-
rumq; relatu acceperint, delectu accuratè nullo
habito, siue perfecta, siue manca sit narratio,
nulla de re moneat, neq; possit, qui rectè ipse ni-
hil didicerit. Hoc autem alterum est, & illo po-
tius: idem hic, quod verus segetis siue arboris
fructus sit. Illud ab omnibus expectatur: hoc
præstant pauci admodum. Neq; tamen nulli
digitum, aut sententia aut verbo, intendant in
id, quod ex usu sit, quod neq; in Herodoto desi-
dero. Poterat autem omnibus exemplo, & pro
regula esse, ex vetustissimis optimus, Thucydi-
des, quem alij, vt perceptu difficilem statim,
neq; degustatum reijciunt, alij in periclitanda
sententia ardui scriptoris deficiunt, vt paucos
lectores inueniat, qui ex agro maximè feraci,
sed aspero, maturas segetes in horrea cõuehant.
Etenim oratione non solùm à vulgo, sed ab ar-
tificibus longiùs recessit, siue prisca sæculi con-
suetudo sermonis fuit, siue ille talem habuit ge-
nium. Mihi commodè euenit, quod Melan-
chthon nobis fuerat interpretatus sanè multa
in Thucydide, quodq; habebam orationes Thu-
cydideas in Latinum sermonem conuersas à

Ioan. Casa, à Petro Victorio editas Florentiæ anno abhinc quinquagesimo: earundem editionem his diebus iterum parabam, profuturas sapientiæ historicæ cultoribus minimè dubitans. In cæteris vnus est, siue vnicus Polybius, intellectu in alijs omnibus facilis, in quibusdam non item: qui vtramq; personam, non personatus ipse sustinet. Namq; & in historia fide dignus est, vt quisquam omnium, & qui non nisi exploratissima scripserit, non solùm consilijs multis interfuerit, sed rem militarem omnem intellexerit, disertus etiam & perspicuus præter rei naturam, & docet, vt philosophus, nisi quis stupor, stipesue sit, in actionibus atq; negotijs quid detesteris, & fugias, quid probes, & sequaris, vt tu quoq; facias, quousq; id tua conditio ferat. Quædam enim omnibus, quædam perpaucis, quædam paucissimis, ac fortè solis regibus conueniant. Eum ego certè, cum me, alijs academijs relictis peregrinandi satur, dedissem iuuenis in otium litterarum, quò semper respexeram, cum admiratione legi, & intellexi statim, præter ea, quæ ad militiam proximè pertinent, de quorum vera sententia desperarem, aut in ijs
tan-

tanquam mihi non profuturis minimum operæ
ponendum non putarem. Ad hunc quoq; cog-
noscendum accingere, Iagmannida: auctorita-
tem non subterfugiam, teq; indemnem præsta-
bo: quia auguror futurum, vt tu alijsq; (& idem
alijs enim dedi, & porrò dabo) mihi de hoc con-
filio gratias agatis. Habemus enim nobilem hi-
storiæ scriptorem beneficio Isaaci Casauboni,
quem legere magno nostro bono queamus, &
iuuenes nobiles debeatis: hoc etiam auidius,
quòd eiusdem commentarios propediem ha-
bebimus, qui cuiusmodi sint, è præfatione ad re-
gem facillè possumus statuere: imò expectatio-
nem illi etiam nostram superabunt. Sunt au-
tem eiusdem viri scripta cæteta eiusmodi, quæ
testantur ipsum, vel solum esse, vel in primis, qui
bene de re litteraria mereri possit, & præclare
omninò mereatur. Neq; verò negligere aut
contemnere cæteros rerum per orbem gesta-
rum scriptores iubeam. Certè enim legendi
sunt, sed examinandi & ad quasq; rationes & ad
omnes coniecturas, vt falsa repudiemus, dubia
in medio relinquamus, certaprehendamus, atq;
ex his veros ipsi ad vitam siue consilia priuatim

& publicè, & pace, & in militia fructus capiamus. Neq; de alijs in studio historico necessarijs te monere attinet, quæ maximam partem cognouisti & inuestigare pergis. Nihil enim videt in historia, qui tempora ignorat, neq; mente omnia maria nauigat & per omnes terras iter facit, vt quasi & hoc sæculo & præteritis omnibus vitam agat, cumq; sit, vbi est, tum à nullo loco abesse intelligitur. His bigis ad Historiæ quis rectâ feliciterq; vehitur: sine temporis autem lociq; cognitione memoria quarumq; rerum temeraria nihiliq; est. Notationes autem temporum confecere plures in vniuersum, alij ad certa tempora & certos scriptores: & lectorum ferè quisq; hanc operam suæ memoriæ rectè nauat. Exquisitè haberi illa fortè nequeant: non longissimè aberrare ad institutum satis est. Situs autem orbis omniumq; ipsius partium ante oculos hodiè ita positus est, vt vllò vnquam sæculo: nostrum profectò hac in re adeo felix est, vt de tenuioribus aliquis paruo ære sibi ea paret, quæ reges olim multis etiam talentis non inuenirent. Manuductione aliqua opus est mathematici, cuiusmodi semper in promptu fuit
& ho-

8
& hodiè est in academia Iulia. Namq; primam
& plenissimam operam hic præstitit, medicus
idemq; philosophus & mathematicus celeberrimus,
Duncanus Liddelius Scotus, qui quoq; omnem
historiam ad vnguem nouit: proximis annis vir
doctissimus Nicolaus Granus Suecus item dexterrimè
& singulari cum laude docuit: docet hodie
quotidie magna diligentia Græcarum litterarum
professor, Rudolphus Depholdius, nostras à
Visurgi, ipse quoq; assiduus lector historiarum.
Dederas præterea mihi occasionem alia aliqua
de re scribendi, per utili illa quidem & illis
cognitu, de quibus erit ea disputatio, necessaria,
sed diuersa tamen ab ijs, quæ velut in transitu,
vt in epistolis sæpè solemus, attingi: & fortè
expectas, quid sapientes, quos sequor, sentiant.
Namq; ex usu admodum sit, nosse ingenia &
mores discrepantes nobilitatis tempore differentis.
Alius enim animus, alij sermones eorum sunt,
qui se priscos gloriantur, quasiq; aborigines
profitentur in familijs: alij horum, qui primum
sua virtute, siue manu, siue alijs meritis sibi
suisq; peperere hanc dignitatem. Non cum
labo autem epistolæ capita, etiam longiùs, quàm
insti-

institueram, producta: legetis tamen & hunc locum meditatam iam mihi: qui fortè difficilis non erit ipse per se: sed difficilior explicatio, ne quid apud quos offendatur. Est autem facilis offensa, vbi de ordinibus aliquid dicere institueris: sed experiar, quid possim, & certè neq; apud intelligentes offendam. Non enim offendit veritas, cui soli ante omnia studemus apud bonos. Vale. Helmæstadio ex acad. Iul. prid. Kal. Mart. c I 3. I 3. cX.

*VERSUS CRITIÆ PERELEGAN-
tes, quorum in ep. mentionem fecimus, de fru-
galitate conuiuij Laconici, digni lectione
& memoria, ex Athenæi*

Δειπνοσοφ. ι.

Προπόσεις δὲ τὰς γνομῶνας ἐν τοῖς συμποσίοις, Λακεδαιμονίοις σὺν
 ἡμῶν ποιεῖν, ἔδδ' ἐφ' ἡμῶν φιλοτησίας διὰ τῶν περὶ ἀλλήλους ποιεῖσθαι.
 θηλοῖ ἢ τὰυτὰ κριτίας ἐν τοῖς ἐλεγείοις:

Καὶ τὸ δ' ἐφ' ἡμῶν Σπάρτη μελέτημά τε κέμενον ὄπι,
 Πίνειν τῶν αὐτῶν οἰνοφόρον κύλικα,
 Μὴ δ' ἀποδωρεῖσθαι προπόσας ὀνομαστὶ λέγοντα,
 Μὴ δ' ὄπι δεξιτερῶν χεῖρα κυκλοῦν θίασον
 Ἀγέα λυθῆ χειρὸν ἀσπασίαν γῆρας καὶ...

.....
 Καὶ προπόσας ὀρέσθαι ὀπιδέξια καὶ προκαλεῖσθαι
 Ἐξονομακλήδων ἢ προπίνην ἐθέλει.

9
Εἴτ' ἀπὸ ποικίτων πόσεων γλώσσας τε λύσσι
Εἰς αἰχρῶς μύθους, σῶμα τ' ἀμαυρότερον
Τεύχασιν· ὡς δ' ὅμι' ἀχλὺς ἀμβλωπὸς ἐφίξει,
Λῆσι δ' ἐκτικῆς μνημοσύνης πρᾶσιδαν.
Νῆς δ' ἐς πᾶρες Φαλται, δμῶες δ' ἀκόλαστον ἔχασιν
Ἡθ'· ἐπιπῶνιπει δ' οἰκοτριβῆς δαπάνη.

Οἱ Λακεδαιμονίων ἢ νόστον πίνουσι ποσσῶν,
Ὡς φρέν' εἰς ἰλαρὴν ἀσπίδα πάντ' ἀπύργην,
Εἰς τε Φιλοφροσύνην γλῶσσαι μέτρον τε γλώσσαι·
Τοιαύτη ἢ πόσις σέματι τ' ὠφέλιμος,
Γνώμη τε, κήσῃ τε καλῶς εἰς ἔργ' Ἀφροδίτης,
Πρὸς δ' ὑπνοῦ ἀερισμοῦ τ' ἀκαμάτων λιμῆρα,
Πρὸς τῷ προπύργῳ τε θεῶν θνητοῖς ὑγίαιαν,
Καὶ τῷ εὐσεβῆς γέλωτα σωφροσύνην.

Ἐξῆς δ' ἐπάλιν Φησὶν·

Αἶ γὰρ ὑπὲρ τὸ μέτρον κυλίκων προπύργος, παραχρηῖμα
Τέρψασά σε λυπῶσ' εἰς τ' ἀπύργον χρόνον.
Ἡ Λακεδαιμονίων ἢ διαὶδ ὁμαλῶς διακείται,
Ἐδὴν καὶ πίνῃ σύμμετρα, ὡς εἰς Φαγεῖν
Καὶ τὸ πῆν εἶναι διωατῆς, ὡς εἰς δόπτακῶν
Ἡμέρα οἰῶσα σῶμ' ἀμέτροισι ποσῶς.

NEqui numeris Latinis exprimere versus Criticæ conabor,
quod me non affecuturum confidam, neque de verbo
reddere, ne obscurare videar, quæ interpretanda sumserim.
Libet mihi sententiam horum versuum, qua potero perspi-
cuitate, aperire lectori, ut consulam nostræ iuventuti, si ad
studium vitæ sobriæ alluci, & in adolescentia, tum Lacedæ-
moniorum exemplo, tum ipsis rationibus ab ebrietate de-
terreri queant. Est, inquit, inueterata consuetudo, & perpe-
tuum hoc Lacedæmonijs studium, ut non multitudine & di-
uersitate poculorum certent in conuiujs, sed vno eodemq;

vtantur, neq; nominatim compellent, cui præbiant, neq;
cui facultatem bibendi eripientes, neq; necessitatem impo-
nentes, neq; dextrorsum virgeant pocula: Lydorum inuen-
tum perhibetur, ad summum plenos calices circumferre, &
dextram versus affidenti propinare, & prouocare nomina-
tim, quem tibi bibendo respondere iubeas: fit porrò, vt ab
eiusmodi potandi operaria perpetuitate, linguas resoluant
in turpes fabulas & sermones fœdissimos, indignos hone-
storum hominum congressibus: corpus miris modis debili-
tant, caligine obfuscantur oculi, & ipsa obliuio rerum me-
moriâ potis ex animo tollit, mens hinc inde aberrat, etiam
famuli exempla dominorum imitati, petulanter se gerunt in
ædibus, deniq; res familiaris collabitur, vt qui omnibus pri-
dem abundarent, omnium miserè egeant. Alia est conui-
uorum ratio Lacedæmone: Lacedæmonij enim iuuenes
eouſq; bibendo procedunt, vt non debilitentur vino, sed
animus accendatur, & artus confirmentur, ad tractationem
armorum, etiam lingua resoluatur in comitatem orationis,
nec ad effusum sed modicum risum: corpori noxia non est,
sed conducit ad valetudinem, mens officium non minus fa-
cit quàm sobrius, & ad moderatam venerem confert, & so-
mnum conciliat, quem diurni laboris portum dixeris: con-
ducit item valetudini, quæ quantum summis, imis, iucun-
ditatis pariat, facilè æstimes, si quantum è morbo dolorum
sit, cogites: hæc deniq; ratio, modum non transiens, siue ma-
ter siue nutrix est modestiæ, quæ sophrosyne dicitur, probi-
tatem continens, & non solum voluptatibus corporis certos
limites, sed moribus & actionibus vitæ modum statuens.
Tanti autem hæc virtus est, vt ianitrix pietatis videatur, ha-
bitet certè ad proximum eius parietem. Modestiæ enim ex-
pers, censuræ sapientum & rationis negligens, neq; parentem
omnium reuereatur, etiam maximè cultum numinis simu-
lans.

10
Ians. Subijcit poëta in hanc sententiam: illæ præter modum
comotationes in præsentia oblectant conuiuas, sed iisdem
ex interuallo dolores inurunt graues, caussata morborum
alios atq; alios. Victus autem Lacedæmoniorum æquabili
ratione institutus est: etenim in publico cibum capiunt, bi-
bunt, tum modicè, tum vt alterum alteri respondeat, etiam
vt labores faciliè tolerant. Quare corpus immodico vino
obruere minimè omnium conuenit. Hæc voluisse Critiam
vix cuiquam dubium esse potest; etsi alicubi quis, vt in fale-
bris, hæreat: quæ autem huc faciant, plura quidem scriben-
ti in promptu sunt, quæ tamen infercienda non putauimus.

IULIO IAGMAN. S. D. IOAN.

CASELIVS.

Non vno modo exhilaras me tuis litteris in hac
quoq; ætate ærumnosiore. De altero tibi vt
volo, ita gratulor: volo, vt tu, neq; temerè, speras,
cuius spei fons domi tua est. Gaudeo & alterum,
quòd omni studio istud regium studium colis: cuius
enim exemplo esset omnibus, auctior fuit initio filius
pater, dux omni diligentia & fide Peparinus: quòd
in eodem non etiam nihil mihi tribuis, facis gratè,
nec erras penitus: sed nostram consuetudinem ni-
mis celeriter diremit tum irrepens inopinatò con-
tagium. Quæ autem hodiè te in manibus habere
scribis, probo, vt nec si me consulisses, aliud tibi

consilium dedissem: tu porro uteris isto tuo, quod
idem nostrum etiam vetus est, & hoc potius ages,
quam quidquam aliud. Dum enim istud agis,
non solum doctrinae copiam tibi comparas, sed vir-
tutis praestantiam, & omnium principem pruden-
tiam, cuius quasi partes sunt modestia & benefi-
centia: utraq; autem mirifice deinceps animi
hominum: in beneficentia complector etiam o-
mne officium. Cum historiam legas, in eam quem-
admodum & quousq; processeris, si hoc quoq; me
docebis, erit gratum: si quid voles, dabo vel ex alio-
rum arculis. Vale. Helm. ex acad. Jul. XI. Kal.
Octob. cIo Io cIX.

HENRICO IVLIO IAGMAN.
S. D. IOAN. CASELIVS.

Idem & litterae tuae loquuntur, & alii scribunt,
te esse, in quibus pro ingenio & aetate esse studiis
oporteat, & hodie cum primis sit ex usu tuo. Nam
qui nec ordine procedunt, neq; suum cuiq; tempus
tribuunt, ut plurimum, vel certe potissima ex par-
te operam ludunt. Tu igitur quod facis, ut facis,
ita tibi progrediendum existima. Ante omnia per
campum prohibitis & modestiae ad virtutem perge
& pru-

Et prudentiam, neq; quidquam in animum indu-
cas absq; certa bonaq; ratione Et eius consilio, cui
te ipse credidisti, probantibus iis, qui tibi pro patre
sunt. Ad quos voluisti, scribo cum diligentia: Et
rogo Gözium filium, ut illos, etiam in occupatio-
nibus, moneat: facturum scio, neq; defuturos,
qui pridem tui paternam curam gerunt. Vale.
Helmaſtadio ex acad. Iulia X. Kalend. Mart.
c Iō Iō c X.

IULIO IAGMAN. S. D. IOAN.
CASELIUS.

QVidni, quod ad institutum facere videam, in
epistola prateritum, subiiciam? cum id in ma-
ximis minimis negotiis frequentetur. Cum de
quibus, ut historia principibus illic dixi, inter nos
historia, quantum per cuiusq; propria studia licet,
assiduos lectores, familiariter his diebus loquere-
mur, fecit mentionem C L. gener meus Thuani,
qui verè Et disertè nostri saculi res gestas conscri-
psisset. Nam Et ipse, Et alii, cum tum in manibus
habebant, neq; nulla memoriter, alia referebant
alii, deniq; in hoc consensimus, virum non minore
sapientia, quam scribendi facultate, rerum hu-

manarum peritissimum, dexterrimo de omnibus
iudicio praditum, & vera & luculenta scribere,
non abreptum vel affectu vel praiudicio, nec mi-
nus explorata, neq; lectorem dimittere absq; philo-
sophia, qui non solum è libris voluptatis aliquid
venetur, sed cum veritate virtutem quærat &
prudentiam, humanarum actionum probam ma-
gistram & veriore dominam. Et huius igitur
lectionem tibi tuisq; equalibus commendandam
censui, etsi suspicor, neq; hunc scriptorem vobis in-
cognitum, qui in Gallia vixeritis. Utèris autem
meo consilio libentiùs, quòd de eodem idem ille Pe-
parinus, cui meritò multum tribuis, sentit. Scri-
bit enim vir doctissimus ad me mense Ianuario
Lutetia, (sciebat enim, me auidè cogniturum de
studiis litterarum, quæ hodiè in Gallia colerentur)
Thuanum cum Casaubono alterum esse, cuius
scripta sæculis quoq; futuris superfutura & profu-
tura generi mortalium non sine causa augurare-
tur: neq; nos hoc in dubium vocamus. Primos
igitur nos è fœcundissimis illius agris fructus per-
cipiamus, neq; aliis eosdem, neq; minoribus, inui-
deamus. Quid de hoc genere porrò consilii capias,
ubi

-12

*ubi meas legeris, è tuis cognoscam propediem, hoc
scilicet, quod proposito consentaneum sit, ut in te
quoq; conueniat verbum vetus de bono principio.
Vale. Helmaſtadio ex acad. Iul. Kalend. Mart.
c Io Io c X.*

Γεννοεῶμαι καὶ νήφωμαι.

O Agite excubias, vt fas, operisq; vacate
Assidui : quid enim somno traducimus æuum ?
Somno defidiaq; ; animiq; ; artusq; ; macescunt.
Desenim quicunq; , recluso lumine dormit,
Viure quem sapiens neget, à se quisq; ; repellat :
Dormi quod satis est : vt agas, te collige paulum.
His benè definire modum rectè esse putaris,
A te quem natura, boni dux optima, poscit :
Sed cum sint vigiles, obliti hominesq; ; Deumq; ;
Omne mali nocuas qui vertant tempus in artes :
Tu secus, exsomnis quoq; ; in ipso mente cubili,
Non minus esse velis quauis benè sobrius hora :
Nec calices, aliud neq; ; te quid inebriet, vt sunt
Præter id, humanas miserè turbantia mentes,
Imperij species, auri lux, blanda voluptas,
Nugæ aliæ, interdum grauiùs, quàm copia vini.
Sic igitur quauis qui sobrius excubat in re,
Ritè suum euentu sperato munus obibit,
Siue is equum regat, aut nauim, celerésue quadrigas,
Siue etiam populos, siue vrbes, siue iuuentam,
Dura in militia, vel phœbi tempesti lætis,
Siue opus in fundo faciat, siue arma capessat,

Deniq;

Deniq; qui ludis studeat, quæritia tractet,
Ni vigilet, ni sit quoq; sobrius, excidet ausis.

Ανεβλῶς ἀβριπαιεῖτε.

Non tibi desidia, non somno vita teratur.
Mortis id instar enim foret: expergiscere fodes,
Et spatium transi, quantum pote, tramite iusto.
Sed quia seu cœnosa via est, siue aspera scrupis,
Seu præceps celeri lapsu, siue ardua sursum,
Iam nunc intentis oculis, iam mente sagaci,
Et solida & firma gressus defigere planta,
Ut validus fiet, utq; valens, cuicumq; necesse est.
Ipse etiamnum me nihili vilemq; professus,
Si prior, in quo sum, modò substem poplite certo,
Tunc alios fortè alloquio, vel iuvero dextra.

F I N I S.

13

IOAN. CASELII,
Ad nobilem adolescentem
DAVIDEM HILCHENIVM
vt insinat vestigijs maiorum,
ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ. 2.

HELMÆSTADII,
In ac. Iulia, Excudebat Iacobus Lucius, Anno

cl. l. c. i. v.

Jan 48/73/11789(X)

14

Nobili adolescenti

DAVIDI, GENEROSI DN. DA-
VIDIS F. HILCHENIO

S. D.

IOAN. CASELIUS.

Rincipium & incrementa amicitiaë,
quam DAVID HILCHENIUS
pater tuus & ego multis iam annis
inter nos colimus, tibi primum ex-
ponam: ita, & quò eam, & quid mihi hac lucu-
bratiuncula velim, facile intelliges. Verum, vt
ad rem ordine veniam, de patruo tuo, IOANNE
HILCHENIO, aliquid verborum initio facien-
dum est. Hic autem, patre tuo ætate maior, annis
abhinc, vt rationem in eo, plus minus triginta,
excultus iam non vulgariter studijs liberalibus,
in academiam Rostochiensem venit, vbi in phi-
losophia primũ, ac porro in arte medica pluscu-
lũ operæ poneret. Norat enim adolescens, absq;
illa nec vllam vitæ partem, vti homine dignum
est, rectè institui, neque cuiquam patere adi-
tum ad disciplinas cæteras liberales, quæ vitæ ci-
uili inseruiunt: & quod Galenus disputabat, ita

se habere sibi persuaserat, eundem & medicum & philosophum esse oportere: nec illum fore eximium, nisi quoque curreret spatium sapientiae. Academia illa, quae plus saeculo iacuerat, superioribus annis ceperat reflorescere: auspicijs IOAN. ALBERTI & HVLDERICI fratrum germanorum, ducum Megapol: nec erant nullae partes illius reip: opera autem & industria virorum doctrina & virtute praestantium. Hos ego hoc loco producere non necesse habeo, praeter unum, cui ille se adiungebat potissimum, finis sui respectu habito. Et mathematicus is erat & philosophus, & medicus, experientia quoque longa perfectus, HENRICVS BRVCAEVVS Belga: BRVCAEO ille praecipue operam dabat, nemini tamen, quam mihi familiarior. Viuebat enim domi meae in consuetudine nobilissimorum adolescentum, eratque nobis gratus omnibus, tum ob litteras, tum ob suauitatem morum. Hic aliquando sermonem iniecit de fratre, eius mihi ingenium, doctrinam praedicans, & industriam: qui Ingolstadij etiamnum adolescens principi Polono praesto esset, litteris non leuiter tinctus, ius praeterea civile disceret, quod eius in eum
diem

15
diem vsus esset in Liuonia, & cum primis in rep.
Rigenfi: ac ne amoris fraterno plusculum largitus
videretur, simul depromit mihi fratris ad se epi-
stolas, ex tempore, quod testabatur manus ce-
leritas, non vulgari stylo scriptas, atq; ita adeo,
vt maiora statim mihi de eo promitterem, quam
nobis frater retulerat. Cæterum IOANNES, cum
ob spem, quam de fratre conciperem, me ipsi
propè æquè, atque sibi intelligeret benè velle,
meas ad ipsum litteras flagitauit, quem in scri-
bendo videbat faciliorem, quam sum hodiè,
tam graui videlicet ætate. Misit ad fratrem meas
cum suis: remisit DAVID non iam extempora-
neas, sed accuratè & prudenter & humanitèr
scriptas: vnde non solum meum de se iudicium
confirmauit, sed faciliè mihi quoq; de sua in me
obsèruantia persuasit. Ibi tum erat humanita-
tis meæ, vt de vltro erga ipsum concepta bene-
uolentia nihil remitterem: deniq; absentem il-
lum, nec antè visum, eadem, quâ præsentem fra-
trem, prosequer. Hæc initia sunt amicitiaë
inter nos, qualis inter absentes constitui potest:
posse aliquam non disputo, hoc vno argumento
contentus, quod plures eius generis constanter

etiam coluerim cum alijs, quos esse bonos & doctos viros cognouissem. Nec enim fieri posset, vt in his desideretur fides, quæ neuitquam fallax sincerioris amicitia conciliatrix est. De me non dicam porrò, nec de alijs: de patre ad filium non incommodè instituetur oratio. Non semper æquè mihi constabat, vbi ille gentium esset, quòd & litterarum caussa locum mutant sapientia studiosi, & qui in negotijs sunt, ipsa sequuntur, neq; non regias, in quibus illa gerunt: ipse autem cum sciret me domicilium habere Rostochij, crebriores ad me dabat. Quid scriberet autem initio, nisi de suo in me animo, & quibus in locis quoq; tempore degeret: fortè & alia quæ viderentur. Ego, superbum vel etiam rusticum ratus, sui amantes negligere, si qua esset ad eam rem commoditas, rescribere, & quod volebat, lucubratiunculam, quæ in promptu esset, siue cuiusquam familiarium, siue meam, ad ipsum mittere: ille mea, & legere libenter, & communicare cum familiaribus. Ita inter eos quoq;, quos interualla terrarū marisq; dirimunt, constant honesta quædam officia. Ille beneuolentia primum, fortè postea quoq; iudicio fa-

mam

16
mam mihi non solum apud æquales, sed apud
proceres etiam in remotissimis prouincijs com-
parauit, qua re porrò me sibi magnopere deuin-
xit. Eram enim illa ætate, quæ hunc honestum
errorem secum ipsa fert, non paulo laudis au-
dior. Nunc enim rerum humanarum conditio-
nem, siue umbras, magis intelligo. Satis autem
mihi faciebat pater tuus illa nominis mei prædi-
catione: qua tamen ipse non erat contentus: et-
iam illustrium virorum, apud quos cultus virtu-
tis valeret, & litteræ essent in precio, mihi ani-
mos conciliabat. Nam quod magnus ille Z A-
M O S C I V S lectis pagellis aliquot à me editis ali-
quoties ad me scripsit, à patre tuo profectum
scio. Idem facta mei ad archiepiscopum Leopo-
litanum mentione, mihi illum, & vt ipse gloria-
batur, me illi restituit. Namq; ante annos plus
minus quinquaginta eadem studia colueramus
cum singulari quadam animorum coniunctio-
ne, ego & pernobilis ille adolescens, I O A N N E S
D E M E T R I V S S O L I C O V I V S. Hic ex inter-
uallo ad tantum dignitatis fastigium euectus,
me non contempsit, in hoc humili loco, si humi-
les sunt, vt habentur, & ego non admodum pu-
gno,

gno, qui perseverantes in doctrinae studijs, alijs
in hac via praecunt. SOLICOVIUS igniculos
veteris illius benevolentiae ex tanto temporis
spatio resuscitados per litteras ostendit: ego re-
scripsi cum quo par fuit affectu, cum qua debui
obseruantia. Ambo verò datis deinceps litteris
benignissimis munera ad me miserunt; cuius-
modi Graeci *πρόφα* nominant, donata beneuolen-
tiae & honoris gratia. His nominibus me patri
tuo deuinctum non nego: velim me ipsi potuisse
etiam reddere: verum nulla erga ipsum extant
officia praeter illud primum, quo acriter adole-
scentem ad virtutis & doctrinae studium quo-
dam quasi *πρόκληύσματι* incitavi. Referendae ipsi
gratiae non animus, sed facultas mihi defuit: ani-
mum tamen perspexit facile è sermonibus meis
& signis caeteris, cum septimo ab hinc anno le-
gatus in Germaniam in negotijs regijs itinere a-
liquot dierum non nisi me salutatum huc decli-
nasset. Quibus diebus apud me cum vidisset
rationem rei familiaris meae, sed cum primis,
quod mihi semper fuit, eritq; in priuatis rebus
preciosissimum, duos filios, totidemque filias
meas complexus fuisset omni beneuolentia; ex-
posuit

12
posuit mihi quoque multa de rebus suis, & sibi
carissimas quidem filias, tamen ob generis con-
seruationem & claritatem curæ cum primis esse
filios ostendit: vnde in sermonem incidimus,
quo vt nihil est vulgatius, sic nihil in vita, si non
quid dicatur, sed fiat, spectes, obscurius, de edu-
catione liberorum. Etsi in plerisq; consensimus,
vt vix aliqua in re discrepare videremur, præfer-
tim in eruditione, quæ per litteras instituitur: ta-
men ille contendebat à me, vt de hoc potissimū
capite ad te aliquid scriberem, quod & tu & fra-
tres aliquando sequeremini. Amicorum volun-
tati æqua iubentiū facile cedo; & in hoc patri tuo
manus dedi, etiamsi mea opera consilioue non
adeo opus esse intelligerem, dixi me monituum
te fratresq; tuos, de quibus mihi, atq; prout vi-
deretur, quod ipse non improbaret. Ille abiit in
Liuoniam: nos hîc calamitas alia ex alia exercuit
annis aliquot publicè: me quoq; priuata non v-
nius generis obruit: de quibus malis hîc queren-
di locus non est. Patrem quoq; tuum exceperunt
molestiæ & periculum, vt deinceps accepimus,
graue: patriam autem vestram impetiuere eo-
dem ferè tempore, bellum, pestis, & fames de-

niq; quam ita exarſiſſe, ex iſta vicinia ad nos perlatum fuit, vt nemo non ad illas narrationes contremuerit, totoq; pectore exhorruerit. Ita vtrinq; priuata ſtudia inter nos ceſſauere: quæ illinc ad nos perferrentur varia, in ijs, vt eſt ingenium famæ, tum vera, tum falſa comperimus: certiora tandem ex patris tui & plurium litteris accepimus. Raro inter nos litteras miſimus: ſed & interciderunt meæ quædam neceſſariæ, quas reddi meæ quoq; fidei intererat: ſed vobis deſtinatas atq; debitas non exaraueram, daturus vbi certi aliquid de veſtris rationibus cognouiſſem. Tandem ad nos venit ex ac. Zamofcia MAVRITIVS CANNIVS, genere clarus, & litteris probè perpolitus iuuenis: diu exſpectatas illinc ferens, & quæ alia ſcire deſiderarē, oratione perſequens. Attulit ex interuallo alias popularis meus, RABANVS, homo mei ſtudioſus, quem iſtic carum omnibus fuiſſe gaudeo. Hinc enim conijcio, vt ſe dignum procerum gratia geſſerit: diſertum vidi, & moribus, quos boni probent, eoq; conſilio, vt ſuis aliorumq; rebus rectè conſulat. Non eſt mihi graue, me de ære alieno appellari, quod profitear ipſe, cum & ſoluendo
ſim,

sim, & id possim facere vel paruo vel magno, vti ¹⁸
mihi libeat. Nam in eo genere vtrumuis licere
arbitror. Dabo operam, vt seruem in scribendo
modum, pluribus relictis quædam persequare:
nec tamen aliquid desiderabis. Namq; & pater
tuus hæc omnia intelligit, & suscepit in se hanc
curam CALISSIVS, vir adprimè doctus, inge-
nij tui informator, non minus industrius, quam
diligens, & vicina academia abundat salutari-
bus consilijs. Quæ autem domi habes, cur pro-
cul petas aut exspectes è longè diffitis regioni-
bus. Relinquitur itaq; nihil mihi ad scriben-
dum, nisi fortè hoc vnum, vt patri, & qui tibi
istic præterea præstò sunt, ijs auscultes: quicum
cohæret alterum: vt patris vestigijs ex hoc tem-
pore insistas, donec ipse intelligas, quid tibi in
quaq; re facto opus sit: quin adultior etiam, &
quoad viues, intueare, & ex ipsius studijs, mori-
bus, vita, consilijs, fortuna, multa haurias, quæ
tibi & fratribus tuis ex vsu sint. Nec ego fortè
abs re fecero, si paternæ vitæ cursum, quoad mi-
hi innotuit (habere autem satis exploratum ar-
bitror) considerandum proponam: quæ non
hodie, vt epistolas solemus, semel legas atque

iterum, sed ex aliquo, etiam non breui temporis spatio, relegas sæpius. Semper enim inuenies, cur magis patrem colas, & imitandum censeas, quodq; magis te iuuet. Has enim prima adolescentia tua & fratrum tuorum pueritia legere potestis, intelligere penitus non potestis: nec apud animos vestros perpendere vicissitudines rerum humanarum: quam ante iustam ætatem nemo, imperiti in isto vitæ errore nunquam perspiciunt. Absit autem, vt quisquam nostrum vigilans somniando vitam transigat, quod plerisque accidere necesse est, qui non educantur ad virtutem, nec imbuuntur disciplinis liberalibus. Ego verò vos hac in parte statim in lucem editos patre feliciores iudicauerim. Habetis enim etiam exemplū quod imitemini: ille ita non habuit: habuit tamen à Deo benignissimo ingenium, à patre honestum in ciuitate locum: & alia, quibus opus esset ad liberalem educationem. Cum igitur in litteris domi & cupidè didicisset & plurimum profecisset, & modestè se gereret, & industriam suam probaret omnibus; his omnibus facillè obtinuit, ne dicam de æqualibus, vt carus esset ciuibus: nec nemo de adolescente

ornando cogitaret, si se daret occasio. Natae
ipsi fuerunt aliae ex alijs, quod diuinitus factum,
existimare debemus. Quia enim quae bono
consilio facimus, omnia pie Deo accepta feri-
mus; quanto magis altera, in quibus ante nostra
non interuenit deliberatio? Euenit, vt cum ad
regem STEPHANVM legatos mitteret respublica:
senator adolescentem in comitatum adscisce-
ret: vbi plurium dierum itineribus Vilnam ven-
tum fuit, captus ille fuit, non splendore amplif-
simae illius vrbs, in qua sunt aulae magnificae
Lituanorum procerum, quam gymnasio, in quo
bonae disciplinae quotidie erudite tradi & audie-
rat, & iam ipse videbat. Petenti potestas facta
fuit ibidem subsistendi. Nec enim, vt multi,
magis videre regiam, quam in litteris proficere
desiderabat: Harum enim praesidio caetera sibi
patere ominabatur potius, quam intelligebat:
Non ita multis mensibus & diligentiam in litte-
ris & mores probauit non solum viris doctis, sed
nobilissimo cuique: nemo tamen eam indolem
ita perspexit & adamauit, vt censor ingeniorum,
ZAMOSCIVS: simul de DAVIDE ornando sedulo
dispiciens. Principia enim doctrinae perceperat
probè.

probè. Namq; & intelligebat bonos scriptores:
& totos dies diligenter legebat: Latina lingua v-
tebatur commodè præ æqualibus, siue scriben-
da esset epistola, siue pangendum epigramma,
siue compellendus oratione vir honoratior:
quorum hoc quod in paucos cadit, præstabat
ante annos audacter cum verecundia. Facilem
igitur etiam & breui noui clientis ornandi inue-
nit viam. Cum enim paucis post mensibus, prin-
cipem S L V P S I V M è Ruffia vsq; in Germaniam
mitteret; iter ingressuro H I L C H E N I V M tradi-
dit, & principis studiorum partem erudito & in-
dustrio & spectatæ probitatis adolescenti com-
mendare non dubitauit. Postquam vnâ vene-
runt Ingolstadium, vbi multis sæculis studia li-
beralium artium, ac præcipuè legum ciuiliū
floruerant, inter eos paucis mensibus singularis
beneuolentia coaluit, vt neq; princeps heroicæ
exspectationis iuuenem dimitteret, neq; hic be-
nigniores herum desideraret: Tirocinia littera-
ria pridem, vt dixi, absoluerat pater tuus: iam
commodiore loco, & in cæptis perficiendis, &
in alijs inchoandis laborem sumebat perpetu-
um & felicem. Namq; & ad arcem ipsam elo-
quen-

20
quentiæ contendendum sibi putabat, & legum
disciplinam non leuiter attingendam. Etsi enim
Liuonia iam ad Poloniam accesserat, forum ta-
men non mutabat, in ista non pœnitenda liber-
tate. Causæ enim illic disceptabantur & disce-
ptantur non arbitrijs statutisue regni, sed iure
Romanorum: ad quod tamen & ipsos regni pro-
ceres sæpè confugere intelligo. Patet enim la-
tissimè & tractatum tot sæculis æquitatem & vi-
gorem siue aliquam perfectionem adeptum
non temerè creditur, si quis eo rectè vtatur. Ad
facultatem autem ille dicendi ferebatur, cum
natura, tum consilio. Illi autem cur reluctare-
tur? cum nusquam non gentium disertior in pre-
tio sit: in contemptu, sæpe quoq; in periculo, e-
linguis. Sed accendebat insuper iuuenem spes
gloriæ, quam se adepturum sperabat non in Li-
uonia solum, sed etiam per vniuersum regnum.
Namq; altius emergere in animo habebat, non
solum, quia gloriosius, sed etiam vt magis pro-
desset patriæ, quæ iam pendêret à Polonia, vt à
matre, vel patrona proxima & potentissima.
Nemo autem ignorat, nusquam maiorem esse
dignitatem eloquentiæ, quàm in illo regno flo-
rentissi-

rentissimo: nusquam maiora præmia eloquen-
tibus proposita: vbi scilicet ijs vt plurimum gra-
dibus ad primos honores ascenditur. Eloquen-
tiam verò non adspernantur quidem illam po-
pulari, qua vulgò alia atque alia pro renata
quocunq; modo persuadentur, quòd ea rectè
etiam interdum vsurpatur: sed eam acceptant
& probant maximè, quæ cum spectata virtute
& singulari prudentia coniuncta sit. Namq; &
bonum virum esse oportet, qui principem in re-
gno locum ambiat: neq; virtus in gente fortissi-
ma, vt neq; in nostra, absque fortitudine intelli-
gi potest: & omnem illam absoluit prudentia.
Hoc cum statim animaduertisset pater tuus, æ-
què omnibus maturè incumbendum putauit:
nec vllam artium omisit, quibus vera dignitas
& immortalis gloria comparatur. Itaq; & phi-
losophos in tempore adiit, qui aliquid memoriæ
prodidissent de cultu vitæ & gubernatione re-
rum publicarum, & historias quotidie & accu-
ratè cœpit legere, has quoq; in eundem finem
prudenter & studiosè referens: cuius vtriusque
studij principium cum illius ætatis rectè crede-
ret; finem eorundem esse oportere eundem, qui
vitæ,

21
vitæ, postea statuit, nec in medijs negotijs et-
iam nunc aliud agit. Quod qui cum ratione mi-
litiæ student, faciunt, vt ad vires firmandas &
vsu armorum se quotidie in armis primùm
exerceant, & animum præparent ad subeunda
in acie pericula: sic ille cogitans de capeffenda a-
liquando rep. nihil neglexit omnium, quæ ad
hoc arduum opus requiri intellexisset. Deniq;
necessarijs adminiculis iusti temporis labore
partis saluus & gratus ad patronum redijt. Sta-
tim igitur ipse ZAMOSCIVS in arduis negotijs
eius singulari, feliciq; industria utebatur. Hoc in
patria celebratum permouit senatum popu-
lumq; Rigensem, vt tempore turbulento DAVI-
DEM expeterent. Opus erat ipsis sapiente con-
filiario, qui & dicendo valeret, tum propter in-
testinos motus, qui neq; dum satis conquierant,
tum quod legationes ad regem & regni ordines
sæpè obeundæ essent. Subinuitus eum dimisit
ZAMOSCIVS, nec tamen, quorum ipse patrocini-
um gerebat, ijs ciuem necessarium negandum
putabat. Hic HILCHENII animum erga ci-
uitatem mihi vide, non simulatum. Amorem
sanè patriæ præ se ferunt omnes: at eum multi

astutè prætexunt suis cupiditatibus. Alij namq;
sibi auctoritatem, & per hanc imperium, alij
commoda & opes conciliant: nec sunt in ijs nul-
li, qui metu periculi odia malorum ciuium, &
inimicitias vitantes, officium boni ciuis minus
explent. Quod si felicius filij ante susceptos
honores publicos fideliter educarentur, minus
auderet improbitas, floreret populus, & minus
laborarent boni. Ille autem & sic educatus &
sic affectus, in tantis tempestatibus illud prægra-
ue onus in se suscepit: etsi ipsa simul est primaria
dignitas, senatoria non nisi nomine inferior, re
ipsa superior, mea sententia: parem esse nemo,
nisi rerum imperitus, neget: plus habet periculi,
plus laborum & molestiarum. Laudem autem
ille inuenit à bonis domi, foris gloriam apud
principes viros. Eximia enim virtus latere non
potest: adspiciunt eam cum admiratione & be-
neuolentia optimi quiq;, cum indignatione ma-
leuoli. In rebus patriæ & in ciuitate constituen-
dis & in regia gerendis plurimum enituit patris
vestri industria, ingenium, doctrina, prudentia,
eloquentia. Proceres non inuident humiliori:
imò nascenti virtuti fauent, eamque fouent om-
nibus

mnibus studijs, prædicant etiam & ornant. Ea ²⁷
rei natura est, ad quam accedit, quòd apud quos
in admiratione sumus (semper autem virtutis
cultores eximiam virtutem suspiciunt) ijs non
possumus non benè velle & conamur beneface-
re. Hoc pacto amicos iuuenit in regia, quorum
nonnullos sibi deuinxit in perpetuum, non alia
re nisi rectè sentiendo, vera disertè loquendo, &
res sibi demandatas dextrè gerendo & feliciter.
Quæ omnia cum ordines scirent, etiam ad regis
aures perlata sunt, qui verbis virorum præstan-
tium fide habita, dignitate ipsum vltro ornare
non dubitauit: Deniq; qui sciret talium virorum
penuriam, quibus tamen res fulciri necesse fo-
ret, demandauit ei forensium negotiorum, quæ
& plurima & ampla sunt, nomine regni tracta-
tionem in Liuonia: quod munus ipsi primum
emolumento esset, sed magis tamen honori. Re-
ctè enim plurimi eum colunt, qui multis ma-
gnis rebus à summa potestate præficitur. Sed
tum quoq; commouetur inuidia: quæ initio vi-
ri virtutem peteret clanculum, nonnunquam
vellicaret mordacius, demum adoriri non vere-
retur. Vt plurimum enim ita fit, vt gratiosi apud

reges & regni proceres vilescant suis ciuibus: nec solum quia vicinia non fert, nisi sibi parem: sed quia vulgus suspicatur sibi infidias fieri: nec verò id solum, quòd paullo superior cæteros putatur despiciere, quòd multi faciunt, sed etiam quòd per tales viros sibi ex alto periculum imminere facillè credunt, potissimum si quis affundat frigidam ex calumniæ fontibus inuidus. Fieri sæpè non negandum est: neq; tamen non verum, bonos esse fulcra ciuitatis, & salutem adferre suis ciuibus & patriæ posse, & velle ferè solos. Nec enim abutuntur facultate ista boni: sed veræ laudis cupidi incommoda, pericula & calamitates amoliuntur, quod in ipsis est, in concilianda salute patriæ suam suorumq; salutem positam rectè sibi persuadent. Etenim quemadmodum cum totum corpus laborat, singulâ membra vel simul prostrata iacent, vel certè periclitantur: ita cum vniuersa ciuitas conflicta- tur cum miserijs, neminem ciuium videre est, qui beatus esse possit, aut vnus diei felicitatem sibi suisq; possit polliceri. Contra florente patria redundant in ciues singulos bona publica, si quis in officio sit, & rerum suarum rationem habeat.

23
habeat. De doctrina & industria patris tui, neq;
inuidi neq; hostes infitientur: mihi verò de istius
virtute sinistrè suspicari in mentem venire non
potuit. An non enim virum bonum, constan-
tem censeam, quem & ex omnibus consilijs fa-
ctisq; amantem patriæ perspexerim, & princi-
pibus viris, illustri virtute præditis, carum fuisse
ab initio, & carum esse in hunc diem, nulla vn-
quam interueniente offensa, sciam. Non com-
memorabo, vt domi forisq; in negotijs patriæ
laborauerit. Nec enim vnus epistolæ foret: &
meminerunt ciues, qui rerum vsu habent, &
memores sunt talium beneficiorum siue studio-
rum. Vnum referam, quod qui agat, funda-
mentum iacere non sine causa existimetur boni
publici: adde quòd qui hoc agat, omni cura, de
se suaq; vita iudicium minorū minimè extime-
scet. Nam qui vult omni tempore ciues esse do-
ctrina præditos & prudentia, innotescere poste-
ris desiderat de meliore nota, id est ob merita er-
ga patriam, non vnus generis, sed omnium. Vn-
de autem illa, nisi ex bona educatione & quàm
accuratissima fieri potest, primæ ætatis? Non
aliunde enim aliqua ad vitæ humanæ cultum

perfectio institui sperariq; potest. Etsi autem etiam antè, nostra memoria prudentissimus senatus Rigenſis eam curam paternè in se susceperat & ſingulari cura geſſerat: vnde ciues in academias noſtras commodis poſitis principijs mittebant filios, quorum multos & noram, quibus & ipſe interdum profueram: tamen hoc auctore ex ludo puerili gymnaſium facere conſtituerat, vparatiores longinquas terras litterarum gratia adirent. Erat autem hoc veluti academiæ Liuonicæ principium futurum. Res autè non ſolū cœpta erat geri, ſed florere incipiebat hoc rectè deliberatum bonū. Etenim HILCHENIVS de voluntate ſenatus ex academia Iulia euocarat SALOMONEM FRENCELIVM, poëtam celebrem. Tum enim apud nos docebat, qui antè annis pluribus in regia imperatoris ob ingenium & pangendi carminis facilitatem, & ſuauiſſimam morum gratioſus fuerat. Nec cum potiore laudis parte fraudabo: quòd erat abſq; omni fūco, vir integerrimus. Idem erat collegarum familiariumque omnium iudicium, vt ex epigrammatis, & epiſtolis, quibus abeuntem proſequebamur, videre eſt. Proſecturus illuc ad docen-

docendum quidem, sed potissimum ad constitu-²⁴
endum gymnasium, nobis explicabat consilia
sua, & nostra, senum præsertim & veteranorum
in palæstra litteraria annotabat, quæ in illo suo
primario munere ad usum transferret. Vbi Ri-
gam appulit FRENCELIUS prudenter hoc no-
uum opus aggressus fuit, spectantibus tum &
omnia collaudantibus legatis regijs, quorum
ipse quoq; iisdem artibus, quibus alibi innotue-
rat, benevolentiam paucis diebus promeritus
fuit. Principes legationis erant primum ille
SOLICOVIUS, deinde magnus Lithuaniae Can-
cellarius LEO SAPIEHA, generosus PETRVS
OSTROVIUS: caput negotij, vt vniuersa Liuonia,
cuius dignitas non parum labefactata fuerat, &
paulatim corruiura crederetur, restitueretur in
integrum, siue firmitus constitueretur. Plus an-
nuo spatio ei deliberationi tributum fuit: decre-
tum, vt Liuones ipsi quoq; gererent primos ho-
nores in Liuonia: vt iniusti domini possessiones
veteribus dominis cederent, vt constitutis ordi-
nibus, de quibus rebus opus esset, leges promul-
garentur. Hæc & alia optatum finem erant iam
sortita, ipsique legati ab vrbe decesserant, cum
tempe-

tempeſtas obruit nec opinata Liuoniam, tempeſtas eiecit HILCHENIVM, mors intempeſtiua abſtulit FRENCELIVM. Id tamen conſilium ampliffimi Senatus laudem ſingularem meretur, & HILCHENII auctoritas parem. Sed ipſe quoq; de ſuo hoc opus ornare decreuerat donatione bibliothecæ, quam inſtruxerat, & augere cogitabat: qua de re cum huc veniſſet, diligenter & mecum & cum alijs contulerat. Hæc certa ſunt boni viri argumenta, ſiue fructus, è quibus arboris bonitatem facilè æſtimes. Nolo in hoc meam cenſuram aliquid valere: valere neceſſe eſt principum in Polonia: quos ille tot annos habuit, habetq; ſui amantes ſtudioſos plures ex ijs noti mihi fuere FARENSBACHIVS, SOLICOVIVS, ZAMOSCIVS: neq; non cuiq; horum ipſe aliquando innotui. Farensbachius virtute militari non ſolum rem & gloriam, quæ ſibi habent propoſita belli duces, ſed primam quoq; dignitatem parauerat. Namq; regis regniq; decreto VVendeniſis in Liuonia Palatinus, illum principatum cum laude geſſit, donec cum laude in media victoria cum hoſte conſigens occubuit. Amabat HILCHENIVM non ſolum, vt bonum ciuem, ſed
etiam

etiam vt virum fortem. Namque & hic non 25
solum ferendo atroces iniurias, quam ego
primam animi magnitudinem iudico, sed et-
iam hostibus caput obijciendo talem sese pro-
bavit. Mitissimi fuit ingenij, & perpetua vi-
tae innocentia, vir & sapiens & eloquens, &
cum communis patriae, tum bonorum omni-
um amantissimus, IOANNES DEMETRIUS
SOLICOVIUS, archiepiscopus Leopoleos Rus-
sia: sed laudes amplissimas mihi certè ab adole-
scentia nostra cognitae SOLICOVII praedicare
non est propositum. Eae enim cum ex ipsius rebus
gestis, tum ex orationibus, quae in prudentum
manibus sunt, enitescunt. SOLICOVII autem
de patre tuo iudicium mihi censoris esse sinceri
& genuini autumo. Nec dicam de mutua be-
neuolentia & ceteris studijs officijsq; mutuis:
non me fugit, quomodo sub id tempus, quod mo-
do indicaui, cum Rigae grauiissima illa negotia
Liuoniae tractarentur, summa fide & prudentia,
nata inter eos fuerit necessitudo, arcta, & perpe-
tua porro animorum coniunctio: qualis est in-
ter bonos & doctos viros, qui salutis publicae o-
mnes suas operas, omnem denique vitam desti-

D

nassent:

nassent: qualis quantaq; inter potentiores & inferioris loci atq; ordinis amicos exoriatur, quæ æqualitate studij virtutis eximiæ & sapientiæ floreat. De his scribo ac prædico ad familiares asseuerantius, quod mihi SOLICOVII litteras ad HILCHENIVM videre contigit, quibus abiens sui erga ipsum animi benevolentiam cum affectu recludit, vt quoq; legentem admodum commouerit. Difficilis res est, fateor, & perrara huiusmodi amicitia: verùm hoc & admirabilior haberi debet, & memorabilior. Quod verbum æquè pertinet ad eam, quæ olim orta durat tot annos inter patrem tuum & magnum ZAMOSCIVM. Nam & hic ipse sapientissimus ita loquetur: pater autem tuus, vt est modestissimus, se clientem atque beneficiarium profiteatur, illum patronum prædicat, & *εὐεργήτης*: nec minus tamen docti & intelligentes viri hanc amicitiam appellabunt ex illa causa, & more etiam prisco. Olim enim etiam hoc moris fuit, vt qui regibus essent à consilijs, siue ipsis perfamiliares, amici regum & haberentur & dicerentur. De animorum ZAMOSCII & patris tui coniunctione, mihi minus mirum. Complurium

um enim annorum consuetudo ad interiorem²⁶
animorum notitiam, & animos quàm arctissi-
mè conciliandos valet omnino plurimum. In-
genium HILCHENII prima fronte, ex interuallo
artes pacis in eo agnouit ZAMOSCIVS: neq;
ipsum ab artibus belli abhorreere superioribus
annis ex re ipsaprehendit, vtriusq; rei existi-
mator optimus. Quis enim tam belli, quàm pa-
cis artibus, pace procerum dixerim, in latissimo
isto & florentissimo regno clarior ZAMO SCIO?
Ad prudentiam autem, & eius interpretem elo-
quentiam comparandam, quid non ille impen-
dit? Forti animo laborem subiit & tolerauit à
pueritia, litteras non attigit, vt pleriq; solent, sed
excoluit penetrans in adyta vsq; sapientiæ: qua
de causa patrimonium neglexit longinquis adi-
tis regionibus: delegit ex quibus disceret sapien-
tiæ principes & eloquentiæ: familiaris fuit PAV-
LO MANVTIO Romanæ puritatis & elegantiae
vindicæ: sed operam dedit peculiarem CAROLO
SIGONIO. Itaq; non minus dicendo adolescens
præstare cœpit, quàm scribendo: nec non hodiè
extant ab ipso prima iuuenta conscripta sedulò
& perfecta feliciter: intelligo quasdam ipsius

lucubrationes post annos quadraginta è scrinijs
demum depromptas, Zamoscij hodie edi stu-
dio ADAMI BURSII. Quid non & cogitauit
& inuenit & instituit, quo esset & firmior & om-
nibus rebus adfluentior Polonia? De plerisq;
constat omnibus: videbat rem bellicam à mul-
tis sæculis constituturam egregiè: nec facilè in
ea quidquam desideretur, si desideretur: plures
esse, qui in ea parte regno summè necessaria la-
borent, vt inter se de præstantia & meritis huius
generis contendere videantur. Etsi autem neq;
artes, quibus in ciuitatibus opus est, neq; studia
doctrinæ illic iacuerunt: tamen de vtriusq; rei
perfectione cogitationem suscepit. Sentiebat
namq; cum Cyro, qui fontes felicitatis esse aie-
bat artes in ciuili consuetudine. Asperiora nam-
que ibi omnia sunt, vbi nullæ extant, nisi summè
necessariæ, præsertim si neque ipsæ satis excultæ
esse videantur: quod in paruis oppidulis statim
apparet, quæ, quod ad hoc ipsum attinet, indies
ferè ad ampliores fortunatioresq; vrbes respice-
re necesse habent. Maior erat cura de re diuinio-
re, videlicet de omni liberali doctrina. Nemo
ignorat, vt è vulgo etiam permulti illic degu-
stent

stent Latinas litteras: quod quaecumq; studium 27
vsi esse possit & priuatim & publicè: nec etiam
de monasterijs nec de ludis litterarijs verba faci-
am: academia Cracouiensis, non minus quàm
nostrarum quæpiam in Germania ab vsq; Casi-
miro rege, qui sunt anni circiter ducenti quin-
quaginta, floruit. Auctæ sunt magisq; illustra-
tæ Germanicæ annis non ita multis: certè vt de
hac nostra dicam, multum ab annis quindecim
deterim⁹ ignorantia, cœpitq; ipsa magis perfici,
& florere, nō aio frequentia, quam vulgus respi-
cit, sed cum cæteris artibus liberalibus, tum sub-
tilissimis scientijs, dolente etiam inuidia & huic
subseruiente calumnia. Calumnia enim omni-
bus & bonis rebus & præclaris factis astat, vt ni-
hil non deformet, vel si nihil queat amplius, ora-
tione eleuet, interdum alia prædicans, quæ nus-
quam sunt, neque extiterunt vsquam. Z A M O-
S C I V S autem, qui quantum esset in re litteraria
boni intelligeret, præsertim perfectiore, (nec e-
nim refert stupidos & ignauos facile fatiari vm-
bris rerum) nihil in hac parte omittendum sibi
putauit, suæ naturæ & muneris, quod primum
gereret, haud immemor. Cancellarius enim,

de cuius dignitate satis dici non potest, negotia quidem ipsa consilij primo loco explicat & regit: sed idem non minus videt & procurat, vt sint, & qui hoc vnà agant, & qui huic sæculo succedant, vt bonum publicum nullam in partem nullo deinceps vitio hominum laboret. Hos ita educari oportet, vt in sua officina quarumq; artium cultores: quando nec architectus, neq; pictor nascitur, ac ne futor quidem. Ecquis verò dubitet, officinas esse virtutum, sapientiæ, & eloquentiæ, quarum neque hac carere possit resp., academias? In academijs enim si non perficiuntur, quòd longa ætas & multus vsus ad singularum perfectionem deposcitur, certè ex academijs prodeunt oratores, virtute eximij, & politici viri, non minus, quàm aut gladiatores in campum è ludo suo, aut è schola equestri in aciem fortes bellatores. Omnium ore celebratur in hac re, quid statim conatus fuerit & præstiterit ZAMOSCIVS. Primùm, quod studium in cæteris omnibus in isto regno maximè esset necessarium, maximè valeret, & in precio haberetur, tum ob ipsam vtilitatem publicam, tum ob dignitatem, in qua cum honore esset interdum emolu-

molumentum cultoribus; de eo suscepit cogi-²²
tationem, & ante annos triginta persuasit regi
STEPHANO ZAMOSCIVS, cui ille erat inprimis
carus, regi regum nostri sæculi de prædicatione
omnium gentium & sapientum, sapientissimo,
qui vt Cyrus, exemplo regibus porrò esse
posse videatur: huic verbo persuasit, vt eloquen-
tissimum illius sæculi M. ANTONIVM MVRET-
VVM in Poloniam ab vrbe vsq; accerferet: sed
eo Roma carere, nec poterat, nec volebat: deniq;
abire MVRETVM non sinebat ipse pontifex
maximus GREGORIUS XIII. Nec eo minus
consilium suum vrgebat heros ZAMOSCIVS.
Itaque non solum oppidum sui nominis condi-
dit, sed eodem loco academiam Zamosciam di-
uino consilio suis opibus condidit, sic, vt tùm
professorib. stipendia pendantur liberaliter, tum
& pauperes ingeniosi adolescentes alantur, &
renuiores subleuentur. Accersuit autem initio,
Leopoli potissimum, viros doctissimos: verùm
& BRYSIVS Scotus iurisc. ibi docuit: & docent
hodiè acciti ex Italia. Eruditè doceri omnia &
fideliter narrant, qui illinc ad nos veniunt: idem
loquuntur lucubrationes docentium. Namq;
& ea-

& earum nonnullas legimus, & vidimus his diebus librorum indicem, quorum partim Zamoscij in lucem editi sunt, partim edentur breui. Non minus etiam de segete doctissimorum hominum in futurum prouidet. Extrudit enim ingeniosiores, iamq; in academia Zamoscia pulcrè eruditos, ad externas nationes, cum primis ad cultissimam, quæ in Europa secundum Græciam pluribus iam sæculis & mater, & nutrix, & custos optimarum disciplinarum extitit. Cum autem vniuersæ iuuentuti Sarmaticæ, ad tuendum decus patriæ, & fulciendam salutem publicam, rectissimè consultum ciuis velit, quis dubitet, quanta idem cura pater liberalibus disciplinis liberos ad virtutem heroicam & ipsam sapientiam educet? adeoque vnici filij THOMAE ZAMOSCIJ valetudinem, mores, vitam credit viris grauibus: alijs alterum negotium dedit, vt adolescentis animum litteris & virtute imbuerent. Hoc præstat BOZINIUS, cuius singularem doctrinam ex ipsius pererudita lucubratiuncula perspexi. Præter autem linguas, quas siue Musarum, siue Mineruæ dixeris, discit & Turcicam & Germanicam, Polonis finitimarum gentium.

29
tium. Superstes sit patri summi ingenij, & amo-
re litterarum virtutisq; sub pubertatem flagrans
filius. Redeo ad herois magnificentiam: quæ pri-
mi boni in eo genere prima sit, etiamsi alijs ita
non videatur: nec id ego nunc disputo. Ab eo
secunda, quam nec iniuria illi parem censeas:
quòd imitatus item reges optimos & potentissi-
mos, virtutem ex humili loco euehere, & medi-
ocri stantē altius collocare non dubitauit. Nam-
que SIMONEM SIMONIDEN, virum integer-
rimum, & longè doctissimum: de cuius virtute
testimonium ferunt ad nos quoq; multi, cuius
scripta ipse cum voluptate & admiratione legi,
veterum sapientiam redolentia, & honoribus
affecit & opibus auxit: iamq; huius amici & fa-
miliaris consilijs & opera vtitur in rebus graui-
simis: præterquam quod habet suarum immor-
talium laudum veracem & luculentum præco-
nem. Patrem tuum ex calamitate Liunica e-
mersum cum omni familia hospitio accepit:
cumque de eo tuendo, ornandoq; inter se con-
tenderent ARCHIEPISCOP. LEOPOL. COMES
OSTROROGIVS NICOLAVS & ZAMOSCIVS,
huius patronorum principis auctoritatem sibi
E sequen-

sequendam censuit, à quo Orischoouianum etiam perfruendum occupauit: iamq; non minus quam antè ex dignitate sua uiuit, & munus amplissimum absq; sordidis curis gerit. Hic ambigo: vtrum ego magis prædicem Z A M O S C I V M qui benefacit, an patrem tuum, qui beneficium accipit? Etenim ex accepto ab heròe beneficio commendatio oritur ad omnes, & simul laus singularis. Nemo enim suspicatur, nec fieri potest, vt tantus censor beneficiũ temerè in quenquam conferat: quod autem contulerit in virum tot annis cognitum & spectatum, id sapienter & rectè factum quiuis facilè intelligat. Hoc vitæ instituto perpetuo, quo sibi deuinxit proceres, & hunc isto genere, principem, non solum fortunam in ordinẽ redegit, sed inimicos etiam luculentè refutauit: quos virorum præstantium, quibus exitium machinantur, laus à laudatissimis profecta vrit maximè: vrit eosdem, si fama scriptisq; celebretur, quod illi præclare gesserint. Habet omninò duplex bonum in se inuidia, vt inuidos maximè excruciet, & virtutem magis exsuscitet in viris præstantibus, & nolens ipsa volens eorũ gloriam illustret. Imperiti enim quos

aliorum maleuolentia in suam sententiam vel
sinistram suspicionem pertraxisse videri poterat,
animaduersa fraude incipiunt iudicare rectius,
conspectu nouæ & auctioris virtutis, & cen-
sura cognita exterorum, quos res nudæ affici-
unt, affectus nusquam abripiunt. Nec temerè
est, quod audio patrem tuum ciuib⁹ esse carum,
vt inuidi contra pugnent: verùm hi per me vale-
ant. Qui in me decurso pænè spatio (etenim
potissimum vitæ tempus cum tranquillis homi-
nibus vixeram absq; omni offensa, quod fuit et-
iam mihi semper studio, & erit porrò, ne quis
mea culpa mihi succenseat) irruerunt, eos pati-
enter tuli, nec vnquam aliquid mali ipsis impre-
candum puto: opto, vt se & errorem suum agno-
scant, quo ipsis nihil euenire possit beatius. Sed
ad institutum redeo. Miserrimus fuit sub id tem-
p⁹ status Liuoniæ: quo mirificè affectos omnes,
in quibus vbicunq; gentium esset aliquid hu-
manitatis, vidimus. Affligebatur enim simul
bello, peste, & fame: quod malum ipse quoq;
deplorauit deprecans his versibus, qui ostendunt
nō meam solius, sed commiserationē omnium:

Cedat dira fames, (dictu graue) qualis ab anno

*In tantam rabiem conuertit Liuonas acres,
Non vt iam glandes legerent, uut arbuta dura:
Namq; etiam carnes iam sole geluq; perustas
De cruce pendentum mandebant dente ferinos:
Iamque aliquis ferro, vel duræ pondere clauæ,
Robustus deiecit egenum virium in escam:
Quodq; fidem superat, crudelis & anxia mater
Dira carne suæ conferfit viscera prolis.*

Bellum autem erat trium malorum, cui humano præsidio resisti posset, potissimum: ad hoc propulsandum accurrit sapientissimus dux copiarum Poloniae Z A M O S C I V S: qui necessarijs patriæ temporibus nunquam defuerat, adeoq; proximè Dacos in acie adortus ad internecionem fuderat, reliquias fugarat. Ad hoc igitur etiam incendium accurrit: præsto fuerunt Palatinus F A R E N S B A C H I V S, nec non C O M E S O S T R O R O G I V S, itemq; alij: & operam egregiam ibi tum patriæ & regno nauauit D A V I D H I L C H E N I V S, pater tuus: & se quoq; vtroq; tempore ciuem probauit patriæ, Mæcenatis exemplum secutus. Rex enim S I G I S M V N D V S, qui & ipse in Liuoniam venerat, cum ex certis hominibus accepisset, non minus animo valere patrem tuum quam dicendo, eum cum trecen-
tis ad

31.
tis ad castellum Roneburgum misit: ille quidem
impositum præsidium commouit, sed ad dedi-
tionem ibi tum non permouit: plus paulò post
profectum fuit ad VVolmariam, quando & pri-
marij duces in deditionem accepti fuere, & alij
& Carolus Caroli ducis filius: neque non plura
castella partim persuadendo, partim stratage-
mate ab hoste auertit ad regem, Ermessum vi-
delicet, Helmetum, Nouogrodum, quo dedito
Russiam aperuit vnde comeatus adueheretur,
Cirenpecium, Mariæburgum, nihil horum abs-
que periculo: consilium petebat à ZAMOSCIO,
& ab hoc confirmabatur litteris, quarum aliquas
mihi legere contigit: neq; non adhibitus fuit ad
tractationem arduam de pace, cum vnâ legatio-
nem obiret cum eximijs viris STANISLAO
KOSSA, ANDREA VVOLEVICIO & SIGIS-
MVNDO CASANOVIQ. In hisce negotijs ge-
rendis inuenit etiam remedium aduersus calu-
mniam. Qui enim non contemnat priuatos ho-
stes, qui adoriri non extimescit publicos? Idem
verò sibi laudem ex laude parat, atque subinde
nouos sibi patronos conciliat. ZAMOSCIVM
autem quibus artibus suum fecerit indicaui an-

tè: sanè non queo huius herois acre & perpetuum virtutis tuendæ ornandæq; consilium satis magnificè extollere. Quæ recensui præstitit præstatq; patri tuo: nec ijs contentus, publicum præterea testimonium dixit de eius in patriam & regnum ipsum meritis: idq; in comitijs regni, qua solennior nulla esset panegyris, & ad regem potentissimum & ad amplissimos regni ordines, his etiam ipsis suffragantibus. Hac non inani, nec ambitiosè corrogata, sed perpetuis vigilijs & laboribus parta gloria fruetur pater tuus, & hac ipsa tanquam clypeo excipit & retundit maledicta & calumnias hostium. Hunc vitæ cursum ab vltima pueritia in hanc à graui proximã ætatem tenuit, nec ab eo deflectet quo ad huius vitæ vsura fruetur. Namq; molestias tolerabit, labores vltro suscipiet, pericula subibit, poscente regno & patria, atque ita charus erit bonis ac præcipuè principibus viris, inuisus inuidis, expositus calumnijs, veræ laudis haudquaquam expers. Filios eodem modo ad eandem militiam educat, & ipse vos instruit quotidie salutaribus præceptis. Cum verò negotia procurat regia, quæ patriæ non minus rectè dixeris, vel Zamosciana,

sciana, cui viro se debere nihil non sæpè prædi-
 cat, vel sua, boni patrisfamilias fungens officii-
 um; præstò vobis sunt, non solum qui de minu-
 tissimis quibusq; vos, quod ad litteras, erudiant,
 sed etiam de singulis moneant, quid fugiatis &
 detestemini, quid faciatis & esse pulchrum exi-
 stimetis. Hoc pacto & declinantur & exuuntur
 vitia: & virtus acquiritur, in cuius possessionem
 qui primum venerit, is in tuto nauigat, aut cer-
 tè in alto per medios etiam fluctus appulsus hu-
 ius vitæ bonorum non profus exors fuerit. Fa-
 cilis autem & tu & fratres tui consequemini om-
 nia, si exprimere ad viuum patris virtutem eni-
 temini, quam vobis ad imitandum hac lucubra-
 tiuncula tanquam in tabella proposui. Nec e-
 nim sit exemplum, quod vos & propiò attingat,
 & magis excitet, quàm hoc ipsum. Nec refert,
 etiam si, quæ perscripsi, per ætatem neque dum
 capere valeatis. Volui hoc esse quasi aliquem
 fructum amicitiae, quam tot annos virtutis litte-
 rarumque causa cum patre vestro colui, & mei
 erga vos amoris argumentum perpetuum: vo-
 bisq; vsui futurum, donec paternam virtutem
 ipsimet rectè viuendo patriæ representaueritis.

Leges

Leges igitur hæc, donec & plenè intelliges, & ex
ijs te proficere animaduertes: dabis & fratribus
tuis legenda; quibus velim esse persuasissimum
nihil me scripsisse, quod non æquè ad vniuscu-
iusque salutem spectet. Te quidem quod natu
primus es, potissimum compellandum censui:
nihil tamen minus pari amore vos com-
plector. Valet. Helmæstadio, ex
acad. Iulia, idibus April.

CIO IO CIV.

33

IOAN. CASELII
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
IN
ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΝ
THEMISTII

Ad reliquias liberalium disciplinarum studiosæ
iuuentutis in academia Iulia.

3.

HELMÆSTADI,
Ex officina typographica Iacobi Lucij.
ANNO MDCCVI.

BΑΣΑΝΙΣΤΗΝ Themistij altero abhinc anno
typis publicandum dedi, quem vobis per otium
interpretarer: nec, vt tantum de Græco Latini-
num vtcunq. facerem, quod etsi non præcipu-
um, aliquod munus interpretis est: sed vos ex-
hortarer, aut etiam impellerem, si qua esset in me ad persua-
dendum facultas, ad sapientiæ studia seriò colenda: cæteros,
qui in ijs sint, vel esse se profiteantur, hac dissertazione, è me-
dijs libris philosophorum principis de rep. deprompta, erudi-
rem, quemadmodum de se nihil temerè statuerent. Ita enim
ex amore parùm probo (Φιλῶντις dico) pleriq. cæcutimus, vt
magnos esse nos, siue egregios, facile nobis vnusquisq. persua-
deamus, extrema interdum, magna sæpè virtutis & doctrinæ
penuria laborantes. Quibus autem vtriusq. copia est, hi de-
mum inter mortales reipsa magni habendi, omnibus optimisq.
de causis, existimantur. Qui autem ex genere, potentia, diui-
tijijs, forma, viribus corporis, & quibuscunq. fortunæ bonis, se
magnos opinantur, aut à plerisq. esse iudicantur, ridiculi sunt
in iudicio sapientiæ, potioribus destituti, quibus illa quoq. ve-
rè magna aliquando fiunt. Sed relinquamus, quotquot sini-
strè de rebus plerisq. libenter sentiunt: nobis, qui sententias
veras & amamus & aucupamur, & amplectimur, cum primis
opera danda est, ne in censura de nobismetipsis, aut quàm mi-
nimùm, hallucinemur, siue, vt cum verbo à priscis cele-
brato loquar, vt nosmetipsi, quisq. se, maximam partem,

2an: 48/73/11789(X)

noueri-

SM

34
nouerimus. Vix enim in quemquam cadat, vt se penitissimè
nouerit. Sed ad principium potius reuertar: statim id inter-
pretranda huius nobilissimæ, & prorsus aureæ orationis munus
aggredi non potui, quòd vix diem mihi prætermittendum du-
cerem, quin præstò effem principi FRID-HVLDERICO.
Sic enim cogitabam, & in sententia perseuero: quicumq; ad hu-
ius heroicæ indolis in regis virtutibus informationem suo loco
aliquid operæ conferat, benè illum mereri, non minus de ha-
rum nationum futura, quàm de præsentì repub. ac, ni fallor, de
vniuersa Germania: adde, quòd idem litteris & virtuti ma-
turè certum conciliat: quem ego locum pluribus illu-
strarem, si hìc commodum esse arbitrarer. Itaq; defuisse mu-
neri meo, videri nemini debeo, nec possim, si quis æquitatem
humanitati consentaneam ad iudicandum adferat: etiamsi te-
nuitas valetudinis meæ ab operis publicis aliquantò diutius me
detinuerit, quàm sperarim, aut voluerim. Animus enim idem
mibi est in inuanda iuuentute, qui fuit ab annis quinquaginta:
per vires tum quoq; tenues, quod potui, præstiti, bona fide, se-
dulò, perpetua cum diligentia, nulli præterea rei, quàm veri-
tati consulens. Veritatis studium & defensionem, quæ à quoq;
proficisci possit, in vita deserere non debemus: operarum au-
tem assiduitatem, vt robustus imbelli clauam de manu, ita no-
bis annis ingrauescentibus extorquet lubentibus, inuitis, rerù
ordo, siue fati necessitas. Proinde non solum inhumanus sit,
sed naturæ quoq; nouas leges ferre videatur, qui à senibus la-
bores virorum aut iuuenum flagitet: neq; adeò esse quemquam
asperioris sententiæ arbitrator omnium, qui senectutem speret:

quam qui deprecaretur, vidi neminem, nisi qui nihil esse, quàm homo mallet. Accessit autumnò grauius malum publicum, quod singulos repente conturbauit admodum: ego certè, si me insperatis curis fractum, & metu ingruentium calamitatum deiectum negem, asscribam mihi plus animi, quàm habuerim. Neque sanè mirum, iuuentutem academiæ Iuliæ, tum florentissimæ, ex eo tempore aliò migrasse, partim consilio suo, partim crebris importunisq; suorum litteris auocatam: mirum, mansisse in hac statione aliquos: id quod factum autumo diuinitus, ne in vniuersum deserti ab omnibus, aut omninò vastati viderentur horti Musarum. Pluribus autem de causis mansionis vestrum neminem pœnitere poterit. Namq; de cæteris non nemo auulsus fuerit à litteris, qui delitescerent aliquandiu domi, siue vt huc, otio restituto, redirent, siue vt commodo suo aliò se conferrent: alij in aliorum consuetudinem & ad nouas rationes se contulerint, quod rarò cum commodo fieri consueuit, plarumq; cum dispendio. Vos interea vnâ nobiscum in graui, nec vano metu quidem fuistis: neq; tamen à litteris prorsus abfuisistis, & in hoc litterario spatio, si non curriculo, at pedetentim quotidie proceditis, quando, licet in hunc diem non omnia prorsus salua firmaq; sint, tamen periculum amotum confidimus, quod imminere cœpit, & durauit ad ver vsq; medium. Insuper commodum adeptos singulare præ cæteris, vestrum dubitare velim neminem: hoc ego vobis modo explicabo, & ab aliquot annorum spatio magis agnoscetis ipsi. Futurum enim certò est, vt non paullò aliter indicetis de rebus mortalium, quàm vulgus, aut qui talia experti non sunt, quorum plenior

cogni-

35
cognitio, ex re præfenti parta, humanæ vitæ prudentiam mi-
rificè acuit. Etsi enim ad nos etiam quotidie tam falsa, quam
vera, allata sunt, cum passim orbis personuerit mendacijs &
calumnijs, quibus veritas negotij premeretur, & atrocissimæ
iniuriæ aliqua iuris specie palliarentur: tamen semper à pau-
cis diebus, quæ in re essent, certius cognouimus. Potestis igitur,
& poteritis olim, vbi cunq; gentium, testimonium dare
veritati, & innocentie, & iustitiæ causam dicere vos quoq;:
quod est optimi cuiusq; munus, bonorum defugiendum nemini.
Quod qui vel per se intelligunt, vel sese moneri patiuntur; iam
quoq; bonum fructum suæ apud nos, quamuis difficilis, commo-
rationis capiunt. Monere autem hoc inde mihi in mentem
venit, quòd respiciens seculum, quo ante annos sexaginta ma-
gna clades illata etiam fuit hisce ad Hercyniam prouincijs,
vnde exarsit postea bellum Germanicum, cogito, quæ tum di-
cta, gestaq; sunt, & consignata monumentis litterarum: de
quibus aliter omninò nunc sentio, atq; tum populus loqueba-
tur, & aliqui scriptis prodere impudenter, non verebantur.
Etsi enim sub adolescentiam meam illa gerebantur: tamen
cum exercitus duabus vicibus ipse oculis viderim; neq; modò
plebis, sed etiam aliorum iudicia audierim, quæ tum per æta-
tem non discernebam; multò post deprehendi veriorum illius
temporis historiam, quam quæ in manibus est hominum, si non
facta & exitum, sed consilia & animos consideres. Nec infi-
cier, me deinceps prudentiorum sermonibus eruditum: quo
minus dubito, me meosq; æquales, litteris munitos, & usu re-
rum præditos, de omni illa historia siue negotijs illius tempo-

ris, sentire sincerius, & differere ad alios posse rectius: etsi ipse hodiè præter commemorationem narrationis nihil nisi illius ætatis statum turbulentum deplorare posse videar. Qui autem in primo orbis senatu, & illa cognouerint, & hæc rectè cognoscant, multum adferre possunt adiumenti, tum ad leniendas præsentis miserias, tum ad auertendas in futurum grauiiores, quæ facillimè exoriantur, & certò repullulascant, nisi maturè malo eatur obuiam auctoritate summa, aut Dei opt. max. prima. Hæc ex occasione præter institutum scripsi pluribus, profutura & alijs, si talia lectione dignentur & consideratione: vestrum etiam nonnullis, quibus aditus erit ad aliquam partem reipublicæ. Ad remp. autem & vitæ humanæ rationes non malè se parat, qui se intimè explorat, tum vt fibras vitiorum euellat, quas potest, tum vt virtutis aliquid sibi adsciscat, tum, vt vbi cognorit, quis, quantus, quantulusue ipse sit, & intra metas sui ingenij se contineat, neq. locum tamen, quo à domino vniuersi constitutus sit, studio voluptatum, socordiæ deserat. Ego iam, quibus videbitur, vos hoc Themistianæ orationis filo, quasi Ariadnes, ex Labyrintho falsæ de nobis opinionis ad certiore nostræ agnitionem ducam. Hoc enim agit hæc exploratio: quamquam philosopho, aut sapientiam sibi somnianti, potissimum proposita, si tamen fieri possit, vt sophista ad sanio rem mentem reuerti cogitet. Quotus verò etiam quisq., qui limites modestiæ migrare minimè existimetur, non sibi plusculum tribuit? Vt igitur vindicemus nos ab hoc errore non leui, accedamus ad hoc Platonicum speculum, vt sordium agnitarum aliquid abstergamus,

bono

bono nostro, & aliquo fortè publico. Tanta enim vis cuiusq;
boni est, vt sua, quamuis parua, scaturigine riuulos quoq; e-
mittat in viciniam. VALETE.

Helmst. in acad. Jul. idibus Iunij c19 19 cvl.

E I M A P M E N H

vitæ mortalium.

Q Vi vitam cœlebs sine prole & coniuge degit,
Hic omni mihi stat sine cura in littore tutus,
Aspiciens pelagi fluctus, nauesq; natantes.
At sociam vitæ malis, & pignora lecti!
Cœruleos inter fluctus iactère necessum est.
Quin si tranquillum mare sit, neq; turbidus aër,
In spe tam liquida sæuissima quæq; timebis.
Sed quia rex regum statuit, qua lege creatus
Sis, generes alios: huic auscultare negabis
Auctori? Fac, fer, securus cætera, summus
Quæ iubet ille pater facere, & fieri ordine certo.
Mandat! ades: placitum est! viuas: vocat! ergo re-
cedas.

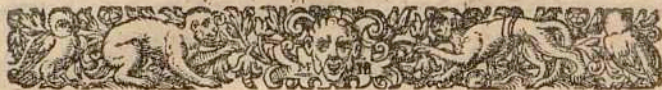
EIPH-

EIPHNH.

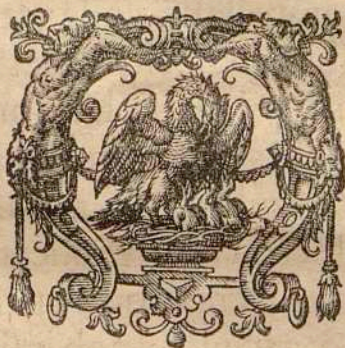
PAX DEVS EST: DEVS IPSA SALVS. Qui
viuere malunt

Nequiter, arbitrioq; suo, non legibus æquis,
Hos pater iratus funesto Marte coërcet,
Qui populetur agros, & quosuis ense trucidet,
Moenia qui subuertat, & exulta omnia foedet,
Qui cultusq; sacros abolens artesq; Mineruæ,
Barbarie Scythica nostrum quoq; compleat orbẽ.
Tum verò delubra dies noctesq; frequentant
Demissis animis cuncti, veniamq; precantur.
Ille bonus tandem fletu multisq; querelis
Flectitur, & læti firmat spem protinus otij,
Et desperatæ reddit sacra commoda pacis.
Sic pariter vigilant, Cæsar regesq; ducesq; :
Hoc agit ex animo iamdudum Guelphius heros,
Iustitiæ vindex, meritis & pectore præstans.
Ergo bonis vitæ circum circaq; fruemur:
Quisq; modò officium rectè faciamus, & vltro
Imperij sese submittant legibus omnes.
Leges dant populis pacem, rerumq; potenti:
Et norunt leges ijsdem seruare salutem.

L. W. VVND. G. G. N. B.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Sub dies festos Paschatis,
P.P. in academia IVLIA.

HELMAESTADII,
Excudebat Iacobus, Iacobi F. Lucius.

cl. l. ciii.

IOANNES CASELIVS
PRORECTOR, STUDIOSAE

iuuentuti in academia I V L I A,

30m 48/73/1789(x) S. D.

HÆc studiosæ iuuentu-
tis sub dies festos in academijs
compellatio, vnde nata fit, & quid
sibi velit, facilè est existimare. Vi-
dere viri docti & pij multiplices otij sacri abu-
sus, & huic malo aliquam medicinam facere
conati sunt. Attulere igitur in medium, vt
opinor, non doctrinarum explicationem, tan-
quàm orationes sacras, quæ essent deinceps
expectandæ, & accipiendæ ab ipsis theologis,
sed cohortationem, qua animos, ista ætate fa-
cilè fluctuantes, ab omni prophanitate arce-
rent, & in meditatione religiosa retinerent. Sic
dies festos rectè agi, & Deum sanctè coli iudi-
cabant: quod & maximè vnicuiq; nostrum
saluti esset. Hanc mihi curam modò incum-
bere

bere arbitratus, non multis verbis vos allo-
 quar. Moneo autem vos & obtestor, vt ipsi
 præmeditemini, quæ pia sunt & sancta: auer-
 semini mores tum incultæ multitudinis, tum
 quorundam etiam felicium. Quibus enim
 domi abundè sunt omnia, vt etiam supersit,
 vt plurimum corporis voluptatibus se dedunt,
 nec se dies festos agere putant, nisi vitam in
 voluptatibus agant: domi iubent esse splend-
 da omnia: purpura & gemmis & auro ornati,
 comitati seruulis, in publicum prodeunt: con-
 uiuia apparant ex conuiujs. Plebs autem,
 quasi nuncio labori remisso, ad helluationes
 se conuertit: si quid superioribus diebus cor-
 rasere, aut comparere, id in sordidum luxum
 vertunt, vt religio plærisq; sit, sobrios apparere
 in via. Itaq; diem festum Antisthenes appella-
 bat *πασσιμαργίας ἀφορμὴν*: ac si dicas, occasionem
 ad faciendas ventri delicias. Videbat enim
 plærosq; tum remisèe negligenterq; viuere, &
 intemperantiæ sese dedere, quando pietati &
 temperantiæ maximè studendum esse nemo
 non existimaret. Sic ille: cui de vero cultu nu-
 minis nihil constabat. Mouere tamen sapien-

tis viri iudicium nos debet , à recta ratione profectum. Sic enim ille sensit , & rectè sensit; quisquis sit ille , quem pro D E O colas , nequaquam esse colendum vitæ impuritate : quod nemo sanæ mentis hominum videtur ignorasse. Namq; de Satanæ mancipijs nihil dicam , qui sceleribus & sacrificijs humanis numen placari , furijs acti sentiebant : cuiusmodi gentes & in hunc diem esse cognoscimus. Itaq; vetabant illotis manibus sacra tractare : alij non ingredi ædem nisi veste munda permittebant : nec licebat Pythagoreis obiter deos salutare. Hæc & alia cum viderint , qui vera sacra non viderunt , quàm turpe nobis est , ipsa nescire vel negligere ! turpius , mores ethnicorum sequi , & quò tempore mentem defixam in D E V M esse totam oporteat , procurationi voluptatum corporis operam dare , quarundam adeò impurarum , à quibus bruta abhorreant. Plæraq; enim necessarijs contenta , naturæ leges in hac parte neutiquam violant. At nos vino & cibis corpus obruimus ; & ad eandem ingluuiem prouocamus alios , ne soli occidamus : atq; id veluti singulare beneficium
vide-

videri volumus. Tanta vis est prauæ consuetu-
dinis, vt fatis bonos etiam, tamquam in eadem
naui vectos, secum auferat. Neq; tamen non
omnes contrà niti oportet: sed quemq; nostri
ordinis maximè, quibus otium est ex otio,
quòd vacui ab alijs operis & laboribus perpe-
tuum litterarum atq; veritatis studium colere
nos profitemur. Impietas est, ex tam sancta
vita, (quid namq; sanctius, quàm veritatem,
qui certissimus est humanæ vitæ sol, amare,
admirari, indagare, inuenire, & ea, posthabitis
omnib; perfrui?) procul abeuntes, orgia face-
re ex orgijs: quod vtinam à nemine fieri videam-
us. In quo q sunt, ratione proiecta inscitia &
furori sacrificant. Et enim cognoscere doctri-
næ nihil student, & quod studere videri no-
lunt, in hoc proficiunt, vt tum se, tum alios, in
alias atq; alias calamitates præcipitent. Nam-
que ex talibus festis talia nefasta & nefanda fi-
unt: quæ amoliri plæraq; temperantia possi-
mus. Hanc propterea Græcus poëta ad proximi-
mum pietatis parietem habitare cecinit: quòd
à temperantia ad pietatem transire non sit dif-
ficillimum: alterum certè patet, ab intempe-

rantia ad impietatem esse decursum siue rui-
nam facilem. Impietas autem omne in se cri-
men, & ipsum exitium complexa est. Qua-
re si pij esse, aut saltem haberi volumus, quod,
ni fallor, omnes velint, si dies festos legitimè
agere, & ἀγιάζειν, in animo habemus, sobriam
vitam agamus, & epulas cœlestes, quisq; ani-
mæ suæ, tota mente dispiciamus: immo ob-
latas liberaliter, accipiamus absq; fastidio. Bo-
norum cœlestium famem & sitim sedare, in
promptu cuius est, & sanctum, & tanto die
festo dignum, quo aliud, quàm de meliore vi-
ta, & præmijs piorum, meditari nefas est. Adi-
te frequentes templa, attentè audite cœlesti-
um diuitiarum euangelistas, neq; non hono-
rem ijs ἐκ τῆς ἐκράσεως habete. Iniquum enim sit
eos egere caducis bonis, qui æterna nobis di-
uidunt: idemq; ingratum in omni boni
largitorem videatur. Valete. Helm.

in acad. I V L I A pridie
Paschatis.

CLV, LV, CIII.

ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ.

*Dfere fidenter quiduis per templa Mineruæ,
Adfere de studijs Sopiæ, de rebus agendis:
Quæ mihi, quæ cuius, cur non tibi libera fit vox?
Sed neq; tu me cui iubeas, neq; te ipse iubebo*

Mancipio dedas: vero mens seruiat vni.

*Namq; tibi si quid temerè persuaseris, aquè
Nos quoq; credere idem sine caussa, credere noli,
Sponte tua mecum potius descende in arenam,
E qua non dubia palma cum laude recedes.*

*Nam tua siue catus caussarum adamante ligaris,
Victor ages diua tibi decernente triumphum:*

*Sive tuam mentem vero submisseris ultro;
Te quis in hac ausu pugna cecidisse bonorum*

*Dicere, cælitibus qui iam par esse putèris?
Ipse equidem si me diuexet opinio demens,*

(Quando quisq; hominum non vno errore tenemur)

Principiò mihi visa aliqua ratione tuebor:

*At simulac nodos dissolueris arte magistra,
Et verum, quod me lazuit, monstraueris orbi,*

*Nugas proyiciam in ventos, & cærulea ponti,
Et verum & veri vestigia pronus adorans.*

Verum nos statuit cælesti in luce beatos:

At falsum miseros tenebris demergit auerni.

*Hoc velis & equis primo fugiamus ab ortu,
Sed verum summis imisq; in rebus amantes,*

Plus auro, vitaq; omni sectemur in auro.

Λογικῶς ἡ ἀλήθεια

IOANNIS CASELII

AD

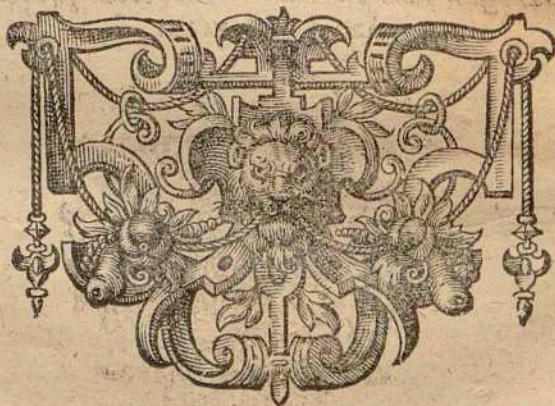
G V I L E L M V M H E N R I C V M
C V M C R A N I C H F E L D I V M , P A -
t r i c i u m E r p h u r d i e n s e m

Epistola

Π Α Ρ Α Ι Ν Ε Τ Ι Κ Η .

5.

*Eiusdem alia, pluraq; eiusdem
generis.*

HELMAESTADII

In academia Iulia, excudebat Iacobus
Lucius c. 13. XCIV.

Οὐ πάνυ τι χαλεπὸν, Φαίης, ἐτέρω τῷ πικραίνῃ
 ὅτι γὰρ ἐν καὶ παντὶ γε βράδιον ἐντείλασθαι.
 Φημί δὲ καὶ τὸς κῦθ' ὅτ' ἀπηνῆς δέσποτα δέλω
 αὐτίκα περσίζεν, ἐπεὶ θυμὸς μὲν ἄνωγρον
 καὶ θεράπων θεράπην, καὶ ἔφρονέων φρονέουσι.
 εἰ δέ τις ἀργαλέω ἐνὶ πράγματι μήτηρ ὀρθῆς
 γλιχομῶν δρετῆς πολιτῆμα, χρεῖω ἔσσιπ,
 ἔχ' ὁ τυχῶν, οἱ καὶ περσίδων ἐπιδόεες αὐτοί,
 ἔδλε κεν εὐφρονέων ἴσθητοῖτ' εὐγνάμονα βαλλῶ
 ρηιδίως, ὃ γὰρ ἂν σὺν Ἀθήνῃ βέλιον εὖροι.

Ζωδύνησ Ἐσθῆσι

4 αη, 48/73/11789(X)

(12)

GVILELMO HENRICO
CRANICHFELDIO

S. D.

JOANNES CASELIUS.

 Vamdiu domi meæ vixisti, Cranichfeldi, si quid inuenissem, quod ex vsu tuo foret, de eo te quotidie, vt filios meos, monui. Tu verò accipiebas lubens & lætus, quidquid dicerem. Nec enim in omnibus erat aliquid asperum: & nihil nisi in tempore monui: certè vt id facerem, singulari mihi curæ fuit. Ipse verò de quibusdam te scripto quoq; doceri, siue confirmari iubebas, cum videres & alios me interdum compellare per litteras, vt magis perspicerent amorem meū, & certius intelligerent, quid in aliquibus sequerentur, quando cū ita scripsissem, ipsis loco indicis forem. Itaq; tibi quoq; morem gessi, nec operam lusi. Non solum enim auide legebas à me talia, sed cum voluptate relegebas, & partim te confirmabas iudicio meo, partim si

A 2

quid

quid consulerem noui, id tentabas, vel potius sequendum tibi iudicabas. Non enim puto, accidisse, vt vna eademq; de re te iterum monuerim, aut si in hoc fortè erraui, non fuit sanè necessarium. Neq; verò nunc in vllam partem opus esse iudico, vt tali genere litterarum ad te vtar: verum, cum me ad scribendum ipse prouocaris, quid scribam potius, quod me sit dignius, aut tibi lectu gratius? Nec sanè possum hoc officij genus omittere, postquam à nobis abijisti, vt intelligas, me eadem beneuolentia erga absentes esse, qua erga præsentis soleo. Sed neq; hæc animi mei rationes tibi incognitæ sunt, quas pænè tres annos perspexeris, quo omni tempore & familiares, & qui vnâ tecum hic essent, & qui abijissent, mihi perinde caros cordiq; esse, animaduertisti. Habebis igitur hoc quoq; mei in te amoris monumentum, quod etsi aureum non est, tamen tibi auro contra carum erit: quod ipse minimè dubito. Soles enim, quæ ex animo depromuntur, pluris facere, quàm quæ ex arca, cumq; horum non egeas, illa magis desideras, nec repudianda existimas, quanquam vtroq; genere abundas, & fortunæ, inquam, & ingenij bonis. Ego autem
& de-

& de his, & de illis nihil noui tibi præcipiam, sed ⁴⁵
his præceptis, si tibi talia esse videbuntur, non
tàm erudiam animum tuum, quàm collaudabo.
Sunt enim in te iam, quæ esse iubeo, vel eorum
siue radices, siue semina bona: sunt naturâ, quæ
fouit educatio, perfecerunt in te litteræ, vel hoc
agunt, vt perficiant, si easdem, vt hæctenus abs te
sedulò factum fuit, porro audies. Magna fuit ea
infelicitas tua, quod pupillus fuisti ab infantia:
sed felicitas maior altera, quod ita educatus, vt
parentes ipsi non potuissent melius, omni etiam
cura adhibita. Satis intelligis, quantum debeas
ijs, qui te paruulum Antonio Mocero in discipli-
nam tradiderunt, cuius domi tot annos non fru-
stra vixisti. Iecisti enim apud eum, eius perpetua
cura, & opera, & fide, fundamenta modestiæ &
litterarum, adeoq; ipsi, viro optimo, deq; te opti-
mè merito, non minus debes, quàm parentibus,
à quibus vitam habes, & lautum præterea patri-
monium. Plus te debere ipsi fateberis, à quo ac-
ceperis vera virtutis & sapientiæ principia: quod
ego tibi satis intelligenti, non declarabo fusius
per epistolam. Postquam adolescens per mode-
stus, & initijs bonæ doctrinæ non leuiter tinctus

ad me venisti, statim mihi tui amandi satis causæ
fuit, vt non dicam debuisse me tibi omnia pro-
pter eos, qui te mihi crederent, vel propter vnum
illum veterem familiarem meum, consanguine-
um tuum, qui patris animum erga te gereret. Læ-
tus eam curam suscepi, quæ pro vestra adolescen-
tia gerenda est: lætus semper sustinui, quamdiu
hic fuisti: lætus deposui, cum altero abhinc men-
se abires, si modo eam deposui, quæ in huius scri-
ptionis omnibus adhuc partibus occupata est.
Non prædicabo ad te studia & officia aduersum
te mea, quæ te agnoscere, & tuis exponere, quo-
ties nostræ consuetudinis mentio fit, non dubito.
Quod, quidquid tuo nomine vel conatus fui, vel
feci, semper benè positum fuit, id vehementer
lætor, teq; mihi in omnibus dicto audientem fu-
isse, alijs exponam. Tute ipse sic tibi conscius es:
nec rideres solum, sed succenseris quoq; mihi,
si te in eo in os laudarem, vbi nihil laudis fuisses
meritus. Ego vero tibi non adulator, qui ne re-
gibus quidem possim. Coluisti certè ea studia,
siue eas litteras, quas ego tibi laudarem, & con-
uenire præ cæteris, nec imperitè, nec falsò iudi-
carem: coluisti autem ea diligentia, quam pro-
barem,

44
barem, siue qua maiorem in te & æqualibus tuis
non requirerem. Eam tu facile præstabas, & qui-
uis ingenio præditus, facile præstet: qui non faci-
at, frugi non sit, & nullius adeo expectationis.
Scis enim, vt qui ad rempubl. educantur, eos ego
nec libris affixos totos dies assidere, nec om-
ne genus doctrinæ deuorare iubeam. Istos
namq; sedentarios, quæ foris essent, & res, & ho-
mines, omnia ignorare: & istos omnium scientes,
illud rarò attigisse, quod vnumquemq; ante
omnia scire oportebat: & eorum vtriusq; nihil in
mentem venire de semetipsis cognoscendis, sæ-
pè animaduerti. Itaq; præcipio meis, præsertim
tui loci atq; ordinis, familiaribus, vt quod satis est
temporis, tribuant litteris, & eas litteras, quæ ma-
ximè necessariae, & ipsis conuenientissimæ sint,
vel solas, vel eas potissimum colant. Sed neq;
hoc neglexi, quod modo dicam, & summè ne-
cessarium esse duco. Præcipio enim rectum spa-
tium ingressis, vt quotidie, si non procurrant, sal-
tem aliquantulum procedant, nec subsistant ali-
cubi ad dies aliquot, nec se teneri voluptatibus,
aut quarumq; aliarum rerum studio, patiantur.
Tamen si qua sint huic instituto consentanea, fa-
cile

cilè vobis permitto, quibus vestram ætatem nulla parte impediri, sed mirificè etiam iuuari sentio: siquidem qui ad opus accedunt alacriores, plus agunt, quàm cæteri. Quin ex ambulatiuncula, lutu pilæ, sermonibus, si ex interuallo instituantur, & corpori, quòd aliqua vires corroborant, aliqua valetudinem tuentur, & animo, adiumenti plurimum accedere sentio. Quis etiam nescit, iacente corpore, iacere & animum, hunc vigere magis, illo vigente? Nec esse aliquem existimo, qui de Musica dubitet, siue voce canas, siue fidibus. Ei discendæ quòd temporis tribuitur, id minimè perit: nec tum quis abripitur ad studia, vt vno verbo dicam, nostris studijs contraria. Qui se in ea exercent aliquando, siue domi, siue in conuiuio; ij in oculis Musarum, & bonis approbantibus, & ingenium acuunt, nec inde nihil accedit, quòd iuuet, ad elegantes aures auscultantium. Rectè verò tu quoq;, quòd huius generis tecum attulisti, apud nos, ni fallor, auxisti etiam. Etsi autem sunt, qui, abusi arte ista diuina, ab ea ad voluptates potius, vulgo ita dictas, quàm ad litteras, in quibus sincerior est voluptas, transeunt, tamen de ea adeo non dubito,

45
bito, vt neq; de palæstra dubitem. Nec enim,
qui modicè tractationi armorum student, pro-
pterea aut fiunt ferociores, aut litteras negligere
neceſſe habent: neq; tamen ipſe cuiquam gla-
diatoriam commendo: nec gladiatorum animos
& mores probo, ſed multò magis deteſtor, & ab
ea familiares meos omnibus modis deterreo,
Nec aliam filijs meis rationem præſcripſi: neq; ta-
men quantum vterq; profecerit, me pænitet. Tu
igitur non prius litium iura, quàm humanitatis
cepifti diſcere: etſi legum quoq; diſciplinam, me
comprobante, attigiſti: verum prius, vt tibi au-
ctor eram, præeunte tibi iuvene doctiſſimo, ac-
curatè legiſti vtriuſq; generis bonos ſcriptores, &
qui ſcripſiſſent ligatam orationem, & qui nume-
ris ſolutam: ex quibus cognoſceres, tum quæ ad
dicendum facerent, tum quæ ad ſapiendum.
Monſtrauimus enim tibi, eadem opera quem-
admodum & homines tum benè, tum malè vi-
uerent, & tu rectè viueres. Neq; neglexiſti præ-
cepta ad dicendum, ad differendum, ad animum
moresq; formandos, neceſſaria, quæ à doctiſ-
ſimis viris accepimus, & in academia Iulia dextrè
dilucideq; traduntur. Vidi quoq;

dum vltro lectioni hiftoriae panè quotidie tem-
poris aliquid tribueres: quo nomine collaudaui
te, & in eodem confirmare nouis rationibus con-
ner, si minimum opus esse suspicer. Non possum
non natiuæ tuæ probitatis mentionem facere,
cui semper præsto fuit comitas: nec ab ijs vn-
quam abfuit alijs obsequendi & benefaciendi
studium. Neminem offendisti æqualium, nec te
eorum offendit aliquis, vel quia non esset, cur id
fieret, vel quia ambiguo, nec aspero verbo offen-
di posses. In dando ipse te sensi faciliorem, quàm
cuperem, cum nihil à te petierim: etsi tu sum-
ptum etiam grauem ex amplissimis fortunis faci-
le sustines. Non solum ijs, qui se aliquid velle o-
stenderent, nihil ferè negasti, sed alijs, quibus te
aliquid debere suspicatus fortè fueris, valdè be-
nificum te præbuiſti. Hic ingenium tuum lau-
do liberale, & factum ad beneficentiam: quæ fe-
cisti, etsi nihil profus damni feceris, tamen vn-
dequa; non probaui. Qui tua ætate fortuna-
tiores, sordidi & tenaces sunt, de ijs non multum
equidem sperauerim. Vix enim fieri possit, vt
non auari, iniusti, ac deniq; cum priuatorum,
quos valeant circumſcribere, tum reipublicæ, si

qua

46
qua ipsis occasio detur, pestes euadant. Contra-
ria de contrarijs statuerim, nec possim non ama-
re, qui ista ætate & in alios beneficia conferre in-
cipiant, modo id rarò temerè, sapius bono iudi-
cicio fiat. Cum verò te semper munificum viderim,
ignosce, si aliquando metuerim, ne ita propè
ad profusionem accederes, vt eius tibi barathrum
pateret, non sine tuo maximo periculo. Itaq;
te retraxi aliquoties vel verbo, vel argumento,
quod forte in mentem veniret, vt, cum omnes
ad benefaciendum inuitarem, te tamen à
profusione deterrerem. Didicisti autem & me-
mineris, duo esse parcorum genera, quorum al-
teri sua asseruant sedulò, vt nemini largiantur;
alteri, vt semper in promptu sit, vnde tenuitatem
bonorum, nec incommodo suo, subleuent. &
largorum totidem, quorum alij prodigunt pecu-
niam in quasuis res, & homines quoslibet, alij
largiuntur probis egentibus. Te semper ex lau-
datis parcis, & ex laudatis largis vnum futurum,
auguror, quoniam hætenus te ita gessisti, vt à
media semita neq; ad dextram, neq; ad læuam
longius decederes. Namq; & in bonos, & in res
bonas, pæneq; non nisi necessarias, sumptum fe-

cisti haecenus: nec iudico in ijs fuisse luxum, quæ,
quod ego sciam, institueris. Aluisti enim non ni-
si homines necessarios, vnum doctum iuuenem,
puerum præterea vnum, cuius seruitio carere
non posses. Vestitus fuit vt æqualium, plærumq;
infra conditionem & fortunastuas. Vino vteba-
ris, quoties tibi videretur: in vino ipse te rarò vidi:
egisti conuiuia fortè semel atq; iterum splendi-
de. In his omnibus aut nihil à te, aut parum pec-
catum censeo: fuisset peccatum plurimum, si o-
pulentus in prima adolescentia senum sordes æ-
mulari, & à primis annis in animo tuo Euclio-
nem, aut alium quemuis *κίμβρα* fingere studuisses.
Nunc postquam domum redijsti, quid agis: Quid
agas, multò accuratius tibi videndum est, quan-
do nunc in arenam vitæ descendis, & pecuniam
tuam manibus ipse tractas, aut tractabis prope-
diem: ac magis, quanto plus alijs sapere videris,
ac fortasse etiam tibi, præsertim si alijs plus cre-
des, quàm ipse tibi. Sed hoc tu me velim ioca-
tum putes. Noui enim & quàm de te ipse in o-
mnes partes modestè sentias: & quàm nullius a-
micorum consilium asperneris, & id interdum
quæras, quo minimè careas. Multæ sunt prodi-
gendi

gendi patrimonij viæ, sed vna peruulgata: relin-
quam cæteras, in quarum nullam facile incurfu-
rus videaris: vnum est luxus genus, nostris homi-
nibus hodiè pænè proprium: quo & opes, quam-
uis amplæ, facile atteruntur, & corporis vires fe-
rè dicto citius debilitantur: quod cuiusmodi sit,
non suspicaris, sed ante oculos vides. Rectum
est, vt qui in re lauta sit, hospitem excipiat: quod
te eo magis velim credere, vt & mihi apud te lo-
cus sit. Ad te enim potissimum diuertam, vbi ac-
currero, & fortè, vt soleo, aliquot vmbas me-
cum istuc adueham. Hesiodum didiceris, qui
nos in ea parte errare non sinet, ea lege lata, quæ
cum sit humanitatis & beneficentiæ, etiam sum-
ptus rationem habet. Cauere enim iubet, tum
ne ad vnum omnes excludamus, tum ne plures
accipiamus. Profectò enim crebræ & sumptuo-
sæ cænæ, loculos exhauriunt: quod etsi tibi non
metuis, cuius domi omnium est copia, tamen
grauiora te velim metuere. Nam qui Phæacum
vitam agunt, & priuatas res & negotia publica
negligunt, & ad morbos, & ad grauem sene-
ctam, & ad extremæ vitæ terminum properant:
Quæ mala omnia te detestari & effugere abini-

rio velim: non solum, vt istis bonis fortunæ diu
beneq̄, fruaris, sed multò magis, vt quàm diutis-
simè & alijs benefacias, & de patria, tuisq̄; ciui-
bus bene merearis. Non solum enim opibus in-
structus es, sed etiam animum tuum bono con-
silio, siue prudentia instruis. Hoc enim agit, qui
ijs virtutibus, & ijs litteris studet, quibus tu semper
studuisti egregie, & cum profectu maximo. quas
etiam iuuenis, vbi vbi sis, acrius coles: atq; ita fit,
vt tale studium è manibus, & ex animo nunquam
dimittamus. Hic cursus cum conuiuijs valde in-
terpellatur, ijs, futurum bonum patrem familias,
& bonum ciuem, modum ponere oportet: vt
cum non nulla sint, similia sint conuiuijs La-
conum. Hi enim vino vtebantur & fruebantur,
non abutebantur, lætitiã intromittebant, e-
brietatem excludebant à phiditijs. Vini namq;
tantulum bibebant, quod vniuersam turmam,
vt de viris fortibus loquitur poëta, siue vt ego in-
terpretor, quidquid esset vnâ in conuiuijs sodali-
um, ad hilaritatem, ad sermonis suauitatem &
modicum risum, excitaret. Hæc ratio bibendi,
inquit idem, confert corpori, & animo, & rei fa-
miliari: & cum lecto, tum somno, molestiarum
portui

portui congruit. Facit etiam ad bonam valetu-
dinem, qua in rebus mortalium nihil praestabili-
us, nec officit temperantia, aut vlli parti mode-
stia, quae non sine causa proximè pietatem do-
mum habere dicitur. Sed audire malis ipsum
Critiam. Audi igitur suaves eius versus & iucun-
dos, & cum ea Spartanorum consuetudine, ac-
cipe & sequere singulare præceptum sapientia:

Οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲ κέροι πίνεσι ποῦτον,
ὡς τε Φρενὶ εἰς ἰλαράν, ἀσπίδα πῖσαν ἄραν,
εἰς τε Φιλοφροσύνην, γλώττιαν, μέτριον τε γέλωτα.
τὴ αὐτῇ δὲ πάσι σώματι τ' ὠφελίμος,
Γνώμη τε, κτήσιαι τε, καλῶς τ' εἰς ἔργ' Ἀφροδίτης.
πρὸς θ' ὑπὸν ἡμεροσση, τ' καμάτων λιθάρα.
πρὸς τὴν περποπύττω τε θεῶν θνητοῖς, ὑγίαια,
καὶ τὴν εὐπέθειν γένηαι, σωφροσύνη.

Cæterum neq; de hac re, in qua omninò sapiens,
neq; de litteris id tecum agam pluribus, nec repe-
tam ea, quæ sæpius ex me audiisti, & de quibus
ad abeuntem verborum feci, quod satis esset. Nec
enim multis vti conuenit ad eum, qui & negoti-
um intelligit, & officium facit. Non enim, quæ
didicisti, obliuisceris, sed ad ea, quæ videbuntur,
quando videbitur, & animo, & lectione, recur-
res: nec monumenta rerum gestarum è manibus
depones: leges etiam, earumq; interpretes ad
manum

manum habebis: & vteris in istis studijs multum
Corfinio tuo, non minus, quam in alijs negotijs.
Sed in constituenda re familiari, quoniam id vt
ageres, à nobis in patriam redisti, propinqui tui
consilio vtere, quo neminem propiorem habes,
qui tibi consobriño propior est, quiq; te, consobri-
næ filium, cum fratribus habet in carissimis:
A Egidium dico Naccium, à quo non solum præ-
cepta, sed & exemplum petes boni patrisfamiliæ.
Ipse verò, vt hominem noui erga te affectum, in
hoc huius artis tirocinio tuo te opera quoq; ad-
iuuabit, & manum, vt dicitur, vnâ tecum operi
admouebit. Nec enim ipsi min⁹ curæ est felicitas
tua, quàm tibi. Quare etiam non solum in hac
re, sed omninò in omnibus eo vtere adolescens,
neq; quidquam omnium sine tanti amici consi-
lio tibi instituendum puta. Qui quoniam pro-
bat, quod tu volebas, ac mihi etiam facilè proba-
bas, vt longinquum aliquod iter, animi, doctri-
næ, & virtutis gratia, suscipias; ita facias, & ex a-
liquo interuallo saluus & melior ad nos redeas:
vt quàm rectissimè tibi de reditu, & maiore feli-
citate gratulari possimus: quod & istic tui facient,
& nos hic minimè negligemus. Post istos enim,

cui

cui quàm mihi carior sis, habes profectò nemi-⁴⁹
nem: quod de istis te scire, neq; nos dubitamus,
de nobis, nisi perinde scis, tibi omninò persuasum
esse volumus. Vale. Helmæstadio ex acad. IVL.
XII. Kal. Ian. cis. 10. XCIII.

AEGIDIO NACCIO
patricio Erphurdiensi
S. D.

Quod ex mea calamitate dolorem capis,
facis proprium amicitiae: morbum superasse, aut su-
perare iam videor: in vno periculum est, de quo &
spero non nihil, & multum metuo. Quod me de e-
ditione quorundã monumetorũ ingenij mones; illa luce nõ ma-
gnoperẽ digna sunt: et, si qua sint, propter multitudinem scri-
ptitantium de meis non admodum sum sollicitus: tamen neq;
prorsus quiesco, vt vides, nec in ipso morbo abieci hunc labo-
rem litterarium. Qui has ferunt, eorum alterum si commen-
dem, de tua erga eum fide & benevolentia videar dubitare,
quo iam pridem post fratres tuos cariorem neminem habes
mortalium. In quo te laudo, qui & sanguinis, & virtutis ra-
tionem habeas. Nemo vos attingit propius, & ipse materte-
ræ tuæ nepos ea probitate & modestia est, vt quemuis sibi fa-
cilẽ deuinciat. Redit autem ad vos sine dubio intelligentior,
vt qui quotidie aliquid hic acceperit de promptum è Musarum
sacrario: spero & melior: sed hoc vestrum erit iudicium, quo-
rum etiam sunt partes, vt si quid in adolescente desideretis,
cum

eum officij moneatis, non minus, atq; nos fecimus. Est autem eo pudore, vt sibi benè volentes libenter audiat: quin sæpè mihi gratias egit, quas habiturum quoq; spero in perpetuum: ac tanto magis, si præcepta nostra habuerit in memoria: quæ, si sapit, ille nunquam obliuiscetur. Nec opus est, vt tibi Corsinium commendem, in quo ipse animaduertisti fidem, consilium, & industriam. Quò cum noster ille non facilè careat; videbis, quod ego semper studui, vt vtriusq; animos quàm arctissimè conglutines: vt, cum sit inter eos sincera & mutua beneuolentia, certare quoq; inter se officijs non desinant: quod erit, si alter alteri, quibus abundet bonis, seruiat: sed hoc tibi viro prudenti disertius explicare opus non est. Vale. Helmæstadio ex ac. IVL. XIV. Kal. Decembr. 1110. 11. XCIII.

ANTONIO MOCERO

S. D.

Redit ad vos Cranichfeldius noster, vetus & probus disciplinæ tuæ alumnus. Eum nos quoq; salubribus sapientiæ præceptis diligenter imbuimus, quibus si vtetur, vt omninò debet, si saluus esse vult, & volet, siquidem sibi constabit, nunquã eũ neq; nostræ cõsuetudinis, neq; positę in litteris apud nos operæ pœnitebit. Imprimis & ferè quotidie ei decãraui, quem admodum bonis fortunæ non abuteretur, nec minimum de opibus in luxum verteret, quod plariq; fortunati adolescentes faciunt: sed cogitationem susciperet, non tam de talibus coaceruãdis, quàm suis seruãdis: seruandis tamè in vltis, quos rectos intelligeret. Porrò suis sibi vtatur, beneficus porrò sit in benè meritis, & probos tēues. Abeuntem etiam obtestor, vt litteras colere non desistat: cumq; delectetur lectione historiarum, quæso te, in eo ipsum studio confirmemus: ex quo ipse semper voluptatem honestam, & patria aliquando fructus maturos capiat. Magni te facit, ac sæpè mihi tuum in se amorem,
& me-

50
& merita singularia prædicauit. Quod si cum qua de re deinceps monendum censeas, id audacter facias: præcepta veteris amici non aspernabitur: iamq; intelligit, nos non solum doctrina, sed & ætate, siue longo usu rerum, quæ ex usu sint, videre, quæ iuuentus & per annos, & per multa alia, quibus ipsa obnoxia est, non videt. Vale. Helmæstadio ex acad. IVL. XIV. Kal. Decembr. c15. 15. XCIII.

AEGIDIO NACCIO

S. D.

Prorsus, vt sentio, ita vobis laudavi consobrinæ tuæ filium: & rectè opinor, nisi fortè amore lapsus sim: sed tuum iudicium erit, postquam in conspectum vestrum redijt, &, vt audio, tecum in vnis ædibus habitat. Idem puto iudicas, & dignum censes nostra beneuolentia: immo dignum, quem pro filio, vt habes, habeas. Cum autem ea sit ætas, quæ, vt vitis vltimi, aut alius pedamenti, ita consilij egeat; tu ei neq; consilio, neq; vlla alia re deeris. Ipse quoq; abeunti præcepta dedi, quæ pridem sæpè dederam: quorum aliqua in meis ad ipsum litteris perferibo: quod meum erga vos studium, te quoq; probaturum, confido. Vale. Helmæstadio ex ac. IVL. XI. Kal. Ian. c15. 15. XCIII.

ANTONIO MOCERO.

S. D.

Ita est, Mocere, post eximium amorem, quo ex nobis natos mirificè complectimur, & plus quàm nosmet ipsos amamus, singularis est in vnoquoq; nostrum in eos, quos beneficij solidis ornare cæperimus. ac si in nobis sit, iisdem magis magisq; benefacere velimus. Cari nimirum nobis sunt, quasi quoddam animi virtutisq; nostræ opus siue specimen: magisq; a-

deo, quàm artificii statua, vel pictori tabula, vel poëtæ versus. Eiusmodi animum vidi in tuis ad me litteris erga veterem disciplinæ tuæ alumnum. Erga eundem cum itidem essem affectus, abeuntem de pauculis monui, vt filium. Nunc, vt satis mihi cumulatius facerem, quædam de illis, sed pluribus verbis, consignauit: quæ cum voluptate, nec enim dubito, leget: opto, vt ea nunquam obliuiscatur: immò, vt hac prima iuuenta, vel meis, vel melioribus consilijs vtatur. Nec tu ei fideli tuo defuturus istic es, & ille tibi, cuius apud ipsum magna semper fuit auctoritas, auscultabit. Vale. Helmæstadio ex acad. IUL. XII. Kal. Ian. c10. 10. XCIII.

BERNARDO CORFINIO.

S. D.

Eo genere litterarum, quibus gratias agimus, me nunquam capi, non dixerim. Tum minimè delector, quando ij scribunt, quos gratiæ nihil habere suspicer: nec valdè, cum alteri, quos grato animo cognorim: vos verò omni verborum commemoratione superfedere malim, præsertim cum exigua fuisse, quæ ego præstiterim, mihi in mentem venit. Neque nunc mea in Corfinios studia verbis minuam: vtinam vobis multum profuerim, vel quantum ipse volui: tamen cum norim vos gratissimos, quiduis potius scribi velim, quàm in illam sententiam, qua vos plurimum mihi debere profiteamini. Quod si quid fuerit, prædicetis potius ad alios. Sic benè audietis ipsi, vt grati, ego, vt benè de bonis merendi cupidus. Recordaris & alterum, quo interdum in sermone vtor: mihi gratias abundè referri, si, quibus benè velim vel faciam, se bonorum beneuolentia dignos præstent, & ita gerant, vt de ipsis ego mihi persuaserim. Id quando tu quoque facis, non est, vt mihi gratias agas, quem animo, & re ipsa gratum iudicem & cognouerim. Vale. Helmæstadio ex acad. IUL. XI. Kal. Ian. c10. 10. XCIII.

IOAN-

IO ANNI ERNESTO

ab Hoim S. D.

Facis sedulò omnia, vt te magis amemus, collaudemus largi-
 us. Contempsisti etiam puer puerilia: nunc ea profus ab-
 iecisti: quæ item studia obiter colebas, præter hæc litterarum,
 ea colis remissius: igitur acrius hæc nostra, vt has esse partes tu-
 as, intelligere & statuere videaris. Perge ita & tui amantibus
 curam minuere, & patrem perfundere lætitia: nihil te feceris
 dignius, nihil magis ex re tua. Flagitas fortè, vt, quod præci-
 piam, dicam disertius. Nihil equidem noui: in isto spacio, quod
 tam virtutis, quam doctrinæ esse didicisti, procure, nec substi-
 ste antè, quam illam veram, primariamq; metam attigeris.
 Quoniam verò multa fecisti, & facturus videris, quæ scribendi,
 dicendique facultatem tibi adaugeant, lege porrò, quos legis
 vtriusque linguæ scriptores, & quæ de ipsa arte sapientiæ prin-
 ceptis tradidit, ab initio summaque diligentia cognosce: nec du-
 bita, quin, ea qui didicerit & cognouerit omnia, & cæteros
 (sunt enim ex veteribus nec ipsi negligendi eiusdem artis ma-
 gistri) per se faciliè intelligat. Patris tui, idemque meus doctor
 Petrus Victorius, te in illo discendo vnus plurimum inuenerit:
 etsi à me quoque iam accepisti, quæ eodem faciunt: denique ti-
 bi præibit, vbi iter erit salebrosius, Theodorus Potinius, cuius
 iam doctrinam, fidem, & amorem erga te habes exploratissima.
 Valdè etiam probo, quòd ab eodem in sua ipsius arte exerceri
 vis. Id enim pangendi carminum studium, & ingenium acuit,
 & illud dicendi, quod hodiè præcipuè colis, adiuuat. Volui
 nunc esse breuior, quam in hoc genere soleo, quod nec pluri-
 bus ad te opus esse putem, & si quid aut mihi in mentem veni-
 et, aut tu voles, quoties vel mihi vel tibi videbitur, coram ver-
 bo nutuè indicaro. Vale. Helm. ex. acad. IVL. XI. Kal. Ian.
 MD. XCIII.

IOANNI VLRICO CASELIO

flio. S. D.

Natalis tuus iterum me monet, vt de more meo tecum etiam per litteras loquar, quò magis, quid velim, memineris. Hactenus mihi satisfacis & probitate, & profectù: quod ex re tua esse, ipse iam intelligis. Virtutem porrò cole, & litteras, nec alio, quàm quo instituisti, modo. Si putarem te aliqua de re commonefaciendum, aut excitandum, id facerem, etsi perbreuis epistola diligentiam tuam in omni genere studiorum, quæ colis, acuere & facillè potest, & omninò debet. Ego enitar, vt, quomodo & ab alijs tractentur litteræ, hoc anno videas, nec sumptui parcam in re tibi futura perutili, & panè necessaria. Cum etiam ea sit ætas tua, vt, ad quod genus vitæ te à litteris per eas conferas, statuendum breui sit, nisi hac mea mediocritate ipse quoq; contentus esse malis; vbi valetudinem magis confirmaro, quid in vno quoq; commodi incommodiq; tibi exspectandum sit, oratione mea perscribam diligenter. Nec enim, quod multos patres vidi facere, tibi persuadebo, vt eam vitam deligas, ad quam animo minus propendeas: per me optionem habes, siue paullò post habebis. Nam quæ hodiè tractas, ea te abijcere nolim, sed perficere iubeo, quod nihil magis ex vsu tuo. Quod à patre proficisci possët, minus desiderasti hactenus: nec deinceps desiderabis: non solum, quia tibi pater debeo, sed etiam quia tua in me probi filij idem meretur pietas. Vale. Helmæstadio ex ac. IVL. X. Kal. Ian. MD. DC. XCIII.

BENEDICTO POGVISCIO. S. D.

Agam tecum hac epistola, Benedicte Poguisi, de ijs, quæ etiam ad fratres tuos pertinent, quæq; cum ipsis rectè communices. Ordinar autem paullò altius. Putatur illa esse, & est
re vera

re vera magna felicitas, à quibus vitam acceperis, eos diu habere superflites: non tam vt rem familiarem diligentius custodiant, & ipsi magis augeant, quàm vt rectissimè ad vitam liberos educant. Miserum sanè omnibus de causis, parentibus orbari in prima pueritia: si altero carendum sit, vtro minore incommodo careas, affirmatu difficile arbitror. Quod si alteruter omnem curam in se deriuarit, & diligenter gesserit, fuerit pro vtroq;. Is pater magnam laudem merebitur, qui, quas potest, matris etiam partes expleat: ea verò mater longè maximam, quæ supra conditionem sexus videat, & præstet ex se natis omnia, tum quæ à materna cura, tum quæ à paterna prudentia proficisci possint. Non illa prima, sed secunda vobis obuenit felicitas, vt, postquam patre orbati estis, mater sit materno affectu, consilio minimè muliebri: id quod res ipsa loquitur. Nec enim solum domi rectè administrat omnia, sed & filiorum educationem sollicitè procurat, & egregiè: quod te primum natu intelligere cum primis & animaduertere oportet. Cum iubeo animaduertere, volo, vt tam probam, & omninò sapienter institutam à matre educationem non solum ipse probes, sed etiam fratribus tuis commendes: id quod non verbis solum, sed, quemadmodum facis hactenus, exemplo porrò facies. Namq;, vt illa instituit & vult, tum modestiæ cæterisq; virtutibus, tum bonis litteris diligenter studes, & vtroq; nomine indies te nobis cariorem facis. Certè adolecentes, qui ab vstitatis istius ætatis & magnæ fortunæ moribus, ratione defleunt, valdè amo: neq; non de modestis & moderatis, & ipsis, & eorum consanguineis, & patriæ singularia semper polliceor: præsertim si ipsi quoq; studia, & litteras humanitatis non negligenter colant. Tu verò, cum in vtroq; sis quotidie, & à nobis sæpè confirmaris, non vulgarem tui expectationem commoues: tuum erit operam dare, ne eam fallas, cum habeas omnia, quibus ei opus sit, qui ad virtutem, & sapientiam, & veram

veram dignitatem aspiret: ingenium, opes, genus, ducem in hoc spacio, deniq; exempla, quæ tibi proponas, & præ alijs annunculos tuos, quos imitari te quoq; mater iubet. Vale. Helm. ex acad. IV L. X. Kal. Ian. c15. 15. XCIII.

IOANNI CAROLO CASELIO
filio. S. D.

Venit quidem mihi in mentem natali tuo consilij mei: sed tum ita, uti scis, afflictæ eram, pæneq; desperata valetudine, ut te vix vno verbo alloqui possẽm, nedum hortari, ut solebam. Nunc, ne tui meivæ oblitus videar, paucis tecum agam. Ita enim te geris, ut multis minimè opus sit. Namq; & mores tuos probò, & studia utriusq; generis, tum ea, quæ animi gratia tractas, tum altera, quæ præcipua sunt, quod animum informant, & mentem erudiant. Te in illis multum quoq; proficere, non equidem nolim, quod ijs nec abuteris, nec abusus videris. In litteris nihil novi tibi præscribo: tu modò eadem via perge, sed si potes, celerius: nec tamen ita properaris, ut ex ijs, quæ necessaria sunt, quidquam negligas: de minutis & superuacaneis nihil vrgeo. Pone verò tibi ante oculos, non solum præcepta mea, sed & exemplum fratris, quem, uti spero, maturè assèqueris: ille videbit, ut porro vestigia sua, tuis plantis premenda relinquat: in quo ita vos velim contendere, quemadmodum in cæteris omnibus convenire gaudeo. Vale. Helm. ex ac. IV L. X. Kal. Ian. c15. 15. XCIII.

ERNESTO AB HONRODA.

Et amo Hupæum, & magni facio, & eo utor familiariter, quod tu non ignoras. Nec vero aliter erga eos affectus esse debeo, qui cum omni genere liberalis doctrinæ delectentur, tum supra omnia virtutem colunt. Præter autem hoc utrumq; studium,

83
dium, in quibus ille semper mihi serio versari visus fuit, amplector in eo fidem, qua est in disciplina sua alumnos perpetua & singulari. Nihil enim omnium omittit, quae ad vos erudendos facere intelligit: at te, Erneste, imprimis amat, cuique in te amoris causas mihi exposuit antè, quam te vidissem: multaque de ingenio tuo, de probitate, de profectu in litteris, de diligentia addidit, quibus ad te amandum optimus quisque facile excitaretur. Mihi autem tui amandi aliam praeterea, quasi quandam necessitatem imposuit, cum mihi tuum nostrae consuetudinis desiderium exposuit accuratius, cum multa tuae erga me obseruantiae commemoratione. Illa autem omnia, quae ita de te praedicarat, re ipsa quoque nobis confirmasti, iamque te illis omnibus de causis in longè carissimis habeo: quod etsi non ita multis signis tot mensibus, quibus me morbi omni paenè suauitate exuerunt, & aliae curae non paullo, quam natura mea fert, morosiores reddiderunt, tamen de mea erga te beneuolentia te dubitare non existimo. Ne aliquid tibi dubij relinquere, hoc consilium cepi, ut per epistolam tibi animum meum testatum facerem, etiamsi argumentum scribendi necessarium nullum haberem. Nec enim falsum esse censeo, ut saepe sermone familiari, sic & interdum uti litteris. In quotidianis enim congressibus non semper de negotijs agimus, sed multum quoque verborum facimus, è quibus humanitas nostra erga plures, suauitas erga familiares, eluceat: aliquando suademus, hortamur, docemus, quae superuacanea esse & ipsi agnoscimus, & elegantes homines rectè tamen accipiunt. Nihil vetat idem fieri per litteras: nec exempla desint, si proferenda censeam: praesertim autem à me ad te fieri. Ipse enim fortè habeam, quae depromam in usum aetatis vestrae, nec tu, quae huius generis sunt, asperneris, sed me potius flagites. Initio autem facere non possum, quin te, & fratres tuos beatos praedicem, quos pater à teneris, ad modestiam educari, & bonis litteris imbu-

iusserit. Intelligebat enim vir sapiens, & sine dubio sæpè animaduerterat, quorum animi educatione & doctrina non emolliantur tempori, plærosq; insolentiores fieri, & tùm alijs esse exitio vel oneri, tùm ipsos perire, vel certè periclitari grauiter. Certos & incredibiles fructus suis cultoribus ferunt litteræ: & ijs etiam aliquos nec aspernandos, qui eas saltem breui, & suboscitanter tractarint. Hic est ille Musarum hortus, herbis florentibus sapientiæ longè fragrantissimis confitus: quem qui ingressus sit, quantum velit, sibi florum auferat: nec quis sibi facile imperet, vt nihil omnium decerpatur in vsus suos perpetuos: id tamen, si quis negligat, vbi oculos pauerit, & nares fragrantia impleat, neutrius memoriam abiecerit, quamdiu uiuet. Te verò cum paucissimis non possum non laudare plurimum, qui, cum litterarum cultor acer extiteris, vnde ingenij opum tibi iam comparasti aceruum optabilem, earundem te polliceris cultorem perpetuum: nec sanè aliter fieri potest, quin, in quo quis plurimum progressus fuerit, in eo vltius progredi semper atq; indies magis magisq; desideret: & in eo præstare aliquid eximium conetur, *ὡς αὐτοῦ αὐτῶν τευχάει βέλ-
τιστε ὄντι*, vt inquit Euripides. Illo igitur desiderio tu modo inflammatus es, & alterum vrgebis & perficies, quamdiu uiues: quod ego mihi, atq; etiam alijs de te pollicor, quasi multò antè, quis quantusq; futurus sis, prospiciens: nec sanè me hæc coniectura fallat. Ea enim iecisti fundamenta in hunc diem, & iacis etiam nunc, siue magno studio confirmas, quibus adèd nobile ædificium debeat, quæq; id sustinere facillè possint, quo etiam vsq; in altum eduxeris, & honestum cum primis fastigium imposueris. Imprimis enim elegantia morum, & virtuti studes, & coercitis iam maturè cupiditatibus, & fracto animi impetu, te isto loco natus, & in ista fortuna adolescens, moderatè geris. Deinde in ijs litteris es, in quibus esse debet, qui contendat ad arcem sapientiæ, & eo prorsus modo, quo
idem

idem debet. Veteres enim scriptores optimos quosq; omnis generis, in manibus habes, & lectione Græcorum delectaris maximè, quos, vt vidi, rectè quoq; capisti intelligere: non de verbis loquor, in quo acquiescunt imi subsellij quidam, inter doctos à plebe habiti, homines. Non tanti tibi cortices sunt: de nucleo cura est, & sententiam facillè eruis, vnde tibi ornamenta sermonis paras, & consilij diuitias coaceruas. In hoc igitur instituto perge, quod te vltro facturum, vt mihi penitus persuasi, ita & alijs affirmare non dubitavi: fortè idem tibi videar hac epistola asseuerare: quod minimè opus erat. Tu efficies, ne falsus aliquando vates extiterim: quod si quid etiam penes me esse, quod in rem tuam sit, aut fore, suspicèris, id me posce quasi iure tuo. Cum enim nemini tuorum æqualium deesse soleam, tibi, quem tantopere amem, nihil debere in isto genere velim, sed vt de pecunia loqui solemus, sic præsentem vel consilio, vel opera soluam. Vale. Helmaestadio ex ac. IVL. IX. Kal. Ian. CIO. IO. XCIII.

Ἰωάννης Ερνέστω Οἰμιάδῃ

ΙΩΑΝΝΗ ΕΡΝΕΣΤΩ ΟΙΜΙΑΔΗ.

Εὐπράτην.

ΑΝέγνω μὲν αὐτὸς σὲ τιμὴν Ἰησοῦ λέων, αὐτίκα μεθ' ἡδονῆς, ἀναγνώσθαι δὲ καὶ αὐτὴν ὁ πατήρ σου οἶκαθε ἐκ τῆς πρὸς τὸ αὐτοκράτορι περὶ βίβλου ἐπιτελευτησάντων, μὲν χροῆς. Εχθρὸν δέ μοι δοκῶν, καλὸν δέξιμα τῆς οἴης περὶ βίβλου ἐδαμῶς διδοῦναι. καὶ μὲν τοι ἡλικίῳ, αἰς ἐγὼ, ἢ ἐξ ὑπερῆλικίῳ, ὡς ἀν' αἰδῶ. Φαίη, δεῖς μὲν γὰρ ἀγράφοις γενεαλογίᾳ γραφῆναι, καὶ περὶ αὐτῶν, ἢ καλῶς κείνην αὐτῶν, ἢ εὐμνησάσαι, ὡς ἐμπερὶ καὶ ἄλλων διδασκόντων, ἐμῶν. εἶτα δὲ ἐαυτὸν σαφῶς δηλοῖς, καὶ εἰδὲν ἐν ταῖς γραμμασὶ σκεπτόμενον. ὡς φαίνεσθαι ἅμα τῷ λόγῳ καὶ τῆς ψυχῆς φωτῆρον. ἀπολακτύως δὲ σε ταύτης τῆς ἀποδότης ἐπαγγέλλεις, πρὸ

πάντων σοι συμβελεύομαι, σκένο τ' ἧς τε ἀρετῆς καὶ τῆς σοφίας ἐπίδον
 μὴ ὀκνεῖν τρεχάν, ὡς νικήσουσα καὶ ληφόμενον τ' βραβεῖον· λέγω δὲ καὶ
 αὐτὰς σκένας, ὡς εἶπον, ἔτιν' ἐξ αὐτῶν, ὅτι ἀφιλοτίμως ἔχουσιν, διὰ
 πίστεων πάντων ἐλπιζομένου εὐκλείαν. Περὶ δὲ τῆς Ἑλληνικῆς γλώττης ἔτω
 φρονῶ, ὡς πάντες οἰεῖς ἄκρον παιδείας ἰκόμενοι, χρησιμωτάτω εἶναι αὐ-
 τῶν πῖς τῆς σοφίας, καὶ αὐτῆς μερῶν ἀληθοῦς ἐραστῆς καὶ μονον οὐκ ἀναγ-
 καίου, εἰ καὶ μόνον πῖς πολιτικῆς λόγοις σχολάζη τις βελούτ'. ὁ γὰρ ἔμα-
 θῶν πῶν τέχνῳ διότι τὴν φιλοσοφίαν (τὴν περὶ παλαιῶν λέγω) καὶ τῶν πρώ-
 των τῆς ἐλλάδος πῶν αὐτῶν τέχνῳ συγγραφαῖται ῥητόρων, ἔδλε σὺν
 Ἰσοκράτους τε καὶ Δημοσθένους καὶ τῶν ἄλλων λόγους ἀναγιγνώσκων, τὰ πλεῖ-
 στα τῆς ῥητορικῆς ἀγνοεῖ, καὶ τῶν τελειοτάτων τῶν συγγραφῶν περιουσιμα-
 των ἐστέρηθη. σύμφηρον δὲ ἔχομεν καὶ τὸν πατέρα σε, σικυρεντα πῶν-
 τῶν πῶν δόξαν οὐτίμως πλείους, ὡς σοι περὶ φερε, βελούτ' σε σκένης
 τῆς γλώττης σὺν ἀπείρως ἔχῃν. Σὺ δὲ εὐπύθης πατρὶ ὦν, καὶ διδασκά-
 λος, ἔ τὴν τοχόντ' τοχῶν, σὺν ὀλίγοις περὶ σέμου μοι διοικῆς. Τῆ γὰρ
 καθ' ἡμέραν ἀναγνώσῃ, ὡς πάλου καλῶς ἀρξάμεν, ἐν ἔμακρῶ
 χροῖῳ συντελέσῃ διοικῆς, τῆ περὶ τῆ ἰππευτικῆς εἰς τέλος περὶ τῆ
 ῥῶ, τῆς τῆ ἰσιόδ' ἰσποθῆκης σὺν ἀμνήμων, καλεούσης τῆ οἰκίᾳ καὶ θριγ-
 γῶν ἰππικῆνας,

μή τι ἐφερομένη κρῶζῃ λακέρουσα κερῶνη.
 ἡγήσειον γὰρ, ἡπτον μὲν αἰσχρον εἶναι τ' μηδέποτε ἀρξάσθαι, αἰσχισιν δὲ τ'
 καλόντι καλῶς ἀρξάμενον ῥαθύμως διποβαλεῖν. Εὐρύπ.

HENNINGO POGVISCIO.

S. D.

DE quibus cum fratre tuo egi, ea ad te quoque pertinere, pu-
 tare te velim. Lege quæso & illam epistolam, & quæ ibi
 inuenies, non minus in rem tuam, quàm illius futura, tua quo-
 que vtendo fac. Sed & ad fratrem te respicere iubeo, quem i-
 mitari possis, vt maiorem minor. Quod ille iam facit, tu iti-
 dem tam de informatione animi ad vitam, quàm de doctrina
 cogita, litterarum studium imperfectum & vile ratus, nisi tibi
 in vir-

in virtutis spatio adiumenti aliquid adferat. Memineris verò imprimis, quod vos sæpè moneo, bona animi, si qua in quos natura contulit, quæ & ita dicuntur, & sunt bona, non subitò omni vitio carere, nedum omnibus numeris absoluta putanda esse. Videndum igitur, ne quod in ijs boni, amittamus aut deprauemus, sed contrà, vt illa ipsa bona ratione tùm corrigamus, tùm perficiamus. Illustre est nomen animi magnitudinis: at ea quàm facilè degenerat? Non dicam de popularibus, nec de alijs: certa in vobis elucet signa virtutis illius eximiæ: eius vim & veram rationem, postquam cæpistis intelligere, ipsam quoq; in cæteris primariam consequemini, nullis aspersam maculis, sed quasi fundatam in ipsa modestia, & mirificè condecoratam humanitate & beneficentia. Quæ bona à quibus absunt, ij magnarum virtutum vmbas fortè gerant, sed excelsum animum, qui res in vulgus egregiàs, & magna publicæq; salutis necessaria pericula despiciat, nunquam adipiscuntur. Tu verò da operam, vt, quæ prima adolescentia discis intelligere, ad ea animum moresq; tuos paullatim conformes, vt olim ille sis, quem indoles ista promittit, & nos te futurum speramus. Quod initio monui, vt exemplum fratris tibi proponeres, id ages eò diligentius, vt minoribus fratribus tu quoq; exemplo sis: quorum Theodorus, puer boni ingenij, ad te iam respicere, tibiq; in hoc spatio, quod ingressi estis, καλοῦ & litterarum, nihil esse concessurus, videtur. Vale. Helm. ex acad. IVL. VIII. Kal. Ian. CI5. 15. XCIII.

CHRISTOPHORO AB HOIM.

S. D.

Tertium iam mensẽ hinc abes, non item à litteris, quoniam cum patre es. Pater enim profecto non solum, qua probitate, qua elegantia morum te esse velit, tibi subinde ostendit: sed etiam in isto itinere inquisiuit sæpius in ingenium & pro-

festum tuum. Ita nihil amiseris, sed addideris plusculum. Hoc igitur videbimus, vbi ad nos redieris: quotidie autem te expectamus. Hæc siue in Esbecano leges, siue apud nos; cogita, quemadmodum tibi deinceps ad vtrumq; germanum respiciendum sit: sic, vt maiorem, qui magno spatio te antecedit, assequaris, quod propter interuallum fortè difficile sit, sed erit facilius, quando cum ad imitandum propones: vt minor, qui tuis plantis insistit, & quo ingenio, quaq; diligentia est, ad latus tuum propediem curret, ne te anteuertat. Hoc si sinas, tibi turpe; illud si facias, perhonestum erit: quid autem quomodo geras, audies quotidie ex magistro tuo: & ego te confirmabo, & excitabo, si opus sit. Porro cum ita Musicen ames, vt ipse quoq; sedulo fidibus discas, fac magis ames alteram à priscis ita dictam, qui per Musicen intelligebant studium sapientiæ: nec sanè fieri potest, vt ab hac abhorreat, qui illam in pretio habeat, quæ melioris non nisi imago elegans, siue particula quædam est. Vale. Helm. ex acad. IVL. IIX. Kal. Ian. CIJ. IO. XCIII.

AD THEODORVM POTINIVM.

HOC iter ingressus vatum benè, perge, Potini:
E puro loqueris Latio: non fordida secli
Deterioris amas, nec misces Osca Latinis.
Vt stultè sapiunt! & si qui glande maligna
Vesci iterum malint, & si qui cortice pisto,
Eximij nobis tritici quum suppetit vsus.
Ac neq; res vulgi malè sanus carmine tangis:
Sed liquidos hauris latices è fonte perenni,
Aureola nitidas tingens aspergine chartas.
Sit tibi Mæonides porrò, sit & accola Dirces
In manibus: nec tu veterum monumenta sophorum
Ingenijs fœcunda tulit quos ditibus Hellas,

Negli-

36

Neglige: Latona genitus tibi præmia iam nunc
Quanta parat? nec enim te ludat Musa Casell.

Foannes Caselius.

IN GALLIAM AD GERMANOS.

Dicite, num culpis hominum, fatóne putemus,
Vsq; adeo miserè turbari multa per orbem?
Miserent contiguæ, nec mirum, prælia gentes,
Sive quod ambiguus disiungit pectora limes,
Sive quod ex nihili re sæpè iniuria gliscit,
Sive quod in dites inopum genus armat egestas,
Sive quid est aliud, quod atroces asperat iras.
Talia non rarò præci quoq; bella mouebant.
Nunc procul arma parant alijs, tumidumq; per æquor
Naue cita vecti, perdunt pereuntq; vicissim.
In sua nunc etiam districto viscera, sæui,
Enseruunt, patriæq; expugnant mœnia, ciues,
Nónne vides? seipsam magno molimine Celtis
Conficit infelix, in se iurata, tot annos.
Pergite Germani pacis sacra iura tueri,
Et cuncti legum tabulas seruate, fidemq;
Vos inter: leuium non irarum impete cæco
Imperij nostri præsumptum conuellite robur.
At, quia vos animi multo vis acrior vrget,
Iras atq; manus diros conuertite in hostes,
Qui pridem exitium nobis, seu vincla minantur.
Ecce fremens rapidum iam nunc conscendit ad Istrum
Barbarus (huius enim quando fodit effera corda
Ignito ferri stimulo furialis Enyo,
Sexcentis volat è Thrace cum millibus) arces
Pannonis euersum, vt superato Pannone, claris,
Trux herus imperij nostri dominetur in oris.
Huic nunc consilioq; armisq; occurrite monstro,
Insucto vinci, quo sentiat esse Tonantem,

Qui

Qui facili nutu variet fastigia rerum.
Sic nos haud turpi scelere, haud errore cademus :
Sed viridis palmæ , fato cernente, potiti,
Degemus vestra virtute beatius æuum.

Ioannes Caselius.

AVDITORIBVS ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.
S. D.

NON est, vt repetam, aut hoc loco exponam pluribus causam consilij mei, cur disciplinæ, quæ à moribus nomen habet, quòd doctrinam de vita & moribus continet, vobis explicandam in me susceperim. Memineritis enim ex ijs, quæ tum dixi, eam esse non solum principium, sed etiam fontem siue fundamentum politicæ. Nemo enim politicum dixerit, quin & officium boni viri intelligat, & vir bonus sit, omniumq; virtutum perpetuus cultor, ac deniq; omnia, quæ meditatur, quæ dicit, quæ gerit, ad salutem publicam, & singulorum porrò ciuium referat: nisi quis siue imperitia, siue studio ludat in nomine politici. Hoc enim sæpè fieri animaduerti, non in hoc solum, sed & in alijs, quæ aliquam ob causam in inuidiam trahuntur. Namq; & apud Romanos inuisum erat, & malè audiebat nomen regium: etsi hoc veræ, primæq; dignitatis plenum est, & ad maiestatem diuinam accedit proximè. Sed illi à more libertatis ita sentiebant, regemq; vt tyrannum calumniabantur. Vestra porrò tum frequentia, tum diligentia me acuit in docendo. Verum cum in ipso cursu essemus, repentè me, vti scitis, grauis & periculosus morbus deiecit: qui vt paullulum inclinauit, statim iterum cæpi cogitare de vestris commodis: quin & meam de vobis sollicitudinem alio scripto, quod à plærisq; legi vellem, testatam feci: nec dubito, quin, qui eam commentatiunculam legerint, ex ea aliquem fructum

fructum perceperint: etsi vberiore[m] capiunt, qui me quoq[ue] consulunt, & rationes meas audiunt. Tametsi autem per valetudinem ne quidem in hunc diem præstare valeo, quantum debeo: tamen periculum faciam quid possim, & hodiè ad interpretationem *ἠθικῶν* *Ἀριστοτέλους*, dante Deo, reuertar: mihi sanè graue est, non posse prodire in publicum: vobis domum meam venire me auditum ne grate sit, quælo. Valete. Helma-
stadij in acad. Iul. vi. Id. Ian. c15. 15. xciv.

DANIELI DE SCHVLENBURG.

S. D.

IGnosce mihi de silentio: hoc magis rogo, quoniam cum filium auocares, ad tuas nihil rescripsi. Eram in lecto, vt nunc sum, sed siue somno, siue dolore opprimebar. Tamen rationem valetudinis meæ cognoueris: quæ subinde, vt superioribus diebus ad Othonem nostrum scripsi, fluctuat: ille verò benè precatus, respondit, fore eam in tranquillo propediem. Id omen accipio: partim etiam meliusculè habeo, partim benè spero, & libenter facio, ne metu (fieri enim potest, vt inanis sit) mihi malum augeam. Gauisus fui, te conualescere: reliquæ etiam morbi tui, modò forti animo sis, tollentur, ne dubita. Id ego magis tibi affirmare audeo, quoniam in omnibus summa diligentia te moderatè geris, vt omnes nunciant: nec prorsus animo commouèris, nec te negotijs implicas. Ita faciendum est ei, qui valetudini seruire velit siue debeat, vt nos profectò, nisi perire, non dico nobis, sed nostris, malimus. Fortè enim parum causæ sit, cur in annos plures vitam mihi produci magnoperè optem. Idem igitur ipse religiosè facio: ac præterea medicos, *ὡς νόμοι*, audio: quod & tibi & mihi æquè necessarium est hodiè. Mathiam nobiscum esse malim: nec tam diu abesse à Musis: scio quæ ruri sint illecebræ, aucupia,
E venatio-

venationes aliar: ad sororis nuptias tamen comparebit: nec ego abs te absum, si tantum valeam. Vale. Helmæstadio ex ac. Jul. Non. Nouembr. c. 15. 15. xciii.

MAGNO à NOLDEN.

S. D.

A Te nihil habemus, Magne, ex quo transisti Alpes: etsi scripsisse non dubitamus. De te autem exposuit, hac in illustri comitatu transiens Gerardus à Nolden, pater tuus. Is me in medio meo morbo, domum meam visum venit: de cuius morbi grauitate, meoq; periculo, nihil libet amplius nisi hoc, quod libenter accipies: reuiuisco enim & conualesco: sed dubium, an me omnem recuperaturus sim: quod tamen desperare vetant medici. Ego illum aureum senem cupidè vidi & audiui: lætus dicerem, nisi tum morbus ille meus omnem à me lætitiã longissimè exterminasset. Verè autem mihi ille aureus visus fuit, & habebitur in perpetuum, in quo dotes animi vidi maximas, & maiores, quàm de quibus audieram. Non enim ille tantum à prima ætate arte militari præstitit, ob quam Carolo V. eiusq; successoribus carus fuit, sed etiam in eo sunt, quod ex breui sermone facilè perspexi, humanitas, beneficentia, civilis prudentia, & quod præ cæteris mirum, sapientiæ studium siue litterar, illud vsu longo potius, quàm ex litteris comparatum. Ipsam autem viri sapientiam siue sapientiæ admirationem abundè testatur consilium, quod in vobis educandis lectus fuit, & sequi non desinit. A prima enim vestra pueritia auro non pepercit, vt stolidè plæriq; solent, vt tot filios ad virtutem, idq; in litteris educaret. Felicem autem illum, siue beatum senem, quem magna de vobis expectatio non fefellit. Vos etiam felices tali patre, qui ad eò nobilis & opulentus, non solum vos ita educat, siue iam educauit, sed præiuit & præit filijs tantarum virtutum exemplo, quas vobis imitari & exprimere,

mere. etiam in hoc spacio sapientiæ, quod iam medium feliciter ingressi estis, sanè difficile est. Verum hæc ipsa difficultas vos magis acuet, sine iam pridem acuit, vt de Ioanne, sic de te verè testari possum, & vtriq; ex animo gratulor. Nec facio id, quod solebam, etiam cum non valdè opus erat, vt aliquid non tam excitandi, quàm confirmandi vestri gratia vel dicerem, vel scriberem: eumq; profectum hic ad patrem vestrum clara voce prædicaui, nec dubito, quin ex meo illo testimonio singularem voluptatem acceperit, qua & in hunc diem fruatur. Quid enim accidere potest patri gratius, quid iucundius, virtute & vera præstantia liberorum? Germanus tuus & ipse scribet: quem mihi carissimum esse, nec tu dubitas: nec ignoras, quas eius amandi veras causas habeam: non alias videlicet, quàm tui. Vale. Helmæstadio ex ac. Iul. xv. Kal. Decembr. CIO. ID. XCIII.

IOANNI VLRICO CASELIO

flio. S. D.

Scribo ad te, fili, potius de consuetudine: quàm quòd sit, de quo te monendum putem. Facis enim, quæ volo, & qua volo, diligentia facis: nec puer negligebas, quæ te agere volebam: iam cum ætate, vt fit in bonis, & amor liberalis doctrinæ & studium in te creuit. Nec igitur habeo, quod te nunc moneam: sed, vt,

Quod facis, vt facias, teq; imitere, rogem.

Tamen hoc addam: quando iter vitæ humanæ ingrederis, vide, ne pluri in consuetudine te implices, quòd omnes commodo tuo colere non potes: quibus autem familiaris es bonis, siue satis bonis (nec enim mali se ad te applicant, & tu eos sedulo fugis) da operam, ne & ipsis placeas in omnibus. Fit enim, vt te vel è medio studio auocent, quibus morem gerere

rarò oportet, vel ad vinum trahant sodales. quibus rarissimè,
siue nunquam potius. Alia porrò, quàm in quibus studijs ho-
diè es, te colere non iubeo: tu modo hæc persequere, & consi-
lium meum operamq; flagita, quoties vis: semper opportunè
accesseris. Vnum fortè sit, de quo ex me iam quæras: de eo ti-
bi tantisper haud molestus ero, dum id agis, quod agis hæc-
tenus: immò te ipsum iubeo cogitare, quod vitæ genus tibi su-
mas: sic tamen, vt memineris consilium prisce sapientis, qui o-
ptimum iubet deligere. Vide etiam, vt naturæ tuæ idem sit
conuenientissimum. Verum de hoc maturè deliberabimus.
Malo enim te videre prius, & purgato pectore, & litteris eru-
ditum non vulgariter. Vale. Helmæstadij in ac. Iul. Kal. Ian-
CIC. ID. XCIII.

IOANNI CAROLO CASELIO

filio. S. D.

QVando facis ea, quæ volo, & quo modo volo, non opus est
epistola, neq; cohortatione noua. Quod tibi perpetuum
est, perpetuum esse iubeo, vt quantum ingenio præstas, tan-
tum studij in litteris ponas: quod quidem facis à puero: nec
potes aut debes aliud, qui præter imperium siue voluntatem
patris, habes & præeuntem fratrem. In eo multum est, nisi o-
mnia esse arbitreris, vt hac pueritia solidas & profundas veræ
vitæ & recti studij radices agas: quod pauci mortalium maturè
consequuntur: quin beatos iudicamus, qui in iuuenta à vitijs
refugiunt, quòd ad ea pleriq; natura feruntur vehementius.
Places mihi in sermone Musis caro, & studio *μαθημάτων*: in v-
troq; velim te progredi. Sine his nunquam penetrabis inte-
riores litteras: studia autem sapientiæ felicius coles, si Græcè
didiceris. Video quibusdam secus videri: errant: id aliàs tibi
ostendam: nunc nihil, nisi hoc: qui negligunt, ijs aditus ad
principem poëtarum, quem eloquentiæ & sapientiæ fontem
prisce

59
prisci perhibebant, in perpetuum interclusus est. Hunc tu puer leges, & degustare etiam nunc potes: ad quam rem magistrum habes, & me præter eum: si per occupationes docere vos minus potero, ut velim, confirmare & ducere & debeam & potero. Vale. Helmæstadij in acad. Jul. K. Ian. clō. 15. xciii.

HERMANNO AB HOLLA.

S. D.

EGregia te & omnium prima victoria potitum, iudico. Quantum enim video, animum acrem incredibili studio, sub iugum rationis misisti: id est fortissimum facinus, cuiusmodi duces plarique, vel qui de honestibus triumphos egerūt, non designauerint. Nam, quod ad voluptates, quæ ita vulgo nominantur; ad eas te inclinare non animaduerti. Causam igitur habeo tui magis amandi grauem, vel eas plures: duas vide: vna in te est, quod te ipso multò iam es melior: altera à me, quod ipse tibi supra omnes studiosæ huius vitæ auctor existi. Nec enim negabis, te id omne mihi debere: quod non dico, ut tibi, quem scio esse gratissimum, quid exprobem: sed meam benevolentiam testatiorem faciam. Tu verò, neque hoc opus esse, dices, cum, ut erga te affectus sim, perspectissimum habeas. Non possum te etiam non laudare: in os vno verbo: ad alios, quantum virtus tua meretur, siue id virtutis studium, quo inflammatus es cum paucis æqualibus. Hoc vestra ætate, hoc vestro genere dignum: hæc potior est, & vera nobilitas: siue aliquid maius, in quo mihi assentiris. Hic enim res: illic opinio mera, vel opinionis multum. Iam (patere enim, ut dicam, non quod metuo, sed quod magis tibi volo) confirma te, & omnia fuge, quæ aliquo modo labefactare istud studium possint. Quod eò tibi facilius esse existimo, quando, ut dixi, ita es à natura factus, ut illecebris voluptatum non faciliè capiaris. Tamen hac prima tua iuuenta, qua se multa in vestros animos pulchra quoq;

specie insinuant, vigeles censeo, & lucem rationis omnibus, quæ meditaris & agis, admoueas. Adiuumento tibi sunt, eruntq; semper eæ litteræ, quas non minore studio colis, quàm Eberhardus, frater tuus, apud nos solebat, & in hunc diem facit, vt amici nunciant, & eius crebræ litteræ testantur, quæ omninò Atticum leporem sapiunt. Neq; hic ego tibi noui aliquid præcipio, vt solebam. Ipse namq; scis, quas rectè colas: tamen, si quæris, vnum addam: siue potius tu vnum adde: fac, quod olim faciebant nobilissimi quiq; adolescentes & in Græcia & Romæ, quotquot ad remp. adspirabant, vt principem poetarum accuratè cognoscas. Haud te fugit, quid ex eo speres fructuum, nec quomodo te in eo geras, ne te operæ pæniteat. Si quid statim non vides, meditare apud animum: etiam quære, tum ex aliorum monumentis, tum ex nobis. Habes enim & alios: sed ipse ero vobis pro pluribus. Vale. Helmæstadij in ac. Iul. K. Ian. MD. CIII. XCIII.

IOANNI ERNESTO AB HOIM.

S. D.

Mirum tibi fortè sit, quod cum patri tuo facilè, mihi minus satis facere videaris. Tu verò patri hodiè non tam re ipsa, quàm spe satisfacis: velim illa quoq; vtriq; quamprimum, siue potius maturè. Idem verò & patri tuo, & mihi de te polliceor. Quod in illis laudibus semper es, gaude, idem & ipse gaudeo. Quod ego te sapius moneo, in eo nihil est, cur doleas: tu verò etiam iubeas & obsecres, te non moneri solum, sed etiam reprehendi, si ea memineris, quæ vobis proximè declaravi: sed aut nunc etiam mihi gratias agis, aut ages propediem. Iam enim haud longè abes, non à meta, ad quam paruo negotio, & breui nemo peruenit, sed ab illa semita, quæ rectâ ducit ad virtutem & sapientiam. Ab hac semita ne aberres, velim tibi
cautio

cautio sit. Si, vbi es, ibi nunc subsistas, omnis actus labor perierit: id causæ est, cur ego nunc magis urgeam, quam ante fecerim, ne eas, vt pueri, sed strenue pergas. Potes enim, quando & ætate & profectu firmior es. Nec aliud sibi volebat iocus de clitellis: propediem te ἀφ' ἐπιμύσουσιν sinemus. Proficiscere igitur, quò instituisti. Alia tibi præcipiam, vbi, quæ cepisti, ad finem perduxeris, vt Græcos etiam per te legas. Id qui adeptus sit, probum sibi viaticum pararit ad arcem sapientiæ: qui in vniuersum negligat, ad elegantem eruditionem nunquam, ad colendæ vitæ humanæ aptissimam rationem vix aliquando perueniet. Vale. Helmaſtadij in ac. Iul. Kal. Ian. CIO. IO. XCIII.

GVILELMO HENRICO CRANICH-
feldio S. D.

CREdo, quod aiebas, gratum tibi fuisse, quod te petente in vltus tuos *ὑπομνημάτων* conseceram. Delinearam, quæ tum potissimum in vtroq; studio sequereris. Tu licet vnum idemq;, nomines, siue bipartitum facias: modo virtutem cum doctrina semper copules, quæ per se diuelli non debere, & nexu naturali arctissime coherere, existimandum est. Prorsus autem nihil habeo, quod vel de vno, vel de altero te moneam: nec propterea calamum sumserim. Quod autem aliquid scribo, facio, vt vtrumq; videas, & te mihi non minus carum esse, quam sunt carissimi, quos sic doceo aut moneo, & multò etiam cariorem, quam initio fueris, cum mihi à tuis traditus es: quanto melior es hodiè, quem ego probum ab illis accepi. Qui nullum diem intermittit, & ordine procedit, & tractat, quæ suæ ætatis & conditionis sunt, facile mihi, & vt opinor, ipsi rei satisfacit. In hoc te esse video, & perseveraturum spero. Quid enim rectius faciat, & se dignius tui ordinis adolescens, quam vt historiæ & poëtarum lectione animum oblectet, atq; ita sapientiæ

pientiæ studium condiat? Tu verò hanc ex illis quoq; petis: nec
quomodo id fiat, ignoras. Sic ad vitam rectam beatamq; tibi
viam sternis, cui id facile est, & fortunæ bonis instructo, & in-
genio prædito. Vnum vide, ne tibi obstet, quo per se nihil est
honestius. De studio sodalium loquor: quorum quidem tu ne-
minem superbè repudiabis: in quotidianam consuetudinem re-
cipies paucos, nec nisi tui similes: & eos ita amabis, vt te quoq;
non odisse videaris. Tibi primum amorem debes: id est, vt
cum sis semper liberalis, nunquam doctrinæ vitæq; tuæ ratio-
nem negligas. Id enim tibi hac quoq; ætate diligenter viden-
dum est, vt habeas rationem valetudinis, cuius magnam firmi-
tatem natura tibi largita non est: sed confirmare eam tenuem
poteris: quod nisi facies, labefactabis: nec solum magnum in
eam aliquando sumtum facies, sed etiam cum morbis conflicta-
beris, & officio fungi, siue publicè siue priuatim, minus poteris.
Si quid putavi te denuò monendum, hoc fuit: quod tu accipies
in eam partem, quam debes, mihiq; insuper, vt soles, gra-
tias ages. Vale. Helmæstadij in ac. Iul. prid. Kal.

Ian. CIÖ. IÖ. XCIII.

F I N I S.

JOANNIS CASELII
AD
GVILELMVM HENRI-
CVM CRANICHEL-
DIVM.

Amo H do Aistinio viro Do.

Epistola magouennii Christophoro

Schigan. I. V. D. Rectorij

*paragoqj. Got-
ting. consan.
guines ca.*

W. Naon' d'ios.

HELMAESTADII
In Academia IVLIA

clb lb XCII.

5 an: 48/73/11789(X) *Ioannes Caselius*

GVILELMO HENRICO
CRANICHFELDIO S. P.

Nnus erit propediem, quando venisti ad nos, perequidem nobis gratus hospes: tum propter eum, qui tecum aduenit, tum quia te dignum nostra beneuolentia statim animaduertimus & iudicauimus. Namque te domum meam deduxit Aegidius Naccius, quo nemo tibi sanguine proximior est. Fuerat ille mihi olim familiaris, cum in Academia ad Varnū eas litteras coleret, in quibus tu hodie es. Cognoui suauem in moribus & animi integri: & ille perspexit non paucis signis meam erga se voluntatem: hoc potissimum, quod, quem ego veterem morem religiosè seruo, si quid opus esse suspicarer, non minus eū liberè quàm blandè commonefacerem. Potest Naccij nostri virtus hinc perspicui, quod à tot annis, tanto loci interuallo, mecum amicitiam coluit. &

62
it: & meos interea ornauit vltro, vbi potuit.
Cum verò etiam de meo in se animo non du-
bitaret, neminem inuenit, cui te potius crede-
ret, quàm ei, cui se ab initio fuisse recorderetur,
& carissimum esse sciret in hunc vsq; diem.
Quis igitur ego sim, nisi te amem, quem amico
mihi quasi de manu in manum tradat? Si quid
pecuniæ, aut vas aliquod siue aureum siue ficti-
le, aut quiduis, apud nos amicus deponat, id
amplectimur, recondimus, nobisq; curæ habe-
mus, amicitiaë & fidei obseruantia. Te vero à
Naccio acceptum in precio habeo, vt ipse in-
telligis, cum ipsius causa, cui hoc me debere
lubens profiteor, tum tua, qui preciosus ipse es,
id est, vt initio dixi, dignus bonorum beneuo-
lencia. Non enim venisti sine ingenio, sine
moribus, sine litteris, sine educatione, vt mul-
ti: quorum fortè misereamur potius, quàm eos
statim amemus: etsi abest à misericordia odi-
um: turbidus est, quisquis cum ea est amor: hic
cum sincera voluptate, quo bona bonosq;
complectimur. Verù de te ad te paucis agam,
quantum rectè vereq; possum. In multis fuisti
felix hactenus: in vna magnaq; re infelix ad-

modum, si id per ætatem te quiuisset tangere.
Eras primus & vnicus in hanc lucem editus,
cum altero à partu menſe tibi mater occidit,
Magdalena Sipia, fæmina, vt ſoror mihi nar-
rat, lectiſſima, ſiue illis doloribus victa, ſiue
morbo accedente alio. Ita matrem te vidiffe
non memineris: lac maternum haud guſtaris.
Patrem videris ſæpiuſculè, quantò ille ſæpius te
adſpexit, matris deſiderio: ſed neq; hoc memi-
neris: quòd bonus ille vir in ſummo ætatis flo-
re altero poſt vxorem anno occidit. Fruſtra
auctores vitæ tuæ, quod nunc quoq; tibi ali-
quando dolori eſſe arbitror: fruſtra eos deſide-
ras: ſed idem ad auctorem cuſtodemq; vitæ o-
mnium, rectè respicis. Ita ſemper facere nos
oportet, & in aduerſis rebus & in ſecundis: in
illis, ipſius conſilio, quod nec debet nec repre-
hendi poteſt, quòd nos ei ſubiectiones omnes, hoc
eſt autem ſapientiffimum, acquieſcere: de be-
neficijs datorem reſpicere & reuereri. Singu-
laria tamen in te contulit, & conferet, quando
id voles & ages. In hæc conuerſes oculos, ijsq;
vt cepiſti, rectè deinceps vteris. Natus es in
vrbe ampliffima, in ciuitate libera: vbi vna, ſed
eadem

eadem sancta seruitus, ad leges vitam & res su-⁶³
as componere, non ad nutum vnus, aut opi-
bus valentium: parentibus item primarijs: a-
deoq; maiorestui primos honores in patria
cum laude gesserunt: ad eosdem tibi aditus est
facilis, quasiq; antecedentium vestigijs patefa-
ctus, praesertim cum ijs artibus studeas, quibus
instructus, siue ius dicendum sit, siue in medi-
um consulendum, utroq; munere perfungi re-
cte queas. Primum enim seruile nihil habent,
ex ingenuis nati: & spes summa est eos similes
maiorum fore: quod, quia ut plurimum ita fit,
est etiam a vulgo multis dictis idem celebra-
tum. Ingenio etiam bono es, id est, & acri
& probo: ad virtutem videlicet factus, & ad lit-
teras: quod animi bonum qui adeptus est, &
custodit, quo modo & augetur, etiam in cate-
rorum penuria, aduersus parentem omnium
querelae nihil habet: cum salutis suae funda-
mentum siue principium teneat. Namq; &
educationem non sine causa quis fundamen-
tum dixerit, quae idem ita forte non inepte dif-
cernat: ut naturae indolem, humano studio
educationem tribuat. Sed neq; hoc praeteribo,

cuius usus tibi patebit latissimè, quòd lautum
patrimonium accepisti. Non enim sine caus-
sa mortales diuitias sibi optant, & in ijs paran-
dis occupantur. Sunt enim vitæ subsidio &
præsidio. Quòd in eo toti sunt, vt quæ vera bo-
na sint, prætereant, ac ne quidem usum illarum
opum discant, hic error capitalis est: te felicem,
qui te ab eo iam pridem vindicaueris, vel poti-
us in eum non incurreris, nec ei affinis posthac
fieri posse videaris. Hoc nomine multum de-
bes tutoribus tuis, & illi consanguineo tuo, e-
iusq; matri: quæ te sororis carissimæ nepotem,
non minus amat atq; filium, & gaudet filium
tui fraternam siue potius paternam curam age-
re: quod ipsum nos facere vidimus. Fuis-
sent patri tuo curæ omnia, vt qui ipse à virtute nun-
quam deflexisset, & magni faceret litteras, quas
in prima pueritia degustatas, in ipsa rei familia-
ris graui amplaq; cura recolendas sibi sumpse-
rat. Igitur hisce studijs te destinasset. Sed qua-
si id disertè mandatum fuisset, ita fideliter illi
gesserunt. Vix enim fari didiceras, quando
tibi inuenerunt, siue educatorem, siue magi-
strum velimus appellare, siue verius animi tui
paren-

64

parentem, Antonium Mocerum, de cuius integritate & summa eruditione antè mihi constitit: ac præterea, quis vir sit, neq; ciues tui ignorant, & videre potest, qui eius erudita, pura & perspicua scripta degustet. Inijs enim nihil spirat, nisi quod rectum sit, & lectorem non supinum erudire possit. Puer admodum ad eum deductus, in eius ædibus & conspectu exegisti omnem pueritiam benè, atq; tibi etiam, quod ad omnia attinet, commodè. Finxit ille mores tuos, formauit animum, litteris te imbuit, quas per ingenium & ætatem caperes. Decennij apud eum virum, in ea disciplina exacti, te pænitere nunquam potest. Vtinam parentes talibus credant filios potius, quam aut domi negligant antè oculos, dum ipsi rem familiarem curare necesse habent, aut committant, neq; benè litteratis & imperitis, quibus ipsis disciplina aliorum opus sit, vt qui perturbationum animi iugum nondum excusserint, neq; dum rationis documenta acceperint. Viueres etiam ibi hodie cum fructu bonoq; tuo. Verum, quia tuis sic visum fuit, idemq; probauit Mocerus, vt foris & nobiscum,

quamdiu videretur, viueres; non attinet ad te prædicare, quàm & libenter te acceperim, & tuo ingenio, moribus studijsq; dilecter. Hoc quoq; argumentum est educationis legitimæ siue bonæ. Nobis videndum est: immo tu vide, ne quid committas, quod minus cum tam optatis bonisq; principijs non sit consentaneum: nec id dico, quod tale metuam. immo spero, quæ præcipio. Ita enim te ex eo die gefisti, quo te primum vidimus, vt nemo habeat, quod in te culpet, ego etiam quare te prædicem. Ea es probitate & suauitate morum: ea comitate; ea diligentia, tam in officio, quàm in litteris, vt te non iam alios, etsi non habeo nullos, sed te ipsum, quando tu tibi ipse proximus es, imitari iubeam. Da operam, vt te quotidie fias melior, putans, nihil esse turpius, quod sine dubio iudicas, quàm se fieri deteriorem. Non legis, nisi cum alios bonos scriptores, tum historias, non solum vt sis habearisq; doctior, sed multò magis, vt fias, quemadmodum dixi, melior, & accedas ad vitam ciuilem instructior. Eadem de causa & eloquentiæ & iuri studes, siue studebis, quando hac prima adole-

scentia

65
scentia vtramq; viam primum ingrederis. Sed
quotidie erit tibi quarendi ex me, mihi tui do-
cendi, si quid in mentem veniat, occasio. Ma-
ne etiam eo animo, inq; ijs moribus: in illo te
confirma, in his progredere. Sic te inferiores
colent. pares amabunt: diligent, quorum est
generis splendor. An non id hodie fieri intelli-
gis? quò cum perueneris; idem tueri deinceps
tibi in procliui erit. Disce vero, nisi tenes, qui-
bus rebus offendi soleant homines, iniuria,
contumelia, fastu, & horum quibuscunq; no-
tis: cuiusmodi sunt verbum contumax, aut
quidquid est insolentius, quacunq; in re, in vul-
tu, in incessu, in vestitu. Hoc etiam tu nec no-
uo, nec sumptuoso, sed tantum mundo & ele-
ganti vteris: nec sumptum præterea haud
multo maiorem, quàm necessarium facis: et
iam necessarium iudicans, qui tuam conditio-
nem deceat, & in tenues fiat. Sed nec aliquem
luxum, nec eum, qui est in victu ames, nimis
equidem, siue hodie, siue apud nos familiarem,
semen etiam, cum priuatim tum publicè, &
malorum plurium & exitiosæ sæpe calamita-
tis: vnde & innocenti vino passim maledicatur,

& a

& à poëtis & à vulgo. Afotos autem qui isto malo obnoxij sunt, dici, scire te arbitror: non solum, quòd sua nequiter prodigunt, vino, amoribus, alex dediti, sed multò magis, quod semetipsos eunt perditum. Tibi vero temperantia nihil salubrius, nihil magis necessarium, & ad vitam & ad valetudinem tuendam, in ista virium corporis tenuitate: vt in hac re largiri alijs aut consuetudini, non solum nihil debeas, sed etiam nihil possis, nisi stolidè admodum vitam, & morbos atq; mortem iuxtâ habeas. Cum autem quin mirifice probemus; in natura tua nihil sit, in eadem facile manebis, inq; bene imbibitis moribus: qui nemini te prætuleris, nec præferas: cedes non solum, quibus merito cedis, sed etiam si quis sibi cedi cupere videatur. Iacturæ nihil feceris: quin hac ratione laudem tibi ad omnes auxeris, & plurimum benevolentiam pepereris. Qui secus faciunt tui loci atq; ordinis, vides vt à nemine amentur, in inimicitias se, simulq; in pericula induant. Non erat opus, vt hæc ad te perscriberem, sed cum huius generis aliquid desiderare videreris, & pænè flagitares; morem tibi
gessi,

66

gessi, complexus ex ijs, quæ in mentem veni-
rent, pauca; sed potissima: quotidie, ex me,
vel ex monumentis sapientum, accipies plura:
siue ipse ea perscrutaberis, siue ego tibi depromam. Vale. Helmæstadij in Academia
IVLIA. 14. Non. Ian. clb lo XCII.

ΙΣΤΕΟΝ, ὅτι τούτων παντὶ χρόνῳ ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, πάντα μὲν νέ-
ον, πάντα δὲ καὶ ἀνδρα δεῖ παντὸς τοῦ εἶε· πρῶτον μὲν, ὅπως εὖ φρονῶ-
μεν, μηδὲ δόξῃ τῶν ἀληθῶς ἤτοι τῶν πολλῶν, ἢ φίλου ἑνὸς ἀνδρός, ἢ ἰ-
δίας δόξης ἀπαγώμεθα. εἴτα δὲ, ὅπως εὖ πρῶτον ἀμείβεσθαι τὸ τρίτον, ὅπως
πρὸς πραγμάτων κινήσει τὴν εἰδὴ εὖ βελούμεθα· τὸ τέταρτον, ὅπως τὰ
ὄντι πρῶτον καὶ μέγιστον πάντων καὶ ἑσάρων, ὡς καὶ τέλος αὐτῶν ὄν,
ὅπως εὖ πάντα πρῶτον ἀμείβεσθαι, ἔπειτα παθῶν βία ἔπειτα δόξων πανουργία ἀπὸ τῆς
ὀρθῆς ἀπαχθέντες· τὸ δὲ ὑστέρων, ἔπειτα εἰς αὐτῶν ἀμελητέον, ὡς πρὸς
πάντα ἢ πολλὰ ὠφελίμετε καὶ ἀναγκαῖα ὄντων, ὅπως εὖ λέγωμεν
καὶ μόνον πρὸς πολλὰς, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἕνα ἕκαστον.

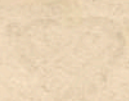
Ζωδύνης Ἐρμηνεύει

Willelmus de Noia ch. p. XCII

[Faint, illegible text]

Willelmus de Noia

60
IOAN. CASELI.

Ad generosum iuuenem

ERNESTVM A STEINBERG,
IN BODENBVRG.

EPISTOLA

De studio liberalis doctrinae, decente equestri loco natos: aliqua de peregrinatione nobili: nonnulla de oratione ciuili perspicua, aspersimus.

ΦΙΛΩΝ.

7.

Τοῦφοι γὰρ πρὸς ὅξυ βλέποντας ἀναποδήμητοι πρὸς ἐκδεδημηκότας.

HELMAESTADII,
Ex Typographeio Iacobi Lucij,

clb lb CIX.

Hoc mihi persuasi iam pridem pluribus annis:
 Quae sublimia sunt populis, & prima per orbem,
 Cuncta meras umbras & somnia vana putandum.
 Ipsa igitur per se contempta, hodieque relinquo.
 Nil cupiens, nisi quod vivendi flagitat usus:
 Sit quod edim, vestis, tectum, locus inter honestos:
 Ne me, neque meos cruciet penuria rerum.
 Hinc fit, ut hic vlla de re cum nemine pugnem,
 Ni prior aggressus me pessum iam dare pergat.
 At Sophie cum sit rerum regina bonarum,
 O invenes, ad eam potius deflectite cursum:
 Hoc Deus, hoc pietas iubet, hoc oracula caeli:
 Ut nobis ratio constet, sint integra facta,
 Securis reliqui, nos quod prestare nequimus.
 Quin sibi si Sophia multum quis repperit, omne
 Guttula, praevasto vix est velut unica, ponto:
 Id meditans secum, quis tollat in ardua cristas?
 Adde, quod hic idem multum desideret in se:
 Hoc quod non videat, quod in illo saepius erret.
 Hic vacuus stygij fastus pulcre exiget animum,
 Et vel humi se deiciat, neq; pectore scoto,
 Non hominum cuiquam, sed qui regit astra, parenti.
 Sic humiles erimus verè, vitæq; modesti.
 Nec tamen euertet nos desperatio vecors,
 In rebus nec item constantra deseret arctis.

XIII. Kal. Quincil. 1608.

6. au 48/73/14789 (X)
 Ex Typographico Jacobi Lucii

GENEroso IUVENI
ERNESTO A STEINBERG,
IN BODENBURG. S. D.

Ratulabar equidem tibi, ERNESTE
STEINBERGI, & BURCHARDO,
fratri tuo germano, qui ista ætatis ma-
turityte, bona doctrina satis instructi, tanta ani-
morum coniunctione, & contentione, ad ipsam
virtutem adspirantes, de adeundis longinquis
regionibus consilium caperetis, & vobis adijun-
geretis in peregrinatione HENNINGVM AR-
NISAEVM, virum vitæ iam vsu præditum, eru-
ditione excellentem, maximè æqualibus, neque
minus laborum patientē, quàm ipsimet essetis,
virorum fortium filij. Neq; enim negligendum
hoc vobis arbitrabamini, quod prudentiores &
fortunatiores vestri ordinis facere animaduerte-
retis. Neq; verò vos tam exempla, quæ tum ex
antiquitate, tum ex hoc sæculo caperetis, exci-
tarunt, aut confirmavit principum & sapientum
auctoritas, quàm euidentis ratio permouit. Cre-

debatis enim, fieri non posse, quin qui plura vidissent in rebus humanis, plura quoque intelligerent, & prudentius faciliusq; negotia, quamuis ardua, tractarent. Neq; hoc institutū parui faciunt, nisi qui domi desides, limen vix vnquam transierint, rati sibi iniuriam fieri, nisi cum præstantioribus æquiparentur, quibus hac re, & fortè alijs, tamen essent impares. Non infitior autem, multa, eaq; periculosa itinera, ab aliquibus frustra suscipi, idq; necesse est plarisq; euenire, qui vel nimis adolescentes tantam rem aggrediuntur, vel litteris se non satis muniuerunt, vel de fine suarum actionum nihil constituerunt. Quibus enim ætas est infirmior, cūm vbiq; sint, tūm foris, vbi maximè sunt in lubrico, facile labuntur: vt pro bonis exemplis pessima, pro salutaribus consilijs noxia, colligant: vti mercatores imperiti pro bonis mercibus, corruptas domum reportant, quando, quas non probè intelligunt, has ab illis, quod erat cum primis videndum, non dirimunt. Errare autem eos, qui litteris carent, in omnibus, perpetuum est. Duplo namq; plus videre præditos literis, è quodam Menandri dicto discimus: quem tamen
non

nō loqui puto de præcipuo, siue singulari studio
sapientiæ. Huius enim maior vis est, & ea, quam
homines ingenio assequi possumus, perfectio.
Qui deniq; de fine, id est virtutis & prudentiæ
adeptione, nihil constituunt, ijs maximos sum-
tus cum laboribus perire, mirum videri non po-
test. Horum etiam studijs mercatorum studia
prætulerim, qui dùm peregrinantur, dùm mul-
ta maria nauigant, rem faciunt; videas, qui ali-
quid prudentiæ simul inuenerint: neque fuere
nulli inter ipsos negotiatores, qui, cum & litte-
ras magna diligentia didicissent, eiusmodi præ-
terea nobiles peregrinationes susceperint. Vter-
que verò vobis prospexistis, quem dixi virum:
cuius, quando foris minus omnia tuta sunt, si-
mul consilio niteremini. Qua fide præstò vobis
semper fuerit, ipsi prædicabitis: ego, quod in se
susceperat, ipsi cordi fuisse, litteris ipsius facile
confirmem, quas vbicunq; subsisteretis, accu-
ratè scriptas ad me dedit: feci quoque, vt & meas
legeretis: cum quando fortè vbi futuri essetis,
fuissem præmonitus, sæpè item familiaribus
narraui, quando in Gallia, in Britannia, in Bel-
gio, vos esse suspicaret: & verus, vt postea co-

gnoui, interdum fui : etsi citius vos expectaue-
rā. Vere enim ad futuros putabamus, quos me-
dia domum æstas saluos retulit. Vt autem ille à
vobis in hanc viciniam venit ad suos, neq; hanc
alteram patriam, siquidem ita docti rectè aca-
demiā salutant, præterijt. Fuit hoc nobis gra-
tum, quòd de peregrinatione ista pauculis horis
multa docuit, quæ sciscitarentur familiares. Ex-
posuit etiam mihi mandatum tuum : ego ab-
euntem dimisi, non nisi cum perbreui ad te epi-
stola, pollicens tamen, quæ à me præstari arbi-
tror opus. Quod enim ex me quæris, id aut ipse
pridem tenes, aut ex illo non minus accipias,
quàm ex quiquam alio, quod statim affirmavi.
Cum enim intimas philosophiæ partes penetra-
rit ARNISAËVS, idem quoque & illas, quæ sen-
sibus, & maximæ partis mortalium iudicio pa-
tent, sibi perspicendas putauit: idq; leui opera,
quia necesse est, vt qui subtilissima quæq; men-
te videat, altera, populo magis exposita, in ma-
nibus habeat : vnde accepimus, cum naturam
rerum Pericles accepisset ab Anaxagora, ad res
gerendas accessisse paratissimum. Has tamen ad
te dedi, non vt vos aliquid docerem, sed osten-
derem,

derem, me esse eiusdem, cuius vos estis, sententia⁷⁰, mirificè deniq; probare, quæ facis. De exquisitoribus disciplinis, quæ scientiæ appellantur, singulorum mentes perficere creditæ, non est, vt hic verbum faciam: alterius generis sunt, quæ cultum vitæ respiciunt, & salutem publicam procurant. Cum eo loco natus sis, & à natura factus, huc te referre debes, & omnino vis. Quid enim viro nobili dignius, quàm omnia sibi parare, & omnia agere, quæ patriæ, id est, quibus cum vitam degimus, & totis gentibus, ex usu sint. Non nego hoc studium dedecere quemquam mortalium: sed cum alia sit aliorum conditio, & fortuna, non quid vnumquemq; omnium deceat, sed quid quisq; possit, id initio animaduertendum est. Quorum nullæ sunt fortunæ, quorumq; humilis conditio, in repub. quidem viuunt, & reipublicæ, non perinde, vt homines cum dignitate: satis hoc, si inueniant, vnde miseriam propulsent: his conuenit, vt rem absque vllius iniuria quærant, etiam augeant, etsi neq; primo loco reip. neque pluribus multum commodent. Nobili loco natis, & patrimonio abundantibus, maiores, natura & legibus,

bus, partes sunt, neq; eorum cuiquam decli-
nandæ: etsi multi in fastum conuertunt opes,
neq; se viuere arbitrantur cum dignitate, nisi in
luxu uiuant, quæ non solùm falsa, sed impia
quoq; sententia est. Hoc omnes sapientiæ & ve-
ræ pietati addicti, probè intelligunt: nec diuer-
sum sequuntur: in quibus vos esse, uestra felici-
tas & primus honor est. Qui enim genus & di-
uitias iactant, ipsi inanes dotium ingenij, eos
nos sinamus in populo primos esse, & ipse suspi-
ciam, si boni & benefici sint, aut esse velint: ta-
libus non adolor, vt multi utilitatis suæ gratia
faciunt: hoc potius ago, vt illis ipse vsui sim, &
seruiam, nihil aliud, nisi publicum bonum, &
quòd hoc mihi honori est, spectans. Quotquot
autem cuiuscunq; ordinis & fortunæ in litteris
educantur, nec ab ijs deficiunt, quo nihil sit tur-
pius, hi viuunt, viuere certè debent, reip. aut ali-
cui eius non vltimæ partium. Quod si mihi lar-
gitis, & ita sentis, vti profectò sentis, non de-
bent iidem inde mercaturam facere, siue ad
quæstum omnia referre: nobili autem eodemq;
fortunato viro nihil sit indignius: ortorum au-
tem tenui loco, & primùm emergentium, alia
est

est conditio. Namq; his debetur, postquam literis & opinione virtutis, aut etiam virtute non simulata, adscenderunt in altiorem locum, tum honor, tum commodum: adde præmium: neq; non rectum est, vt hæc accipiant, & non delata bonis rationibus postulent, quòd in foro & senatu perpetuas & graues operas præstant. Quod hæc legenti in mentem venit absque dubio, id detestabile est, quòd quidam ignari, oblituè veri finis, id est, salutis publicæ, ad rem faciendam se potissimùm applicant, & ditati auro, ne quidem prædijs expleri nequeunt. Hoc verbo attingi, vt me rectè sentire, illasq; pestes reip. non amare noueris: cui tamen se seruire falsò prædicant, & astutè simulant. Tales CL. VALENTINVS FORSTERVS, vetus hospes tuus, dissimilis talium, & ego, multos, eorumque fata nouimus. Dixi de oneribus iurisconsultorum: quibus debentur præmia, & quidem singularia. Fortunatorum ordinis equestris longè alia ratio est. Nobiliorum enim pauci admodum perpetuitatem illiusmodi operarum in se suscipiunt: rectè tamen, & necessariò, si salui esse debeamus, in senatum leguntur, qui cum possideant à repub.

sua, ei minus deesse possunt, neq; vnquam de-
bent: præterquàm quòd ipsis primi honores, vti
par est, tribuuntur in regijs: ijs, inquam, qui se
ad illos parauerint. Quod vos fecisse à primis an-
nis sedulò, & nouit academia Iulia, & omnis
hæc ad Hercyniam natio. Etenim & CONRA-
DVS STEINBERGIVS, frater item vester ger-
manus, vtroq; annis maior, nec ipse litterarum
expers, & mathematicarum disciplinarum a-
mans, longè lateq; peregrinatus, plurium lin-
guarum cognitionem sibi maturè parauit, ad
vtrumque vsus, tùm ad lectionem, tùm ad ser-
monem, si hospes longinquus adueniat, aut ipse
ad reges ablegetur, iterùe habeat: accessit (sic e-
nim magis vitæ ratio perficitur) quod in Belgicis
castris militauit biennium. Tria namq; potissi-
mum iuuentutem ad vitam præter educatio-
nem domesticam erudiunt, quod à pluribus dis-
putatum audiui, quibus assensus fui lubens: lit-
teræ, regiæ, & militia. Porrò verò, ERNESTE,
à tot annis in instituto tibi tuo perseuerandum
iudicas: certo argumento est, quòd ita pertina-
citer tibi in proposito perseuerandum censēs:
Hanc constantiam pro palma habeas: cumq; te

con-

72
confirmari à me non dedigneris, ecce facio officium. Vnum relinquitur, quod perpetuum sit, vt agas totos dies, in quo totus es. In deliberatione opus est oratione, vt instrumento: quo semoto, nusquam appareat: neq; innotescat satis, si quid sit boni consilij. Cùm autem eloquentia, à rebus inanis, præter loquacitatem nihil habeat; illarum naturæ prima ratio ab optimis dicendi magistris habita fuit: quorum principes habiti, vnicus ille magister sapientiæ, & huius in præceptis, & in orando Demosthenis æmulus, Latinitatis pater tibi cum paucis tritus. Proinde inepti sunt & absurdi, qui, potiore parte penitus omissa, hanc artem se docere profitentur, etiam si digitum in artem differendi intendant: sed hæc illas res non agnoscit, nedum tradat: largitur argumentandi modos, non principes, neque locos inuidet. Parùm ad rem, siue vix aliquid, quòd de reliquo nec ipsa, quibus opus est, quædam etiam pænè infantibus nota, tradunt pro oraculis. Ineptijs & absurditate se ipsos vincunt, qui pueros in arenam disputantium, vel quasi in rostra ad orandum producunt. Pueris enim ætas etiam negauit rerum in oculos incurren-

tium cognitionem: sed eiusmodi tamen litterarum deprauatores in populo, & apud imperitos in pretio sunt: quibus ostentatione & pollicitationibus facile persuadent, umbras antepone rebus, cum illarum ne quidem somnia dormientes viderint. Tu vera secutus, & his annis vitæ hominum intelligens, & sciens omnium gentium & temporum historia, non abibis ab ijs, quæ tractasti hæctenus. Quoniam verò de scriptorum lectione præcipuè ex me quærebas, Latinæ linguæ proprietatis, puritatis, perspicuitatis, elegantia, copiam deniq; esse nobis rationem perpetuam, & singularem curam habendam, & ipse sentio. Has orationis virtutes, quando Latium in Latio multis iam sæculis nusquam fuit, à populo, aut etiam ex viuis dicendi magistris, aut oratoribus petere non possumus, ad monumenta cultissimi sæculi eundem nobis est: in ijs diu multumq; immorandum, & fortè conseruandum, siue adultioribus & confirmatis, ad ea sæpè respicendum: quod florentibus adhuc rebus omnibus, à Græcis & Latinis factitatum fuisse accepimus, vt idem nobis faciendum, dubitare minus debeamus. Sed quæris, quos ego scri-

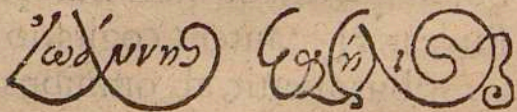
93
scriptores, quibus præponam, siue primos esse
velim: etsi, quid mihi videatur, ex alijs audieris,
vel ex ijs, quibus aliud non videtur, nisi quòd tu-
midam orationem, quàm moratam malunt, &
alienam nouam, siue prorsus obsoletam, quàm
veterem vsitatam redoleat. Itaq; pro nihilo du-
cunt, si quis de Terentio verbum faciat, aut epi-
stolas familiariorum Tullij in manibus habe-
re iuuentutem primum iubeat. Hic autem cum
illum triuerit, exemplo suo, quid nos facere ve-
lit, docet. Ratio ipsum hæc mouit, quæ nos im-
pellere quoque debet, quòd nihil esset cultius,
siue sententiam, siue verba spectares: non, quod
Afer illa scriberet, sed quòd cum hoc siue pro
hoc sapientissimi in vrbe scriberent: quod ipse
non infitiatur, & sibi laudi ducit. Hoc igitur a-
dolescens ipse, in Græcis tamen tum potissi-
mum versatus, cum vidissem suadere Manuti-
um, sequebar: in quo fortè non aberrauerim, et-
si, quod volui, assecutus non fui, ipse non nisi a-
liquo ingenio, & veniens ad eam rem tardius.
Neque me tamen operæ laborumque poenitet:
vnde, quis miretur? id quod mihi non cessisset
infeliciter, suadere me familiaribus, quod & ho-

diè faciendum dixerim, si quis me consulat, & audiat. Maleuoli siue alieni ab hoc studio, calumnientur, ac si quis vnicam cantilenam canat: neq; hanc barbaram tamen, si paullò elegantiores iudicent. Neq; tamen ibi substiti, qui & ob sermonem ipsum, & meliore de caussa, quosq; lectissimos simul præterea legerim, ac ipsos insuper poëtas Romanos. Homerum enim didiceram à pueritia. Nec aliud consulam, huius, de quo agimus, studij cultoribus: laudo omnes omnibus, commendo alijs alios, ingeniorum habita ratione. Reprehendi, qui Plautum non legerent: dixi & quare, & quomodo rectè legatur: neq; si quem ex historicis nominatim non commendarem, negligi velim: legendos censeam, cum hac de caussa, tum ob historiam: Sallustio nihil exquisitius: quia sublimior est, Thucydem sapit, neque cuius statim obuius. Multum quoq; confert perpetua, siue multa poëtarum lectio, si quis, quibus, quando vtatur, intelligat: intelligit autem, qui præcepta artis dicendi, non illa vulgaria, sed sincera atque plena, didicerit: optimi quoq; oratores in eo genere se semper exercuerunt, atq; ita orationem, & copiosio-

rem

29
rem fecerunt: & luculentio- rem, & hoc rectè fe-
quantur, qui velint & possint. Neq; enim hoc
omnium est, in tanta ingeniorum differentia:
quæ de poëtis consulimus, ad primos pertinent.
Huius studij auctores fuerunt multi ante me,
qui & hoc fecerint & suaferint: de vno, antè me-
mini: etiam Ioannes Chryso- stomus refertur
Aristophanem triuisse quotidie, qui Atticè scri-
psisset præ omnibus: Dion autem Chryso- sto-
mus, etiam ab alijs consultus, docet his consen-
tanea: neq; id vno loco. Referam præterea tibi
quoddam adolescentiæ meæ, neque id inane,
somnia: quod hodiè parum abest, quin pro re
ipsa habeam: certè non prorsus repudio, neque
ignarus tamen omnium, quæ magistri artis pro-
ferunt, qui ad hanc, non aliò, respiciunt: vt quis
pulcra scribat, non posse fieri rectius, quàm si vir
bonus ipse sit, aut, quod huic proximum est, esse
studeat. Hæc autem cogitatio me à vitæ multis
erroribus auertit, ab omnibus non potuit, tum
quod illò nemo peruénit, quod quisquam no-
strum intellexerit, tum quod nullâ diligentia me
in omnibus corrigere potuerim: in quo cum
non frustra laboretur, frustra tamen laboret, qui
per-

perfectionem adfectet, mortalium generi nega-
tam. Habes à me litteras, ERNESTE, siue lucu-
cubrationculam, qua exposui, non quæ posce-
res, sed quæ depromere ipse possem, siue debe-
rem. Nec enim debui aut volui scribere, quæ
cognouisses antè, aut à viro, quem quotquot
nouerint, magnificiunt, accepisses, aut accipe-
res, quando velles. Hæc autem scripsi meæ erga
te, istumq; ordinem declarandæ voluntatis gra-
tia: nec est, quod quosdam susurrare audio, vt
placere studeam equestri loco natis: qui ad prin-
cipes quoq; semper scripserim liberè, neq; co-
ràm alio genere orationis vsus: hodiè si secus fa-
ciam, vsura vitæ ad horulam me dignū quis me
æstimet? nec ipsemet ego faciam, indies fato
obnoxius. Vale Helm. ex acad. Iul. V. Kal. Sept.
c̄l̄o b̄ CIIIX.

HENNIN-

HENNINGO ARNISAEO

V. CL.

JOANNES CASELIVS S. D.

Reuersis vobis feliciter è peregrinatione domum, cum nos inuiseres, exposuisti cætera, & mihi, & familiaribus iucunda omnia: neq; id ingratum, quo plus mihi boni, simulque alijs, creares, quàm molestia. Iubebatis enim, me scribere (hoc autem meditationis & operæ cuiusdam est: laborem nolim dicere) quæ in rem vestram non essent, quod nihil eorum vos fugeret, sed fortè aliorum, qui ea publicata legerent, siue ipsi adolescentes, siue adolescentiæ educatores. Tuo igitur vsui nihil parans, neq; ERNESTI, qui à te omnia accepisset, facilius fui, tum pro more meo, tum quia mihi in huiusmodi rebus plus sumo, quàm quidam omniscientiæ venditatores habeant: fortè hoc quoque errato, quòd senes in plerisque plus videre non iniuria putantur, siue quia litteris magis eruditi sunt, siue quia annis reprehensi & correcti, & quòd interdum auctoritatem sibi, quasi legitimam, sumunt. Siue de harum aliqua, siue alijs de causis, tibi tum manus dedi, & rem vobis notissimam, mihi sæpè cogitatam, & hinc inde scriptam litteris, noua scriptione repetitam, ad vos misi: placui potissima ex parte. Quare, cum quid alijs, harum rerum, neq; idonei, ijsdemque iniqui, censores iudicarent, moneres, resumendum calammum censui, non vt illis satisfacerem, sed confirmarem alios, si qui hæc fortè prætereà legerent. Neque enim eorum ratio nobis habenda est, qui animos in peruersis sententijs obfirmarunt, & suas opiniones pueris & imperitis obtrudunt pro decretis sapientiæ. Rediens iterum ad nos, cum videres à me retextum nihil hætenus, opportuna quadam interpellatio-

C

ne exe-

ne exegisti debitum. Credidisti credo, operam meam vobis minus necessariam, profuturam alijs. Esto: egoq; ingenijs feruiam. Principium autem meæ illius epistolæ arbitrato positum, ansam mihi præbuit loquendi de peregrinatione, ea potissimum, quam nobilem licet nobis appellare, siue eruditam: de qua venit modò mihi in mentem, quod concisè satis, & euidenter admodum, scripsit Philo: *το Φλόι, Φησι, πρὸς ὃξὺ βλέποντας ἀναποδήμητοι πρὸς τὰς ἐκπεδημηκότας.* Tu ob studium sapientiæ idem sentis, sed fortè & alteram ob causam. Neq; enim interdixerit Hippocrates ijs, qui iam vera multa percipissent, ne explorarent & plura alia. De altero non debui minutiora persequi. Cur enim ad eruditum iuuenem, cui tu præsto esses? nec per omnes scriptores vagari volui, quorum alios euoluisset dextro iudicio, ceteros, cum placeret, euolueret, maiore etiam illius maturitate, non negligens eruditiorum sententiæ, & sincera præcepta dicendi simul respiciens. Deniq; illa scriptione ostendere volui meam erga populares voluntatem, eumq; ordinem, in cuius educatione salutis plurimum repositum est, ob potentiam & auctoritatem. Vnam educationem, quæ ad militiam est, habent à maioribus vt prædîa, hæreditariam: de animi cultura ad humanitatis officia fuit olim minus, vel supinius cogitatum. De ipsis autem, & de rep. benè meremur, qui alios atque alios, siue huc excitamus, siue in his erudimus, qui siue opera, siue exemplo, atque item consilio plus præstent. Non autem fugit te, meum erga ciues omnium generum singulare studium: utq; quibusdam non obscure succenseam, exteris præsertim, qui, animo parum grato, nostri nostrorumq; rationem minus habent: ipse tamen hospitem, in quibus virtus & elegantes bonæq; litteræ studiosissimus. Vnde ab aliquot annis cœpi meditari, etiam scribere aliquid, quo vtrumq; testatum facerem, etsi res ipsa, siue studia mea perpetua & quotidiana certius

testi-

26
testimonium dicunt. Inscripti autem Φιλόξερον, etsi neutrum
omittam, & de ciuium prerogatiua potissimum, ac forte
verbosius, agam. Sed & hospites etiam longinquo-
res per mihi caros esse, neque tu ignoras. Vidisti enim in consuetudine
mea, tum qui hanc exeperent, tum quos in eam ob ingeni-
um adsciscerem, Anglos, Scotos, Polonos, Liuonios, Borus-
fos, Belgas, Transmarinos ad boream, ne propiores recenseã.
Neque solum diligendos censui, sed etiam ornandos, qui in
nostra quoque iuuentute ornanda multum boni felicisq; stu-
dij ponerent. De ijs qui domum remigrarunt, non loquar in
his litteris, habuimus & habemus hodie è Suecia NICOLA-
VM GRANIVM, virum modestum, in omnibus bonis disci-
plinis versatum, & in illis explicandis disertum, & adfiduum:
sed de hoc inter nos antè meminimus. Ex iisdem oris ante
paucos menses aduenit O L A V S B V R A E V S: quem forte a-
pud nos neque dum videris: eius ad te A B A K O N mitto. Sic
enim in eo iuvene, quod potissimum est, non ex nulla parte
videbis. Et vides enim absentia, & habes pro presentibus,
atque eadem tibi presentia sunt, quemadmodum quæ eius
generis sunt presentia; presentibus neque mentis oculis præ-
ditis, absentia. Tu censebis, & de ipso, & de meo epigram-
mate, quo heri hospitem donabam. Præter eiusmodi enim,
& animum & sermonem & cœnam mihi nihil superesse, neq;
ipse queror, & tu probè nosti. Vale. Helmi. ex ac. Iul. IIX. id.
Maij clō Iō CIX.

Interpretatio superioris loci.

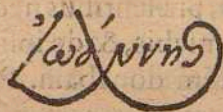
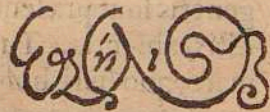
Qui semper desident otiosi domi, cum ijs comparati,
qui longinquas regiones adierunt, sunt vt oculis capti,
præ acie visus singulari præditis.

Qui

*Qui delitescunt defides semper domi,
 Hos diligenter cum viris si compares,
 Qui regna lustrauere, & vrbes vltimas,
 Dicat pares vtroq; captis lumine,
 Qui comparentur ad videndum acerrimis.*

ΟΛΑΩ ΑΓΓΕΛΙΩ ΒΟΥΡΑΙΩ.

 γκουράτωρ πρᾶπιδαν βάλε σπέρματα πᾶσιν ἐπ' αἶα,
 ἔδδ' ἐμίαν νήσων ἐάσεις πῆ ἀμοιρον ἐάων,
 ἤππ' ἀλλόοιαις ἄλλους ἐνεργασίησιν
 ἄλλοτε κοσμήσεις, ὡς οἱ δεχθῆθεν ἔδοξεν.
 ἠνίδε πρὸς βορέαν, ὑπὲρ ἡμᾶς ὄξυ νοήσεις,
 (ἴδμονί μιν Φαίης μάλ' ἐρίξεν Σικελιώτη,)
 Γόνδε πθᾶς ἄβακον μέτροις ἔρξεν ἀριθμῆς,
 ὡσε σ' ἐνὶ σιγῆφι καὶ ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθῃ,
 Ὅσα γραφαῖσι πονῶν μόγις ἡματι ἀλφῆσειας.
 ἐξ ἔκθ' Βαρῆι μέγα κλέθ', ἄμμι δ' ὄνειαρ.

F I N I S.

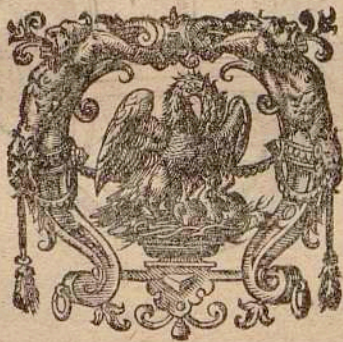

IOAN. CASELI

Ad HENRICVM--IVLIVM Iagman. adole-
scentem nobilem, & singularis expectatio-
nis, magni viri, Ioannis Iagman. Cancel-
larij Brunsvig. minimum na-
tu filium,

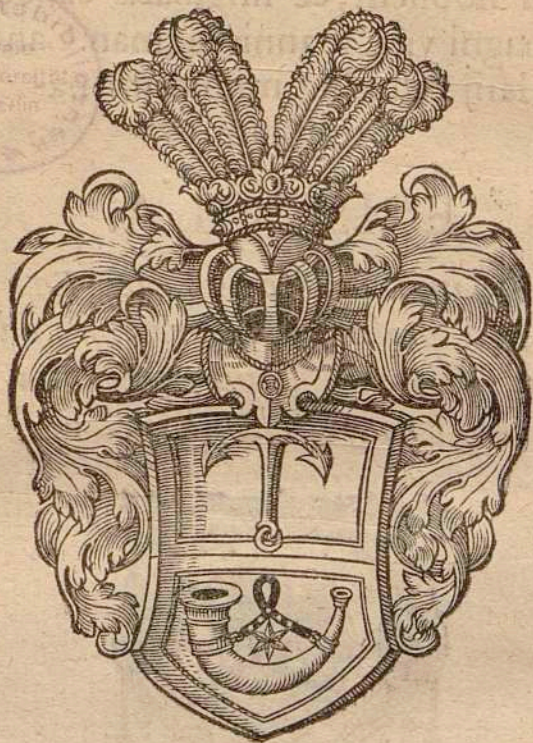
EPISTOLA.

*In qua quaedam DE MODESTIA ET OBOE-
DIENTIA, profutura litterarum studiosis,
ad salutem suam spectantia 8.
non fastidientibus.*

HELMAESTADII in academia Iulia
Apud Iacobum, Iacobi Transyluani filium
Lucium. cIo Io cIX.

7an 48/73/1178901
EX VIRTVTE GLORIA.

IOACHIMO GOEZIO,
ANDREAE CLVDIO, ET HIL-
DEBR.-GISLERO RHYMANNO, IURIS-
consultis & oratoribus clarissimis, Serenif-
simo duci Brunsvig. ab intimis consilijs,
S. D. Ioan. Caselius,

PEr necessarium est in omni repub. & in vita admodum honorificum tutela munus, nisi idem etiam supra modum laboriosum sit: quod ego vos non doceo, qui humane vite rationes, cum ex ipsa doctrina, tum ex perpetuo usu didicistis optime: sed ita ordior, ut commodè ad id transeam, quò volo: etiam verò hæc alij legent, qui ipsa non æquè intelligunt. Itaq; pergam proloqui, quod institui. Simul enim meas super hac re cogitationes, & curam cognoscetis. Quid enim sit magis necessarium, quàm seruari in ciuitate præstantium ciuium filios, & eorum patrimonia cum illis ipsis, tum patriæ? quid honorificentius, quàm primi ordinis liberis esse pro parentibus? Laboriosius autem nihil ferè esse potest, cum cæteris, quòd hæc aliquot annorum cura perpetua, & earum rerum bonis tam cordi est, quàm domesticarum procuratio, tum ijs maximè, quibus à repub. feriari vnum diem non licet, ac ne libeat quidem. Hoc enim ipse quoq; de vestra virtute sentio: neq; minus benè semper ipse affectus fui erga laborem, cui me à puero mancipauit. Otium sibi ignauum habeant, & delicatas voluptates, quibus viuere non placet: neq; enim in illis vita hominis est, neq; quæ vulgò vita dicitur, diuturna. Vos autem, viri CL.^m hanc quoq; Iagmannorum tutelam æquo animo fertis, & ab illo initio in hunc diem, qua quisq; vestrum res suas, diligentia, hoc est, optima fide, consentiente in omnibus consilio, procuratis pari, vel etiam maiore, diligentia: atq; adeo, non iam quòd à patre, magno viro, Ioanne Iagmanno, vobis imposta, & legibus destinata, quàm sponte vestra

A 2

susce-

suscepta sit: neq̄ mirum sanè, ob animorum coniunctionem arctissimam, & affinitatem proximam, qua inter vos & maturè nata, & semper sanctè conseruata fuerunt. Id quoq; cause erat, quòd ille ex hoc vita campo abiturus, vobis potissimum paternas partes delegauit. Harum cum neque minimam negligatis, primam vero paterna solitudine geritis. Vt autem quidquid est fortuna bonorum, præ ipsa vita in nihilo ponimus: ita præstant pupilli lautissimo quoque patrimonio. Quò enim, aut qua diuitia, quæ dominum nesciant, aut cuiusmodi illa, quæ habeant neminem, qui ipsis rectè vii possit? Statim igitur de vestra fidei creditorum educatione solliciti, tertium natu, Henricum Iulium Iagmannum, acris ingenij adolescentem, cum plurium dierum itinere abesset, vt ipsius mores & profectum videretis, in respectum vestrum reuocandum censuistis. Missum postea à vobis domum meam, libenter accepi: in quo cum iudicio paterno vos congruisse, neque hoc miror: cuius etiam olim tu quoq; eras, Ioachime Gæxi. Etenim & tu ipse duos filios ad nos misisti, & ille item duos, educandos domi meæ. Primum aduenerant adolescentuli, quando hanc nobilem militiæ litterariæ manum dissipauit contagium pestilens: eiecit etiam tùm, qui & ipse recens aduenerat, principem Ioannem, ducem Noruegiæ, Friderici II. regis Daniæ filiū: hi iam sunt anni duodecim, quod vos quoq; recordari arbitror. Cæterum, vt initia educationis Henrici-Iulij sese apud nos habeant, partim litteris, partim coram vos docui: nec potest fieri, quin pleraque probeatis. Ipsum autem cum vidiissem, & alloquio meo & breui quadam epistola delatatum, etiam de alijs iusta lucubratiuncula erudiendum putauit: hæc vero ipsa & legit cupide, & descripsit ipse, vt eadem relecta consideraret accuratiùs. Hæc autem ipsa neque reliqua iuuentuti inuideo, cum ad plerosque pertinerent, quæ potissimum persequenda mihi putauit, de modestia & obædientia. In huius generis Εὐρυεραπαιτίας videri possim Epicharmi amulus, cui sentiebant iam olim magnam gratiam deberi, qui in medium attulisset multa utilia pueris ad vitæ cultum: profunt omnino eadem iisdem adultioribus,

neg; non, opinor, viris, qui hac primâ aetate non didicissent. Legene
autem hac & vestri filij, & maiores natu sibi de his iam partis gra-
tulabuntur, minores, illos imitandos, & hac sequenda, de vestro etiâ
imperio, putabunt: qui vestris filijs abunde semper omnia, præbetis
ante omnia, quæ huius generis sunt, potiora omni reliquo sumptu: neg;
pupillis deestis, si quare ipsis opus esse animaduertiis, & hi vestram
auctoritatem sequuntur, vt paternam. Faciam & ipse porro, quod in
me erit: neg; quemadmodum hæc procedant, vos ignorare patiar.
Ioannes etiâ Isenbergius, iuuenis eruditus & humanus, quem ado-
lescenti cupiditatem neg; emiserunt addidistis, omni beneuolentia alumni
complectitur, & ipse, neg; nescius neg; negligens officij, & me de his
rebus differentem libenter audit, & consilium præterea meum, si opus
esse putet, requirit. Valete. Helm. ex ac. Jul. id. Mart. c. 13. 13 c. IX.

HENRICO IULIO IAGMAN.

S. D.

IOAN. CASELIUS.

Libenter legi, quæ ipse rescripseras ad
meas. Sic enim facile perspexi, te, &
intelligere, quid velim, nec ab ijs abhor-
rere, quæ intelligis. Hic est profectò primus
cuiq; ad sapientiam, & veram felicitatem gra-
dus, vt quis, posteaquam à deuijs declinare cœ-
perit, non solum ad ea non denuò reclinet, sed
etiam magis magisq; declinet ad recta, siue ad
mediam, & rectâ propius metâ ducentem semi-
tam. Neq; verò me fugit, te siue eadem, siue

A 3.

his

his paria, aliquando etiam meliora, & luculentiora audiuisse, & cum his consentanea audire quotidie. Etenim patris tui amici, cum nouerint, ipsum tota vita de his prouincijs præclare suo loco meritum, seq; ab ipso multa beneficia accepisse meminerint; & vobis ex animo, vti gratiarum leges exoptulant, volunt, & consilio fideli præsto sunt. Habent enim cohortationes ad officium vim consilij, non minus è fontibus prudentiæ deriuatæ, quàm beneuolentiæ. Crede mihi, HENRICE-IVLI IAGMANNE, multi, ijq; præstantes viri, de tua salute, siue educatione curam, etiam vltro gerunt. Ex educatione enim dependent cætera omnia, è quibus sibi felicitatem mortales pollicentur. Eorum autem me quoq; vnum esse, minimè velim dubites. Hoc enim, si tibi persuadebis, de mea in te beneuolentia iam statueris, & facilius mihi auscultabis. Eorum enim consilia & cohortationes sine dubitatione acceptamus, & sequimur, à quibus scimus nos sincere diligi. Hanc curam debere me quoq; clarissimo patri tuo, non dissimulo, tum quòd de me, tum quòd in vniuersum de re litteraria ita semper fuit meritis. Ille autem

tem ipse cum in ijs, quæ ad academica spectant, 80
consilium meum requisierit, & in plarîsq; pro-
bauerit, ipse vir sapiens & disertus: tu minimè
dubitabis ea sequi, quæ ego tibi, siue simul tot
viri boni, tui studiosissimi, vltro consulimus.
Prorsus enim & animis, & sententijs, in te erudi-
endo atq; educando congruimus. Mihi autem
hac in re plus sumo, tum quod viuis domi meæ,
tum quod illi, quorum partim longius absunt,
mihi *éφάρα* partes non tam imposuerunt, quam
ipsemet mihi sumpsi vltro. Facio autem siue
dico, quotidie, vt nulla tibi re molestus sim, hoc
est, quam liberalissimè id ab aliquo prestari pos-
se & debere existimem. Quæ si omnia porro
ita accipies, vt abs te fuit factum hætenus, nun-
quam te pœnitebit auscultationis tuæ: ac deni-
que futurum est, vt mihi agas gratias, qui non
solùm erga patrem tuum gratus extiterim, sed
præterea filium nouis meritis mihi deuinxerim.
Cum autem te proximè monuerim de re diffi-
cili (nihil enim esse difficilius, quàm se ipsum
nosse, etiam à sapientibus proditum est) in hac
ipse re te non nihil adiuuabo, quod non solùm
feras, sed, quò citiùs, aut rectiùs tibi subueni-
atur,

atur, flagites, cum facillè intelligas, quod viro in
procliui non sit, id ab adolescente vix vnquam,
aut ægerimè præstari posse. Me verò fugere
non potest, quæ sint quarumq; ætatum propria,
quem non solum litteræ, sed longa etiam ætas
erudierit: qui & singulos, si animum aduertam,
facilius nouerim, quàm ipse quisq; se. Vnde
etiam hoc est, quòd cum alios atq; alios moneã,
non eodem modo hanc rem aggrediar, neq; il-
lud rectè fiat, cum diuersa ingenia sint: sed vt
medicus non omnibus eandem diætam præscri-
bit, singulorum, quibus ille consulit, natura con-
siderata. Quid cui abundè sit, deinde quid de-
sit, primùm video antè, quàm de animi medici-
na, siue directione cogitem. Nisi te nouerim,
verborum nihil ad te faciam, neque commodè,
bonoq; tuo facere possim. Apud te autem, siue
magis proficiam, siue plurimum efficiam, si te i-
pse prius, vel per te, vel ex me, magis noueris. Nō
agam modò de acumine ingenij, aut profectu
in litteris, sed hanc partem in commodiorem lo-
cum nobis reseruabo: & habes quotidie litteras
in manibus, vt hoc minus opus sit. Hac epistola
potissimùm persequar, quæ ad mores, & animū
faciant.

faciant. 81
Hæc enim sunt præcipua & prima:
quòd cum multi sciant, siue fateantur, pauci ta-
men virgent, qua diligentia oporteat. Nam hæc
nisi sint, cuiusmodi esse debent, aut certè me-
diocria, cætera etiam si sapientiæ nomine vendi-
tentur, non habebò, ne tanti quidè, quanti sunt:
quòd, quemadmodum in vase fordido acescunt
omnia, siue etiã in venenum, neq; raro in ipsius
exitium vertuntur. Ut autem acre tibi inge-
nium natura obtigit, ita acer animus, & seruitu-
tis impatiens. Habes hoc paternum. Erant
namq; in patre tuo vehementia omnia. Hoc
autem, vt rectè accipias, paululum digressus: tibi
explicabo. Non nascimur omnes ijsdem inge-
nijs, non ijsdem animis: alij inclinant aliò: neq;
iam de ijs loquor, quos natura neglexisse videat-
tur præ pluribus. Videas enim alios plumbeos
& rusticos: alios ad alia vitia ruentes potius,
quàm pronos. Mentem illis nulla ratione, aut
vix eius aliquid inferas: quod negatum etiam
ordini AEsclepiadùm ait Solon. Rem enim præ
omnibus mortalibus, hac cœlesti scientia siue
arte, facerent. Quod ad mores autem, eadem
natura rerum vnicuiq; quantillum hoc sit rati-

B

onis,

onis, impertiuit, etiam quibus minimum, cuius
vi se ab enormibus ad honestiora referant: quod
maximæ parti mortalium non nihilest. Nec de-
est educatio in gentibus non barbaris: contu-
maces coërcent leges deniq; publicæ tranquilli-
tatis gratia. His missis redeo ad illos: quorum
alij ad alia inclinant, quæ dicas media siue indif-
ferentia: alij vergunt ad alia, ad silentium, lo-
quentiam, hilaritatem, simplicitatem, animi a-
crimoniam: horum similia; quæ bona esse, non
negaris, neq; dum tamen laudibus prædices: nõ
abs re sit, vt quisq; sibi, quod eiusmodi quis pro-
prium habeat, benè nouerit & in perpetuū me-
minerit: vt suum quisq; ad virtutem transferat:
è silentio quis taciturnitatem seruet, sermoni i-
dem studeat: qui sermone delectetur, sermoni
modum ponat, ne ad loquacitatem transeat: hi-
larior intra humanitatem se contineat: simpli-
citas fugiat stoliditatem, ab aliorum fraudulen-
tia sibi caueat: acrimonia quæ est θυμοειδής, ne
transeat ad petulantiam, temeritatem, audaciã,
studium ijs dominandi, quib; leges non sinant,
semper defigat oculos ad humanitatē et mode-
stiã, quasiq; se vnus modestiæ censuræ subijciat:

ita

ira nihil vetabit, quin acer omnes officij partes
expleat, sine tumultu, summo studio, magno a-
nimo. Hæc multis exposui, quibus & alij tuo-
rum æqualium, qui velint, erudiantur: tu autem
cum primis intelligis, quæ in patre tuo prædicæ,
ea simul tibi imitanda proponam. Acer ipse
erat, & erāt in ipso vehementia omnia, sed disci-
plina, diuturno vsu rerum, ratione, moderata, si-
ue consilium caperet, quod habebat præsentif-
simum, siue negotia administraret, in quibus e-
rat vigil & industrius, siue oraret, in quo nemo
illo erat promptior. Itaque tantum virum, &
publicè, & priuatim, apud nos non iniuria et-
iam proceres desiderant: atq; hæc vera est patris
tui laus, siue sponte tributa, siue vi extorta; quæ
magna atq; inuicta veritatis est. Neq; enim hæc
vel ipsa neget malevolentia: neq; cum aliquan-
do in hanc sententiam quædam, neq; tamen o-
mnia, qui neminem effusè, in os laudare didici,
scriberem, alia dixi, quàm quæ & sentirent o-
mnes boni, & in re ipsa erant: neq; soleo, neq;
debeo, quenquam hominum ultra humanam
conditionem, aut præter eiusq; meritum, ex-
tollere laudibus. Ad filium mihi licet hæc,

siue potius oportet me scribere : nō solum, vt te
ad ingenium patris factum, doceam, sed hortor,
cogam etiam, si hoc penes me sit, vt, quæ pater-
na habes bona, ea studio, & perpetua cura, exco-
las, saltem ab ijs nequaquam degeneres, quod
neq; ex re tua, neq; ex honore tuo foret. Tu-
us autem ille, quem dixi, acer animus, quemq;
tu in te agnoscis, imò agnosce nunc, à me bo-
na fide monitus: per se bonus, non vt virtutis
appellationem, & laudem mereatur, sed in
ambiguo, siue ancipitio est: nec enim vacil-
lare dicam, ne quid de te sinistrè ominer. Au-
diigitur, postquam sentis in te hanc acrimo-
niam, quam si fortè affectu occupatus, minus
sentis, crede mihi, vt non nouitio ingeniorum
existimatori; audi, quid te facere velim, vt pa-
ternis vestigijs rectè firmiterq; insistas. Acri-
moniam autem non ego te obtundere iubeo,
sed potius acuerè, sed qua parte debes, & re-
ctum est. Est verò acer, libertatis amans, ab-
iecti nihil habens in animo: videndum, ne li-
centia tibi imponat, sumpto libertatis habi-
tu, siue nomine: libertas tibi salua est, si fa-
cias, quod per leges, & rectam rationem liceat

non

83
non quod libeat, nisi hoc tantum libeat, quod
rectum est, uti fit in emendatis: id enim libere re-
cte licet: licentia vergit, siue ruit, quo vult, plerum-
que ad deterius, denique ad perniciem. Transit enim
in petulantiam, & in ipsam malitiam cuius illa
cunq; generis sit, quod certum est ad calamitatem
praecipitium. Inijce igitur frenum acri illi animo,
siue rationis illud dicamus, siue modestiae: ratio
modestiae magistra est & moderatrix eorum,
quae geris & proloqueris omnium. Ut enim, nisi
ratione, quae actionum nostrarum regula est,
nemo venit ad modestiam: ita sine modestia
ad virtutem venit nemo: neque erret, opinor,
qui modestiam in virtute habitare dixerit, cer-
te in vna eademque aede simul habitant: de-
nique haec ambae, nisi vnam eandem credas, ad fe-
licitatem, siue salutem ducunt: quin abducant
ab aeternis longius, negari non potest. Sed
haec disputent subtiliter, qui velint & possint:
nobis satis sit, & vestrae aetati maxime, si mo-
destiam ipsam habeatis, & in eius plenam pos-
sessionem veniatis. Rem arduam dicat quis,
& raram, & lubricam, apprehensumque & re-
tentu difficilem. Huic ego querelae, & ipse

assentior: tu tamen de modestia perpetuò cogites, labores, ne ipsa tibi elabaturè manibus, & ex animo. Non nisi verbo ostendi, quemadmodum tenera & prima ætas compos fiat modestiæ, ratione scilicet, eaq; recta, etsi nisi recta ipsa sit, ratio dici non meretur. Hæc sola ratio magistra est modestiæ: id quod ista ætate, qua tu es hodie, adolescentem obliuisci non oportet, nisi in medijs fluctibus variè iactatus, miserè submergi malit, quàm in portum salutis lætus appellere. Clauo rationis opus est: ratio gubernatrix huius triremis est. Nouum autem hic & variè connexum nodum dissoluere laborabimus. Qui puerili ætati sibi rationem vendicant, in ipsum rationis limen impingunt. Ea si non satis instructa est adolescentia, atq; aliò abrepta, tum à sensibus, tum à turbidis, nec vnus generis animi motibus, à quo quis eam, veluti vtendam sumet? Hic est ille nodus, quem alij silentio fortè prætereant: nos non incidimus ense, vt Macedo Gordium, sed arte dissoluemus, vt intelligatur, & quæ sit illa ratio, & penes quos illa sit, vnde sumenda deniq; Est igitur hæc ratio, primò parentum, aliorum præterea, qui quocunq; loco

89
pro parentibus sunt, imperium, obiurgationes, exhortationes, obsecrationes. Qua manu autem adolescens hanc rationem accipiat, nouisse, ego magnum esse operæ pretium existimo: qua verò altera, quam tua ratione? namq; non nihil rationis est, se rationi subijcere & veluti totum dedere: vt quasi puer pusilla ac debili manu fortis viri manum firmioremprehendat, quæ vacillantem teneat in salebrosa via, subleuet, ac erigat. Illa dico manu, quæ fulcro egeat: sed & porrecta opus est: atq; hæc est obedientia. Non cadit autē obedientia in malos aut leues, vagosq; animos; sed in probos, adspirantes ad salutem, & constantes. Hanc ego tibi, vt bonorum adolescentiæ singulare, siue primum, præ omnibus commendo, quam amplectaris, si probus haberi, si saluus esse vis, & in hoc perseueres, donec tibi ipse pro ratione sis, nec amplius perpetuo morum vitæq; monstratore egeas: etsi tum quoq; comitem in viuendi spatio, & ducem in litteris, vt omnia celerius & facilius geras, tibi adiunges. In omnibus enim locū habet hoc, *ὄν δὲ δὴ ἐρχομῶν*: insuper nulla etiam est, vel adultiorum ætas, quin si sapiant, in rebus suis, presertim difficilioribus, prudentiorum sententiam requirant. Tu verò H. I. Iagmanne, cuius rei fortè initium hodie facis, breui iuuenis, quotidiano studio ex monumentis veterum petes, quantum mens tua capere potest, rationis, id est, optimorum consiliorum, quibus tibi, tuis, patriæ, quando, quantumq; opus erit, vtaris, siue manibus verses oratores, siue poëtas, siue philologos, siue historiam, siue ipsam vniuersæ humanæ sapientiæ parentem. Huc enim omnes, te statim allegatum, & huic credere in tempore velimus: quod velle te etiam nunc auguror: nec animi ad meliora tendentis acrimonia aliter faciat, quæ est, vti appellatur, *Φιλομάθεια*, quam perpetuum doctrinæ studium interpretaberis. Eos ego iam vitæ suæ modum habere posse iudicem, & *ἐν ἀφ᾽ ἑαυτοῖς* recenseam, neq; in iugo teneri amplius, neq; frenis coërceri, regi q; opus sit: saepe tuis æqualibus nobilem

bilem locum ex illustri tragœdo attuli, quo delectarentur, & in hac vera, & valdè necessaria sententia, confirmarentur: Sic autem Aeschylus, & quidem admodum magnificè, loquitur de obœdientia: *πειθαρχία γάρ ἐστι τῆς εὐπραξίας μήτηρ, γυνὴ σωτήρος, ᾧ δ' ἔχει λόγος* ☉. Velis verò etiam idq; tua refert, vt hos ego ver- sus tibi interpreter. Ait, obœdientiam esse felicitatis ma- trem, vxorem seruatoris: (illo sæculo hoc nomine appella- bant Herculè, qui cum calamitates auerteret, tùm felicitatè seruaret idem ille populis,) neq; id fieri posse aliter. Frustra autem profectò absq; obœdientia, vel ad leue commodum contendat, nedum ad ipsam felicitatem, siue mediocrem vi- tæ statum quis perueniat. Hæc enim, vt mater, parit felicitatem, seruatoris ipsa coniux: siue ipse, siue fatū, siue ipse Deus, per obœdientiam, quæ est sanctè parere rationi, quemq; ser- uet. Nec est omnino somniandum, quemquam hominum ser- uatum iri ex tot quotidie imminentibus ærumnis, aut poti- turum humana felicitate, temerè & fortuitò. Hanc igitur ho- spitem, quam ad te diuertere pridem iussi, lubens accipe, & ea magistra vtere cupidè, quidquid aiant aut faciant alij: quorū alij subitò pereunt, alij aberrant à felicitate, et si longius alij, alij minus. Vtêris aut è ea familiari & perpetua, si cogitabis, eam neq; vino, neq; multitudi- ne delectari: contenta est lectif- simi vnus atq; alterius societate, nec amat alios, quàm sic- cos. Hi enim soli vigilant, alteri, vel sepulti somno iacent desi- des, vel tumultuantur, alij alios, vt ita loquar, tumultus, quos etiam in omni felicitate reliqua, quam vulgus existimet, aut in pretio plariq; habeant, miseros esse necesse est. Verùm ego fortè te nimis longa epistola teneo: quam tamen si accuratè iterum atq; iterum leges, tibi gratam iucundamq; futuram spero: si fuisse, esseq; intelligam, huius generis muneribus ex interuallo ego te nouis afficiam. Vale Helm. ex

ac. Iul. X. Kal. Mart. c Iō Iō c I X.

F I N I S.

IOAN. CASELI
AD CL. V. IOAN.
RECCIVM,

amplissimum ciuitatis imp. GOSLARIÆ Consulem

EPISTOLA

Quæ literarum studia, quo fine, quo ordine & modo colat ingeniosus adulescens, primarij in rep. ciuis filius.

Τῷ ἀναγνώσωντι.

Καὶ τὰδε κωδικοῖο Κασελίᾳ ἔχουσὶ οὐδ' ἐστὶ
ἡμεῖς χειμερίως ἀδικοῦμεν χιόνος
ἀνημέρου οὐδ' ἐστὶ πόνου, δάσους κεν ὄνειρα
Τι γινώσκῃς ἡμετέρῃ τῇ νεότητι φέρον.
Τὸ πρῶτον δὲ Κεῖραν, ἢ Φαίνε, ἢ τ' Ἐπιχαρῶσι
Ὁσκακός, ἢ πλεῖστοι οἶδε χέρον.

M. B.

CL. V. An. B. Henrico Richelmeo
Jc to assessori indiy provincialis.

GOSLARIÆ

ex Officina typographica IOANNIS
VOGDII.

ANNO M. DC. X.

1. 29/12/105

IOANNI RECCIO AMPLISSI-
SIMÆ VRBIS IMPERIALIS GOSLARIÆ
CONSULI PRIMARIO, V. CL. S. D.

804 48/73/11789(7) IOAN. CASELIUS.

Vltā nos vsus vitæ docet: in alijs hoc quoq; , quemadmodum ipsi boni in omnibus, bonis omnibus non equè placeant, etiamsi illi rectè faciant, neq; perperam sentiant: hoc propterea euenire existimandum est, quòd boni etiam habentur, & sunt nonnulli, qui vitæ mortalium rationes non satis, aut ne vix quidem intelligant, interdum ne quidem aspexerint. Ex hoc genere in iudicando alucinantibus, aut ab alijs in fraudem inductis, facile ignoscimus: malis autem cedere & placere, neq; velimus, neq; velle debeamus, neq; etiam in præcepta aliqua opinione obstinatis: quæ tamen pertinacia ex imbecillitate ingenij aliquando oririprehenditur. Hoc in sententia, siue in foro, siue in curia dicenda semper sequendum, vos principes reipub. docetis quotidie, & inculcatis minoribus: hoc ipsi constanter facitis, dum neq; odio, neq; beneuolentia, neq; aliqua utilitatis specie moti, in vero & iusto,

sto, & æquo perseveratis, siue res gerendæ, siue dicendæ sententiæ sint. Qui huic sanctæ disciplinæ vestræ non pareat, & à laudatissimo exemplo vestro declinet, eum ecquis in pretio habeat, aut benevolentia prosequendum censeat? cùm ne speciem quidem integritatis tueri posse videatur. Quæ dexteritas, siue sinceritas iudicij, cum in singulis, quantum fieri potest, & res ipsæ patiuntur, ne utquam negligenda sit, non minore religione seruanda in ijs est, quæ spectant summos disciplinarum gradus, easq; doctrinas, quæ esse debent regulæ eorum, quæ deinceps inter mortales rectè gerantur. Hæc enim nisi vera sint, fieri non potest, vt recta & iusta aut ijs subijciantur, aut ex illis producantur. Hoc igitur etiam ipsum in omnibus, qui in campum scribentium descenderint, omni religione item videndum, ne quid admittant, aut intromittant falsum, neq; dubium pro certo statuam, neq; certa in dubijs habeant, aut sophismatis, vel verborum quasi imbribus perturbent: aut quæ magni momenti sint, in nugis ponant, aut nugas venditent pro oraculis. Quæ vbi committuntur, aut horum aliqua, ibi cum veritate, rectæ vitæ rationem laborare necesse est. Operam igitur ludunt, & se ludibrio exponunt passim gentium, qui hoc vnum a-

gunt, vt qualibuscunq; ingenij monumentis, etiam si plæriq; vltra prima earum rerum, quas pollicentur, principia, vix aliquâ progressi sint, passim famæ aliquid aucupentur, parum intereà solliciti, qua, quantaq; doctrina excultum, aut qua virtute ornatum, lectorem dimittant, ex eo, in quo se ostentant theatro. Neq; tamen omnem illam familiam ego derideo, sed *συνηγοροῦμαι*: qui popularis, & vt suspicetur quis, non huius tantum seculi morbus est: quo me quoq; laborare, neq; prorsus ipse nego: neque opus est hodie, quando neminem pudet, ita ostentare siue inscitiam, siue persuasionem sapientiæ, quam, si tibi idem videatur, abortum falsæ scientiæ nominemus, vt gloriosus miles cicatrices suas ad magnifica verba suspensis ostentare sæpè solet. Me quoq; abreptum in hunc scripturientium exercitum non inficior, & (fateri enim & hoc licet) magis doleo, postquam ex eo me eximere deinceps nequeo. Est enim quasi morbus inueteratus, & vltima hac ætate incurabilis. Silentio rectiùs vsus fuisset, nisi forte eam comœdiam agentibus plausum darem. Sic enim in tantam reprehensionem non incurissem eorum, qui hac arte aduersarios quærunt, à quibus celebrentur: qui tamen hætenus me petiuere frustra. Cur enim eos referiã, qui pullantes aë-

87

rem, me non vulnerent? aut cur iniuriam molientibus beneficium parem? Putent enim tanti se esse, qui ad alios prædicentur, ob virtutem suam, his igitur semper non sine causa, aut etiam superbè relictis, in more meo annorum plurium persevero ut nemini iniurius, cum nemine contendens, scribendo persequar, quæ citra veritatis iacturâ, & cuiusquam famæ læsionem legi possint, à nonnullis etiam, cum aliqua utilitate cognoscantur. Etenim prodest, qui ab alijs abducit, & monstrat viam regiam, vterq; & hic qui docet & confirmat vera, & alter, qui repudiat refutatq; falsa. Illud est alicuius eruditionis, & magnæ audaciæ; hoc primæ cuiusdam sapientiæ. Sapientiam autem veneror, & in alijs pronus adoro: mihi vendicare non debeo, neque vllò merito possum. Aliquid doctrinæ cum sapientes quoq; mihi assignent, ipse negligens censuræ indoctorum, & vulgi, mihi quoq; gratificans, siue diligentia perpetuæ conscius, quæ sterilis in vniuersum non putatur: etiamnum & coràm cum nostri ordinis primarijs viris conferre audeo, neq; cum ijs soleo contendere, sed ab ijs, neq; etiam à minoribus non quoq; nihil accipere, & interdum vsurpare in meis, &, quoties siue causa siue occasio est, quædam perscribere, quibus minores fortè erudiantur,

quæ tamen censeant intelligentes: quin hoc modo
excito alios, ut proferant meliora atq; perfectiora,
qui tamen pauciores prodeunt, quàm sit ex usu
publico. Etenim, vt in imo subsellio vlla in re obsto
nemini: ita nouationum aucteres & propagatores
odi & contemno: contemno, vt rerum nihili ma-
gistros, odi, vt quos auerfer, quibus tamen aliquid
mentis precer. Ita igitur multis te affatus, vt sit in
sermone familiari; ad id, quod potissimum vole-
bam, venio. Cum autumno hâc transires, & apud
me, & postridiè apud te essemus, disserere cæpi-
mus, vt sit, de alijs atq; alijs; cætera deseruimus: e-
rat perpetuum, de aliqua parte politæ doctrinæ,
quod hic nobis quotidianum est, tibi non infre-
quens, siue domi munus istud amplissimum geras,
siue quacunq; in re publica abieris, qua occasione
ad nos paululùm declinaueras. Aderat nobis filius
tuus, IOANNES RECCIVS, qui alterum iam annum
apud nos in literis viueret. Concesseras antè filio, vt
non ætate, sed statu corporis grandior, vnâ in Sue-
ciam transmitteret cum adolescentibus generosis
primi ordinis: quod rogatus, & petentibus assen-
sus, te rogans, vix impetrauerat. Non cessit ipsi in-
commodè illa nauigatio cum hominibus notis, i-
psiusq; amantibus, & conuictus iucundus in no-
bili si

bilissima Comitum STVRIONVM familia , vbi
neque cætera desideraret , & cum vno alteroq; lit-
teras, pænè vti domi, coleret : quod nisi esset, filium
domo ad boream non dimitteres.

Adolescentem autem cum reliqua tenerent
omnia , eius animum non nihil conturbauit illius
temporis regni status turbulentior. Diadema
enim affectabat princeps CAROLVS , quod
alij SIGISMVND O , regi Poloniae asserua-
tum volebant : ille autem sibi sumebat, iamque di-
em inaugurationi constituerat. Tum igitur filius
tuus non minore cupiditate è Suecia soluit, quàm
illuc traiecerat. Cum vellet autem , quod pater
semper egeras, porrò studia litterarum persequi, ve-
nit nobis à te gratus hospes : præceperas, in quibus
esset ipse litteris , & quorum consuetudine , & ma-
gisterio vteretur : ita vt velles à me censerì omnia.
Huc cum primis ibat tum oratio tua , vt quàm
rectè feliciterque officium filius faceret , cogno-
sceres : vnde transiuimus ad aliud , siue potius ad
idem , quod ad plures pertineret , de educatione
apud vos adolescentiæ , quam à nostra memo-
ria rectè istic institutam prædicarem. Ita fuimus
digressi, vt quæ inter nos, vltro citroque de vtro-
que dicta , siue dici cæpta fuissent , de ijs ad te

communia decreta me perscripturum in me reci-
perem. Non poterāt enim ad mensam, vbi alia non-
nulla & leuiora occurrerent, aliena plæraq; , adfer-
ri omnia, nedum expediri. Placebat mihi, quod
neq; improbabas, vt de rebus non dissimilibus, sed
diuersis tamen, non eodem tempore, aut eadem o-
pera agerem. Interea vtrumq; fortè præstitum o-
portuit, quorum tamen ipse, quod facilius putem,
& tibi sit gratius, modò persequar: nec tamen nisi
familiarius: in quo & tuo potius iudicio stabo,
quàm te meam sententiam sequi iubeam. Tu enim
& pater es, & hæc intelligis non minus, ego ami-
cus, & tibi, & filio, prodesse filio, & placere tibi
studeo: vel solo autem hoc studio placeam neces-
se est. Non est, vt dicam de prioribus, siue de prin-
cipiis, quæ domo siue è ludis litterarijs adferre in
academiam, si fieri potest, omnia, vel maximam
partem adolescentes volumus. Per autem rarum
est, sed optabile admodum, & ad rem plurimum
faciat, si vtriusq; linguæ cognitionem secum ad-
portent, vti plæriq; , qui his annis è vestro ludo ve-
nere in academiam Iuliam: quin imbuti fuere ve-
stri adolescentes commodis bonisq; moribus, &
instructi initijs logicis, non ijs quæ passim, per plu-
ra quoq; oppida, falsa frequentantur, excogitata à

87
nouatoribus, & propagata ab ijs, quibus nugæ agere philosophari est. Nugæ enim profectò sunt, eademq; noxæ, pueros in scenam producere vt philosophos & oratores, illos ad differendum de abditis etiam sententijs, hos ad orandum de rebus in vita arduis; & persuadere vtrifq; personatis, eos ipsos esse, quorum personas sibi imponi patiantur. Talem autem & ætate & doctrina filium tuum accepimus, vt ad capiendas lautiores ingenij epulas idoneus esse videretur. Iam igitur venio ad illum nodum, in quo soluendo aliquid operæ ponere cæperamus. Et docti viri, præsertim occupati publicis negotijs, & viri nobiles opulenti, vtrifq; habent in votis (& quis non item alius? nisi aias cæteros ab amore liberum vacuos) & hoc volunt, & vrgent sedulò, & sperant, & sibi promittunt, filios breui adepturos, quæ cæteri mortales perpetuo studio, varijs molestijs, neq; breui annorum spatio, & vix tandem sibi comparant. Hæc cum habuerim statim ab initio pro somnijs vigilantium, vidi deinceps etiam plerosq; frustratos ea spe. Etsi enim excellentia ingenij quidam erumpunt, vt vix quamuis dulcissimæ, præcoquæ, id & rarissimum tamen est, & euenit nonnunquam alicui de populo. Errare in hoc fortunatiores nihil mirum, Namq; consilij bonitas

non proinde comitarur res secundas: ijdem si præ-
clare docti sint, fortè rectius consilium capiant, &
feliciter. Mirum autem de viris doctis, ijsq; prima-
rijs: sed his fortasse hanc cogitationem seriam ex a-
nimo excutiunt occupationes: quas seponere ipsos
iubeam, si quid arduum aut singulare eruere, ac
cõstituere in animo habeant. Recogitarent rectius
primam etatem, quemadmodum; & quàm diu, &
quibus rudimentis ipsi fuissent exercitati. Nihili
esse creditur, vt litteras agnoscat paruulus, vtcunq;
legat, non insulse, quæ legat, pronunciet, scribat aut
elegantè, aut quod commodè legatur: annus abit
etiam tertius: quæ pauci pluribus non assequuntur:
ingeniosi citius, cæteri tardiùs: de sermone litterato
nihil dicam, in quo balbutiunt etiam adolescentu-
li: non referam, quibus interea excrucietur prima
ætas: nec nisi ingeniosi recepta ad docendum lin-
gua, vti aliquando nobis propria queunt commo-
dè: neq; dicam de altera tibi probe cognita, quam
& filius didicit, iubente te, atq; inibi etiam nunc est.
Facit enim & hic quod volumus. Plæriq; enim ex-
emplo plurium aliò defiliunt, nihili æstimantes ia-
cturam impensi temporis, & omnium, quæ
feliciter exorsi fuerant. Eam licentiam cum
non feceris filio, satis etiam ei temporis ad

paranda reliqua assignabis: quæ, semel omiffa, raro
repetit adolescentia. Idem de perficienda latina o-
ratione sentiemus: scriptorum autem lectio nem
vnum diem seponere prius adolescentj non licet,
quàm latinatam sibi compararit expeditam: à
quo etsi nunc tuus abest proxime: tamen nemo se
confirmarit, nisi qui prima iuuenta voluerit & re-
uoluerit poëtas, oratores, historicos: nihilominus
autem vbi assecutus fuerit, quæ ipsum assequi pri-
mùm volumus, eadem aliquot annis, ex aliquo spa-
tio identidem regustabit, tum ne quid præsentium
defluat, tum vt non interdum nihil affluat. Agit
autem hoc iam sedulò: quod, qui cum aliqua dili-
gentia agit, simul & vitæ regulas & boni consilij
copiam, sciens nesciens sibi comparat. De utilita-
te, quæ inde prouenit, adolescentia nihil suspicatur:
videre non queunt, tum per ætatem, tum quia
fructuosa ante omnia plarîq; sectantur: id est, e-
quibus ipsi commodum certum, vt mercenarij ex
operis flagitant, sibi pollicentur: sed eiusmodi o-
perarium euadere nolumus consulis, primarijue
cuius filium. Nam certè operarij sunt, quotquot li-
bris incumbunt perpetuò, & causis ad se delatis,
ad res, quæ extra forum sunt alias, siue priuatas, siue
publicas, muti penitùs, interdum etiam stupidi.

Neq; hæc est contumelia in iurisconsultos: quòd de ijs loquimur, qui aliud neq; egerint, neq; agendum statuerint, & sui similes alios velint: id est in cæteris, neq; sapere, neq; dicere: tales autem non nouimus nullos: alios tamen etiam alijs magis factos ad hominum consuetudinem, & negotia aliquantulum diuersa, non nego. Hi quoq; contenderint, & cætera esse in legibus omnia: neq; nihil ipsi dicunt, quando nihil ferè geritur in vita mortalium, de quo non item concionentur leges, & aliquid determinent: accedit, quod qui eruditè leges explicant, in commentarios suos ex historia, & aliorum scriptis, & ex ipsa philosophia multa adferunt. Vnde potius nostram sententiam stabilieamus, solido iurisconsulto, multò igitur magis politico, multis alijs disciplinis cognitis, aut certè non leuiter delibatis, opus esse. Neq; tu diuersum fuisti secutus: neq; aliud alij, qui vera cum laude & bono publico versantur in luce reipublicæ. Sed hic locus à me diligenter & rectè atque distinctè aliquoties explicatus est: familiares in hoc mecum sentiunt: neq; vidi, qui à me dissentirent, vbi legissent meas commentatiunculas. Nam qui reprehendunt, non visas, aut lectas absq; accurata consideratione, ijs nihil est causæ, cur aliquid respondeam: hoc opus

94

est, vt rogem alios, ne vel imperitis credant, vel calumnia: re tantisper in medio relicta, donec consilij mei rationes introspexerint: qui potiores proferant, ijs, me preeunte, subscribant omnes. Et verò alios rogavi, quos sapere arbitrarer: te flagito, vt me liberè moneas, & si quid præterea velis, me porrò flagites. Etenim vt alijs consulo, & ab alijs mihi contrà consuli desiderem: sic doceo, vt ab alijs doceri velim, qui hoc rationibus præstent & modestia. Verùm de studijs filij tui est hæc commentatiuncula. Anne verò ipsi moram injiciemus (hoc enim & patri honoris filij studioso, in mentem veniat) cum ea ætate sit, qua nonnulli cum laude iurisconsulti publicè renunciantur? Ipse vidi, qui in deperato honore triumpharent: neq; non est in hoc palma ingenij: etiam censeo, ne quis ijs inuideat. Frustrà enim formosissima formosiori succenseat: alteri gratuletur: sibi non minus, quæ neque ab elegantia spectatore prætereatur. Non esse tamen accelerandos honores, accepi olim à prudentibus, quibus prorsus assentior, quos si non vitia, quæ sunt adolescentiæ, certè deformat puerilitas. Præcoquam etiam pomum vt plurimum reperies vermiculans: matura sunt gratiora: maturè verò etiam quæ fiunt, fiunt omninò rectiùs & feliciùs: & alia

maturefcunt alijs citiùs. Id tempus propius, longin-
quius, expectemus : neque id, vita modò fuppetat,
nos fruftrabirur. Vidifti verò etiam filium eſſe in
vno, & moleſto, & ſpinoſo negotio : è quo niſi iam
ſe extricauerit, in eo nihil deinceps, neq; volet, neq;
poterit. Neceſſarium illud eſt, neq; ſeponendum,
aut differendum. Spinæ enim profectò ſunt, in qui-
bus neq; dum roſæ appareant: de regula rationis me
loqui intelligis. Hac autem cum in ſacris diſputati-
onibus opus fit ita, vt theologus ea carere non poſ-
ſit, ſiue aduerſarius repellendus ſit, ſiue ſancta ſen-
tentia confirmanda, carere in diſciplinis, quæ vi-
tam & mores hominum informant, minimè poſſu-
mus, vt aut aliquid certi ſtatuamus aut ad veritatem
quàm proximè collineemus: quod qui negat, aiat
acutiſſimè videre cæcutientem. Laudo igitur
IOANNE M filium tuum, qui quas dixi ſpi-
nas, non repudiârit, ſed etiamnum contrectet,
profuturas in diſciplinis cæteris, vbi non pungent
ampliùs: ſed mirificè iuuabunt, eruntq; certiores
Hermis, qui ſemitas monſtrant tranſeuntibus. Paſ-
ſus ſum præterea, vt ſuæ hac in parte diligen-
tiæ apud familiares & æquales ſpecimen ede-
ret. Sic enim ad ipſa magis inflammaretur, &
pro-

32
profundiùs erudiretur. Qui autem ita quamq;
artem, siue scientiam, siue methodum discunt,
vt in ea toti non sint, neque seriò aliquandiu hæ-
reant, vix aliquando radices agunt, vt illæ, siue
quæcunque earum in iustam magnitudinem
arboris excrescant. Quibus tamen; & cuiusmodi,
& quousq; & quando id genus disputandi, siue v-
tile sit, siue necessarium, nouæ quæstionis est:
neq; hæc ipsa negligenda, quam libenter etiam ad
alios deferam: à quibus me aliquid impetraturum
ob bonum iuuentutis spero. Sin; quòd alijs sua ne-
gotia sunt, alij offendere malint apud neminem,
quæ ex hominibus doctrina, vsu rerum, & aucto-
ritate præstantibus habeo, suo loco referam:
& si qua præterea addam, rationibus muniam.
Qui autem hanc viam non improbant, obijci-
unt tamen, quod ab omnibus solui minùs po-
test, grauem sumptum fieri, quem plurium
annorum sustinere nemo, nisi fortunatissimus,
posse videatur. Filio autem tuo facilè con-
sules, quem docemus ab initio luxum detestari,
& parcè viuere. Hæc namq; ratio vna est,
qua tenues, itemq; in re mediocri, mirifice
sibi

sibi consulunt. In promptu est & altera. Non enim paucis ipse inueni iuuenibus modestis, eruditis, officij plenis, & consilio instructis, principum aut fortunatorum filios, quos cum educarent ad virtutem & litteras, ipsi ea consequerentur, quibus primo loco patriæ seruirent, & veram dignitatem sibi compararent. Nam dum simul fiunt compotes, quæ nemini non aliquam partem reip. adeunti cum primis optabilia sunt. Etenim & adsuescunt laboribus, quorum qui minus patientes sunt, quodcunq; munus ipsi gerant, eos felicitatis naufragium facere, necesse est, & amicos primarios sibi parant, quibus munitum esse quanti referat, testari possunt ingeniosi & præstantes alij, qui patrocinio destituti, vix tandem aliquando emergunt. Artem autem ad opulentiam & potentiam non profiteor: eamq; si sciam, publicandam non censeam. Qui enim ad eas res animum potissimum adiecerunt, sibi quoq; potius viuere, quam salutem publicam, constituerunt. Cæterum, quod fortasse cum primis expectabas, de hoc non multis agam, quemadmodum versetur in legum studio, quibus nulla res publica, nedum imperialis, ipsum uel imperium, villo loco aut tempore absque graui incommodo careat. Quando in ijs studijs est, quæ dixi, non abest, ne-

73
que ab it à legibus : quas illa siue pariunt , siue nu-
triant , siue aliqua re subleuant : quin ipsa quoque
legum volumina habet in conspectu & in manibus :
non sola , vt nimis multi , qui si quæ præterea tra-
ctent , eò minus pertinent. Non dicam , si ament , aut
sodalibus operam dent , sed etiam , si arma tractent :
quorum ad primum conuietur , alterum non im-
probat , tertium etiam laudi datur. Amplum est il-
lud studium , vt aliquod pelagus , sed nõ adeò subti-
le , quàm varium , & tātum non in sensus cadit , certè
est in actionibus , quas si non prorsus intelligit po-
pulus , non certè penitùs ignorant , qui animi bono-
rum notitiæ aut nihil habent , aut perparum. Itaque
ego non nimium eos miror , qui in ijs , quæ sola tra-
ctant , valent plurimùm : quòd propterea quidam
omnium scientiam sibi , & summam dignitatem
arrogant , qua id lege , aut quibus veris rationibus
faciant , non videre me fateor , neutram tamen ijs
ipse derogo. Neq; te cum illis sentire veto : qua in
sententia siue ipse sis , siue non sis , scire te volo,
IOANNEM filium illorum nemine futurum infe-
riorem , tamen æquo animo laturum , si quos opi-
nionem haberi superiores velle intelligat. Etenim
non solùm in eo est , vt multa nouerit , tum necessa-
ria , tum singularia , sed multò magis , vt cum intelli-

gat vitæ hominum plærasq; rationes, tum vt vitam ipse suam rectè informet, quemadmodum nobis placere intelligit, & nos rectissimè intelligere arbitratur, neq; in hoc omninò fallitur. Commendo autem meis familiaribus iam inde ab initio sermonis elegantiam, morum puritatem, animi integritatem, & quicquid est officiorum, quæ sibi boni inter se præstant: quibus prorsus impensiùs studere nemo potest, nisi qui cum siccam vitam colat, idq; in bonorum quamuis paucorum consuetudine, quòd plurium non æquè tuta semper est; tum quæ ad illa ipsa faciunt, quotidie cognoscat è monumentis veterum, audiat ex peritioribus, deniq; apud animum meditetur.

Quod si iam hac lucubratiuncula, neq; tibi, neque mihi penitùs satisfeci, puto tamen te legendo iam exsaturatum, vt ipse scribendo defatigatus sum. Quod ad legum studia attinet, ablegabo filium tuum ad generum meum D. THEODORVM ADAMIUM, etiam ad familiarem nostrum IOANNEM CELLARIUM: cum hoc totos dies conferre æquales solent, ijdem illius consilio utiqueunt, quoties volunt. Quod vltimo loco attigi, id in sermonibus nostris quotidianum est, siue perpetuum. Vale. Helmstad. ex academia Iulia Kalend. Decembris cl. lxx. C. IOAN.

IOANNI, CLARISSIMI
VIRI IOANNIS CONSVLIS GOS-
LAR. F. RECCIO S. D.

IOAN. CASELIVS.

Quam ad parentem tuum, IOANNEM RECCIVM, V. CL. de studio, quod quo ordine & modo, in quibus litteris poneres, lubricatiunculam, superiore hyeme diligenter meditatam, scripseram, his diebus relegi, vt nobis visum fuerat: & inter legendum opus esse animaduerti. Non solum enim hinc inde quaedam perperam fuerant descripta, sed & ipse, siue properans, siue intentus simul alijs, quaedam non satis dilucidè exposueram: nunc dedi operam, vt de singulis satis perspicuè loquerer, si minus disertè possem: imò in locum incidi, quem, quòd inde tenebras difficulter remouerem, omnem induxi, quo vtat alibi, quando ad eandem considerationem regrediar paratior. Volui esse partim testimonij dictionem ad patrem de filio, in quo minimè vellem, neque possem fallere, quòd ille iam tum te viderat, & audierat, de quibusdam sciscitaretur, & ego ipso præsente familiaritè ex te quærerem: partim diuinationem, in qua re ne aberrauerim, tibi potissimùm cautio adhibenda est. Potes enim, & debes, hoc nostro consilio vtī, quando, vt vides, à patre tuo nulla in parte dissentio: mihi gratum feceris, illi obtemperaueris, tibi consulueris. Neq; solum enim honestum locum inuenies, quocunq; te vertes, quod tamen in patria fieri, & nos optemus, neq; tibi quid sit futurum honorificentius, neq; quidquam vestra familia, & ista ciuitate amplissima imperiali dignius. Cum verò ibi sim persecutus vtriusq; sententiam: ad te noua epistola, quæ eòdem eat, opus non est. Potes enim, & velis eòdem respicere, quoties opus sit: idq; censeo facias, etiam quando non opus est: etiam qui iter faciunt, totos dies animaduertunt, ne declinent à via regia: quoties Hermas, aut quæcunq; alia signa in conspectu non habent, quærunt è quibusq; obuijs. Ad hæc igitur tu quoq; identidem respicies, imitatus illud tibi notum *πυθαγόρου, πῆ ἀπέλεω*; quæras è maioribus, neque minus ex æqualibus, qui idem iter tecum ad eandem scientiæ ciuitatem ingressi sunt: neque nos tantum ipse appellabis, sed te à nobis, tuo bono, appellari, & vales & gaudebis. Causæ multum est, cum videas te pedetentim multum etiam progredi: quod deprehendes, vt viatores solent, qui, si quos à tergo reliquerint, cum ex interuallo respicientes, eos oculis assequi amplius nequeunt, ipsi progrediuntur, neque expectandos putant, qui in diuerticu-

His heri aut nudiustertius de se derint. Perpetuum tibi esse velim, non cursum
præcipitem, quo concidas aut defatigēris, sed perpetuam irionem cum vno
alteroq; comitum, ingenio tibi parium, eodem pergentium; vestrum nemo
retardabit alterum: fiet sæpè, vt similia studia sint vobis inter vos pro vehicu-
lis. Nosti enim, quod de facundo comite in prouerbiū olim abiit. Non ne-
cessè est, vt quæ te facere velim, tibi dicam apertius. Non sunt faciendā inter-
ualla plurium dierum: nec vnus omnium, dum valeas, ignauo otio totus de-
stinandus est: hoc ad multa, siue ad omnia pertinet. Certò namq; venies, quò
voles: & olim omnes officij partes, quascunq; geres, obibis alacriter. In di-
scendo, sciendo, agendo, nobis sunt festi dies: qui alterius generis sint, relin-
quamus populo, eosq; alijs omni etiam studio tueamur. Qui nostri ordinis
secus sentiunt & faciunt, vsurpent *ἑρμῆδος* nomen, nos rem ipsam serue-
mus: quòd maturè tibi faciendum censeo, vt bono euentu sem-
per facias. Vale. Helm. ex academia Iulia XIII.

Kalend. Sext. clb Id clx.

Plato *ὑπόμνημα* E.

Oportet sanè, inquit, unumquemq; urrumq; æquè simul, omni studio ma-
tureq; agere in quacunq; republ: tum quemadmodum nec ipse quis
umquam cuiquam adulteriùs videatur, sed simplex verax in omnibus: tum
quemadmodum neq; alius, qui illiusmodi sit, ipsum in fraudem inducat.

Integritate nil prius cini puta:

Quæ iusta telo sit tamen prudentia.

Sed hanc & illam noverint per oppidum.

Nam tota sic te civitas ultrò colet:

Talem nec ausit aggredi uaser dolo,

Nec vulnerare sycophanta moribus.

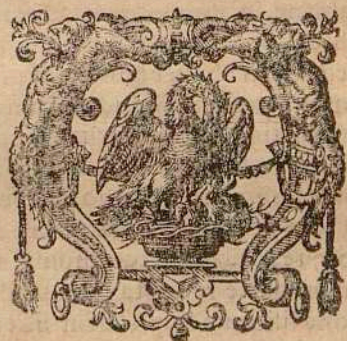
Ioan. Caselius

25

IOAN. CASELI
Ad generosum iuuenem,
LVDOLPHVM KLENCKEN,
EPISTOLA.

Quibus litterarum studiis, quo ordine, qua ra-
tione, quoq; sine, nobili loco natus adole-
scens animum excolat potissimum.

VC.

Clariss^{mo} An. D. —
Petres.

HELMÆSTADII
in academia Iulia excudebat IACOBVS LVCIFVS.

Anno clō. lō. cix.

GENEROSO ADOLE-
SCENTI, LVDOLPHO KLEN-

CKEN S. D.

Ioannes Caselius.

Quam discedens ex academia Iulia operam à me tibi præstari volebas, denegare non debui primum pro ea notitia, quæ mihi cum viro nobilissimo GEORGIO KLENCKEN patre tuo, ab annis triginta, & amplius intercedit. Cum enim ille operam daret præfuli Verdenfi, Eberhardo, generosæ Hollæorum familiæ principi, aliquando & ipse in aulam accitus veniebam. Etenim ille & litteris benè eruditus, & de litteris benè mereri cupiens, conferebat sæpius cum viris doctis: & quidem hoc familiariter, quòd cõstituere de iuuentutis educatione in animo quædam habebat, vti quoque prudenter & liberaliter constituit. Ab illius temporis inter patrem tuum & me, notitia, cum non abesset benevolentia, gradum vtrinque fecimus ad amicitiam, qua neutri aliquid eorum quæteretur, quæ vulgò faciunt ad coniunctionem animorum, & consuetudinem cõciliant. Id ita se habere, & ille & ipse magis animaduertimus, quando hinc ante annos aliquot contagio pestilenti eedens ad patrem tuum veni, qui tum præsidebat prouinciæ Blanckeburgicæ: quod tempus tu quoque recordaris. Recognouimus illic nos, & aliqua veterum sermonum partè repetita novos institimus. In cæteris ille de educatione filiorum loquebatur libenter, quam præ omnibus rebus sibi curæ habebat, meque eadem de re respondentem audiebat cupidè. Interea etiam pædagogus vester illinc ad me venit, quem de quibusdam monui, cuius consilij, neque illum, neque vos pœnituerit. Erat cæterorum caput, vt in adolescentulis minuta ne negligeret, inque ijs vos, non semper quidem teneret, sed benè diu confirmaret: quin eos soled acriter reprehendere, qui vllam in partem contra faciunt, & peccant sane grauer, qui omnia deproperant. Vbi aduenisti, in te nihil omnium neglectum animaduerti:

tuos

9 an 48/78/1178/119 (X)

76
tuos autem profectus eò magis laudavi, quòd te adolescentulo nihil esset modestius: cumq; comitaretur modestiam, uti plerumq; diligentia, omnia de te mihi pollicebar: tibi etiam ostendi vtrò, & te mihi placere in omnibus, & quid mihi placeret in hoc spatio litterarum. Namq; & tibi legenda dabam, quæ super eâ re in vsus plurimum meditatatus fueram: imò ab alijs meditata & rectè decreta acceperam. Quia verò cum alijs eras, mea cura tibi minus opus existimaui: nec pulcrum duxi, de ijs sciscitari, quæ alijs credita videntur. Ex interuallo comperi, te sola sagacitate ingenij tui viam ingredi, quam ipse monstrarem alijs. Hinc igitur occasionem nactus, te collaudavi, sicut æquales sodalesq; tuos solebam: neq; te celavi de mutua inter patrem tuum & me benevolentia, de qua & ex ipso audieris. Vellem quæ his diebus flagitasti, ea poposcisses audacter antè, quanquam tibi neq; ipse tu neq; alij, mecum & rectè sentientes defuerunt. Namq; magistros negligentia, & monstratores ineptiarum per te fugiebas, & detestabaris. Quod cum ita sit, neque porrò tibi meò consilio opus est. Quid enim ei consulam, qui nulla in re erret, neq; aberraturus videatur? Sed morem tamen petenti gerere debeo, tum ob eam, quam dixi, causam, tum quod tale aliquid nemini nego, quod à me præstari possit: si minus habeâ, quod quaeritur, ad alios ablego adolescentiam, penes quos esse copiam consilij iudicem. Non enim me vnquam puduit fateri meam inscientiam: neq; me ijs meribus ostentaui, quæ optimæ siue meliores essent apud alios: neq; in hac parte cum mercatoribus facio, qui aliorum probas merces calumniantur, & suas vilissimas prorsusque nihili, prædicant, ut rem faciant hac fallacia, qua alium damno, alium afficiant iniuria. Fortè aliquid suasero, quod ex re sit, & ei, qui ad sacras litteras adspiret, & alteri, quod contendat in forum, siue curiam: & tertius aliquid ex me audiat, quo utatur bono suo. Nam sunt quædam, quorum neminem illorum prorsus exortem esse: sunt alia, quæ me in studijs doctrinae semper versatum, hac præsertim ætate ignorare neutiquam, oportet. Sed qui in talium quocunq; spatio procurrerit aliquò, eum ego deses, siue spectator tantummodo, duci alacriori tradam, & illum huic sedulo commendem, & hunc illi magnopere laudem. Si velis esse totus in sola legum disciplina, te doctilissimorum aliquem, & in omnis generis causis

exercitatisimorum iuriconsultum audire & sequi iubeam : aut tradam citra cuiusquam contumeliam , viro pridem mihi carissimo , quem sciam & singulari eruditione præditum (nam philosophiæ nomen, vt olim, ita hodie suspectum est, & odiosum etiam multis, qui in populo censerî minimè velint) à puero versatum in legibus tam docendis, quam discendis, in ferendis sententijs , neque imperitum caussarum deniq; quod vltimum & primum, virum bonum, neq; in vitæ genere, quod colit, quodq; deferere ob publicum bonum, neq; velit, neq; debeat, exercere cauponariam. Tu verò, κλεγμαδά, scire vis ex me, quem tamen scire velim, me non esse eum, qui oracula reddat : neq; si habeam in memoria, reddam Delphica, sed vel silentium seruem, vel dicam firma atq; certa, vel, uti ante quoq; dixi, profitear incertitiam meam, ne quem ducam in fallaciã : nedum is sim, qui verba fundam inania : scire autem vis ex me, quid in cæptis studijs civilibus sequaris, quocunq; te, siue ad quoscunq; conferes : quocunq; venies, bonos viros, & tibi amicos istis moribus inuenies : qui me faciliè consilio istiusmodi æquent, vel etiam superent : quorum censeo, sententias & audias & sequaris : neque non verò ipse, quæ sciscitaris, rectè intelligis. Sic tibi quis satis esse factum dixerit, nihil desideranti omnium, quæ desiderasse videris. Quando verò meam sententiam, vt amici, expetiisti, nihil, quòd in eiusmodi esse soleo facilis, tibi negavi : neq; polliceri aliud volui, quam quod declinare mihi non licere arbitrarer. Itaque primum dixi, habere in promptu iam me, quæ ad eam rem facerent : in cæteris recentem lucubrationem, quam his ipsis diebus parauerã tui ordinis inueni, Ernesto Steinbergio : eius exemplum ad te missurum : & modò mitto : Iegeris quædam mea non negligenter scripta, alia minutiora, quarum alia alijs ex vsu fortasse sint, Sunt autem plura in πολιτευσολόγῳ : multa item in laudatione Κρουσιάδῃ : illum videris : & hunc propediem dabo. Ijs omnibus non tam erudièris quam confirmaberis in ea sententia, quam hætenus probas cum ratione, & constanter retines. Cum enim non esset hic nemo, qui maximè probanda, & ex optimis selecta improbaret, tu tua sponte delegisti vnum atque alterum, quibus vterè, ne sine duce errares, & delibasti de omnibus ingenij epulis lautissimis non vulgaribus. Frequentatis auditorijs publicis, ne qua mora tibi inijceretur

97
in consuetudinem Nicolai Granij, hospitis doctissimi, qui è Suecía
vsq; propter philosophiam ad nos venisset, te contulisti, vt primum
de exquisitis litteris, & humanitate viri comperisti. De regula ve-
ritatis primum fuit vestrum studium, quam illo docente acciperes,
& ingenium tuum exercente, in omnibus disciplinis vsurpares. Tali
magistro tibi opus fuit, ne trices omnia nouantium & opinionibus
scholas, animos adolescentum persuasione sapientiæ imbuentium,
implicatus, perpetuò hæreses in dubitationum fluctibus. Hæc au-
tem non est regula Lesbia, quam applicabant faxis: sed, vt disertius
loquar, hic lapis Lydius est, cuius beneficio aurum adulterinam
discernitur à genuino. De hoc mentis organo præclare sentire
fas est, & quis verba magnificè meritò faciat: neq; non & à me id
factum fuit alicubi. Porro, cum in rebus humanis & scriptoribus o-
mnis generis non posse què certi aliquid cognoscere, animadu-
erteres, nisi cui faces præluerent è musarum promptuario; ex eodè
accipiebas mathematica, astronomica, geographica principia:
quæ qui perceperit, fieri non potest, quin & plura nosse desideret:
neq; est hæc mēdosa, sed natia potus saluberrimi sitis. De illis igi-
tur & de his meo tibi consilio non opus est: neq; tamen non possum
non collaudare animi tui propositum: quo pacto siue te magis con-
firmauero, siue inflammauero. Neutro verò etiam horum opus esse
arbitrer. Neque enim à te discedas, neque vllum scientiæ genus
audieris, quod persequi & nosse non desideres. Sed quia nihil ra-
rius, quam vt vnus quamuis diuino ingenio, & indefessis animi vi-
ribus, cognoscat omnia, secundum est, pluraque cognoscere, &
cum primis necessaria, & tibi potissimum conuenientia. Rectè
igitur adolescens, quæ ad mores & vitam, & ad rempub. spectant,
in manibus habes, siue eodem præceptore cognouisti: quod cum
vobis crederem, vidi ex eo libello, quem tibi, vt manuductionem
præscripsit, eo consilio, vt è carceribus egressus, omnem cursum a-
lacrius, & facilius conficeres. In hoc igitur eris, vt ex ipsis fonti-
bus, cum alia, tum hæc haurias. Hoc autem fortè alterum est, in
quo à non nullis dissentio: (est autem primum, vt nugas missas
faciamus) qui contenti quibusdam, relinquenda censent alijs cæ-
tera, & sine mora festinandum ad vtilia, vtilium nomine non nisi
priuatim quæstiuosa significantes. Contra ipse sentio: solida esse

discenda, quoad queas ipsa assequi. Nec enim scire videatur is, qui quasi canis e Nilo bibens aufugerit. Neque ignoro quibus auctor esse debeat cognoscenda scientia: nempe & modestis & ingeniosis. Nam quibus mentis parum est, eos frustra instiges: & petulantes indignos animi primis dotibus censeas, noxæ potius olim futuros reipub. quam vñ ad salutem. Namque hoc tertium est, quod nemini non oc cino, & mihi propositum habeo, & fortunatis inculco, vt referant ad patriæ bonum omnia: tenuioribus hoc primo loco item faciendum: secundo qui suis rebus consulat, neque hic ab officio digrediatur. Quæ cum in altera epistola dixerim plenius, non est, vt huc eadem transcribam denuo. Quando in his mecum sentientia quæ recens tractasti, pertracta, præsertim cum sermonem Musarum vtrumque pulcrè calleas, quorum altero vsi sunt, qui optima & verissima monumentis litterarum persecuti sunt. Post poetam autem, quem pridem didiceris, disciplina Græcæ cupidus, quin philosophum legas, neq; dubito, & vt in eo sedulo perseueres, moneo. Neque sententiam, neque dictionem absque consideratione legendam censeo, non solum vt mentem primi doctrinæ principum probè assequaris, sed quocunque loco, quum opus sit memineras, non vt verba referas, sed tanquam e regio thesauro quod quantumque opus sit, depromas. De ijs igitur hæcenus, quæ ad vitam priuatam, & vtriusque generis consilia pertinent, vt illa pura sint & integra, hæc sana & salutaria, satis monui. Caterum Musæ cum puræ elegantesque sint, & sibi in societatem etiam adsciscant Gratias, tu verò tam harum cultum, quam illarum secteris, fugis & detestaris in omnibus rebus quicquid est sordidum, potissimum in oratione, quæ menti humanæ anciliatur, vt fida interpret, & ad plures internuntia. Non decet nobilem matronam famula sordida & pannosa, neque supra conditionem elata aut salax, sed pura tamen & expedita. Rectè etiam ridetur sermo incultus, humilis, perplexus, affectatus. Neq; tamen est magni negotij eiusmodi vitia fugere ingenioso, si quis de ijs monitus, parere, quam sibi indulgere malit. In hac etiam parte te laudo, qui cum eos legeris, & quotidie legas, qui eleganter omnia, inquinatè nihil, scripserint, loqueris & ipse proprie, purè, hoc est latinè: quas item virtutes non iniuria in vernaculo sermone æmulamur. Cum autem de eloquentia quoque

98
quoque cogitares, qua in regijs & amplis ciuitatibus opus esse intelligimus, rectè super ea re consulisti Ioannem Potinium. Felicitè autem illum adisti, qui cum & linguarum quotquot sunt academica, cognitione & ingenuis disciplinis abundè sit instructus, artem dicendi cum laude docet publicè. Ex re ipsa vidisti, quemadmodum omnia in promptu habeat, de quibus quocunque tempore arbitrato tuo, ex ipso fueris sciscitatus. Is nihil omnium te celauit, etiam, uti aiebat exposuit tibi, quibus à lacunis tirones deterere, à quibus tu quoque abhorrueris, & contra adlympidos perennesque fontes eloquentiæ deducere censuerimus. Et verò hac de causa, & quia leges meam de ciuili eloquentia lucubrationunculam, sum hac in parte breuior. Summa hæc est, tibi pridem cognita: primùm magna vno fasciculo præmittentium pollicitationes esse meras inanias, quas non ineptè cum bullis leui de causa in aquis erumpentium compares, euanescentium autem subitò: quin ad telam & colum sedentium plarasque aniculas aut puellas disertiores dixeris, quàm illius generis, siue discipulos siue magistrōs. Nec alterum tibi excidat è memoria qui sint, qui omnia complexi sint, quæ præceptis comprehendi potuerint, quique optimè omnium scripserint: neutros hac iuuenta tibi deponendos è manibus. Hæc ego nobili, ingenioso, fortunato adolescenti consulam, si quis mei consilij egere se existimet. Vnum adijciam, ne quod non dicam, dissuasisse silentio videar. Iubeo igitur hoc quoque, in quo te esse scio, & magis aliquot etiam annis futurum, non dubito: totumque adeo, sic tamen, ut eorum in quibus hodiè es, nihil negligas, ne id quidem, quod sit aliquando tibi seponendum, iurisconsultorum auditori. Etsi enim ad cauillarum forentium tractationem te non transiturum scio: tamen legibus tibi opus est, siue sententiam dicas in senatu, siue seras in iudicio forenti, siue legatione fungaris. In horum enim aliquo, quoad viues, tui, & quidem magnus, vsus erit. Neque enim, quæ colis studia, ea colas, uti Aspēdus citharæ. us, qui sibi tantum canebat, sed in vsus primos patriæ. In his omnibus defudabis hac florente atate tua, uti à puero facis, sicus ipse, & semper sobrius, quemadmodum de te verè prædicat Granius. Neque enim me fugit, hoc ita se habere, qui non nisi tui similitudine semper apud nos vsus fueris. Cum autem

vires

vires ingenij tibi sint, quantis omnino opus est in hoc cursu, illas
quidem exercebis quam maximè, sed neque valetudinis interea ra-
tionem negliges, qua etsi tenui non es, tamen de ea augenda co-
gitandum memineris: atque hoc vnum est à me tibi consilium ne-
cessarium: quo uti non dubitabis, vt, & quæ hodie agis, agas re-
ctius, & ex aliquo intervallo generosi ciuis, καὶ πολιτικῆ ἀνδρὸς
omnes partes iusto ætatis tempore expleas. Vale Helm.

ex ac Iul. XV. Kal. Octob.

cIo. Io cIIx.

73

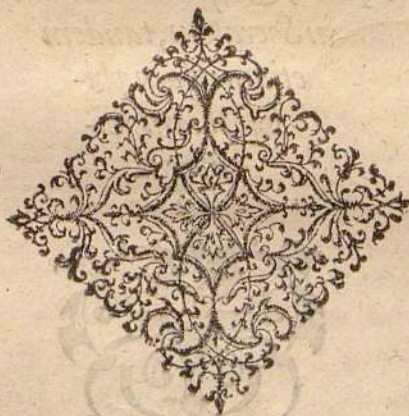
VITUPERATIO
PHILOSOPHIÆ

ex Gorgia Platonis.

Neoptolemus apud Ennium.

Philosophandum est paucis. Nam omnino, non placet.

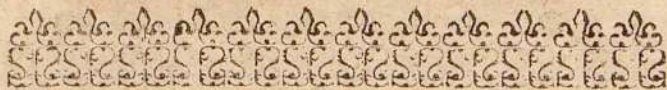
TY.

Rostochij Typis Myliandrinis.

ANNO

M. D. LXXXVII.

Socrates apud Platonem in Gorgia, sophistarum principes, primum ipsum Gorgiam, deinde Polum, in disputatione in extremas angustias coegerat, ut neq; suas opiniones tueri possent, & sententijs Socratis nolentes volentes assentirentur. Id Callicles agerrime ferens, suam opinionem, quam vis falsam, exponit, & simul inuectus in Socratem, tandem etiam ipsam philosophiam vituperat.

10 911 48/73/11789 (X)

June

Φιλοσοφία γάρ τοι ἐστίν, ὦ Σώκρατες, χά-
 ρισι, ἂν τις αὐτῆ μετρίως ἀφήται ἐν τῇ ἡ-
 λικίᾳ: ἐὰν δὲ περαιτέρω ἔθρονηται ἐν ἀφ-
 ἠρησίῃ, Διαφθορὰ τῶν ἀνθρώπων. ἐὰν γὰρ καὶ
 πάνυ εὐφυῆς ἦ, καὶ πόρῳ τῆς ἡλικίας Φιλοσοφῆ, ἀνάγκη
 πάντων ἄπειρον γεγενῆσθαι ἐστίν, ὧν καὶ ἔμπερον εἶναι
 τὸν μέλλοντα καλὸν κἀγαθὸν καὶ εὐδόκιμον ἔσεσθαι ἄν-
 δρα. καὶ γὰρ τῶν νόμων ἄπειροι γίνονται τῶν κατὰ τὴν
 πόλιν, καὶ τῶν λόγων, οἷς δὲ χρωόμενοι ὁμιλεῖν ἐν τοῖς
 Συμβολαίοις τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἰδίᾳ, καὶ δημοσίᾳ, καὶ
 τῶν ἡδονῶν τε καὶ ὀπτιθυμιῶν τῶν ἀνθρωπείων, καὶ συλ-
 λήθῃ τῶν ἡθῶν πατέπεισιν ἄπειροι γίνονται. Ὅπειδ' αὖ
 οὐκ ἔλθωσιν εἰς πᾶσα ἰδίᾳ ἢ πολιτικῶν πρᾶξι, καταγέ-
 λασι γίνονται ὡσπερ γε, οἶμον, οἱ πολιτικοί, Ὅπειδ' αὖ
 αὐτὸς εἰς τὰς ὑμετέρας Διατριβὰς ἔλθωσι καὶ τοῦ λόγου
 καταγέλαστοί εἰσι. συμβαίνει γὰρ τὸ τῷ Εὐριπίδου, λαμ-
 πρὸς τε ἐστὶν ἕκαστος ἐν πύτῳ,

καὶ πὶ τοῦτ' ὀπείγεται,

Νέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας πύτῳ μέρῳ.

Ἴν' αὐτὸς αὐτῆ τυγχάνῃ βέλτερος ὦν.

ὅπου δ' ἂν Φαῦλος ἦ, ἐνπύθῃ Φεύγῃ, καὶ λοιδορεῖ πύ-
 τῳ. τὸ δ' ἔπερον Ὀπταίνῃ, εὐνοία τῇ ἑαυτῆ, ἡγούμενος
 οὕτως αὐτὸς ἑαυτὸν ὀπταίνῃ. ἀλλ' οἶμον, τὸ ὀρθότατον ἐ-
 στί, ἀμφοτέρων μεταχεῖν. Φιλοσοφίας μὲν, ὅσον παιδείας
 χάριν

χάριν, καλὸν μετέχων, καὶ ὅτι αἰσχρὸν μερακίῳ ὄντι
Φιλοσοφῆν· ὅτε δὲ ἤδη πρεσβύτερον ὄντων ἀνθρώπων,
ἐπὶ Φιλοσοφίᾳ, καταγέλασον, ὡς Σώκρατες, τὸ χεῖμα γί-
γνεται. καὶ ἔγωγε ὁμοίωται πάχῳ πρὸς ὅσων Φιλοσο-
φοῦντας, ὡς πρὸς ὅσων ψευδίζοντες καὶ πᾶλλοντες.
ὅταν μὲν γὰρ παιδίον ἴδω, ὡς ἐπὶ παλαιὰ Διαλέγεσθαι ἔ-
τα ψευδίζοντες καὶ πᾶλλον, χαίρω τε, καὶ χάριστό μοι
φαίνεται καὶ ἐλδύθερον, καὶ πρέπον τῇ τῷ παιδίου ἡλι-
κία· ὅταν δὲ Λαφῶς Διαλεγομένου παιδαρίου ἀκούσω,
πικρὸν ἔ μοι δοκεῖ χεῖμα εἶναι, καὶ ἀνία μου τὰ ὅσα,
καὶ μοι δοκεῖ δουλοπρεπέες ἔσθαι· ὅταν ἢ ἀνδρὸς ἀκού-
σῃ ἢ ψευδίζοντος, ἢ πᾶλλον ὄρα, καταγέλασον φαί-
νεται καὶ ἀνανδρον, καὶ πηληγῶν ἄξιον. ταῦτ' ἐν ἔγωγε τᾶ-
ς πάχῳ καὶ πρὸς ὅσων Φιλοσοφοῦντας. παρα νέῳ μὲν
γὰρ μερακίῳ ὄρα Φιλοσοφίαν, ἀγαθὴν, καὶ πρέπειν μοι
δοκεῖ, καὶ ἡγούμαι ἐλδύθερον ἵνα εἶναι τούτων τὸν ἀνθρώ-
πων. τὸν δὲ μὴ Φιλοσοφοῦντα, ἀνελδύθερον, καὶ σὺδέπο-
τε σὺδενὸς ἀξιώσονται ἑαυτὸν οὔτε καλοῦ, οὔτε γυναικίον
πράγματι. ὅταν δὲ δὴ πρεσβύτερον ἴδω ἐπὶ Φιλοσο-
φοῦντα καὶ μὴ ἀπαλαθόμενον, πηληγῶν μοι δοκεῖ ἤδη
δειδῶν, ὡς Σώκρατες, οὗτος ὁ ἀνὴρ. ὁ γὰρ νῦν δὴ ἔλε-
γον, ὑπάρχει τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ πάντι ἐυφυῆς ἢ,
ἀνάνδρω γινέσθαι, φθόνῳ τὰ μέσα τῆς πίστεως, καὶ πρὸς
ἀγορᾶς, ἐν αἷς ἔφη ὁ ποιητὴς ὅσων ἀνδρας δειπρεπέες γί-
γνεται. καταδεδυκέτι δὲ, τὸν λοιπὸν βίον βιώναι μὲν με-
ρακίαν ἐν γυνία τριῶν ἢ τετάρων ψευδίζοντα· ἐλδύ-
θερον δὲ καὶ μέγα καὶ ἱκανὸν μηδ' ὅποτε φθέρξασθαι. ἐγὼ
δὲ, ὡ

101
δὲ, ὦ Σώκρατες, πῶς σε ἔπιεικῶς ἔχω ἢ Φιλικῶς. κιν-
δυνώω οὐκ ἐπιπυθέναί νῦν ὅπερ ὁ Σὴθ^ϑ πρὸς τὸν Ἀμ-
φίωνα ὁ Εὐριπίδου, οὐπερ ἐμνήσθην. καὶ γὰρ ἐμοὶ τοι-
αῦτ' ἀπὸ ἑπείρου^ϑ πρὸς σε λέγειν εἶα περ ἐκείν^ϑ πρὸς
τὸν ἀδελφόν· ὅτι ἀμελείς, ὦ Σώκρατες, ἂν δέῃ σε ἔπι-
μελεῖσθαι, καὶ φύσιν ψυχῆς ὡς θεοῦ μισθωκίως
ἢ δι' ἀπείρου μορφώσθαι. καὶ οὐτ' ἂν δίκης βουλαῖ-
σι πρὸς τὸν ὀρθῶς λόγον, οὐτ' εἰκὸς ἢ πιθανὸν ἂν λά-
βοις, ὅτ' ὑπὲρ ἄλλων νεανικὸν βούλομαι βουλευσαιο.
καὶ τοι, ὦ Φίλε Σώκρατες (καὶ μοι μηδὲν ἀχθεοῦς·
εὐνοία γὰρ ἐρῶ τῇ σῇ) σὺν αἰσχρὸν δοκεῖ σοὶ εἶναι οὕτως
ἔχειν, ὡς ἐγὼ σε οἶμαι ἔχειν, καὶ ὅτ' ἄλλους, ὅτ' ἰσχυρῶς
αἰεὶ Φιλοσοφίας ἐλαύνοντες; νῦν γὰρ εἶπες σοὶ λαβόμεν^ϑ,
ἢ ἄλλοι ὀπουοῦν, εἰς τὸ δεσποτικὸν ἀπέροι, φάσκων
ἀδικεῖν, μηδὲν ἀδικεῖσθαι, οἶδ' ὅτι σὺν ἂν ἔχοις ὅ, ἢ
χρησαιο σουτῶν, ἀλλ' ἰλιγγιῶς αὐτὸν ἢ χασμῶς, σὺν ἔχων
ὅ, ἢ εἶπες· καὶ εἰς τὸ δικαστικὸν ἀναβάς, κατηγόρου τυ-
χῶν πᾶν Φαύλου ἢ μοχθηροῦ, δόξασθαι αὐτὸν, εἰ βούλοι-
τό σοι θανάτου τιμᾶσθαι. καὶ τοι πῶς σοφὸν τοῦτό ἐστιν,
ὦ Σώκρατες, εἶπες εὐφυῶς λαβούσαι τέχνη φῶτε, ἔθηκε
χείρονα, μήτε αὐτὸν αὐτῶν δυνάμειον βοηθεῖν, μηδ' ἐκ-
σῶσαι ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων, μήτε ἑαυτὸν, μήτε ἄλ-
λον μηδὲνα; ὑπὸ δὲ τῶν ἐχθρῶν πεισσοῦσθαι πᾶσαι τῶν
σοφῶν ἀπενῶς δὲ, ἄπμον ζῆν ἐν τῇ πόλει; τὸν ἢ τοῦ-
τοι (εἶπε καὶ ἀρσοκέρρον εἰς αὐτὸν) ἔχεται, ἵνα κέρρης τό-
πιοντα μὴ διδόναι δίκην. ἀλλ' ὦ γὰρ ἐμοὶ πείθου, παύ-
σαι δ' ἐλέγχων πραγμάτων δ' εὐμοσίαν ἄσκει· καὶ

ἄσκησιν ὀπίσθεν δόξεις φρονεῖν, ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτ' ἀφᾶς,
ἢ τε φλυασίας.

Ἐξ ὧν κενῶσιν ἐγκατοικήσεις δόμοις, ἱγλῶν ἄν ἐλέγ-
χοντας ἀνδρας τὰ μικρὰ πῦτα, ἀλλ' οἷς ἐστὶ καὶ βίος καὶ
δόξα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀγαθὰ.

*Versus Euripidis adducit Ὁ Aristoteles
rhetoricorum primo, in propositionibus*

περὶ τῶν ἠδέων.

Καὶ τὸ ἐν ᾧ βέλπυς ὁ δοκᾷ εἶναι αὐτὸς αὐτῷ, ἐν
ταῦτα διατρέχειν ἠδὺ ὥσπερ καὶ Εὐριπίδης φησὶ,

καὶ πὶ τοῦτ' ἐπέεγμα

Νέμων ἐκάσης ἡμέρας πλεῖστον μέρῳ,

Ἴν' αὐτὸς αὐτῷ τυγχάνει βέλπυς ὢν.

Idem

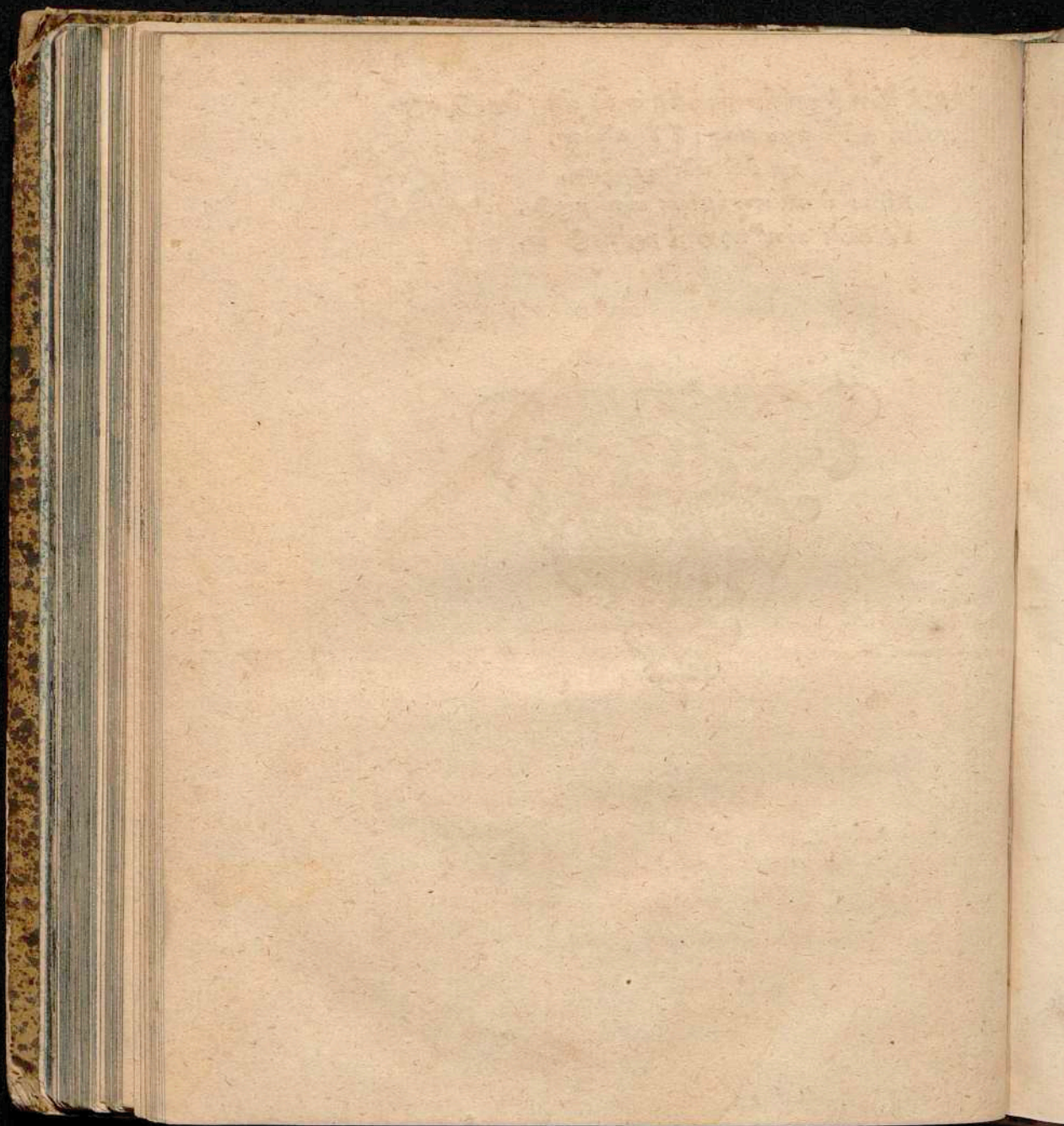
περὶ ἠδημάτων τμήματι 12.

Διὰ τί ἄπερ ἂν ἴνες περὶ λωνται, ἐν διατρέξουσιν τῶ-
ν ἐνίοτε φαύλοις οὔσι μᾶλλον, ἢ ἐν τοῖς σπουδαιότεροις;
οἷον θαυμασιπιδός, ἢ μίμῳ, ἢ σερικτῆς μᾶλλον, ἢ ἀ-
σπρονόμῳ ἢ ῥήτωρ εἶναι ἂν βούλοιτο ὁ πῦτα ἐλόμενῳ;
ἢ ὅτι βούλονται μὲν ἐνίοι τὰ σπουδαιότατα μεταχειρί-
λεσθαι, ἀλλὰ δὲ τὸ μὴ πισθεῖν ἑαυτοῖς ὡς διωσομνίαις,

Διὰ

Δὲ πῦρ ἔπράπουσιν; ἢ ὅτι ἐν οἷς αἶετα ἕκαστος κρη-
 τώην, πῶς παραιεῖται; ὁ δὲ αἰρεῖται,
 καὶ ὅτι πῦρ ἐπέξετα,
 Νέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας αὐτῷ μέρῳ,
 ἴν' αὐτὸς αὐτὸ τυχερῶς κρείσσων.

ΓΑΛΗΝΟΥ

περὶ Διαγνώσεως καὶ Θεραπείας τῶν ἐν ἐκάστῳ ψυχῇ
ἰδίων παθῶν.

GALENI aureolus libellus: quomodo quis
& dinoscatur & sanetur proprios animi sui
affectus: ex emendatione ac-
curata

127

Cl. In. Henrico

JOANNIS CASELII. Petrus.

Αρίστου.

Οὐτε γὰρ βαλανεία, ἕτε λόγῳ μὴ καθαίροντος
ὄφελός ἐστιν.

*J. V. D.
Consiliario*

J. W. Caselli

HÆLMAESTADII
In academia IVLIA, apud Iacobum
Lucium

MDCCXII.

Man 48/73/11789(X)
AVERROES.

Virtutum præstantiæ, asseuerante etiam Platone, eiusmodi homines compotes fieri possunt, qui ab in- eunte ætate in illis ipsis, & educati fuerint & versati. Quod si vero pri- mis illis annis eas virtutes neglexerint, nulla eis spes earum adipiscendarum relicta est. Qua- re etiam neq; obiurgatio, neq; pœna in ætate iam prouectos, qui olim non magno studio bo- na disciplina educati fuerint, aliquid momen- ti habebit. Neq; tamen fieri non potest, vt sanè etiam, quorum flos ætatis effluerit, virtutem aliquam consequantur, si bona indole nati sint: etiamsi ab initio non fuerint ea disciplina edu- cati, quæ ad virtutem rectâ ducit. Quod si ne hoc quidem illis contingat, tum alterum ho- rum ijs euenire necesse est: vt videlicet aut mi- serè pereant, aut seruitutem seruiant, sintq; in rep. propemodum pro iumentis.

Ioannes Caselius

IOANNI ERNESTO,

OTHONIS, amplissimi &

nobilissimi viri F.

ab Hoim.

S. D.

Magnum est meum, Ioan. Erneste, & præclarum in iuuentutem studium: magnum dico, quod prorsus mihi cordi est, & quotidianum, siue potius perpetuum: præclarum verò, quia paternum, aut hoc amplius, aut certè paterno par. Haud enim scio, paternum munus regio, an regium paterno anteponom: etsi exilimo, regium suapte natura esse præstantius, & à summæ maiestatis beneficio proximam. Verum exempli raritas facit, vt quod affirmare non ausus fuerim, magis quàm ipse, plariq; dubitent. Conueniunt autem in multis, pater, & qui pro rege est, legislator. Finem enim seu metam, habent sibi propositum, beatam vitam: pater, vt sibi, vxori, liberis, familiæ, legislator, vt ciuitati & ordinibus in re publica & vnicuiq; ciuium benè sit. Nec habent diuersum spacium, quo ad finem itur: quam siue iustitiam siue officij functionem nominare mihi liceat. Miseros enim esse oportet eos, tam publicè, quàm priuatim, qui iniustè res suas agunt, & à munere, quod obeundum est, abeunt. Habent & initium idem, siue eosdem carceres, è quibus spacium illud ad metam curritur. Longissimè enim à sana mente absunt, qui cuiusmodi principium faciant, tamen se peruenturos, quò volunt, temerè sperant. Quod si hoc fortè neque quisquam profiteri ausit, cum ne in minimis, ac neq; in

umbris artium aut actionum locum inueniat: tamen res ipsa docet, per paucos de hoc primo ad vitam, & beatam vitam aditu cogitare sedulo, & pauciores id initium intelligere. Ea vero est educatio, de qua solliciti certè sunt & magnopere laborant patres, & legumlatores, si in vtrisque virtus sit & consilium. Horum esse neminem fas erat, quin omnem eam rationem omnibus vestigijs indagatam animo comprehendisset: illorum paucos, qui nouerint, nihil mirum. Quoto enim cuique rectæ educationis beneficium contigit? Tamen ea voluntate sunt patres, vt primum hocce bonum liberis suis, si largiri ipsi nequeant, per alios comparent, aut si quid obstet, optent. Qui eos in tanta re iuuant, pro patribus sunt, & illorum, quibus salus ciuitatis curæ est, similes. In ijs amici me habent, & libenter profiteor nomen meum, & hoc studium vrgeo, quo me esse erga iuuentutem initio dixi, & hodie do operam, vt extet erga te & tuos sodales, æquè vt erga meos filios: erga hos me natura, erga alios excitat humanitas: quæ si paterno animo inferior est, à natura tamen etiam originem trahit, vt qui quæ humanitatis studia quibusque, quæ possit, non præstet, ab ipsa natura, & eius auctore deficere videatur. Verum potius ad te de te loqui volebam, si forte mea quod ex re tua foret, ferret oratio. Cum vetus amicitia ex litteris nata mihi cum patre tuo Othone esset, eius generis, in qua nihil residere posset fallaciæ; hinc factum fuit, vt & ipse quomodo tibi benefacerem iam pridem cogitarim, & ille te meis potissimum studijs iuuari optaret. Quod enim ipse præstaret egregiè ex affectu & à scientia; id in genere vitæ, quod colit, facere non potuit. Nec fuit tamen non in eius perpetuis cogitationibus prima cogitatio, & summa cura de educatione filiorum, quorum ipsi tu primus occurristi, qui ortu esses primus. Cum autem vir & doctrina eximia præditus & longo bonoq; vsu vitæ confirmatus, educationem veram, vt neq; ab indocto, imperitoq; administrari, sic neq; absq; litteris posse perfici iudicaret; & ipse te bonis moribus imbuit ab infantia, & statim erudito pædagogogo erudiendum tradidit. Domio te huc miserat, cum ego aduenirem: nunc duos annos mecum viuis, & amplius: pro captu profecisti, vt patri non minus, quàm mihi satisfacias: nec fuit id tibi difficile, isto ingenio, eo tempore, hac indulgentia. Liberaliter enim te pater semper habuit, & ego à violenta illa ratione profusus

105
prorsus abhorreo: nec aliter tractari liberalis indoles debuit, nec
aliter potest, nisi quam perditam malimus. Nec tu verò ea liber-
tate abufurus visus fuisti. Ac si enim semper ad præscriptum viue-
res, ita te gessisti in singulis, quasiq; in cōspectu patris semper esses,
aut etiam meo. Magna est hæc in tua ætate laus, & vt aurora e-
mergentis diei, ita ista probitas præstantiæ futuræ nuncia. Libet
enim mihi & licet, de te ex vera causa bene ominari potius, quàm
istius ætatis quasi natiuam inconstantiam metuere. Etsi hæc enim
iuuentuti accidit, præsertim non directæ in viam virtutis: tamen
non est omnium, & horum minimè, qui benè nati ad deuia non de-
clinant ineunte adolescentia. Mane in hac spacio, & quæ hodiè
colis studia, de sententia non minus patris, quàm mea, in ijs perse-
uera, quamdiu illi, vel nobis visum fuerit. Nec enim in hoc dis-
sentiemus. Nec enim ego illius auctoritati aduersarer, nec ille
meas rationes contemneret. Voluit autem, quod vulgus non in-
telligit, & paucis adeo cordi est, qui de recto nonnihil suspicantur:
& vult, quod probauit summus magister iuuentutis Atticæ, & ante
hunc heroici sæculi formator in monte Pelio Chiron, ne prius te ad
ea conferas, quibus administratur resp, quàm & animum tuum ab
omni labe, quantum quidem fieri potest, expurgâris, & quæ per-
nosse non solum, vt ornamenta, sed etiam vt necessaria oportet,
prædidiceris, aut certè non leuiter, quasiq; primoribus labris at-
tigeris. Sic enim sentimus, & ita nos sentire sapientes præceptis
& exemplis docuerunt, nisi verumq; rectè & in tempore fiat, nec
πραγμα plenè à quâquam percipi, nec percepta, (fieri enim pos-
sit) in vsus suos feliciter conuerti. De quo malo aliquando te-
cum differam, cum adultior id argumentum animo capere possis:
nunc postulo, vt quod discensis est, nobis assentiaris & stes aucto-
ritate, siue mea, quam non potes contemnere, siue paterna, cui
subscribere omnino, non tam propter imperium, quàm propter
viri excellentiam, debes, siue principum sapientiæ, quos probi au-
diunt, nihil morati absurdarum opinionû & inanis verborum pro-
fusionis repertores & admiratores stolidos, qui veteres petulanter
ludibrio habent, & ex omni occasione calumniantur, vt ipsi soli
sapere iudicentur: sed cum his, vel aduersum hos, aliàs. Tu iam
intelligis, & ex nobis, & ex disciplina, & per ætatem, fari, non idem
esse, quod sapere, nec linguam esse sapientiam: nec eos leuiter er-
rare,

rare, quam labem priscis etiam sæculis inhaerisse comperio, qui vel domi, vel hinc inde vagati, linguas aliquot discunt, & inde laudem ingenij, virtutis, & doctrinae aucupantur, quæ vera & propria non est. Fieri enim potest interdum, ut sic illarum simulacra quis inueniat. Tantum autem abest, ut hac instituta ratione studiorum, maternam discitentibus satis esse iudicem, ut eum, qui solidos ex illis fructus per ingenium speret & capere maturè velit, & vnam & alteram linguam rectè discere iubeam à puero. Iam ea desidia est, ut neutram degustent, nisi latinè scire experiantur necessarium. Itaque Latinum sermonem discunt miserum in modum, & sibi præclare tenere, & Romanorum similes putant, qui canones litteratorum primos non violent. Namque, ut eius proprietatem, puritatem, & elegantiam norint, ita paucis studio est, quasi ex veteri sæculo scriptorum hodiè nullus extet: qui tamen nec paucis, & multo lectissimè, bella papyro, elegantibus typis, & latis emendatè, si quæras, descripti paruo precio parentur. Quos de manibus deponere cultores litterarum nunquam oportebat, plerique; vix intuentur, raro aperiant: nec si quid legunt, laborant, ut intelligant: nec si videantur intelligere, quibus vñbus vident, ac proinde neque; dum intelligunt. Hoc non agitur, ut propter sermonis peregrinitatem doctus videre vulgo, nec ut latinè vel barbarolatinè suam quis inscientiam & insulas facetias exponat, sed ut ex ijs sapere discamus, veramque; vitæ rationem omnium primum cognoscamus. Quod cum ex hac vna notioreque; non vulgariter consequamur; longè vberius & plenius ex Græca lingua licet nobis adipisci. Eam ego tibi soleo nominare Musarum primarium & sacerrimum *μαθηματικόν*, in quo ipsæ gemmas preciosas & vniones lucidissimas, omnem denique; mundum suum diligenter & religiosè custodiunt. Eam esse sapientiam & quæcunque; ad eam referuntur, tu statim diuinabas. Nec vero omnibus auctor sim cognoscendi Græci sermonis, sed tibi tuique; similibus, quorum ea ætas est, quibus ea vis ingenij, qui veræ laudi studetis, qui vobis proprium finem ante oculos semper ponitis. Qui enim aliò spectant, & ex disciplinis liberalibus, siue ob tenuitatem mercenarias, siue auarè mercatorias faciunt; ijs non ita consulam: nec tale aliquid, aut si quid sit rectius, audiant. Namque; adultiores & minus prompti ingenij, ut sermonem discant, ad res ipsas non penetrabunt: nec igitur talibus vsui futurus sit. Tu iam in vtraque; lin-

gua es: nec ita tamen, vt in earum possessionem veneris: pedem
fixisti in vestibulo templi Musarum, quod admiraris modo magis,
quam Telemachus Menelai hospes

χαλικῶν πῆστροπῆν, ἢ δώματα ἠχίεντα,
χρυσῶν τ', ἡλεκτροῦ π, ἢ ἀργύρου, ἢ δ' ἐλέφαντος:

nec iniuria, cui plus etiam causæ sit. Nec enim fulgor æris, argenti, auri, electri & eboris oculos tuos prætringit: cui illucescat auro-
ra sapietia. Puer laborabas non nisi in sermone vtriusq; linguæ, nec
id studium polthac minues, sed acues potius, quando hodiè es oneri
maiori ferundo: nec tamen id tantum ages, quod præijs, quæ se-
quuntur, non nisi puerile est, & ad tirocinium tamen vitæ erudita
pertinet, sed eadem, qua sermonis certiolem tibi cognitionem pa-
res opera, & sapientia præcepta cupidè discas, & ad ea animum
moresq; tuos sedulo conformes. Illud enim nisi hæc gratia, agendum
non erat, meo iudicio. Vt enim exemplis te doceam; quis fun-
dum arat, nisi vt sementem faciat? quis agrum conferit, nisi vt
fruges demetat? quis messem conuehit, nisi vt fructibus & sibi &
suis, & vbi velit, alijs vtatur? Atq; hic finis est tibi primus: quem
nisi fueris adeptus, ad alterum, vt de patria olim benè præclareq;
merearis, quemadmodum quis perueniat, non equidem intelligo.
Non prædico vero tibi, sed te experiri iubeo, quantum utilitatis
haurias ex hoc aureolo libello, quem correctum à me diligenter, ad
te mitto, tibiq; ediscendum præcipio: non vt verba & sententias
abs te repetam, vt pedagogi solèt, sed vt te perturbationum animi
dinotionem & emendationem flagitem. In animo enim ab eius-
modi spinis & tribulis expurgato, vberior erit singularium virtu-
tum prouentus. Animum autem vt vindices ab omnibus siue ple-
risq; siue maximis eiusmodi pestibus, tibi erit haud difficillimum,
tum quia hæc ætas, quæ ad optima minimo negotio flectitur, tum
quia ista indoles, siue temperamentum, in quo ratio imperium fa-
cile in inferiores facultates, vt physici loquuntur, & earum seruos
manupulos habitura videatur, huiusmodi præsertim erudita ful-
taq; præceptionibus. Quibus si minus tibi opus erit, patieris, vt
quib. maximè ijsdem opus erit, vtatur. Hoc enim nisi & ipse vellè &
sperarem, exemplum libri tibi dedissem, editionem publicam non
parassem. Quò autem magis, & quò pluribus profim, etiam ad
huius doctrinæ interpretationem accingar, & inueniam credo au-
ditores,

ditores, tui loci atq; ordinis, & ætatis plures, qui aliquando mihi gratiam habeant. Nihil enim agam, vt disertus ipse videar, sed omnia, vt vos non tam eruditiores, quàm meliores fiatis, quod nobis ante omnia in votis esse debet, quibus idem maximè expedit. Sed ad te redeo, quem vt nolim hic aut vno loco statim consistere, sæpè ex me audisti. Verum ad quas partes studij sapientiæ te quando conferas, fideliter tibi aperiã, quandiu mea consuetudine vteris: postea, aut doctiores, quibuscum eris audies, aut potius ipse intelliges, quid rectè sequaris. Vale.

Helmstadij in ac. Iulia Kal. Quintil.

cl^o l^o xcii.

ΓΑΛΗΝΟΥ

πρὸς Διανόσσεως καὶ θεραπείας τῶν ἐν ἐκάστῃ
ψυχῇ ἰδίων παθῶν.

Πειδὴ ἢ ὑπόμνημά τι τέτων ἔχῃ βέλῃ, ἀ πρὸς
 τῶν ἐρώτησιν ἀπεκρινάμην, ἢ ἐνεσίσω πρὸς ἡμᾶς
 ὑπὲρ ἑξαφείῃ. Ἀντώνιος τῷ Επικουρείῳ βι-
 βλίῳ, πρὸς τῆς τοῖς ἰδίῳις πύθεσιν ἐφεδρείας· ἤδη
 πρᾶξω τῆσ, καὶ τῶδε τίθεμαι τῶν ἀρχῶν. ἄριστον
 μὲν ἦν, αὐτὸν τὸ Ἀντώνιον εἰρηκέναι σαφῶς, πῶστε
 βέλεται σημεῖναι, ἐκ τῆσ τῆσ ἐφεδρείας ὀνομασίῃ. ὡς δὲ αὐτὸς ἐξ ὧν
 λέγῃ κτῆ τὸ βιβλίον εἰκάσσει, ἢ πῶν παραφυλακῶν, ἢ τῶν Διάνω-
 σιν, δοκεῖ μοι δηλᾶν, ἢ καὶ πρὸς τέττις τῶν ἐπανόρθωσιν· ἐφάνητο δὲ, ὡς
 οἶδα, καὶ ἀσφῶς ἐρμηνεύων τὰ πολλὰ τῶν εἰρημῶν, ὡς εἰκάσαι μάλ-
 λον ἐστίν, ἢ νοῆσαι σαφῶς. ἐπίστε μὲν γὰρ διόξῃ περὶ ἐπέτη ἡμᾶς ἐνοοῖν,
 ὅτι καὶ αὐτὶ πολλὰ παραπολησίως τοῖς ἄλλοις ἀμαρτανόμην, ἐπίστε δὲ
 ὅπως αὐτὸς ἐκάστων ὧν ἀμαρτανῶν Διανώσση· καὶ πρὸς τέττις αὐθῆσ,
 ὅπως αὐτὸς ἐαυτὸν ἀπάγη τῶν ἀμαρτανομῶν, ὅσ δοκεῖ μοι λόγῃ
 παντὸς εἶναι σκοπός. ἐκάστων γὰρ τῶν περὶ εἰρημῶν, ἀρχησιν ἐστὶ καὶ πε-
 ριτῆσ, εἰ μὴ πρὸς τέττον ἀναφέροισ. διορθῆν δὲ χρη αὐτῶν, μάλιστῃ
 ἐν οἷς τὰ παθῆματα τῶν ἀμαρτημάτων ἐ διορίζῃ· ἐπίστε μὲν γὰρ ὡς πρὸς
 μόνων τῶν παθῶν αὐτῶ ὁ λόγῃ γίνεται· πολλὰκίς δὲ ὡς πρὸς τῶν ἀ-
 μαρτημάτων· ἐστὶ δὲ ὅτε πρὸς ἀμφοτέρων Διαλέμεσθε σοι διόξῃ. ἐγὼ
 δὲ αὐτὸ τέττον πρῶτων, ὡς οἶδα, περὶ διώρισσ, τὰ μὲν ἀμαρτηματα κτῆ
 ψυδῶν διόξῃ ἐπὶ πᾶν γίνεσθ, τὸ ἢ πῶθῃ κατὰ ἕνα ἄλογον ἐν ἡμῖν
 διώαμιν, ἀπειθῶσιν τῶν λόγῃ· κεινῇ δὲ ἀμφοτέρῃ κτῆ χρικώτερον ση-
 μενόμενον, ἀμαρτηματα κεικλήσθ. λέγῃ μὲν ἐν ἀμαρτανῶν καὶ τῷ

ἀκολασταίνοντα, καὶ τὸ θυμῷ τὸ πρᾶτοντα, καὶ τὸ Διὰβολῆ πιστεύοντα.
 γέγραπται μὲν ἐν καὶ Χρυσόπυκω καὶ ἄλλοις πολλοῖς τῶν Φιλοσόφων, θε-
 ραποδολικά συγγράμματά τῆς ψυχῆς παθῶν. εἰρηται δὲ καὶ πρὸς
 Αριστέλους καὶ τῶν ἐπιγράφων αὐτῶν, καὶ πρὸς τῶν ἰσῶν Πλάτωνος καὶ
 ἰω μὲν βέλπον ἐξ ἐκείνων μανθάνειν αὐτὰ, ὡς περὶ καὶ γὰρ. τὰ δὲ ἐν
 κεφάλαια Διὰ τῶν πρώτων λόγων τῶνδε, Διὰ σωτήριος, ἐπειδὴ κε-
 λεύεις, διήξωσιν πάντα, καθ' ἣν ἤδη τὰς ἡμετέρας, ὅτ' ἐπίθωσιν τῶν
 γηραμμῶν τῶν Ἀντωνίου Βιβλίου. ὅτι μὲν εἰκὸς ἐστὶν ἀμαρτάνειν, εἰ καὶ
 μὴ δοκίμηται αὐτοῖς σφάλλασθαι τι, παρέστιν ἐκ τῶνδε τῶν λόγων λογί-
 σασθαι. Πάντας ἀνθρώπους ὁρῶμεν ἑαυτῶν ἰσολαμβάνοντας, ἥτοι
 καὶ ἀναμαρτῆτας εἶναι πανταίῃσιν, ἢ ὀλίγα καὶ μικρὰ Διὰ λόγων
 σφάλλασθαι, καὶ τῶν μάλιστα πεπονητότας, οὐς ἄλλοι πλεῖστα νομίζουσιν ἀ-
 μαρτάνειν. Εγὼ δὲ, εἰ καὶ πνὸς ἑτέρας, καὶ τῶνδε περιπόλλω ἐσθ' ἡμετέρας
 πείρασιν ὅσοι μὲν τῶν ἀνθρώπων ἄλλοις ἐπέθετο τῶν πρὸς αὐτῶν ἀπί-
 φασιν, ὅποιοι ἴνεις εἰσιν, ὀλιγώτατα εἰθεασίμω ἀμαρτάνοντας. ὅσοι
 ἢ ἑαυτῶν ἰσχυρήσασιν εἶναι ἀρίστους χωρὶς τῶν πρὸς κρισιν ἐπεροῖς ὀπι-
 πρέσθαι, μέγιστα καὶ πλεῖστα τῶνδε εἰθεασίμω σφαλλομῶν. ὡς θ' ὅσους
 ὠμίω, ὅτι μετράκιον ἰω, ἐπαγνείσθαι μάττω. (τῶνδε δὲ ἰω τὸ Πυθιον γὰρ
 ναὶ κελευσὸν ἑαυτὸν. ἢ γὰρ εἶναι μέγα τὸ πρὸς αὐτῶν) τῶνδε εὖρον ὑστερον,
 δικασίως ἐπαγνείσθαι. Ακριβῶς μὲν γὰρ ὁ σφάτατος μόνος ἂν ἑαυ-
 τὸν γνοίη τῶνδε ἄλλων ἀπάντων ἀκριβῶς μὲν ἐδίξαι ἢ ἴσον ἢ καὶ μάλ-
 λον, ἐπερὶ ἑτέρας. Καθὰ τῶνδε γὰρ ἐν ὅλῳ τῶν βίω καὶ καὶ πᾶσας τὰς τέ-
 χνας, τὰς μὲν μεγάλας ὑπεροχὰς τε καὶ Διὰφορας τῶν πρᾶγματων ἀ-
 παντῶν ἀνδρῶν ἐστὶ γινῶναι, τὰς δὲ μικρὰς τῶν φρονημάτων τε καὶ τεχνικῶν
 ἔτω καὶ τῶν ἀμαρτημάτων ἔχει καὶ παθῶν. ὅστις μὲν ὀπι μικροῖς ὀργί-
 ζεται σφοδρῶς, δὲ ἀκνή τε καὶ κακίξαι τῶν οἰκείας, ἐτ' ἰω μὲν σοὶ δήλος
 ἐστὶν, ὅτι ἐν πύθαι κατέστηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ ὅστις ἐν μέθαις τε καὶ ἐπι-
 φροῖς καὶ κέραις παραγίνεται. τὸ δὲ ὀπι μεγάλη βλάβη γρημάτων, ἢ
 ἀπμῖα μετρίως παραχθῆναι τῶν ψυχῶν, οὐκ ἐθ' ὁμοίως ἐστὶ φανερόν,
 ἐκ τῶν γῆρας τῶν παθῶν ὑπάρχον, ὡς περὶ ἐπὶ τὸ πλεονεχῆσαι φαγεῖν ἀ-
 κραιότεροι· ἀλλὰ ἐ τῶνδε καλὰ δὲ γινεταί τῶν πρὸς μελετήσασθαι
 τῶν ψυχῶν, ἐξ ὁδίασασθαι τε ἀπάντων παθῶν, ἐπινοηθῶσθαι δὲ ὁρῶμεν
 καὶ μετ-

καὶ μείζον γ' ἔμπης δόποφυγῆν αὐτὰ, διότι μικρὰ ὄστις ἐν βέλεται
καλὸς καὶ καλὸς γνέσθαι, τῷτο ἐνοήσας, ὡς ἀναγκάσθαι ἐστίν, αὐτὸν ἀ-
γνοεῖν πολλὰ τ' ἰδίῳν ἀμαρτημάτων. ὅπως δ' ἀν' ἐξεύροι πᾶν(α) δμωά-
μυ(α) ἐγὼ λέγειν, ὅπως εὐρών αὐτὸς, ἔγω λέγω, διότι το βιβλίον τῷτο
διώταται πρὸς ἢ εἰς ἄλλων ἀφικέσθαι χεῖρας, ὅπως ἀν' ἀκείνοι γυμνα-
σθῶσιν πρὸς τὸ ὄδον εὐρεῖν τῆς γνώσεως τ' ἀμαρτημάτων, ὡσπερ καὶ
σέ μοι λέγειν ἠξίωσι, καὶ μέχρι τὸ σκεπῶ δοκεῖν ἀπεφῆναι διεσιώπησα,
καὶ νῦν ἔγω πρῶτα, παρακαλέσας τ' ὀμιλῆν(α) ταῦδε τῷ ξυγγράμματι,
καταθέμενον αὐτῷ, ζητήσας, πῶς ἀν' τις ἑαυτὸν διώταται γνωρίζειν ἀ-
μαρτηνόν(α). Δύο γὰρ, ὡς Αἰσωπ(α) ἔλεγε πῆρας ἐξήμεθα τῷ τρα-
χίλῳ, τ' μὲν ἀλλοτρίων πλὴν πρῶσω, τῶν ἰδίῳν δὲ πλὴν ὀπίσω καὶ Διὰ
τῷτο πᾶ μὲν ἀλλότρια βλέπειμεν αἰεὶ, τ' δὲ αἰεταῖαν ἀθάταπι καθίσταμεν.
καὶ τῷτο γὰρ τ' λόγον ὡς ἀληθῆ πάντες περσείοντα. ὁ δὲ Πλάτων δόπο-
διδάσκει καὶ πλὴν αὐτίαν τῷ γιγνομένη. τοφλώπῃν γὰρ φησι τὸ φιλεῖν
πρὸς τὸ φιλέμενον. εἰπὸς οὐκ ἕκασ(α) ἡμῶν ἑαυτῶν ἀπάντων μάλιστα
φιλεῖ, τοφλώπῃν ἀναγκάσθαι ἐστίν αὐτὸν ἐφ' ἑαυτῷ. πῶς οὐκ ὄφεται
τὰ ἴδια κακά; καὶ πῶς ἀμαρτηνῶν γνώσεται; πολλῶ γὰρ εἰοικει ὅτε τῷ
Αἰσώπῃ μῦθ(α) καὶ ὁ Πλάτων(α) λόγ(α), ἀνελεπίστερον ἡμῖν πλὴν τ'
ἰδίῳν ἀμαρτημάτων εὐρησιν δόποφάνην. εἰ γὰρ μήτε φ' φιλεῖν τις ἑαυ-
τὸν δόποσῆται δμωάται, τοφλώπῃν ἀναγκάσθαι ἐστὶ τὸ φιλοῦν πρὸς τὸ
φιλέμενον. εἰ μὲν ἔδ' ἐγὼ τ' ἀναγίνωσκον(α) τότε τ' βιβλίον, ἠξίον
ἐπισκεψάσθαι καθ' αὐτὸν, ὄδον τῆς τ' ἰδίῳν ἀμαρτημάτων εὐρήσεως,
εἰ μὴ χαλεπὸν ἴν' τ' πρῶγμα, καὶ τοι ὡς ὅτι πλείστον ἐσκεμμέν(α) ἢ
καθ' αὐτὸν. καὶ τοίνυν ἐγὼ πλὴν ἐμὲν δόποφάνομαι γνώμῃ, ἢ, εἰ μὲν
ἴνα καὶ αὐτὸς ἕκασ(α) ἑτέραν ὄδον εὐροι, περσλασῶν καὶ πλὴν ἐμὲν, ὡφε-
ληθήσεται πλεονεκτικῶς, διπλῶ ἀνθ' ἀπλῆς εὐρών ὄδον σωτηρίας.
εἰ ἢ μὴ, ἀλλ' αὐτῇ γὰρ τῇ ἡμετέρῃ Διαπλεῖ χροῶμεν(α), ἀρξῆ πρὸς ἀν'
ἑτέραν εὐροὶ βελτίονα. Τίς οὐκ ἠέμῃ, λέγειν ἀν' ἡδὴ κοῦρος, ἀρχὴν τῷ
λόγῳ πλὴν ποιησαμένη. ἐπὶ δὲ τὰ μὲν ἀμαρτημά(α) Διὰ πλὴν ψυ-
δῆ δόξαν γίνεσθαι, τὰ δὲ πῆθη Διὰ πλὴν ἄλογον ὀρμὴν, ἔδοξέ μοι
πρῶτον αὐτὸν ἐλθεῖν θρώσασθαι τ' παθῶν. εἰπὸς γὰρ πῶς καὶ Διὰ ταῦτα ψευ-
δ(α) ἡμᾶς δλοξάζειν. ἐστὶ ἢ πάθη ψυχῆς, ἀπὸς ἀπάντες γιγνώσκασθαι,

θυμός, κὴ ὀργή, ἔ φόβος, κὴ λύπη, κὴ φθόνος, κὴ ἴπθυμία σφοδρά·
 κτ' ἢ τῶν ἐμῶν γινώσκων ἔ τ' φθάραι πῶν σφοδρά φιλέει ἢ μισοῖν ὀπι-
 οῦ πᾶν γαμα, πᾶθ' ἔστιν. ὀρθῶς γὰρ εἰκεν εἰρηθεῖν τ' μέτρον ἄριστον,
 ὡς ἐδενὸς ἀμέτρων καλῶς γινώσκων. πῶς οὖν ἂν τις ἐκείνη τῶν
 μὴ γὰρ πρῶτον ἔχων αὐτὰ, γινώσκων ὡς ἐλεγομεν, ἀδύνατον, ἐπὶ δὲ
 σφοδρά φιλέει ἡμᾶς. ἀλλὰ εἰ κὴ μὴ σπουδὴν ὁ λόγος ἔ τ' ἴπθυμίας
 πῶν κρινῶν, ἄλλοι γὰρ συγχωρεῖ δυνάσται κρινῶν, τὸν μῆτε φιλέει
 ἄλλοι ὑπὸ σ' ἢ, μῆτε μισοῖν. ὅταν οὖν ἀκέρως τινὰ τῶν κτ' τῶν πό-
 λιν, ὃν μῆτε σε φιλέει οἶδας, μῆτε μισοῖν, ἐπαυμένον ὑπὸ πολλ-
 λῶν, ἐπὶ τῶν μηδὲν κολακεύει ἐκείνῳ προσφοιτήσας, πιαυτὴ πείρα
 κρινῶν, εἰ πᾶθ' ἔστιν, οἶθ' εἶναι λέγειται καὶ πῶν ἔαν ἰδῆς αὐ-
 τὸν, ἴπθυμίας τ' πλεονάζειν τε ἔ πολλὸν δυναμῶν, ἢ τὰς τ' μονάρχων οἰ-
 κίας ἀπὸντα συνεχῶς, γίνωσκε μάλιστα ἀκηκέναι, τὸν ἀθροῦν τῶ-
 τον ἀληθεύει ἀπαντα. τῆς γὰρ τῶν αὐτῶν κολακείας ἐπέται κὴ τὸ ψεύ-
 δεαζ. δεύτερον, ἢ προσγορεύοντα, ἢ παραπέμποντα πῶν πᾶσι οἰ-
 ρῶν αὐτὸν, ἢ καὶ σιωδαιπῶντα. τῶν γὰρ τις ἐλόμμενος βίον, ἢ μόνον
 σὺκ ἀληθεύει, ἀλλὰ κὴ κακίαν ὄλλω ἐξ ἀνάγκης ἔχει, φιλοχρημάτων
 ἂν, ἢ φιλαρχῶν, ἢ φιλόδοξων, ἢ φιλότιμων, ἢ πῶν τέτων, ἢ πῶν
 τα. τὸν ἢ μὴ προσγορεύοντα, μῆτε παραπέμποντα, μῆτε σιωδαιπῶντα,
 ἔ τῶς πολλὸν δυναμῶν, ἢ πλεονάζει, κεκοσμημένη τῆ διαίτη γῶ-
 μων ἐλπίσας ἀληθεύει· εἰς βαθύτεραν ἀφικέσθαι περὶ αὐτῆ γινώσκων,
 ὁ πῶς τε πῶς ἐστὶ. ἐν σιωδαιπῶν δὲ αὐτῆ πολυχρονιότερα γίνεσθαι. καὶ
 εὐροῖς τῶν ἰδῆς ποτὲ μόνον ἀφικέσθαι, παρακαλέσας, ὅτι ἂν σοι
 βλέπει τ' εἰρημῶν παθῶν, εὐθὺς δηλῶν, ὡς χάριν ἔξοντα τέτω με-
 γίστω, ἢ γῶμμενόν τε σωτῆρα μάλλον, ἢ εἰ νοσῶντα τὸ σῶμα διέσωσεν·
 καὶ ὑπὸ αὐτῆ τε δηλώσων, ὅταν πῶν εἰρημῶν πῶν αὐτῆ σε βλέπει,
 καὶ πῶν πλεονάζων ἡμερῶν μεταξὺ γινώσκων μηδὲν εἶπει, σιωδαιπῶ-
 νων δηλονότι, μέμνη τῶν ἀνθρώπων, αὐτῆς τε παρακάλεισεν ἐπιλιπα-
 ρώτερον, ἢ ὡς πῶν ἔστιν, ὅτι ἂν ὑπὸ σ' βλέπει παθῶν πῶν αὐτῶν εὐ-
 θέως μῶν. εἰ ἢ εἶπει σοι, ἀλλὰ τ' μηδὲν ἐωρακέναι πῶν σε τῶν
 ἐν τῶ μεταξὺ, ἀλλὰ τῶν μηδὲν αὐτὸν εἰρηκέναι, μὴ πῶν εὐθέως,
 μηδὲ οἰθηῖς ἀταμάρτηθ' ἐξ αὐτῆς γινώσκων. ἀλλὰ δυνάσται θάτερον
 ἢ ἀλλὰ

ἢ Διὰ ράθυμίαν ἢ προσερχηκέναι σοὶ τὸ παραβεβλημένον Φίλον, ἢ ἔ-
 λεγchon αὐδὲ μὲρον σιωπᾶν, ἢ Ἐμισθηλῶμαι μὴ βέλεσθαι, Διὰ τὸ γνηώ-
 σκη, ἄπιστιν, ὡς ἐπὶ εἰπῶν, αὐθρόποις ἐθῶ ἐίνου μισῆν ὅτῳ τὸ ἀληθῆ
 λέγοντας· ἢ εἰ μὴ Διὰ τῶν ἰδῶν μὴ βελομένον αὐτὸν ὠφελῆν σε, Διὰ
 τῆτο σιωπᾶν, ἢ κῆ ἄλλην ἴνα αἰτίαν, ἣν ὅση Ἰππνοῦ μὲρ ἡμεῖς. ἀδυνά-
 τον γὰρ ἴσως, αὐτῷ ἡμαρτησάτω μηδὲν. πισεύσας ἐμοὶ τῆτο νῦν, ἐπαινέ-
 σης ὑπερον, θεώ μὲρ ἄπιστας ἀνθρώπους καθ' ἐκάστῳ ἡμέραν μυρία
 μὲρ ἀμαρτάνοντας, Ἐ κῆ πάθη πρᾶπιονίας, ἢ μὲν ἑαυτὸς γε παρακα-
 ληθῆναι ὡς μηδὲ σὺ νόμιζε σιωτὸν ἀλλότι μᾶλλον ἢ ἀνθρώπων εἶναι.
 νομίζεις δὲ ἀλλότι μᾶλλον, ἢ ἀνθρώπων ὑπάρχην, εἰὰ ἀναπίεσης
 σιωτὸν, ἀπίστα καλῶς σοι πεπᾶχθαι, μὴ ὅτι μὴνός, ἀλλὰ μιᾶς ἡμέ-
 ρας. ἴσως οὐκ ἐρεῖς, εἰ ἐναυτολογικὸς ἦς, ἢτοι κῆ προσάρεσιν, ἢ ἐκ
 μοχθηρῆ πνὸς ἐθῶς γερονῶς τιστῶ, κῆ φύσῃ Φιλονεκῶ ὦν, ὅσον
 ἴππ τῶν νῦν ὑπὸ ἐμῆ προσερχημένων λόγων, ὅτῳ σφῶς ἀνδρας, ἀλ-
 λότι μᾶλλον ἢ ἀνθρώπους εἶναι. τῆτω δὲ σοι τῶ λόγῳ, τὸ ἡμέτερον
 αὐπίθες διπλὸν ὄντα, τὸ μὲρ ἕτερον, ὅτι μὲρ ὁ σφῶς ὅση ἀναμάρτη ἔστι
 τὸ πάμπαν. ἕτερον δὲ ἐπ' αὐτῶ τῶ προσερχημένῳ, εἰδῶς ἀναμάρτη ἔ-
 σιν ὁ σφῶς, ἢ δὲ ἀνθρώπων ὑπάρχην αὐτῶν. ὅσαι δὲ ἴππ τῶδε, καὶ Διὰ
 τῆτο τὸ πικλομοτέτων Φιλοσφῶν ἀκῆσῃς, ὅμοιον εἶναι θεῶ τὸ σφῶν. ἀλ-
 λά σὺ γε θεῶ πικροπαλήσι ἐξοίφνης ὅση ἀπῶτε γῆσιο. ὅπῃ γὰρ οἱ δὲ
 ὅλα τῆ βίᾳ ἀπίθειαν ἀσκήσαντες, ἢ πισεύονται τελῶς αὐτῶν ἐρχηκέναι,
 πολὺ δὲ ἴππ μᾶλλον ὁμηδῆσποτὶ ἀσκήσας σὺ. μὴ τίνω πισεύσης τῶ
 λέγοντι, μηδὲν ἐωρακένου, κῆ πάθη ὑπὸ σῆ πρᾶπιόμνον, ἀλλ' ἢτοι μὴ
 βελομένον ὠφελῆν σε, νόμιζε λέγῃν ἕτως, ἢ μὴ παραφυλάξαι προσε-
 ρχημένον, ἢ πρᾶπιθῆς κακῶς, ἢ Φυλαπιόμνον ὑπὸ σῆ μισθηλῶμαι. πά-
 χα ἢ κῆ εἰδέναι, σὲ ποτὲ πρὸς τῆν ἴππ μῆσαστα δυχεράνοντα τῆς σῆς
 ἀμαρτημασί τε κῆ πάθεισιν, ὡς εἰκότως σιωπᾶν ἢ μὴ πισεύην, ἀληθεύ-
 οντά σε, λέγοντα, βέλεσθαι ἕκαστον εἰδέναι, ὦν ἀμαρτανῆς. εἰὰ δὲ
 πρῶτον τῶν ὑπὸ σῆ πρᾶπιόμνων ἀπαλλαγῆς σιωπῆσης, εὐρήσῃς πλ-
 λῆς ὀλίγον ὑπερον ἀληθῶς ἐπανορθωμένους σε, Ἐ πολὺγε μᾶλλον, εἰὰ
 χάριν γνῆς τῶ μεμφαμένῳ χωρισθείσης σε τῆς βλάβης, τούτῃ γ' ἐ-
 νεκεν. ἐξ αὐτῆ ἢ τῆτα Διὰ σκέψασθαι, πῶτερον ἀληθῶς ἢ ψῶδῶς

ἐπετίμησέ σοι, μεγάλης ὠφελείας αἰσθήση, καὶ συνεχῶς πρὸς τῆς αὐ-
τῆ, πωρημῶν ὄντως εἰς γνέσθαι καλὸς κάραθος, εἴη πῖστῳ. ἐν
μῶ δὲ τῶ πρώτῳ χρόνῳ μηδὲ ἂν κἢ σκεπτόμεν ἀκριβῶς, εὐροῖς,
ἐπηρεαστικῶς τε Ἐψιδῶς σε κρίνειν, κἢ ἀπίρως αὐτὸν πείθειν, ὡς ἔ-
διδεν ἡμάρτες. ἀλλὰ σοι ταῦτῶν τῶτο φιλοσόφημα τὸ καρπερῆν ἐπηρεα-
ζόμενοι. ὑπερον δὲ ποτε κατεπαμῶν ἰκανῶς, σωτῆρα παθῶν αἰσθό-
μεν, ὅππαιρησῆς δατολογεῖσθαι τοῖς ἐπηρεάζουσι μηδέποτε πικρῶς,
μηδὲ ἑλεγκτικῶς, μὴ ἢ τὴ φιλονεικῶς ἐμφαίνων, μηδὲ τὸ καταβάλλ-
θην ἐθέλων ἐκείνῳ, ἀλλ' ὠφελείας ἐνεκα τῆς σῆς, ἵνα τί κἢ πρὸς αὐτολο-
γίαν ἀντειπὸν αὐτῶ παθῶν, πεισθῆς ἐκείνῳ ἀμεινον γινώσκων,
εἰ μὲν παλείον ἐξετάσεως εὐροῖς αὐτὸν ἔξω τῶν ἐγκλημάτων. ἔτω
γῆν κἢ Ζιῶν ἡξίε πάντα πρὸς τῆς ἡμῶς ἀσφαλῶς, ὡς δατολογησιμῶς
ὀλίγον ὑπερον παδαγωγῶς. ὠνόμαζε γὰρ ἔτος ἐκεῖν ἄνηρ, τῶ πολ-
λῶς τῶ ἀνθρώπων ἐπίμικς ὄντας τοῖς πέλας ὅππαιμαῖ, καὶ μηδεὶς αὐ-
τῶς παρακαλῆ. χρῆ ἢ τὸ ἀκόντα, μηδὲ παύσον εἶναι, μηδὲ αἰδιῶ
ἔχοντα πολικῶν, ὡς ἂν γε ταῦτῳ ἔχη, διὰ φόβον ἐδίεις αὐτῶ τὰ
ληθῆ λέξῃ. κατὰ τῶς ἐδίει τοῖς παλαῖσι διὰ κέρδι οὐ κέλακες,
ἀλλὰ καὶ τις ἀληθεύων παραφανῆ, ἀνάγκη διὰ πάσας πρὸς αὐτὸν.
εἰαν οὐ πρὸς ἡται, πολλὰ διωάμεν, ἢ κἢ παλάσι ἐθελήση γνέσθαι κα-
λὸς κάραθος, δατοθεῖσθαι πρὸτερον αὐτὸν δεήσῃ, κἢ μάλιστα νῦν, ὅππαι
ἐχέουρησῃ Διογῆ, διωάμενον εἰπεῖν ταῦτῶν παληθῆς, καὶ παλασιώτα-
τῶ ἢ, καὶ μόναρχῶ. ἐκείνο μὲν οὐ ὑπερ εἰαυτῶν βαλεύσονται.
τῶ ἢ ὁ μὴ παλάσι μῆτε διωατὸς ἐν πόλῃ, πᾶσι μὲν ὅππαιρεπε λέγειν,
ἂ καταγινώσκουσι σε, πρὸς μηδένα δὲ αὐτὸς ἀγαπάει, κἢ ἔτος ἔχε
ἀπαντας, ὡς Ζιῶν ἔλεγε, παδαγωγῶς. ἐ μὲν ὁμοίως γε πᾶσι πρὸς ὧν
ἂν εἴπωσι ἀξίε παροσέχην, ἀλλὰ τοῖς ἄριστα βεβαιώκει πρὸς εὐτύτας. ὁ-
ποῖοι δὲ εἰσὶν οἱ ἄριστα βιβντες, ὀλίγον ἐμπαροσθεν εἰπον. ἐν ἢ τῶ χρόνῳ
παροσόντι, αὐτῶ παρακλουθῆς κἢ γνώσετῃ ἡλικία πρὸσθεν τῶ, ἂ ἡμάρ-
τανες, ἡνίκα μάλιστα ἐγὼ σοι φανεμῶ λέγων ἀληθῆ, μηδένα φά-
σκων ἔξω παθῶν ἢ ἀμαρτημάτων εἶναι, μηδὲ ἂν εὐφύεσθαι ἢ, μηδὲ
ἂν ἐν ἐθεσι τοῖς βελτίστοις καλῶς τεθραμῶν, ἀλλὰ πάντας τινὰ
σφάλλεσθαι, κἢ μάλλον, ὅτι ἐπὶ νεῖ ἢ. Δεῖται γὰρ ἀσκήσεως ἐκαστῶ
ἡμῶν.

ἡμῶν, σχεδὸν ὅλας ἔβίαι, πρὸς τὸ γνέσθαι τέλει ἄνθρωπος. ἔτι μὲν ἀφί-
 σατομα χρεῖν ἔβελπία ποιῆν ἑαυτὸν, εἰ καὶ πεντηκοντῆτος πῆς ὢν, αἰδοῖτο
 τὴν ψυχὴν λελασθῆναι, ὅσα ἀνίατον, ἔδ' ἀνεπαρόρθωτον λάβειν.
 ἔδ' ἔγδ', εἰ τὸ σῶμα κακῶς διέκειτο πεντηκοντῆτος ὢν, ἐκδοτον ἂν ἔδα-
 κε τῆ καχεξία, ἀλλὰ πάντως ἂν ἐπέσθῃ βέλπιον αὐτὸ κατασκά-
 σαι, καὶ τοὶ τὴν Ηράκλειον εὐεξίαν ἔδιωάμεν ἄνθρωπος. μὴ τίνω μῆδ'
 ἡμεῖς ἀφιστάμεθα ἔβελπίονα τὴν ψυχὴν ἐράζεσθαι, καὶ τὴν ἔσ-
 φῆ μὴ διωάμεθα ἄνθρωπος, ἀλλὰ μάλα μὲν ἐλπίζομεν ἔχθρην κακείνῃν,
 ἂν ἔκ μισρακίαις πονοῦμεθα τῆς ψυχῆς ἡμῶν. εἴ ἢ μὴ, ἀλλὰ τότε μὴ
 πάντοτε αὐτὴν γνέσθαι, καθάπερ ὁ Θεοσίτης τὸ σῶμα, Φροντίζομεν.
 εἴτ' αὖ ἐφ' ἡμῖν ἢ, μὴ γνημοῖς ἐντυχῆν τὰ πονομεθῶν τῆς γνησε-
 ως ἡμῶν, ἐδεόμεθ' ἂν πὶ λαθεῖν σῶμα γνημοῖτατον, ὅδ' ἡρῆσται. πάν-
 τως αὖ ἐφεξῆς ἐδεήθημεν αὐτῶν, δεύτερον γὰρ, ἢ τρίτον, ἢ τέταρτον αὐτὸ
 γὰρ διότι ἔβρώτα κατ' εὐεξίαν. ἀραπῆτον γὰρ ἢ, εἰ καὶ μὴ τὸ ἔβρω-
 κλέας, ἀλλὰ τότε ἔβρωκλέας γὰρ, ἢ εἰ μῆδ' ἔβρω, τότε ἔβρωκλέας,
 ἢ Διομήδης, ἢ Ἀραμέμον, ἢ Πατρόκλος. εἰ ἢ μὴ τῶν ἄλλων
 γὰρ πῶν ἀραβῶν τ' ἡρώων. ἔτως αὖ εἰ καὶ μὴ τὴν πλῆθειαν εὐεξίαν πῆς
 αἰὸς τ' ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἔχθρην, δεξοῦντ' ἂν οἱ μὲν δεύτερον ἢ τρίτον, ἢ τέ-
 ταρτον γνέσθαι μὴ τ' ἀκρων. ὅσα ἀδιώατον ἢ τῶν τὰ βελθῆναι κα-
 περάσασθαι, χρεῖν ὡς πλεονοῦσιν συνεχῶς τῆς ἀσκήσεως γνημοῖτης. ἐγὼ δὲ
 μισρακίον ἂν ἐπὶ, τῶν ἀκῶσας, ἐπεὶ εἶδον ἀνθρώπων αἰσῆσαι θυρα
 πτεῦδοντα, μὴ περὶ χρεῖσεως ἢ εἰς τὸ δεῖν αὐτῶν τῆς περὶ χρεῖσεως, δάκνοντα
 τὴν κλεῖδα, καὶ λακτίζοντα τὴν θυρα, καὶ λοιδορεῖσθαι τοῖς θεοῖς, ἢ χρε-
 ωμένων τε ὅσων ὀφθαλμοῖς, ὡς περὶ οἱ μανιῶν, καὶ μικρὰ δεῖν αὐτῶν
 ἀφρόν, ὡς οἱ κάπροι, προῖεσθαι ἔκ τ' ἔσθαι. ἐμίσησα τὸ θυμὸν
 ἔτως, ὡςτε μὴ κέτι ὀφθῆναι δι' αὐτῶν ἀδημονεῖν τὰ με. Ἀρκέσθ' ἔδ' καὶ
 τῶν τὴν γὰρ περὶ τῶν, ὡς μῆτε θεοῖς λοιδορεῖσθαι σε, μῆτε λακτίζῃν, μῆτε
 δάκνοντα ὅσων λίθους καὶ τὰ ξύλα, καὶ μῆτ' ἀγροῖον ἐμβλέπῃν, ἀλλ' ἐν σαυτῶν
 κατέχθρην καὶ κρύπθρην τὴν ὀργήν. ἀεργῆ μὲν γὰρ εὐθέως ἅμα τὰ βε-
 λθῆναι, γνέσθαι πῆς ἔβρωκλέας, καταχρεῖν ἢ τὸ ἔβρωκλέας ἀρχήμον δῦ-
 ναλοι. τῶν δὲ ἂν πολλὰ ποιῆση, γνωρίζῃ ποτὲ καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν ἢ τὸν
 νῦν, ἢ πρὸθεν ὀργίζομεν, ὡς μῆτ' ὅππ' σμικροῖς, μῆτ' ὅππ' μεγάλοις
 θυμῶσθ'.

θυμῶν, ἀλλ' ἐπὶ μόνοις τοῖς μεγάλοις μiasμοῖς. οὔτε γὰρ ὑπάρξει
παθεῖν ὑπερον αὐτοῖς, κ' ἐπὶ τοῖς μεγάλοις ὀργίξεσθαι μiasμοῖς, εἴτις,
ὅπερ ἐγὼ προστάξας ἑμαυτῷ μεγάκιον ἂν ἔπι, διὰ πάντος ἐφύλαξα
τοῦ βίου, φυλάξῃ, τὸ μηδέποτε τυπῆσαι τῇ χειρὶ μηδένα τῶν
οικετῶν, ὅπερ ἤσκησά μοι κ' τῶν πατρῶν, ὅς καὶ πολλοῖς ἐπιτίμησε
τῷ Φίλων τὰς χεῖρας σωθλασαι ἐν τῷ παλαῖσαι κατὰ τὸ ὀδόντων
οικέτας, ἀξίους εἶναι λέγων ἐπὶ τῇ γενομένη φλεγμονῇ, καὶ σπα-
διῶσαι, κ' ἀποθανεῖν. ὅπερ γὰρ ἐξῆν αὐτοῖς κ' νάρθηκι, κ' ἰμάντι μι-
κρὸν ὑπερον ἐμφορῆσαι πληγὰς, ὅσας ἠθέλοντο, τί βέλοντο κονδύλοις
ἔργον ἐπιτελεῖν; ἄλλοι δὲ οὐ μόνον πύξ, ἀλλὰ κ' λακτύκισσι, καὶ
τῶν οφθαλμῶν ἐξορύττισσι, καὶ γραφίῳ κεντούσσι, ὅταν τοῦτο τυ-
χωσιν ἔχοντες. εἶδον δὲ πνα καὶ κάλαμον, δι' ἃ γραφομένη, ὑπ'
ὀργῆς εἰς τὸ ὀφθαλμὸν πατάξαι τὴν οικέτην. Ἀδριανὸς αὐτοκρά-
τωρ, ὡς φασι, γραφίῳ πατάξας εἰς τὸ ὀφθαλμὸν ἕνα τῶν ὑπηρετῶν,
ἐπὶ διὰ τὴν πληγὴν ταύτην ἔγνω γενομένον ἐπερὶ ὀφθαλμὸν, ἐκάλε-
σέτε καὶ σωεχώρησεν ἀπὸ τοῦ πάθους αἰτεῖν παρ' αὐτοῦ δῶρα. ἐπὶ
δὲ διεσιώπησεν ὁ πεπονθῶς, αὐθις ἠξίωσεν ὁ Ἀδριανὸς αἰτεῖν, ὅτι βού-
λοιο, ἀρνούσῃ τὸν δεῖν ἄλλο μὲν ἔδδεν, ὀφθαλμὸν δὲ αἰτεῖσαι. τί γὰρ
ἂν καὶ γένοιτο δῶρον ἀντάξιον ἀπωλείας ὀφθαλμοῦ; βούλομαι δὲ σε
καὶ τῶν ἐμοὶ ποτὲ συμβαινόντων ἐνὸς ἀναμνήσαι, καὶ τοι γὰρ ἤδη πολ-
λάκις ὑπὲρ αὐτοῦ εἰρηκαῖς, ἀπνοήσαντι ἐκ Ρώμης συνοδοιπρεῆσαι
πρὶ Φίλων τῷ ἐκ τῆς Γορτυνῆς τῆς Κρήτης ἀνδρὶ, τὰ μὲν ἄλλα λόγῳ πι-
νὸς ἀξίῳ. καὶ γὰρ ἀπλῆς ἦν, κ' Φιλικὸς, κ' χρησὸς, ἐλευθερίοστε περὶ
τὰς ἐφ' ἡμερῶν δαπάναις, ἦν δὲ ὀργίλος οὕτως, ὡς τοῖς ἑαυτῆ χειρὶ
χρηῶσαι κατὰ τῶν οικετῶν. ἔστι δὲ ὅτε καὶ τοῖς σκέλεσι, πολὺ δὲ μάλ-
λον ἰμάντι κ' ζύλω τῶν παρατυχόντι. γενόμενος οὖν ἐν Κορίνθῳ, πάν-
τα μὲν ἔδωκε τὰ σκεύη, καὶ τοὺς οικέτας ἀπὸ Κερχεῶν εἰς Ἀθῆνας
ἐκπέμφας κατὰ πλοῦν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ ἐν ὄχημα μισθωσάμενος,
πεξῆ δὲ Μεγάρων ἐπαρέετο. καὶ δὴ διελθόντων ἡμῶν Ἐλευσίνα
καὶ κατὰ τὸ Ὀριάσιον ὄντων, ἤρετο τοὺς ἐπομένους οικέτας αὐτοῦ περὶ
πινὸς σκεύους, οἱ δὲ οὐκ εἶχον ἀποκρίνασθαι. θυμαθεὶς οὖν, ἐπεὶ μη-
δὲν ἄλλο εἶχε, δι' οὗ πατάξαι τοὺς νεανίσκους, ἐν θήμῃ περιεχομέ-
νην μά-

117
νλω μάχαυραν αὐελόμυϑ, ἅμα τῇ θήκη καταφέρῃ εἰς τὴν κεφα-
λῶν, ἢ πωλείσθαι ἐπιτεργῶν. ἔδλεν γὰρ ἔτως εἰργάσασθαι ἂν δεινόν, ἀλ-
λὰ κτ' τὸ τέμνον ἔξιδε. ἢ τε οὐκ ἔθηκε διετμηθῆ παραχρημα καὶ
τραῦμα μέγιστον ὅππῃ τῆς κεφαλῆς διήλον ἀμφοτέροις εἰργάσασθαι. δις
γὰρ ἐκάτερον αὐτὸς ἐπάταξε. ὡς ἢ πωλείσθαι ἀμεινον αἶμα χερόμυρον ἐθε-
άσασθαι, καταλιπὼν ἡμᾶς, εἰς Αθλίνας ἀπῆρε βαδίζων εὐθέως, ἔνεκα
τῆ μη Διαφθαρήναι ἰνὰ τῶν οἰκετῶν ἐπιπαρόντων αὐτῷ. ἐκείνος μὲν
οὐκ ἡμῶν ἐσώσατο εἰς τὰς Αθλίνας. ὁ δὲ Φίλϑ ὁ Κρήσιος αὐτὸν κατα-
γῆρας μεγάρως, εἰσῆλθε με, λαβόμενος τῆς χειρὸς εἰς εἶκον πνᾶ, καὶ
πρωτὸς ἰμασθῆναι, καὶ δοποσάμενος, ἐκέλευσε μαστῶν αὐτῶν, ἐφ' οἷς
ἔπρασεν ὑπὸ τῷ καταράτῃ θυμῷ Βιαδαίσι. αὐτὸς γὰρ ἔτως ἀνόμαστον.
ἐμῶ δὲ ὡς εἶκός γελαῖνϑ, ἐδέετο πρωσιπῶν τοῖς γόνασι, μὴ ἄλλως
ποιεῖν. εὐδελον οὐκ, ὅτι μᾶλλον ἐποίε με γελαῖν, ὅσα μᾶλλον ἐν ἐκεί-
νω τῷ μαστῶθλῶν ἦν διατελῶν. ἐπειδὴ ἢ ταῦτα ποιόντων ἡμῶν, ἰκανὸς
ἐτρέβετο χροῖνϑ, ὑπεραρόμην αὐτῷ δῶσθαι πηλαίσι, εἰ μὲν τοι παρὰ
ρη καὶ αὐτὸς ἐν, ὃ ἂν αὐτῷ σμικρὸν πένου. ὡς δὲ ὑπεραρο, παρεκά-
λεν ὑποχῆναι μοι τὰ ὄνα, λόγον πνᾶ διερχομῶν, καὶ τῆτ' ἐφλε εἶναι
τ' αὐτήμα. τῆ δὲ ὑποχομῶν παρὰ τῆν ἔτως, πλέον αὐτῷ διελέχθην, ὑ-
ποπθῆμενος ὅπως χρῆ παρδαγωγῆσαι τὸ ἐν ἡμῖν θυμοειδές, τῷ λόγῳ
δηλονότι, καὶ ὅτι ἔξιδε μαστῶν, ἀλλ' ἐτέρῳ τρόπῳ παρδαγωγῆσαι,
διήλθον. ἐκείνῳ μὲν οὐκ ἐν εαυτῷ πρωσιπῶνϑ, εαυτῷ πολὺ
βελτίων ἐχθετο. σὺ δὲ εἰ καὶ μὴ πολὺ γύσια βελτίων, ἀρκεοθήση γε καὶ
μικρῶ πνῖ καὶ τ' πρῶτον ἐνιαυτ' ὀπιδουῶναι πρὸς τὸ κρείττον. ἐὰν γὰρ ἐ-
πιμείνης τῷ πάθῃ αὐτέχων καὶ πρῶτων τὸν θυμὸν, ἀξιολογώτερον ὀπι-
δῶσθαι καὶ τὸ δεύτερον ἔτϑ. εἴτ' ἐὰν ἐπι Διαμείνης σαυτῷ πρωσιπῶνϑ,
ἔ μᾶλλον ἐν τῷ τρίτῳ, καὶ μετ' αὐτὸν ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ πέμπτῳ, αἰδῆ-
ση μεγίστης αὐξήσεως εἰς τὸ βίσι σεμνότερον. αἰσχρὸν γὰρ, ἵνα μὲν τις ἰα-
τρὸς, ἢ γεωμετρικὸς, ἢ ῥήτωρ, ἢ γεωμέτρης γνήσιος, πολλοῖς ἔπειν ἐ-
Φεξῆσι κάμνῃ. ὡς δὲ ἀνθρωπῶν ἀρχὸς μηδὲ ποτ' ἐλεός τῳ μήκῃ
ἔχρὸν κάμνῃ. Τίς οὐκ ἢ τῆς ἀσκήσεως ἀρχῆ, πύλιν ἀναλάβωμεν.
ὑπερ γὰρ τ' ἀναγκαστῶν ἔδλεν χεῖρον ἐστῆ, καὶ δις καὶ τρεῖς λέξαν τὰ αὐ-
τῷ. τὸ μηδὲ ποτε μηδένα τῶν οἰκετῶν ἀμαρτάνοντα Δια τ' εαυτῷ χε-
ρῶν γῆ-

ρῶν νεθετεῖν· ἀλλ' ὡς περ ἐγὼ ποτε πυθόμεν· αἰρεῖσθαι Πλάτωνα πρὸς
 ἕνα τῶν ὑπερηφάνων ἀμαρτόνων, διὰ παντὸς ἔτος ἐπεσῆα, καλὸν ἡ-
 γησαίμεν· εἶναι τὸ ἔργον· ἔτω κ' οὐ παράφραστον σωτῆρ, μήτ' αὐτὸς
 διὰ τῶν σωτῆρ χειρῶν οἰκέτιον πηλῆξοι, μήτ' ἄλλα περσῶσθαι, περ' ὃν
 ἐν ὀργασθῆς χρόνον, ἀλλ' εἰς τὴν ὑστέραν ἀνακαλέσασθαι. μὴ γάρ τι τῶν
 θυμῶν, σωφρονέστερον ἴπισκεψῆ, πόσις χρηστὴ πηλῆξαι ἐκταῖναι τὰ τῆς
 καλᾶσεως ἀξίω, ἢ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἀμεινόν ἐστι συγγνώμη περσῶσθαι·
 ἔτος αὐτήσαντα ἰμάντα· σωφρονισσῶτα λόγῳ κ' ἀπλήσασθαι, μηκέτι
 τὸ λοιπὸν συγχωρήσῃ, εἰ ὁμοίως ἀμείνοι. πολλῶν γὰρ ἀμεινον ἐστὶ μη-
 κέτι ζῆσθαι· ἔθυσθαι περσῶσθαι, ἀπερσῆς, ἔξω τῆς ἀλογίστου ματίας
 γηρόμενον, ὅποτε κ' τὰ λογισμῶν τὸ πυκτεῦον εὐρήσῃς ὅτι γὰρ ὁ θυμὸς ἐ-
 δὲν ἀποδῆσθαι ματίας, ἔξ αὐτῶν ἤδη, ὧν ποῖσιν οἱ θυμῶν μαθεῖν ἐ-
 σὶν. πύμοντες γὰρ ἐλακτίζοντες κ' καταρσίζοντες ἰμάτια, καὶ θορυβῶδες
 ἐμβλέποντες ἐκαστα περσῶσθαι, ἀρχὴ ἔκασθαι ἐφῶν, κ' θυμῶν καὶ λί-
 θοις κ' κλειπὴν ὀργισθῆς, καὶ τὰ μὲν καταρσίσθαι, τὰ δὲ δακνῆν, τὰ δὲ
 λακτίζῃν. ἀλλ' ἴσως φήσῃς πῶσθαι τὸ ὄντως μεμνημένων εἶναι, τὰ δὲ ἴσως
 σὲ γηρόμενα, σωφρονεῖντ· ἐγὼ δ' ὅτι μὲν ἐλαστον ἀμαρτάνουσι,
 τὸ σὺν λίθου, ἐπὶ τῶν θυμῶν, κ' τὰς κλεῖς δακνόντων τε κ' λακτίζόντων,
 εἰ σὺν οἰκέταις τῆς ἑαυτῶν πύμοντες χερσὶν, ὁμολογῶ. πέπυσμαι δὲ ἐ-
 πὶ πρὸς ἀνθρώπων ποῖσθαι τὸ ποῖσθαι, ἢ μικρῆς ματίας ἔργον ὑπερσῆν, ἢ
 ζῶν πρὸς ἀλόγισ τε καὶ ἀρχίς. ἀ γὰρ μόνον ἀνθρώπων ἐξ αἰρεῖσθαι ἔχθαι,
 ὡς καὶ τὰ ἄλλα κ' πῶσθαι λογισθῆς, ἢ ἀπερσῆν, θυμῶν χαρισθῆσθαι,
 ζῶν μὲν ἂν εἴη, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπων βί· μὴ πίνω νομίσει φρόνιμον
 ἀνθρώπων ὑπερσῆν, ὅς ἂν αὐτὸ τοῦτ' μόνον ἐκφυγῆ, λακτίζῃν κ' δα-
 κνῆν κ' κενεῖν σὺν πέλας, ὅ γὰρ ποῖσθαι σὺν ἐπὶ μὲν ἐστὶ θηρίον, ἢ μὲν ἤδη
 γε φρόνιμον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν τῶν μεταξὺ τῶν τε καὶ θηρίων. ἀρ-
 σὺν ἀρκέσθαι σοι, μηκέτι εἶναι θηρίον, ἔ ἀνθρώπων γηρόσθαι καλὸς κα-
 ραθός, ἔ πεφρονεῖσθαι ἢ βέλτοι, ὡς περ σὺν ἐπὶ θηρίον, ἔτω μηδὲ ἀ-
 φρονασθαι, μηδὲ ἀλόγισθαι ἐπὶ ἀμαρτάν; ἔση δ' ποῖσθαι, εἰ μὴ
 δὲ ποτε θυμῶν δακνῆν, ἀλλ' αἰεὶ ἀλογισθῆσθαι, ἀπαντα περσῶσθαι,
 ἀ σοι χωρὶς ἔ πάθεις σκεπτομέτῳ, φαίνετα κερσῆσαι. πῶς οὐκ ἔσθαι
 τῆσθαι; ἡμῶσθαι σὲ ἡμῶν σωτῆρ μεγίστη, ἢς ἐδὲ ἐπιποῖσθαι δεινά-

τίς ἐστὶ μείζων. τὸ γὰρ ἀπάντων ἀνθρώπων ὀργιζομένων, αὐτὸν
 ἀόρητον εἶναι, τί ἄλλο ἐστίν, ἢ ἑαυτὸν ἀποδείξαι, πάντων ἀνθρώπων
 βελτίονα; σὲ δὲ ἴσως νομίζεσθαι, τί ἄλλο ἐστίν, ἢ ἑαυτὸν ἀποδείξαι,
 νομίζεσθαι μὲν εἶναι βελτίω. εἶναι ἢ αὐτὸς βελτίω μὴ βελεσθαι.
 καθάπερ εἰ τις ἐπιθύμησε νομίζεσθαι μὲν ὑγιαίνειν τὸ σῶμα, νοσῆ ἢ κατ'
 ἀλήθειαν. ἢ ἔχῃ ἡγῆ νόσημα ψυχῆς εἶναι τὴν θυμὸν; ἢ μάτρω ἰσθὶ τῶν
 παλαιῶν ὀνομάζεσθαι νομίζεις ψυχῆς πάθη πέντε ταῦτα, λύπην, χα-
 ράν, θυμὸν, ἀπυθμία, φόβον. ἀλλ' ἔμοιγε βέλτιον εἶναι δικαί μα-
 κρῶ, πρῶτον μὲν ὅτι πλὴν ἔχῃ ἀνδρῶ τ' εἰρημόρων παθῶν ἕξαναζάντα
 τῆς καίτης, καὶ ἀπυθμίας πρὸς πάντων τ' ἡμέρας ἔργων, ἄρα
 βέλτιον ἐστὶ πάθεσι δελευντα ζῆν, ἢ λογισμῶ χρεῖσθαι πρὸς ἀπαντα.
 δεύτερον δὲ ὅτι τῶν βελομόρων γίνεσθαι καλὸς κἀγαθός, παρακλητέον
 ἐστὶ τὸ δηλώσαντα τὸ ἑαυτὸν πρᾶσιμόρων ὅσον ὁρθῶς ἕκαστον. εἴτ' ἐπὶ
 κατ' ἑκάστῃ ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ ἔχῃ ἐν παρηγορίᾳ τῶν δολῶν ταῦτων,
 ὡς ἄμεινον μὲν ἐστίν, ἑαυτὸν ἡμῆσαντα καλὸν κἀγαθόν. τῆσ' δὲ ἀνδρῶ ἔ-
 χῃ τὸν δηλώσαντα τῶν ἀμαρτανόμων ἕκαστον, ἀδιώσῃ ἐστὶν ἡμῖν
 παρηγορία, καὶ μὲν τὴν ἑωτῆρα ὁκείνον ἔ φίλον μέγιστον ἡγείσθαι,
 μιλῶσαντα τὸν πηλομελεμόρων ἕκαστα. εἴθ' ὅτι καὶ ψεύδεις σοὶ φαίνη-
 ται ἐγκαλέσας, ἀόρητον παρηγορίᾳ φαίνεσθαι. πρῶτον μὲν, ὅτι διωστικὸν
 ἐστὶν ὁκείνον σε βέλτιον ὄρεσθαι ἕκαστον, ἢ ἀμαρτανῶν τογχανῆς, ὡς τε
 ἔ σε τῶν ὁκείνων τί δεύτερον ἐστὶ καὶ ἐπιπείσῃ ποτὲ ψεύδι, ἀλλ' ἐν
 ἐπέχρῃ σε πρὸς ἀκριβοτέραν ἀπίσκειν, ἢ πρὸς ἀπίθ. ὅστις ἐστὶ μέγιστον, ἐν
 τῆσ' αἰὲ φύλαττε παρηγορίᾳ γὰρ πᾶσιν ὁσίων ἐστὶ ἢ τῆσ' ἀμνη-
 μῆς ἔχῃ πρὸς ἄλλον, τίπετ' ὀργιζομένων, τῆσ' ψυχῆς αἰσθῆσθαι, τίπετ'
 ἀόρητων κἀλλος. ὅς γὰρ ἀμαρτανῶν ἐθιδοτῆ χροῖω πολλῶ, δυσεξάλγητον
 ἔχει τῶν κηλίδων τὸ παθῶν. ἔτω ἔ τ' δογμάτων, οἷς παθόμεναι ἀνὴρ,
 ἀνήσῃ καλὸς κἀγαθός, ἐν πολλῶ χροῖω παρηγορίᾳ μελεῖσθαι ἕκαστον. ἀπυ-
 λαιθανόμεθα γὰρ αὐτῶ ῥαδίως ἐκπίπτοντα τῆσ' ψυχῆς ἡμῶν, διὰ τὸ
 φθᾶσθαι πεπληρωθῆαι τῆσ' πάθεσιν αὐτῶν. τιγαρεν παρακόλοισιν
 ἐστὶν ἕκαστον τῶν σωθῆναι βελομόρων, ὡς μηδεμίαν ἄρα ἀποπαρθευ-
 μῆν. ἀπυθμίας πῶσι κατηγορεῖν ἡμῶν, ἀκρίβειαν τε πρῶτος αὐτῆσ,
 καὶ χάριν ἢ τῆσ' ὁλοκαυτωσιν, ἀλλὰ τῆσ' ἀπυθμίας ἔχῃ ἀνεωχθή-

τω σε ἡ θύρα Διὰ πάντες τῆς οἰκῆκεως. ἐξέσω τοῖς σωθήθῃσι εἰσέναι
 πάντα καιρὸν, ἢν ἔτως ἢς περισκοδασμῶν. δεῖ ἔνθα ῥῆναι, ὡς ὑπὸ
 τῶν εἰσόντων εὐρίσκεσθαι μηδενὶ τῶν μεγάλων ἀμαρτημάτων ἰσχυρῶς
 κατῆλημμένον. ἐστὶ δὲ ὡς περὶ τὸ πᾶν τὰ ἀκόνη ἐκκόψαι δύσκολον·
 ἔτως τὰ μεγάλα τὰ βεληθέντι γίνονται. τῆς θύρας οὖν ἀνεωγμένης σε
 Διὰ πάντες, ὡς εἶπον, ἐξέσῃα τοῖς σωθήθῃσι ἐσω, καὶ πάντα καιρὸν εἰ-
 σιέναι. ὡς δὲ ἄλλοι πάντες ἀνοίξουσιν ὡς εἰς τὸ δημόσιον ἅπαντα πη-
 ρῶνται πρᾶξιαν κόσμια, ἔτω σὺ καὶ τὴν ἰδίαν οἰκίαν πρᾶξιαν, ἀλλ'
 ἐκείνοι μὲν αἰδέσθονται σὺν ἄλλοις, ἀμαρτάνοντας τὴν φαισθῆναι, μόνος
 ἑαυτὸς σὺν αἰδέσθονται. σὺ δὲ αὐτὸν αἰδέσθαι, μάλιστα πηθόμενον τὰ
 φαίτη· πάντων δὲ μάλιστ' ἀποχύειο (αὐτὸν). ἔτως γὰρ πρᾶξιαν διωκῆσαι
 ποτε τὴν ἐπιθυμοειδῆς ἐν σοὶ δυνάμειν ἄλογον, ὡς περὶ τὴν θηρίον ἡμε-
 ρῶστέ τε καὶ πρᾶξιαν. ἢ δεινὸν ἀνείη, σὺν μὲν ἰπτικῆς ἀνδρας ἀχρεῖας
 σὺν ἰπτικῆς παραλαβόντας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ χειροθῆς ἐργάζεσθαι· σὲ δὲ
 σὺν ἐξωθεν τι λαβόντα ζῶν, ἀλλ' ἐν τῇ ψυχῇ δυνάμειν ἄλογον, ἢ
 Διὰ πάντες ὁ λόγισμος σιωπῆ, μὴ διωκθῆναι πρᾶξιαν τὴν αὐτῆν,
 εἴ καὶ μὴ ταχέως, ἀλλ' ἐν μακροτέρῳ χρόνῳ. λέλεκται ἢ ἐπὶ πλεόν ἐν
 τοῖς περὶ ἡθῶν ὑπομνήμασι, ὅπως ἀρίστῳ τις αὐτῶν ἐργάζεσθαι, καὶ ὡς
 τὴν μὲν ἰσχυρῶς ἐχρήσθη καταβαλεῖν αὐτῆς, ὡς περὶ εἰς τὴν ἰπτικῆς καὶ κωμῶν,
 οἷς χρώμεθα· τὴν δὲ ἐπὶ εὐπειθῆσαι, ἔτε καὶ αὐτῶν ἀσκήσῃ. Ἐπιδει-
 κται δὲ σὺ καὶ δὲ ἐκείνων τῶν ὑπομνημάτων ἐχ' ἡκίσει, καὶ ὅπως αὐτῇ
 πάλιν τῇ ἐπιθυμοειδῆς δυνάμει συμμάχῳ χρήσῃ καὶ τῆς ἐτέρας, ἢν
 ἐπιθυμητικῶν ἐκάλουσι οἱ πηλαμοὶ φιλόσοφοι, φερομένης ἀλογίως
 ἐπὶ τὰς Διὰ ἐσώματι ἡδονάς. ὡς περὶ αὐτὸν ἀποχρῆσθαι θεάματι Διὰ θυ-
 μὸν αἰθροπῶν ἀχημονῶν, ἔτω δὲ ἐρωτᾶ, καὶ φασμαργίαν, οἰνο-
 φλυγίαν τε καὶ λιχναίαν, ἀ τῆς ἐπιθυμητικῆς ἐστὶ δυνάμειος ἐργα τε καὶ
 πύθη, περσοικῆτα, ἐχ' ἰπτικῆς καὶ κωμῶν, καθάπερ εἰκαστὸν τὸ θυμὸν, ἀλλ'
 ὑβρισηὶ κάπερ καὶ πρᾶξιαν καὶ τὴν ἀχρεῖαν, ἡμερωθῆναι μὴ διωκθῆναι.
 διὸ ταύτης μὲν ἀδεμία παύσασθαι ταύτης ἐστὶν, οἷα τῆς ἐτέρας, ἢ εὐπει-
 θῆσαι. ὅ δὲ ἐκάλουσι οἱ πηλαμοὶ κολλάζην, ἀναλογίαν τινα ἔχει πρὸς
 τὴνδε. γίγνεται ἢ ἡ κόλασις τῆς δυνάμειος ταύτης, ἐν τῷ μὴ παρεχθῆναι
 αὐτῇ τῶν περὶ θυμῶν ἀπόλαυσιν. ἰσχυρῶς μὲν γὰρ ἔτω καὶ μεγάλα
γίγνεται.

γίνεται ἐν τῷ κολασθῆναι διὰ μὲν καὶ τὴν ἀσθενῆ, ὡς ἐπαρὲς τὰ λο-
 γισμῶν δι' ἀσθένειαν, ἢ δι' εὐπαθείαν. ἔτασ γὰρ καὶ αὐτῶν τῶν ἀσθενῶ-
 των ὁράμεν ἐπιμέρους πῶς βελτίους εἶναι χεῖρας, ἢ ἀκούστας βαρύνοντας
 ὡς περὶ τὰ παιδία, καὶ εὐνοικέτας, ἢ πειθεῖστας ἐκείνας, ὡς περὶ εὐ-
 γαθῆς φύσεως. καὶ τὴν μὴ πρὸς ἐξημάτων κολασθέντων, αὐτὸ δηλώσας τῆ-
 ρις πάλαι σὺνήθης ἐστὶ ὡς ἀκόλαστοι. ὁ δὲ τις ἀσθενῶς ἐστίν, ἐφ' ἧ δη-
 λονέτι τὴν ἑπιθυμητικὴν δυνάμιν ὅταν ἐκπλασθῆ ἢ λογιστικῆ. Δύο γὰρ
 ἔχουσι ἐν ταῖς ψυχαῖς δυνάμεις ἀλόγους· μία μὲν γὰρ θυμῶσά τε πα-
 ραχρηῆμα, καὶ ὀργίζουσα πῶς διοξάσσι πλημμελεῖν εἰς ἡμᾶς ἔργον ἐστίν·
 τῆς δὲ αὐτῆς πτωχῆς, καὶ τὴν μὲν αὐτῆς ἀχρηῶσιν, ὁ πῶστω πτωχῶν
 ἐστὶ θυμῶσά τε, ὅσα καὶ χρονοῦσιν. ἄλλη δὲ ἐστὶν ἐν ἡμῖν δυνάμιν
 ἀλογὴ ἑπιθυμητικὴ φανερῶν ἡδονῶν περὶ τῶν φερεμένων, πρὶν διασκε-
 ψασθαι πῶστω ἀφελίμον ἐστὶ καὶ καλόν, ἢ βλαβερόν τε καὶ κακόν. ταῦ-
 τιν αὖ ἐπέχον χεῖρ τὴν σφοδρατικὴν, πρὶν αὐξηθεῖσιν ἰσχυρῶ δυσί-
 κητον κήσασθαι. τινικαῦτα γὰρ, ἐστὶν ἂν θελήσῃς, ἐπικαταχεῖν αὐτῶν
 διωχῆσιν. καὶ πῶστω φησὶ, ὡς περὶ ἡμεῖς ἐρῶν ἔστω, ἢ ἐθέλῃν μὲν παύσαι-
 σθαι, μὴ δυνάσθαι διὰ, παρακαλέσθαι τε μάλιστα ἡμᾶς ὡσπύτως ἐκείνω
 τὰ δευτέρω βοηθήσασθαι, καὶ τὰ πῶστω ἐκπέψασθαι. καὶ γὰρ τὸ εὐσώματι
 παθῶν ἐνία ἀφ' ἐμῶσθαι ἐστὶν ἀνίασθαι. οὐ δὲ ἴσως ἐστὶ ἐπινοήσας πῶστω
 τῶστω. βέλπον οὐ σοὶ κἀν ἰατρικῆ ἐπινοήσασθαι καὶ διασκεψασθαι, πῶστω ἀ-
 ληθεύω, λέγων αὐξανομένη τὴν ἑπιθυμητικὴν δυνάμιν εἰς ἀνίασθαι
 ἔρωσθαι πλάκισ ἐμῶσθαι, ἢ σαμάτων μόνον ὠραίων, ἐστὶν ἀφροδι-
 σίων, ἀλλὰ καὶ λιχνείας, ἢ γαστριμαργίας, εὐφροσύνας τε, καὶ τῆς πα-
 ραφύσιν αἰσθητικῆς, ἢ ψευδομα καὶ τῶσθαι καὶ ἄλλα πῶστω τὸ ἐμπε-
 σθεν εἰρημῶσθαι. ἀ γὰρ πρὶν εὐθυμῶσθαι λέλεκται μέχρι εὐδαιμονίας, τῶσθαι καὶ
 πρὶν τῶν ἄλλων παθῶν ἡγεῖσθαι λελέχθαι. πρῶτον μὲν, ὡς ἐτέρω ἐστὶν τὴν
 ἀγνοῶσθαι αὐτῶν ἑπιθυμητικῶν, ἢ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς· εἴθ' ὅτι μὴ τῶσθαι τυχόν-
 τας τῶσθαι ἑπιθυμητικῶν, ἀλλὰ πρῶσθαι, ὡμολογημένους καλῶσθαι καὶ
 γαθῶσθαι ἀνδρας, ἐξηγήσας τὴν ἡμετέρων παθῶν κελυφῆν εἶναι, ὅτι πῶσθαι
 ἢ ἐν ἐκείνοις καιροῖς, ἢ ἡμετέρων παθῶν ἄμεν. εἴθ' ὅτι εὐφροσύνης χεῖρ
 πῶσθαι πῶσθαι, ὅταν ἐπῶσθαι τὴν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων ἀνανακτεῖσθαι,
 ἀλλὰ χάριν εἰδούσθαι· εἴτε καὶ ἐκάστω ἡμέσθαι σωτῶν ἀναμιμνή-

σκην, ἀμεινον μὲν εἰ πολλάκις, εἰ δὲ μὴ, ἄλλα πάντως γὰρ κατὰ τὴν ἔω,
 πρὶν ἀρχεῖσθαι τὴν πρᾶξιν, εἰς ἑσπέρην δὲ πρὶν ἀναπαύεσθαι μέλλειν.
 Ἐγὼ δὲ ἴσως τε καὶ ταύτης δὴ τὰς Φερομύδας ὡς Πυθαγόρας, παραινέσας
 εἶπεν, δὴς τῆς ἡμέρας, ἀναγνώσκου μὲν τὰ πρῶτα, λέγειν δὲ δὸς ἐσ-
 μαλι Θ ὑστερον. ἔγδ' ἀρκεῖ μόνον ἀοργησίαν ἀγνῆν, ἀλλὰ καὶ λιχνείας, καὶ
 λαγνείας, αἰνοφλυγίας τε καὶ περιεργίας, καὶ φθόνος καθαρῶν. ἑτε-
 ρον οὐκ ἡμᾶς ἐπερωτώ τις ἂν, μήτ' εἰ περ καθάως οἱ κωυες, ἀπλή-
 τως ὠφθημὲν ἐμφορεῖσθαι σπῖαν, ἢ ὡς οἱ Δεικκοῦ μὲν πορετὰ σπε-
 χῆ, ψυχρὸν Ἰππασασώματ' ἢ πόμα λαβρότερον, ἢ ὡς ἀνδράσι σε-
 μνοῖς πρέπει. ἔτε γδ' ἀλλὰ πείνας ἐμφορεῖσθαι πρῶτον σφοδρῶς καὶ ἀ-
 πλῆτως, ἔτε ἀλλὰ διψῶ Θ ὄλλω τὴν κύλικα χαιδῶν ἐκπίνῃ. ἐπὶ δὲ
 μάλλον, ἔτε ἀλλὰ λιχνείαν ἀπάντων τῶν παρόντων πλέον, ἢ τοι πλα-
 κοῦτ' Θ , ἢ πινὸς ἄλλε τὴν λιχνῶν ὄψων δὸςπλαύειν, ἀλλ' ἐν ἅπασιν
 αὐτοῖς ἀλεξομύδας μὲν ἐπὶ παρρηλητέον ἐστὶν ἑτέρως, ὅτι ἀμάρτω μὲν
 Ἰππτηρεῖν τε καὶ λέγειν ἡμῖν. ὑστερον δὲ καὶ χωρὶς παιδαγωγῶν ἡμᾶς αὐ-
 τὲς Ἰππτηρῶ μὲν αὐτοῖ καὶ παραφυλάττω μὲν, ὅπως ἀπάντων τε τὴν σιν
 διαπνέωντων ἐλατῶν ὄψε προσενεγκάμεθα, ἔ τὴν λιχνῶν ἐδεσμάτων
 δὸςπαχάμεθα, σύμμετρα τὴν ὑγιανῶν περὶ πρᾶξι μὲν, ἔ χροῖος δὲ περὶ
 ὄντ' Θ , ὅτι ἐπὶ ἑλλε πρῶτος δὲ πινῶν δὸςπλέπν ἀξιώσωμι αὐ σι.
 μέγα γδ' ἐδλεν, ἐκείνων ἐδλεν τε καὶ πίνῃ ἐγκρατέστερον, εἰδένως ἔτως
 αὐτὸν ἐγνωκας ἡμῶν, Ἰππικετῆε μάλλον ποτε ἐγκρατῶς διη-
 τεῖσθαι χρεῖς ἢ τῆμερον. εἴαν γδ' τῆτο ποιῆς, αἰδθήση καθ' ἐκάστῳ ἡμέ-
 ρην εὐκολώτερον, ὡν εἶπον, ἀπεχόμεν Θ , αἰδθήση τε μεγίστα εὐφραν-
 τησόμεν Θ τὴν ψυχῆν, εἰάνη σωφροσύνης ὄντως ἐραστῆς ὑπερχει-
 ῖος γδ' αὐ πε ἐραστῆς, χαίρει πρῶτον ἐν αὐτῷ. ἔ ἀλλὰ τῆτο πῆς μὲν
 αἰνοφλυγίας ἐστὶν ἰδλεῖν ἡδονῆς, ὅταν πίνοντες ὑπερβάλλοντα αὐ
 συμπίνας ὅσοι δὲ γαστρίμαργοι, καὶ τῆτος τῶν πλῆθ' ἢ ἐδεσμάτων
 εὐφρανομύδας ὅσοι δὲ λιχνῶ, πλακῆσι, ταγανῶσι ἔ λοπίσι, ἔ κα-
 ρυκείαις, ἐνίεσι δὲ μέγα φρονούντας ἔγνω, ὅτι τῶν πλῆθ' ἢ ἀφροδι-
 σίων. ὡς οὐκ ἐκείνοι τὴν ἀκρότητα τῶν σπερδαζομύδων ἀσκήσῃ τε, καὶ με-
 τὰ δὲ κῆσι, ἔτως καὶ ἡμᾶς χρεῖ σωφροσύνης ἀκρότητα σπερδαζῆν. εἰ δὲ
 τῆτο πρᾶξι μὲν, ἔ σὺν ἀκολάστῃς ἡμῖν περὶ βάλω μὲν, ἔ δὲ δρεκέσθ
 πλέον

πλεον ἐκείνων ἔχον ἐγκρατείας τε καὶ σωφροσύνης, ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 οὐδ' ἀποδιδόντας τὰ αὐτὰ φιλονεικῶσιν ὑπερβάλλουσιν. καλλίστη
 γὰρ ἡ ποικίλη φιλονεικία. μετ' ἐκείνης δ' αὐθις ἡμᾶς αὐτὸς, ὡς ἐξ ἔ-
 θους πολυχρόνις τέστις ὑγιεινοτάτοις τέμασι καὶ πεποδῶσιν ῥάσις, ἡ δὲ
 ὡς ἅμα σωφροσύνης, μεμνημένους τ' καλῶς εἰρηδύων, ὧν ἑ τὸ εἶ-
 σιν. ἐκλέγας βίον ἄριστον, ἡδύμω δ' αὐτὸν ἡ βιωθήσα ποιήσεται. ὡσαύ-
 τω ὅποτε πρὸς τ' θυμὸν ἀσκήν ἤξιεν σε, γνώρισμα τῆς ὠφελείας εἶχες,
 ὅρα ἂν σιωπῶν οὐκ ἐπιθυμῶν, ὡσαύτως ἔπι τῆς σωφροσύνης ἔσω σι-
 γνώρισμα, μηδ' ἄπυθμῶν ἐπ' ἡδύσων. ὁδὸς δ' ἐπ' αὐτῶν ἐστὶ. Διὰ
 τῆς ἐγκρατείας. τέτω γὰρ αὐτὸς πλεονεκτεῖ σώφραν ἐγκρατεῖς, τὰ
 μηδ' ἄπυθμῶν λιχνῶν ἐδεσμάτων, ἢ διὰ τὸ πολυχρόνιον ἐθῶν, ἢ δι'
 ἐγκρατείας, καθάπερ καὶ αὐτὸ τέτοια αὐτῆς ἐνδείκνυται γεγονός, ὅσως
 ἐστὶν ἐκ τῆς κρατείας καὶ νικαῖν τὰς ἀπυθμίας. ἄπυθμῶν δὲ ἐστὶ καὶ τρα-
 χυία τότε κατ' ἀρχαίς, ὡσαύτως αἱ ἄλλαι τ' καλῶν ἀπυθμῶν ἀ-
 σκήσις. Εἰ μὲν οὖν, εἴτε πῶς ἀρετῶν ἀντὶ τῆς κακίας ἔχον ἐθέλεις,
 εἴτε πῶς χαλλῶν τῆς ψυχῆς, ἀντὶ τῶν ἑ σάμασι γαργαλισμῶν, ἀ-
 σκητέον ἐστὶ σι τ' εἰρηδύων τρόπον, ἄπυθμῶν βαδίζοντα δ' ἐγ-
 κρατείας. εἰ δ' ἦτι πῶς ἀρετῶν ἀπυθμῶν ἢ γαργαλισμῶν βέλτε δὲ
 ὅλας ἑ σάμασι, καταληπτικόν ἐστὶ τὸ λόγον. ἔ γὰρ ἐστὶ σωφροσύνης ἐπ'
 ἀρετῶν, ἀλλὰ πῶς σωφροσύνης ὑφ' ἡγεμονίας τῆς ὁδοῦ, καθ' ἡ αὐ-
 τῆς αὐτῶν κτήσεται. Διαμεμῶν ἢ ἑ λόγος, πρὸς τε τὸ ἀφρονιστικόν
 ἕκαστον ἡμῶν ὑπάρχον αὐτῆς, καὶ πρὸς πῶς ἄπυθμῶν τ' ἀμαρ-
 τημάτων ἐπιανόρθωσιν, ἔ πῶς πῶς προκειται λέγειν, ἀλλὰ πῶς τῆς
 ἀφρονιστικῆς τ' ἰδίαν ἀμαρτημάτων. ἐπεὶ ἢ πῶς μὲν ἀφρονισμῶν αὐ-
 τῶν ἢ ἀφρονισμῶν διωκῶν, ἐτέρως μὲν τοῖς ἀφρονισμῶν ἀπυθμῶν ἐπὶ-
 πῶν, αὐτῆς ἢ οὐδ' ἀσκήσας, ὡς ἂν ἡδη διωκόμενος γινώσκω, πῶν μὲν
 ἀπυθμῶν ἀμαρτημάτων καὶ πῶν, ὅπως αὐτοῖς ἐνδείξει πρὸς τὸ τέ-
 λος. ὅσως ἢ εἴωθα λέγειν ἕκαστον καὶ νῦν ἐρῶ, καθ' ἕτερον μὲν τῶν
 ἀπυθμῶν ἐστὶ δυσκολώτατον αὐτῶν γινώσκω, καθ' ἕτερον ἢ ῥάσις. εἰν
 μὲν γὰρ ἐντὸς θέλη πῶς αὐτῆς, αὐτὸν γινώσκω, χαλεπώτατον ἐστὶν. ἐγὼ
 μὲν οὖν ἀπυθμῶν πῶν εἰρημῆνα καὶ τὰ μέλλοντα λεχθήσεσθαι τοῖς βε-
 ληθεῖσιν ἀποτίθεμαι. τέτω μὲν οὖν ἔστι καὶ ἄλλης ἰνὸς ὁδοῦ πρὸς

τὸ καλὸν κάρατον γινώσκω, μὴ γινώσκων δὲ εὐρεῖν αὐτὸν, ἐρησιόμιλον
 τὸ δὲ ὅλα τὰ βίαια πάθη, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀφθόνως δηλῶν, παρεκά-
 λεν αὐτὸν διδόναι τε καὶ λατρίαν αἰετι, καὶ ἀντιδιδάσκειν, εἴ τινας ἐπέ-
 ρου ἄλλω αὐτοὶ γινώσκωσι καλοκαγαθίας ὁδόν. ἄχρι, ὡς δὲ Ἰππιου-
 μῶμεν ἄλλω, ἐν τῇδε Διατριβῶμεν, ἢ κρινὴ πάντων παθῶν Διαγνώ-
 σιῶς τε καὶ θεραπείας. ἢ γὰρ ἡ Φιλοκακία, ἢ Φιλοδοξία, ἢ ἡ Φι-
 λαργία, πάθη τῆς ψυχῆς εἰσιν. τῶν ἑλαπίων μὲν ἡ Φιλαργία, ἀλλ'
 ἴσως ἢ αὐτὸ πάθος. περὶ δὲ τῆς φθόνου τί δεῖ καὶ λέγειν; αἰσχρὸν τῶν
 κακῶν ἐστίν. ὀνομάζω δὲ φθόνον, ὅταν τις ἐπ' ἀλλοτριῶν ἀγαθοῖς
 λύπηται. πάθος μὲν ἐστὶ καὶ ἡ λύπη πᾶσι χειρῆσι ἢ ὁ φθόνος ἐστίν.
 εἴτε ἐν τῶν παθῶν, εἴτε λύπης ἐστὶν εἶδος πησιάζον αὐτῇ. κρινὴ δὲ ἐφ'
 ἀπάντων ὁδῶν τῆς ἰασησ ἢ περὶ κρινεμένη. καὶ γὰρ ὅτι μὲν αἰσχρὰ καὶ
 φθονικὰ, κατανοῶν ἴππὶ τῶν ἐνεχομένων αὐτοῖς σφιδράς. ἐπαργῆς γὰρ
 ἐπ' ἐκείνων φαίνεται τὸ αἰσχρὸν. ὅτι δὲ ἐβλέπωμεν ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν
 μηδὲν, εἶναι νομίζω περὶ τῆς τυφλότητος, εἴτε περὶ τὸ Φιλοῦν, εἴτε
 περὶ τὸ Φιλεῖν, ἐνίοτε λατρίαν Δια σμικροτήτων ἢ παροργῶν,
 μὴ διωκόμενα παροφθίωμεν Δια τὸ μέγαθος ἐν ἄλλοις. περὶ οὐκ
 οὐκ ἐπὶ βλεπὴν αὐτὰ διωκόμενα εὐρίσκω περὶ τῆς, παρακαλεῖται
 ἀπαντα μετὰ παρρησίας δηλῶν. εἴτ' εἰπὸν τὸ πῶν, πρῶτον αὐτῶν χάριν
 μὲν γινώσκω παραυτίκα χαριστένας δὲ Διακρίσειας καὶ μίνας ἐαυ-
 τοῖς Ἰππιμῶνας, ἐκείνην τε παραυτίκα τὸ πάθος, ἐκ ἄχρι τὸ
 μὴ φαίνεσθαι πῶν ἄλλοις μόνοις, ἀλλ' ὡς μὴτε εἶζον ἐγκαταλιπῶν
 αὐτῶ ἐν τῇ ψυχῇ. ἐπὶ γὰρ ἀναφύετα πῶν συζώντων ἀρδύμωρον πονη-
 ρία, Δια τὸ παρρησιῶν ἡμῶν αὐτοῖς ἐστὶν ἐφ' ἐκάστῳ τῶν παθῶν, ὅσοι
 περὶ οὐκ ἐλάττω Ἰππικοπέμεθα, εἴτι καὶ τῶν ἡμετέρων ἐστὶ ψυχῶν ποι-
 ῶν. ἐκείνην γὰρ αὐτὸ φουδρὸν ἐπὶ, περὶ ἀνύθηθὲν αἰάτων γινώ-
 σθαι. τῶν μὲν ἄλλων ἀπάντων παθῶν τῆς ψυχῆς οἱ πολλοὶ καταφρο-
 νῶσι, καὶ τοῖς ὅταν ἐτέρως αὐτὰ πάχοντες ἴδωσι, καταγινώσκοντες.
 ἢ λύπη δὲ ἀπαντα φαίνεται κακόν, ὡς περὶ ὁ πόνθος ἐν τῶ σώματι. καὶ
 τοῖς τῶν σιωπῆς ἐπέων ἐμοὶ νεανίσκων, ἴππὶ μικροῖς ἀνιάδου, ὕπε-
 ρον ποτὲ κατανοήσας τῶν, παραγινώσκου τε πρὸς με βαθῶν ὀρθρον.
 ὅλας ἐφ' ἡ τῆς νικτὸς ἀρδύπιντα ἴππὶ τῶν δὲ τῶν πρὸς ἄγματι, μετεξὺ πως

εις ανάμνησιν ἀφικέσθαι, ἔτι μὴδ' ἵπτι μεγίστις ἔτιως αἰνῶμερον ἐμὲ, ὡς ἐπι τοῖς σμικροῖς αὐτοῖς. ἤξει γὰρ μαθεῖν, ὅπως μοι τῆτο παρεχόμετο, πόπρον ἐξ ἀσκήσεως, ἢ πνῶν δογμάτων, ἢ Φωτῆ πιάτω. ἀπεκρινάμεν οὖν αὐτῶ τάλθηθῃ, καὶ γὰρ ἐ τῶ φύσιν ἐν ἀπασιν ἔφλω δμῶαδς μέγα, ἐν τῇ τ' παίδων ἡλικίᾳ εἰς ζωῆς τελείωσιν, εἴθ' ὕστερον τὰ τε δλόγματ' ἐ τῶ ἀσκησιν. ὅτι μὲν οὖν αἰ φύσῃς ἡμῶν πῆμπλου Δι' ἀφ' ἑρξσιν, μαθεῖν ἐναργῶς ἐστὶν ἵπτι τ' παρὰ φερομένων παυδίων· ἐνια μὲν γὰρ αὐτῶν, αἰ Φαυδρῶ, σκυθρωπῆ δ' ἄλλα θεάμεοτα· καὶ τὰ μὲν ἔτοιμα γελαῦ ἵπτι πυσί, τὰ ἢ κλαίφν ἵπτι μικροῖς παρ' ἀσπασιν. ἔτω ἢ ἐ τὰ μὲν ἐχρ' κωνῆ, τὰ ἢ ἀρπυζῆ, ἐ τὰ μὲν θυμῶται σφοδρῶς ἵπτι τ' σμικροτάτων, ὡς δ' ἀκνῆν τε καὶ λακπίζην, καὶ λίθοις καὶ ξύλοις ἀμῶαδς ὄνυ πέλας, ὅταν ἀδικηῶδς δόξῃ· τὰ ἢ ἐστὶν ἀεξίκακα καὶ πεῖα, μῆτ' ὄργιζόμενα μῆτε κλαίοντα, περὶ ἀδικηθῶναι τι μέγα. ταῦτ' καὶ ὁ Εὐπάλις ἐρωτῶμερον Ἀριστέιδην τὸν δίκασον ἵπτο ἔτι Νικίᾳ, ὡς ἐγγὺς δίκασθαι, ἔτιως εὐπρεπῶς ἀπεκρινάμερον ἐποίησεν,

ἢ μὲν φύσις τὸ μέγιστον ἐστ' ἐπ' αὐτῶ δὲ

καὶ γὰρ παρ' ἑμῶς τῇ φύσῃ σινελάμεσθαιον.

ἐ μόνον ἐν ἐπιμοι τῶν νεῶν φύσῃς πρὸς τὸ λυπητῶδς ῥαδλίω, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ θυμῶδς καὶ λιχνεύφν. καὶ περὶ αὐτῶν ἀρχὴ δεῦρο τὸν παλῆσον λόγον ἐπιησάμεν. ἐπὶ ἢ πρὸς τοῖς ἐρημέροισ ἐστὶν ἰδεῖν, ἐνια μὲν ἀνοήχωτ' ἐ παυδίων, ἐνια ἢ καὶ αἰδῆμέδρα, καὶ τὰ μὲν μνημονικὰ, τὰ ἢ ἀμνήμονα, ἵνα δὲ ἐπλήσμονα, καὶ τὰ μὲν Φιλόπωνα περὶ τὰ διδασκόμενα, τὰ δὲ ἀμελῆ καὶ ῥαθυμα· καὶ τ' Φιλοπόνων, ἐνια μὲν ἵπτι τῶ χαίρφν ἐπαγνέμενα παρ' ἑμῶς, ἐνια ἢ ἵπτι τῶ καταγινώσκειδς πρὸς τ' διδασκάλων αἰδῆμέδρα, ἵνα δὲ καὶ δεδιέναι τὰς παληροῖς. ἔτω ἢ καὶ τ' ῥαθυμῶν ἵπτι τῆς ἐναπίαις ἐκαστην ἐστὶ ῥαθυμῆν. ἐξ ἄν οὖν θεῶνται περὶ τὰ παυδία πῆντες ἀθρωπῶι, τὰ μὲν αἰσχύππια καλεῖσθαι αὐτῶν, τὰ ἢ ἀνοήχωτ'. καὶ ἢ τ' αὐτῶν λόγον, ἢτοι Φιλόπια ἐ Φιλόκαλα, ἢ ἀΦιλόκαλα ἐ ἀΦιλόπια, ἐ μὲν δειλὰ καὶ καταφρονητικὰ τ' παληγῶν. ἐτέρας ἢ πιαῦτας ἐπ' αὐτῶν πῆθενται παρ' ἑμῶς, καὶ πὰς φύσῃς αὐτῶς. ἔτω ἢ ἐ τὰ μὲν Φιλοφύδῃ, τὰ δὲ Φιλαληθῇ τ' παυδίων ὀρῶμερον φύσῃ ὄντα, καὶ πολλὰς ἄλλας ἔχοντα Δι' ἀφορῶς ἡθῶν, ἵπτο ἄν ἐπὶ ἀναγκαῖον ἐστὶ νῦν λέξφν. εἰκότως ἄρα ἐνια μὲν

D αὐτῶν

αὐτῶν ῥᾶστα δέχεται τὴν ἀγαθὴν παροδείαν, ἕνα ἢ ἑδὸν ὀνύαται. ἔ μὲν
 τῆτα γε ἕνεκεν ἀμελητέον ἐστὶ τὴν παροδείαν, ἀλλ' ἐν ἄλλοις ἢ ἑσὶ θρησκείαν.
 ἢ μὲν αὖ ἢ φύσις αὐτὴ δέχεται τὴν ἐκ τῆς ὀπιμελείας ὠφέλειαν, ἀγα-
 θοὶ γρηθεῖεν ἄνδρες· εἰ ἢ μὴ δέξαντο περ, τὸ μὲν ἡμέτερον ἀμεμπτον εἶν.
 παρὰ πηλοσία γὰρ ὡς ἐστὶ ἢ τὴν παροδείαν Διαγαγῆ τῆ τὴν Φυτῶν ὀπιμελεία.
 κατ' ἐκείνῳ γὰρ ὁ γεωργός, σὺν αὐτῷ περὶ δεινότητι ποιήσας τὸ βάθον ἐκ-
 φέρει βότρω. ἔ γὰρ ὀπιδέχεται ἢ φύσις αὐτῆ ἐξ ἀρχῆς πιαυτῶν τελείω-
 σιν. ἀμπέλης δὲ αὐτῶν ἐπίμας ἕσας, ὅσον ὄφ' αὐτῶν τὴν καρπὸν ἐκ-
 φέρει, εἰὰ ἀμελήσας, ὀπιτρέψῃ μὲν τῆ φύσιν, μοχθηρὸν, ἢ ἑδὸ ὄλως
 αἰσκσιν αὐτῶν. ἔ τῶ ἢ κ' εἰ τὴ ζῶν, ἵππων μὲν παρδουσης, εἰς πολλὰ χρησι-
 μοι ἕξῃς, ἀρκίον ἢ κἂν ἡμέρας πολλὰς διδάξῃς, μόνιμον ἔχ' ἕξ' τῶν
 ἕξιν. ἐχίδνα ἢ κ' σαρπηπιός, σὺν ἄλλοις δὲ δοκεῖν ἡμερῶδ' ὑπερέχεται. ἐγὼ
 τοίνυν ὅπως μὲν τῶν φύσιν ἔχω, σὺν ἔχω φάσαι. τὸ γὰρ αὐτῶν γῶναι, χαλε-
 πὸν ἐστὶ κ' τοῖς τελείοις ἀνδράσιν, μὴ τοι γε δὴ τοῖς πωσι. εὐτύχησα ἢ μεγάλῳ
 εὐτυχίῳ, ἀεργητότατον, ἔ δικαιοτάτην, κ' χρηστάτην, κ' φιλαθροπίατην ἔ-
 χων πατέρα, μητέρα ἢ ἀργιλοπίατην, ὡς δ' αὖτε μὲν ἐπίστε τὰς θεραπείας,
 αἰετὴ ἢ κεραυνοῦ τε καὶ μάχεδ' τῶ πατρὶ, μᾶλλον ἢ Ἐαθίπῳ Σακρά-
 τῆ. παρὰ ἄλλα τὰ ὀράνῃ μοι τὰ καλὰ τῶν ἔ πατρὸς ἔργων, τοῖς αἰσχροῖς
 πάθει τῆς μητρὸς, ὀπιπῆ, τὰ μὲν ἀσπάζεσθαι τε ἔ Φιλίῳ, τὰ ἢ Φευξῆν
 καὶ μισῶν. ὡς τῶ ἢ ἐν τῆσιν εἰῶρων παμπόλλῳ Διαφορῶν τὴ γονέων, ἔ τῶ
 κἂν τῶ τὸν μὲν ὀπι ἑδεμία ζῆμια λυπέμερον, αἰναμύρῳ δὲ ὀπι σμικρο-
 πᾶσι τῶν μητέρα. γινώσκεις δὲ δὴ πῶ καὶ σὺ τῶν παίδας, οἷς μὲν ἐπι-
 σῶσι, τῶ μὲν μιμνῆσθαι, ἀ δὲ ἂν ἀηδῶς ὀράσι, Φευξῆσθαι. ἢ μὲν αὖ ἔ-
 πὸ τῶ πατρὶ παροδεία πιαυτῆς ἦν. ἔστω παρὰ πηλοσίας δὲ παρὰ πηλοσίας δὲ
 κατῶ ἔ τῶ, ἢ κἂν Φιλοσόφῳ πολιτῶ, ὀπι πᾶσι μὲν Στωικῶ φιλοπᾶ-
 τῶ μαθητῶ βραχυῶ δὲ πᾶς χρόνον κ' Πλατωνικῶ, μαθητῶ Γαίῳ,
 Διατῶ μὴ σχολάζῃ αὐτῶν, εἰς πολιτικῆς ἀσχολίας ἐλκομερον ἔστω τῶν
 παλιτῶν, ὅπ' μόνῳ αὐτοῖς ἐδὸκ δὲ δικαιοῦ τε καὶ χρημάτων εἶναι κρείτ-
 των, εὐπεσόσις τε καὶ πᾶσθαι. ἐν τῆτῶ δὲ περὶ κ' ἄλλῳ ἦλθε πολιτῆς ἢ
 μέτρῳ ἐξ ἀποδημίας μακροῦς, Ασασιῶ τῶ ὑπεπατηνικῶ μαθητῆς καὶ
 μὲν τῶτον, ἀπὸ τῶ Ἀθηνῶν ἄλλῳ Ἐπικράτῳ ἂν ἀπάντων ὁ πατὴρ δὲ ἐπέ-

τῆ βίῃ καὶ τῶν δογματῶν ἐξέτασιν ἐπιείκῃ, σὺ ἔμοι πρὸς αὐτὰς ἀφικνήμενος.
 ἐργόμενασθ' ὅτι πᾶσι πλεῖστον ἐν γεωμετρίας καὶ ἀριθμητικῇ, καὶ δεξιακτη-
 νία, καὶ ἀστρονομία. Βελλοῦδρον γοῦν ὁ πατήρ ὁμοίως τῆς γεωμετρικῆς
 διποδείξειτο χρεῖσθ' καὶ ἔμε διδάξαντα, διὰ ταῦτ' ἐπὶ τῶν αἰτίων καὶ διὰ
 τὸ μηδεμίαν Διαφανίαν τοῖς τέτρω τ' μαθημάτων διδασκάλους πρὸς ἀλ-
 λήλους γερονέουσι· ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐν τῆς περὶ ἀριθμῶν τεχνίσι, ὧν αἱ
 πρῶται γεωμετρία τε καὶ ἀριθμητικῇ, ἐπαυδεύοντο· ὡς μὴ, ἔφη, περὶ
 τῶν δὲ μιᾶς αἰρέσεως περὶ γερονέουσι σταυρῶν, ἀλλ' ἐν χρόνῳ πεμπύλ-
 λω μαθητῶν τε καὶ κερὶν αὐτῶν. ἔτω πρὸς ἀπάντων μὲν ἀνθρώπων ἐπαγ-
 νείται· σωμολογέται ἢ ἔ τῶν Φιλοσόφους εἶναι ζηλωτὰ ταῦτα, καὶ νῦν
 ἤδη σε ζηλῶν αὐτὰ, καὶ μαθητῶν, ἔ αὐτῶν ἀξίω σε, δικησιμῶς ἅμα ἀ-
 ἠποτέμνον, ἔ σωφροσύνης, ἀνδρείας τε καὶ φρονήσεως· ἐπαγνέσι γὰρ ἅπαν-
 τες τὰς ἀρετὰς ταύτας, καὶ αὐτῶν σωμολογῶσι εαυτοῖς ἑδμῶν, αὐτῶν ἔχον-
 τες, καὶ φαίνεσθαι γὰρ πρῶτον ἀνδρείοι καὶ σωφρονες, καὶ δίκαιοι καὶ φρο-
 νομοί· ἀλυπτοὶ μὲν τοι κατ' ἀληθείαν εἶναι, καὶ μὴ φαίνεσθαι πῆς ἄλλοις, ὡς
 τέτρω πρὸς ἀπάντων ἀσκητέον ἐστὶν τὸ σωμολογῶν ἀπασιν ἀνθρώποις
 μᾶλλον τ' ἄλλων αἰρετῶν. ταῦτα, ἔφην ἐγὼ, παρὰ τὸ πατὴρ λαβὼν τῆς
 ἐντολῆς ἄχρι δεῦρο Διαφυλάττω, μήτ' ἀφ' αἰρέσεως ἑνὸς ἑμαυτῶν ἀνα-
 γορεύσεσθ' ὧν σωμολογῶν πᾶσι ἀκριβῆ τῶν ἐξέτασιν ἔχων, ἀνεκπληκτῆς τε
 πρὸς τὰ κτ' ἔν βίον ὁσημέραι συμπύκνοντα Διαμῶν, ὡς περὶ ἑώρων τ' πατέ-
 ρα. ἔτ' οὐκ ἀπώλεια ἑνὸς λυπήσῃ με, πλεῖν ἢ πατριῶς διπολέσθαι τὰ
 κτήματα. τέτρω γὰρ ἔδελπον πεπεράσθαι. δόξης τε καὶ ἡμῶν ὁ πατήρ εἴθισέ
 με καταφρονεῖν, ἀλήθην μόνον ἡμῶντα. λυπεμῶν δὲ ὄρων ὅσων πολ-
 λῆς, ὅταν ἦτοι ἀπὸ μᾶλλον δοκῶσιν ὑπὸ πνός, ἢ ἐπὶ χρεμάτων ἀπώλεια· κα-
 τὰ τέτρω οὐκ, ἔφην, ἔδλε λυπεμῶν εἶδες με ποτὶ, ἔδλε ὅτι χρεμάτων
 ἀπώλεια σωμολογῶ μοι μέγιστ' ἑνὸς τηλικαύτῃ τ' μέγιστ', ὡς μηκέτ'
 ἔχην ἔκ πῶν ὑπολοιπῶν ὅσων μᾶλλον ἔ σώματι ὑγιανῶς, μήτ' ἀπμῶν
 πῆς, ὡς ὄραν με ἔ σωμολογῶ τῆς ἡμῶν βελῆς ἀφαιρεθέντα. εἰ δὲ μέ πνας
 μὲν ἀκέραια ψέχην, πνας ἢ ἑταιρῶν, τέτρω αὐτοῖς ἀντιπῆθαι, καὶ νομί-
 ζω, τ' πᾶσι ἀνθρώποις ἐπαυδεύεσθ' ὅσων ἔχην, εἰκίνοισι τῶ ἅπαν-
 τα ἔχην ἐθέλει κτήματα. δροκῶ πίνω, ἔφην, ἑμαυτῶν, τάχα ἢ καὶ σοὶ

δὲ ξῶ, μηδὲν ἄχρι δεῦρο μέγα πεπονθέναι, κὶ Διατελῶ ἄλυπῳ. ἔτε γὰρ
 ἀφ' ἡρέθων ἀπάντων τῶν χρεμάτων, ἔτ' ἠπιήθη. εἰ δὲ βῆς, ἢ ἴπῳ, ἢ
 ἢ οἰκίτης ἀπέθανεν, ἔχ' ἰκανὸν τῆτο λυπησῶ, μεμνημῶν, ὧν ὁ πατήρ
 ἔπειθε, μὴ πρότερον ἴπῳ χρεμάτων ἀπωλεία λυπηθῆναι συμβελεύων,
 ἄχρηστος ἂν ἢ τὰ λειπόμιστα πρὸς τὴν ἑσώματι. ἴπῳ μέλαινα αὐτάρκη. τῆ-
 ρον γὰρ ἐπίθετο πρῶτον ὄρον ἐκείνων κτημάτων, ὡς μὴ πῆναι, μὴ ῥιγῆν, μὴ
 διψᾶν. εἰ ἢ πλείω πῆς ἔχη, ἢ εἰς ταῦτα χρεῖσμα εἴη, καὶ πρὸς τὰς κα-
 λὰς πράξεις ἐφ' ἡ χρεῖσιν αὐτῆς. ἐμοὶ τοίνυν ἄχρι δεῦρο ποσῶν χρεμά-
 των χρεῖσις ἐστίν, ὡς καὶ πρὸς τὰς πιαύτας πράξεις ἐξαρκῆν. οἶδα ἢ, ἔ-
 φημι, κῆ σε διαλασίαν τε ἐμῶ κληκτημῶν, ἐνὶ μόνον τε κῆ τὴν πόλιν ἡμῶν ἔ-
 τως, ὡς πῆς ἂν εἴη σοι λύπης αἰτία, πολλῶ ἀπληστίας, ἔχ' ὄρω. πρὸς ταῦ-
 τῶν οὐδ' ἄσκησιν μόνον αἰεὶ δὸν ἐγὼ, διὰ μνήμης ἔχων, κὶ μελεῖ αἰεὶ, καὶ
 σκοπᾶμαι, μέχρι πῆς ἂν τῆτο ἐπίσθην, ὡς τ' τὰ δὲ δὴς δύο πῆσαρκα
 εἶναι. Θεασώμεθα γὰρ, εἶπον, ἴπῳ ἀχολῆ ὅπτιον ἢ πῆσθῳ ἐστίν ἢ ἀπληστία.
 τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς σκέψεως ἢ πῆς τὰς τρεφάς ἀπληστία παρέξι. τ' γούν
 ἐπέκεινα ἔ' συμμέτρησ' ἢ πῆσθῳ σίτη, ἀπληστία ὄνομαζοισι. τ' σύμ-
 μετρον δὲ αὐτῶν κέρναισ' τῆ χρεῖα τῆς τροφῆς. χρεῖα δὲ αὐτῆς ἐστὶ τὸ θρέ-
 ψαι τὸ σῶμα, θρέψῃ ἢ πῆσθῳ καλῶς, πῆσθῳ δὲ εἰς συμμέτρησ'.
 τὴν γὰρ πολλῶ ἀπεπλημῶν ἴσθῳ. εἰ ἢ ἄπαξ τῆτο χῆροισι, Δια-
 φθέρεισ' τὴν χρεῖαν αὐτῆς ἀναγκαῖον. εἰ δὲ γε ἔπειτα τῆς διήξεως τ'
 ἀπεπληθέντων σπῶν, ἢ ραστῆ ἀναθῆσαι πῆν ἐκκέρνῃ, διάρροια μὲν ὄνο-
 μάζεται τ' σύμπλημα. Διαφθέρεισ' δὲ ἢ χρεῖα τῆς τροφῆς. ἔ' γὰρ ἐφ' ὅτι
 διεξελθεῖν τὰ ἐντῆρα λαμβανόμεθα αὐτῶν, ἀλλ' ἔνεκα ἔ' πῆσθῳ
 πῆσι τοῖς μορλοῖσι ἔ' σῶματι. εἰ δὲ ἀναδοθεῖν, μὴ καλῶς πῆσθῳ, κα-
 χοχυμῆαν ἐργάζεται ἐν τῆς φλεψίν. ἐπεὶ τῆτω ἴπῳ τὰ σῶμα ἡμῶν ἔ-
 μαζες, ὅπτιον πῆσθῳ ἐστὶ ἢ ἀπληστία, μεταβαῖσ' ἴπῳ τὴν ψυχὴν ἢ δὴ,
 ἴεσαι κῆνταῦθα τὴν φύσιν αὐτῆς, ἐφ' ἐκάστης ὕλης πῆσθῳ ἴπῳ σκο-
 πῆμαι, ὁπῶ τ' κτημάτων ἀρχῆμαι. ἐν τῆσιν ἔ' ἐνια μὲν οὐκ ὄρθως
 ἐσπῆσθῳ, κατῆσθῳ οἱ μαρμαρίται, καὶ οἱ ἰσθῳ, αἰτ' ἄλλαι λίθοι
 πῆσθῳ, κατῆσθῳ κόσμησθῳ, ὄν οἱ γυναικες. πῆσθῳ ἢ φέρεισθῳ τῆς ἐναρρησθῳ-
 μῶν αὐτῶν. κῆ τῆσθῳ ἔ' χῆρος ἐστὶν τὰ χρεῖσθῳ τῶν ἱματίων, ἢ ἴνα πῆ-

ἔργα ἔργον ἔχοντα, ἢ ὕλης θεόμνημα πόρρωθεν κομιζομένης, ὡσπερ τ̄ σαρ-
 ρικῶν ὀνομαζομένων. ἕνια ἢ τ̄ κτημάτων πρὸς τὴν σῶμα (Θ) ὑγίαν Δια-
 φέροντα, παροσηκῶς παρὰ δὲ λαβεται, πρῶτα μὲν ἐξ ὧν τρεφόμεθα καὶ ἀφιεν-
 νύμεθα καὶ ὑποδύμεθα, ἐν οἷς καὶ ἡ οἰκῆσις. ἐκείνη ἢ ἔχουσι φαίνεται καὶ
 τὰ τῆς νοσῆσιν ἄπληθῆα. ἕνια ἢ, ὡσπερ τῆλαιον, ἀμφοτέροις ὑπάρχει
 χρῆσιμα τῆς ὑγίαινοι καὶ τῆς νοσῆσιν. ἕνια ἢ τριαῦτα μείζω μὲν, τὰ δὲ ἐ-
 λάττω τὴν ὠφέλειαν παρεχόμενα τῆς τῶν ἀνθρώπων σώμασι. καὶ τίνω
 ἦδη ἔσπληθῆα πὴν ὅρον καὶ τῆς κτήσεως αὐτῶν ἐναργῶς οἰμαί σε περὶ αὐτῶν.
 ὡσπερ γὰρ τὸ πηχυαῖον ὑποδήμα πρὸς τέλος (Θ) ἐστὶν ἀχρηστον, ἔτω καὶ τὸ πέπε
 καὶ δέκα ἔχῃ ὑποδήματα, πολλὴν δροῖν. ἀλλὰ περὶ οὗτα δυσὶν πάντως
 αὐτάρκης ἢ χρεία. ἔτω δὲ καὶ τὴν ἐσθῆτα διπλῶν ἔχῃν αὐτάρκης, οἰκέ-
 τας περὶ σκέυη. ἐν ἡμῖν, ἔφω, ἐ μόνον ἐσθῆς ὑπάρχει περιττώτα τῆς
 διτῆς, ἀλλὰ καὶ οἱ οἰκέται, καὶ σκέυη, καὶ πάνθ' ἀπλῶς τὰ κτήματα. πολὺ
 πλείω τῶν διτῶν ἐστίν. πρὸς ὅσον γὰρ ἔχομεν, ἀφ' ὧν κεκτῆμεθα πολλα-
 πλάσια, ἢ ὡς εἰς ὑγίαν μόνω ἐξ αὐτῶν ὑπερρεῖσθαι τὰ σώματι. πινὰς
 οὖν, ἔφω, ὁρῶ τὴν διπλαστικὸν ὀνομαζόμενον ἐλαμῆρας βίον, ἐ διπλάσια
 μόνον, ἢ τριπλάσια δαπανῶντας ἡμῶν, ἀλλὰ ἔ πενταπλάσια ἔ δεκαπλά-
 σια, ἔ τριακονταπλάσια. σωτὸν δὲ ὡσπύτως μὲν ἐμοὶ Διακτιώμενον θεῶ-
 μα, λυπέμενον δὲ ἔχ ὁμοίως ἐμοὶ, καὶ τοὶ τῆς ἐσθῆς, ἐφ' ἕκαστον ἐτ̄ (Θ) αὐ-
 ξανομένης. ἐπεὶ ἐξ αὐτῶν τῶν περὶ ὅσον ἀναλισκόμεθα μὲν τὸ δέκατον μέ-
 ρ (Θ) ἴσως, αἱ λοιπὰ δὲ ἐνεία μοῖραι πῆς ὑπάρχεισι περὶ τῆσιν. βλέπω
 γὰρ σε ἐδὲ πρὸς τὰ καλὰ τ̄ ἔργων δαπανῆσαι πολυῶντα, μηδ' εἰς βιβλί-
 ων ἀνὴν, καὶ κατασκοδῶν, καὶ τ̄ χροφέντων ἀσκησιν, ἢ τοὶ εἰς τάχ (Θ) Διασι-
 μείων, ἢ εἰς καλῶν ἀκρίβειαν, ὡσπερ ἐδὲ τ̄ ἀναγνωσκόντων ὀρθῶς, ἐ
 μὲν ἐδὲ κοινωθέντα σε θεῶμα, κατὰ ὅσον ἐμὲ σὺ βλέπεις ἐκάστη, τῆς μὲν
 οἰκετῶν ἰμάτια, τῆς δὲ εἰς τροφῆς ἢ νοσηλείαν. ἕντων δὲ ἐθέλω με, καὶ
 τὰ χρεία Διαλυσομένων. ἐγὼ μὲν οὖν καταλείπω πᾶσαν, ἢ ὁ πατήρ κα-
 τέλιπέ μοι πρὸς ὅσον, ἐδὲ ἐξ αὐτῆς περὶ ὅσον διακτιώμενον (Θ), ἐδὲ ἴσως
 εἰζῶν, ἐδὲ πολλαπλάσια τ̄ ἀναλισκομένων ἀποκτιώμενος, ὁμοῦς ἐδὲ ἀνια-
 μενον φαίης πολλακίς ἐμὲ, κατὰ ὅσον αὐτῆς ὁμολογῆς, ἐδὲ ποτε λυπέ-
 μενον ὁρῶν. ἀρ' ἐν δεινῶσιν καθοραὶ τῆς λύπης σε τὴν αἰτίαν, ἢ παρ' ἐμῆ

καὶ τ' ἔνομα αὐτῆς ἀκῶσαι ποθεῖς, ἐδέσσι καὶ τ' ἔτο βέλῃ γυεῶς, μίαν ἴ-
 δι. πασῶν λυπῶν αἰτίαν, ἣν ὀνομάζουσιν οἱ ἐλλῆνες, εἰσὶτε μὲν ἀπλησίαν,
 εἰσὶτε δὲ πλεονεξίαν· ἀπλησίαν μὲν διότι τ' ἔτι τὰς ὀπιθυμίας ἀπληρώτας
 ἔχῃν. αἰεὶ γὰρ ποθεῖσι τ' ἔμπεροσθεν οἱ ἀπληστοί, ὥστε καὶ διπλάσιον ἔχωσι,
 τριπλάσιον περὶ κτήμασιν ἀπεύδουσι, καὶ τριπλάσιον ἔχωσι, τετραπλά-
 σιον ἐφίενται· καὶ ἔτι τ' ἔφορῶσι ὅτ' ὑπέρβια κεκτημένους αὐτῶν, ἢ ὅτ' ἐ-
 λάττω, καὶ τ' ἔτι τ' ὑπερβαλέως ζητῶσι, καὶ τ' ἔτι τ' ὑπὲρ τῶν πλεόν ἔχῃν ὀπιθυ-
 μῆσι. οὐ γὰρ ἔτι τ' ἔφλω, εἰαν σκοπῆς ἀπάντας ἡμῶν ὅτ' ὑπολίτας, εὐρή-
 σης ἢ πολλὰς πλεονεξίας σωτῆ, ὥστε τ' ὑπολοίπων ἀπάντων ἔση πλε-
 σιῶπερ, εὐδελον ἢ ὡς καὶ τ' δὲ βίων αὐτῶν, καὶ περὶ καὶ γυναικῶν πᾶ-
 τωι. εἰσὶ γὰρ ἡμῖν οἱ πολίται πρὸς ὅτ' τετρακισμυρίας εἰσιν, ὁμῶς εἰαν πε-
 ροθεῖς αὐτῶν τὰς γυναικῶν καὶ ὅτ' δὲ βίους, εὐρήσας σαυτὸν δροκαδέκα μυ-
 ριάδων αἰθρώπων, ὅτι δὲ βίον εἶναι πλεονεξίαν, ἀλλὰ καὶ τ' ἔτι τ' βε-
 λόμῃον ὑπερβαλέως καὶ πᾶσι πλεονεξίαν ἐν πλεῶν γυεῶς σε ἀπεύδοντα· καὶ
 πᾶσι πολίται ἀμείνω ἐν αὐταρκείᾳ πᾶσι ὑπάρχῃν, ὅπως ἐστὶν ὀπί σοί. τὸ
 δὲ ἐν πλεῶν πρῶτον ἐν ἀρετῆς, ἀλλὰ τύχης ἔργον, ἥτις καὶ δὲ βίους καὶ
 ἀπεύδοντες ἐργάζονται ἡμῶν τ' ὀνομαζομένων εὐγυῶν πλεονεξίαν, ἀλλὰ
 σὺ γὰρ καὶ ἀρετῆς, ὡς εὐχῆ πλεῶν τ' πολίτ' ἀπάντων, ὅτι ἀρετῆς· περὶ κῆ-
 ψη δὲ αὐτίκα, μήτις ἐν ἄλλῃ πόλει πλεονεξίαν, εἰτ' ἂν ὑπὸ ἡγεμονίᾳ
 σοὶ καὶ πρὸς τ' ἄλλοις πᾶσι ψυχῶν, ὅτι τ' ἄλλα μεταβαρῆσθαι, καὶ τ' ἐν ἐκεί-
 νοις πλεονεξίαν ἐβελήσας γυεῶς πλεονεξίαν. ὡς ἢ πάντων πλεονεξίαν,
 ἀλλ' αἰεὶ πᾶσι ἔση, διὰ τὰς ἀορίστους ὀπιθυμίας. εἰ δὲ γὰρ τῆς χρείας τ' κτη-
 μάτων ἐμέτερος σωτῆ τὸ σύμμετρον, ὅτι τ' πλεονεξίαν ἂν ἤδη σαυτὸν ἡριθ-
 μῆσας, ἢ πάντως γὰρ τῶν εὐπύρων. ἐγὼ γὰρ ἑμαυτὸν ἐκ τ' ἔτι τ' ἀριθμῶ,
 καὶ τοι γὰρ ἐλάττω σε κεκτημένον. Εἰαν οὐκ ἔτι τ' ὑπὲρ τῶν σωτῶν, ὅτι ἐκεί-
 νιασθ' σε πᾶσι διὰ πολλομένων ἐδέσσι, ἔση τε μακάριον, ὅτι ὀπί τῶν μὴ λυ-
 πῶσιν διὰ χρείας. τὴν δὲ αὐτῶν πᾶσι τῶν ἀπλησίαν ἂν ἐξέλης τ' ἔ-
 τι τ' ὑπὲρ βελέως, καὶ καὶ τ' ἔτι τ' ἀλύπῶς ἔση· εἰ δὲ ἢ μόνον δὲ βίους πᾶσι πρὸς
 τ' ὀπιθυμίας, ἀλλὰ καὶ πᾶσι ἐξέλης ὅτ' καὶ τῶν πόλιν ἐπαρῆναι σε, οἷτε μὴ
 γινώσκασθ' σε τῶν ἀρχῶν. ἴσως γὰρ βελησθ' πᾶσι ἀπ' αὐτῶν γινώσκασθαι,
 δεύτερον ἢ πᾶσι. τ' ἔτι δὲ τὸ μὲν γινώσκασθαι πᾶσι ἐβελῆν, πλεῶν Φι-
 λοδοξί-

λοδοξίας ἔργον ἐστίν, τὸ ἢ ἡμῶν μαπάσας Φιλομίας. Αναγκῶν οὐ
 ἔσσι σοι, καθ΄ ἵπτε ὅππ χερμάτων κτήσῃ, νῦν ἀγρυπνίας, ἔταις ἐὰν εἰς Φι
 λοδοξίαν ἢ Φιλοπμίαν ἐκτένης τῶν ὀπιθυμίαν, ἀναήσασθαι μεζῶνας
 ὅππ τοῖς μὴ γινώσκουσὶ σε καὶ ἡμῶσι πολλοῖς ἔσιν. ἔσσι ἔν εὐρωμῶν ἢ ἀ
 σκήσωμῶν ἐπὶ αὐτῶν λαῖ πεινὸς ἡμῶν αὐτῆς, ἔ ἄλυπαι γρησομετα. πῶ
 οὐκ ἀσκήσωμῶν; ἐὰν γινώμῶν πότερον ὀρθῶς εἰρήσῃ, πάθῃ εἶναι ψηχη
 μοχθηρότατον, ἀπλησίαν. κρηπὶς γὰρ ἡς αὐτῆ Φιλοχρηματίας ἐστὶ, καὶ Φι
 λοδοξίας, ἢ Φιλοπμίας, ἢ Φιλαρχίας, ἢ Φιλοεκίας. Πρῶτον μὲν
 οὐκ αἰεὶ προπερον ἔχῃν δὲ, τὸ πῶς τῆς αὐταρκείας δόγμα σαυημερῶν δη
 λονόπτι πῶς πῶς τῆς ἀπλησίας. ὁ γὰρ μισήσας τῶν ἀπλησίαν, ἐφίλησε τῶν
 αὐταρκείαν. ἔσσι ἔν ἐν τῆ τῶν μόνῳ κῆται, τὸ ἄλυπον εἶναι, τῆ τὸ ἢ ἐφ
 ἡμῖν ἢ ἡδὴ πᾶν ἐφ ἡμῖν ἀλύπτες γινέσθαι, προχειρον μὲν ἔχῃσι τὸ πῶς τῆς αὐ
 ταρκείας, ἢ τὸ πῶς τῆς ἀπλησίας δόγμα. τῶν δὲ ἐκ τῶν κῆ μέρῃ ἔρ
 γων ἀσκησιν ἐκάσῃς ἡμέρας ποικιμῶν ὅππ τῆς δὲ τῆς δόγμασι, ὅππ
 ἐκ τῆς πρῶτης πῶς δὲ ἐπείσῃς ἐπέροις ἰσῆρξε, τῆ τῆς ἀποχῆσασιν ἐκείνοις
 ὑπερᾶν πῶς ἰσῆρξε, δι ἡς εἶπον ὀδῆ. τίς γὰρ σὺν ἂν ἐθελήσῃ ἄλυπῃ εἶναι
 παρ ὄλον αὐτῆ βίον; ἢ τίς σὺν ἂν τῆ τῆν πῶς εἰλοπτο τῆ πῶς τῆς κινήτῆ τε ἢ
 μιὰρῆ μᾶλλον; Εγὼ μὲν ἔν καὶ τῶν ἔ ἄλλα πολλὰ διήλθον ἐκείνῳ
 τε ἢ ἄλλοις ὑπερον πολλοῖς, καὶ πάντας ἐπέσῃ τὸ γὰρ παρῶντικα, τῶν ἢ ἐκ
 τῶν ὑπερων ὀφείλειαν ὀλιγίστας εἶδον ὑπερον ἔχοντας. τηλικαῦτα γὰρ ἡδὴ τὰ
 πάθη τῆς ψυχῆς ἡυζήκασιν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἀνάτῃ ἰσῆρ
 χῆν. εἰ δὲ τίς ἐπ μετερείς δὲ γλυφῆ πῶς τῆσι, γινώμῃ ἂν ἔτω δὲ μῶν αὐτῆ πῶν
 πῶς τῆν εἰρημῶν, ὀπισησίας εἰαυτῶ, καθ΄ ἵπτε ἔμ πῶς τῆν εἶπον, ἐπὶ πῶν
 πῶν ἢ πῶν ἀγαγῆν, ὅς τίς ἐκάσῃτε, τὰ μὲν ἀναμιμνήσκων αὐτῆ, τὰ δὲ
 ὀπισησίαν, τὰ ἢ πῶς τῆ τῆν τε ἢ παρῶν ἔχῃσθαι τῆ κρηπῆσῶν, εἰαυ
 τῶν τε παρῶντικα παρῶν, ὡν λέγῃ καὶ πῶς τῆ τῆ, διωήσῃται κατα
 σκῶδᾶσαι λόγῳ ἐλευτέραν τε ἢ καλλῶ τῶν ψυχῶν. αἰσῆρον γὰρ τῶν μὲν
 κῆ νόμῃς ἀνθρώπινῃς ἐλδῆ τῆσαν ἀντὶ πολλῶν πεποῖσθαι, τῶν δὲ ὄντως ἢ
 φύσῃ μὴ πῶς δᾶξῆν, ἀλλᾶ αἰσῆρῶν ἢ ἀσελῆσι, ἢ τυραννικῶν δεσποῖνας
 δελεύῃν, Φιλοχρηματίας τε καὶ σμικρολογίας, ἢ Φιλαρχίας, ἢ Φι
 λοδοξίας, ἢ Φιλοπμίας. καὶ τοι τῆ τῶν ἀπᾶσῶν σὺν ἂν ὀκνήσῃμι φά
 ραι μῆ-

ναι μετέρα πλεονεξίας. τίς ἔν ἔχων ταύτῳ ἐν τῇ ψυχῇ δυνάστη καλὸς
 κάραθος γνέσθῃ. τίς δὲ σὺκ ἂν εἴη θανάτων ἄξιον μολών, εἰ μὴ μισήσῃ
 τὸ πῖστον αὐχθῶ τῆσ; πολὺ ἢ μᾶλλον μισητέον ἐστὶ καὶ Φόβητον αὐτὸ
 σωθῆναι βελομόχοις νέοις, ὡς εἶαι φησὶσιν ἄφραφέντες ἀπολήσως χρη-
 μάτων Ἰππυμείν, δυνάστην σὺκ ἐτ' αὐτῆς μετὰ ποσαρκαθῶν ἐτ'
 ἀφεληθῆναι. τίς δὲ, εἰ βέλθῃ, πενηκῶσιν, ἵνα μὴ τις ἡμᾶς ἀπ-
 ανθρώπος φῆ, καθάπερ ἦκα (αὐτὸς λέγον) ἢ ἡπίονας μὲν ἀνθρώπους καὶ
 λιχνείας, καὶ ἀφροδίσιαν, καὶ δόξης, καὶ τιμῆς, σὺκ ὀλίγων, τῶν ἢ πλάσιον
 κενὶ ἡπίωμοι. δίοτι μηδεὶς ἐτύχαιεν, ὧν ἐφίετο, καὶ γὰρ δὴ, ἐπὶ δὴ καὶ
 ἐτ' πολλὰ χρόνα μετ' ἐκάστῳ ἡμέραν ἐώρα φαίδρον ἐμὲ, αὐτὸ κα-
 κῶδομαίντο, ἐδίετο διδασκῆν, ὅπως ἂν αὐτὸς μὴ ἀνιῶτο. φαίτο δὲ
 μοί πάλιν ἐταῖν δειῶθῃ πρὸς ἐπανόρθωσιν, ὧν ἠύξησε μέχρι δεῦρο πα-
 θῶν, ἀνακραγῶν εἶπεν, ἔδλεν ἀπανθρωπόπερον σὲ, ὡσπερ ἐμὲ παρὰ δὲ
 δυνήσεντο μὲν ἂν, εἰ ἐβελήθην, ἄλυπον αὐτὸν ἐργάσασθαι τάχιστα, φθο-
 νήσασθαι δὲ τὴν εὐεργεσίαν, καὶ τὶ μόνον τῶτο τῶν μαθημάτων, ἔδειξ
 τῶν πέλας δυνάστη φθνήσασθαι, συμφέρει γὰρ ἡμῖν ἀπαντὰς ἀνθρώπους οἷς
 σωθῆσθαι ἔσομεν ἔξω τῶν ψυχῶν παθῶν εἶναι, μήτε φιλοδοξίαν; μήτ'
 ἀλλοτὶ πῖστο τῶν ψυχῶν λελωθῆμεν. ὅσα γὰρ ἂν ὡς βελήσῃς οἶδε, ποσῶ-
 τω καὶ ἡμῖν ἀφελιμότεροι φίλοι γνήσῃσαι. Πάλιν οὖν Ἰππὶ τὸν ἀληθῆ ἀν-
 δρα γνέσθῃ βελομόχοις ἐπ. εἰθῶν, ἵποθῆσμεν τὴν κενὴν ὁδὸν εἰς ἀπειν.
 ταῦτα καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν καλὰ. χρεὶ γὰρ αὐτὸν τῶν Ἰππυστίων Ἰππυστίων
 τότε καταρχαί, ἐφ' ἐκάστῳ τῶν πρῶστομόχων, ὅς ἀναμνήσῃ τὸ παρῶστο-
 μόχοι. ἐστὶ γὰρ ἐπίστε διυσιόρισον ἐν τῆσ πρῶστος τὸ καὶ σμικρολογίαν πρῶ-
 τήμον τῶ κατ' οἰκονομίαν, ὡς τε ἀδιώστην ἐστὶ νῦν ὀρίσασθαι. τῶτο τὸ πρῶστον
 δρχομόχοι τὸ τῆσ φιλοχρηματίας ἐκκόπην πάθῃ, ὡσπερ δὲ ἐν τῶτω ἡ
 δρχετὴ γαπνιῶ τῆ κακία, καὶ τ' αὐτ' ἐρίστον τῆσ φιλοπμίας ἐκκοπημόχῃ.
 ἀναίχλωπον γὰρ καὶ πᾶς καλαὶ πεφυκίας ψυχῆς, ἐτέρως μὲν εἶναι σὺν
 ὀφομόχοις τῶ τῶν σωθῆναι δυνατόχων νέων ἀμαρτήματα, πρῶστούτας
 μὲν τῶν ἡλικίαν, ἐν ὅλω ἢ τῶ βίω πᾶσαι ἱκανῶν δεδωκότας εἰς δὲ τῆσ
 γνώμῃς, οἷς Ἰππυμῶσιν, ἔδλ' ἀνπιτέινῃ, σὺκ ἀπεχθῆσθαι πρῶστοχῆ, ἀλλὰ
 χᾶρην εἰδέναι ἐπαρακαλεῖν αἰετὴν λέγειν τῶ ἀληθῆ, καὶ γνόντας αὐτὸ πρῶστοχῆ,
 καὶ μὴ

καὶ μὴ κτ̄ μεγάλα μόρια, κτ̄ σμικρὰ γυνὴ ἀποκρίβην τὴν Ἐ μελέθας
 τῶν παθῶν· εἰ κτ̄ χαλεπὸν ἐν ἀρχῇ τῆτο, κτ̄ μὴ πολλῆς ταλαιπωρίας
 φαίνοιτο γυνομῶν, ἐννοήσας ἔχ' ὁμοίως χαλεπὸν ἔσοδον τῶν χρόνων
 περιόντων. ὅσον γὰρ ἀν' αὐξήσεται ἡμῶν τὸ λογιστικὸν ἐν ταῖς ποιαύταις ἀσκή-
 σεσι, καθ' ἑαυτὴν ἡτῆσται κτ̄ μειῶται τὰ πάθη, πῶσθεν ῥᾶον ὑπεροχῆ ἢ παντε-
 λῆς ὑποταγῆς. ὅπερ γὰρ ἐπὶ μεγίστων ὄντων ἐκέρχθησεν ὁ λογισμὸς ἀγύ-
 μνας. ὧν, εὐθελον ὡς μάλλον κρατήσεν, διττῆς ὑπεροχῆς ἐν τῶν
 χρόνων περιουσιῶν αὐτῶν. καὶ γὰρ αὐτὸς ἐξ ὧν ἐνομινάσται, πολὺ ἡμ-
 νοσιότερον ἔσται, κακείνοις ἀγαπείσας σμικροτέροις γυνομῶσι. ἀρκῶ
 ἢ κτ̄ ἴτερον αὐτῶν μόνον εἰς τὴν Ἐ μέλλοντι. ἐλπίδα. διότι ἐν ἀρχῇ
 τῆς ἀσκήσεως ἔπερσθηκεν ἀθυμίαν ὀλίγην ἰσπίδοσιν ἑαυτῶν γυνομῶν
 αἰσθανόμενον, ἐν τῇ τῶν παθῶν ἰάσει. μεγάλη γὰρ ἔσται τῶν χρόνων περιόντος,
 εἰ μόνον ὑπομῶν τις ἀκέρως, ὧν ἀμαρτανῆ, τὴν ἀληθινὴν Φιλίαν
 ἑαυτῶν Φιλίσας, κτ̄ βεληθῆς ἡρέως καλὸς κάραθος, ἔφαίνεσθαι
 μόνον. ἢ μὴ δὴ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς γνῶσις τε κτ̄ ἡ-
 ραίπτα, κτ̄ τὴν εἰρημνίαν ὁδόν· πρὸς ἣ τῶν
 ἀμαρτημάτων ἐφεξῆς εἰρή-
 σεται.

Τ Ε Λ Ο Σ.

E

Lectori

Lectōri salutem.

Liquot abhinc annis cum legissem hunc Galeni libellum, non minus ex eo utilitatis accepi, quàm voluptatis. Inueniebam enim quod me iuuaret, adeoq; ab eius lectione visus mihi fuit ardire non solum intelligentior, sed & melior. Nec potui facere, quin quod hic boni esset, etiam communicarem cum familiaribus, qui & de his differentem libenter audiebant, & ipsum librum diligenter legebant. Cum vero in locis permultis hæreremus, illi flagitarunt, vt tentarem, quid in ijs siue corrigendis, siue explicandis valerem. Manus petentibus dedi: etsi meum nomen in criticis non profiteor: quod hoc munus non solum est acuminis ingenij, sed longi etiam vsus: fortè etiam alicuius audaciæ, ne quid dicam durius. Ab ἀλαζονεία equidem mihi non longè abesse videar, si quæ acutissima ingenia olim monumentis litterarum prodiderunt, non solum eorum mentem videre, sed etiam singula verba in numero me tenere credam, & hoc asseuerem, vt aliqui faciunt. Tamen in hac cura ab audacia me non potui prorsus vindicare. Primum quod ad verba, si aliena substitui, in hoc scriptore nihil iacturæ facit Græci sermonis puritas. Hoc egi vt sententia esset clarior. Itaq; alicubi aliquid induxi: alibi suppleui, quod deesse videretur: reliqui vnum atq; alterum locum, etsi mentem scriptoris videbam. Neq; enim verba inueniebam, quæ probarem. Iam ne quid prorsus temerè fecisse viderer, meæ partes erant, rationem huius à me institutæ quasi χειρουργίας reddere: idq; facere in animo habebam. Sed quia de integro considerare & Latinè interpretari hunc libellum constitui; id tum faciam, & faciam fortè dexterius: nonnulla etiam, quæ hæctenus assequi minus potui, me assecuturum confido: nec dissimulabo, ex

bo, ex quibus me non expediam. Nihil enim mihi hinc quaeritur, nisi ut prosum publicè : quod erit, si multo plures hæc legant & intelligant, diligenter lectis, probè intellectis videntur ad emendationem animi vitiorum.

Ioannes Caselius.

Εκ τῶν Αὐεῤῥόων.

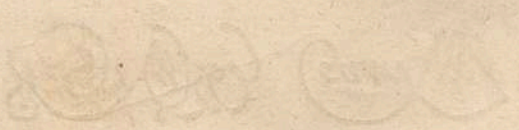
Ξ ἀπαλῆ ὀρθῶς παροδοθῶν εὐτυχές ἐστι.
καὶ μάκαρ. αἴψα γὰρ ὡς ἀρετῆς εἰς ἄκρον ἴκειο.
θεασεσίης δ' ἀρετῆς, ἀκεραίας ὁλοδοτήρας.
ἣν δέ τις εὐδοκίμας τὰ πρῶτ' ἀποπύξῃ ἀγωγῆς.
ἔδ' ὡς αὐτίκα πάνμπαν ὄλωλεν ἐπ' αἰθεῖ ἤθης.
καὶ τὴ Φυῶ πινυδὸς, (τῆς νόσφι γὰρ ἔδλεν ἀνύσασαι)
ἀκαμάτω καμάτω μακρὰν κακότητ' ἀποδράς.
εἰς ἀρετῶν ἀπειδίω, ἀρετῆς σὺν ἔσοσετ' ἀμοιρῶ.
ὄσις δ' ἔτ' εὐ ἤχθη ἀπ' ἀρχῆς, ἔτ' εἰτ' ἔφηβῶ.
ἐκ σκολιῆς ἀπίτης ὄδου εἰς ἰθεῖαν ἀνῆλθεν.
ἦτοι δὴ τριοῖδε πρὸ μοίρας, καὶ κ' μοῖραι,
σφῆσιν ἀπεδαλίω ἀπέλοντο τρισηθλιοι, ἢ καὶ
ζῶντες ἀπίμητοι μεγαθύμοις ἐν πολιήτοις,
διμῶες ὑποζυγίων τελαέργων ἡμαρ ἄγοιεν.

Ζωδύνης (ἢ) Λιῶ

FINIS.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS

Journal of the
Royal Society

1812

ΔΙΩΝΟΣ
 ΤΟΥ ΧΡΗΣΟΣΤΟΜΟΥ
 Περὶ λόγου ἀσκήσεως.

Πολλὰ μὲν ἄνθρωποι τὸν τρόπον, ὡς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ ἀξίως περὶ δόξην ἐν ταῖς δόξαισι, σὺ δὲ ποτε περὶ τὸν ἐργασίαν, ὡς νυκτὸς. Τὸν γὰρ ἡλικίας τὴν ἐν τῷ ἀκμαστοτάτῳ ὄντα, ἔτι δὲ διωάμεθα ἐδενδὸς λειπόμενον, καὶ ἀφθονα κεκτημένον, καὶ πάσης ἐξουσίας οὐσης δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς τρυφᾶν, ὅμως ἐπι παιδείας ὀρέγεσθαι, ἔτι φιλοκαλεῖν περὶ τῶν λόγων ἐμπειρίαν, καὶ μὴ ὀκνεῖν, μηδὲ εἰ πνεῖν δέοι, ἑφόδρα μοι ἔδοξε θναίας ψυχῆς, καὶ ἐπι φιλοτίμου μόνον, ἀλλὰ τῶν ὄντων φιλοσόφου ἔργον εἶναι. Καὶ γὰρ τῶν παλαιῶν οἱ ἄριστοι, καὶ μόνον ἀκμαζομένους μνησθέντες, ἀλλὰ ἐπι γαστρίῳ ἔφασκον. Πάντα δὲ σὺ μοι δοκεῖς φρονεῖν, ἡ γούμεθα πολιτικῶ ἀνδρὶ δεῖν λόγων ἐμπειρίας καὶ διωάμεως. Καὶ γὰρ περὶ τὸ ἀγαπᾶσθαι, ἔτι περὶ τὸ ἰχθύνειν, καὶ περὶ τὸ πμάσθαι, καὶ περὶ τὸ μὴ κατὰ φρονεῖσθαι, πλείστη δόξα τέττοι ὠφέλεια. Τί μοι γὰρ μάλλον ἀνθρώπων δέσσωτες γαστρίῳ, ἢ λόγῳ; τί μοι ἢ ἐξυβρίζοντες καὶ ἄπειρομοι καθαιρουῦμαι ἔτι καλῶν; τί μοι δὲ ἄπειρομοι ἀπέχονται; τί μοι δὲ νεφεπιῦται περὶ τὸν φέρουσι; καὶ λόγῳ εὐφραίν-

Φραίνοντα; Πολλὰ κίς ἐν ἰδέειν ἐστὶν ἐν ταῖς πέλεισι, ἀναδι-
 δάσκουλας μὲν ἐτέρως, καὶ (Φίλοις) χαριζομένους, καὶ ἀνα-
 θήμασι (ναοῦς) ἰσομύνας, ἐπισημαμένους δὲ ὧν λέγουλας,
 ὡς καὶ αὐτῶν ἐκείνων αἰτίους. Διὸ ἔτι ποιητῶν οἱ δὲ χαίοντα-
 πει, καὶ παρὰ θεῶν τὴν ποίησιν λαβόντες, οὔτε ὧν ἰσχυροῦς,
 οὔτε ὧν καλῆς, ὡς θεὸς ἔφασι ὁραῖος, ἀλλὰ τὰς λέγον-
 τας. Ὅτε μὲν δὴ ταῦτα ἔτι ζωεῶρα καὶ ἐπιχειρεῖς πρᾶτ-
 τήν, ἔπαινω σὲ ἔτι θαυμάζω· χάριν ἧ ἐστὶν τυχῶσαι οἶδα
 ὑπὲρ ἑμαυτοῦ, ὅτι με πρὸς τὴν θείαν οὐκ αὐτῶν καὶ τὸ ἐγ-
 χάρημα, χρησίμον ἑαυτῶν νεόνομικας. Μέχρι νῦν μὲν γὰρ,
 ὡς ἴσως ἔφη τῶν παλαιῶν, αὐτῶν κακὸς εἶναι μάντις, καὶ γὰρ
 ἐξαρκεῖν ἄμην ἑμαυτῶν περὶ ὧν λόγους, μόγις καὶ τῆτο. Σὺ
 δὲ με ἐπιμαίρεις καὶ θαυμάζεις ἀναπέθεις, ἐὰν ἀνδρὶ ἔτι παρὰ
 ἐπὶ πλάσσειν ἡκοντι, καὶ τηλικούτω, δυνάμει χρησίμου εἶναι
 διωαίμεν δι' αὐτὸν, ὡς περὶ ὁδὸν ἰόντι μάλα ἰσχυρῶ καὶ
 ἀκμαζόντι, πάρος, ἢ πρὸς πρὸς βούτης, οἷοιτε νομῆς, ἐπὶ τῶν
 δειξῆς ἢ λεωφόρον, ἢν ὧν ἔτυχεν εἰδώς. Ἀλλ' ἵνα μὴ πολ-
 λὰ περὶ τῶν πράγματι, ἢ δὴ οἷς πρὸς ταῖς ἐπιχειρη-
 τείν. Μερικῶς μὲν ἢ νέῳ ἀνδρὶ, τῶν τε πρᾶττειν ἐπιχειρήσαι
 βουλομένῳ, καὶ πρὸς ἀσκήσας θυεῖας, καὶ δυνάμει περὶ ποιή-
 σαι λογίων, ἐτέρων ἔργων τῶν καὶ πρᾶττειν δεῖ. Σὺ δὲ οὔτε
 ἀπειρος τῶν ἔργων, οὔτε ἀπολιπῆν τὸ πρᾶττειν δυνάσαι, οὔτε
 χρηθεῖς δικανικῆς δυνάμεως τε καὶ δεινότητι. ἀλλὰ τῆς
 πολιτικῆς ἀνδρὶ πρὸς πρᾶττειν τῶν ἀμφοτέρων ἔτι δεινότητος. Τῆτο μὲν
 δὴ πρᾶττειν ἴσθι, ὅτι ἐστὶν οἱ πόνου καὶ ταλαιπωρίας. Τῶν
 μὲν γὰρ ἐπὶ πλὴν ἀσκήσασθαι, ταῦτα ἐπὶ πλάσσειν ὑπερῶν τῶν
 δι' ἐπὶ ὀλίγον χρησιμῶς, συλλήψαι τὴν ψυχῆν, καὶ ὀκ-
 νηθεῖν πρὸς πρὸς φέρειας· κατὰ περὶ ὧν ἀπυθήεις περὶ σώ-
 ματι.

μαθησασθαι ἀσκησίν, ἔτις κωπώσθε βαρυτέροις γυμνασίοις, ἀ-
 δινεστεύεργος ἐπιήσεν. Ἀλλὰ ὡς τοῖς ἀήθεσι πνεῖν, σώματι
 δ' ἀπολάψεως δὲ μᾶλλον, ἢ κινήσεως συμμέτρου, ἢ γυμνα-
 σίας· ἔτω σοι ἐν τῇ πρὸς σὺν λόγους ἐπιμελεία, χρεία δ' ἐστὶ
 μᾶλλον ἡδονῆς ἢ μνηστικῆς, ἢ ἀσκήσεως καὶ πόνου.

ε

Τῶν μὲν δὲ ποιητῶν συμβεβηλέσμεν αὐ σοι, Μενάνδρου τε
 καὶ κωμικῶ μὴ παρέργως ἐντυγχάνειν, καὶ Εὐριπίδου τε τρα-
 γικῶ, καὶ τῆς (μὴ ἔτως ἀναγνωσκῆναι ἑτέρων ἐπισημέ-
 νων) μάλιστα μὲν ἢ ἡδέως, εἰς ἃ ἔν, ἀλύτως ὑποκρίνασθαι.
 Πλείων γὰρ κ' αἰδοῦσι δ' ἀπαλαφῆσαι τὸ πρὸς τὸ γινώσκῆναι ἀ-
 χολίας. Καὶ μηδὲς τῶν σοφῶν αἰτιάσθαι με, ὡς περὶ κρι-
 ναῖα τῆς δ' ἀχολίας κωμωδίας, τῆς Μενάνδρου, ἢ τῶν ἀρ-
 χαίων τραγῳδῶν Εὐριπίδου. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἰατροὶ πρὸς πολυ-
 τελεστάτους τροφὰς ζυμώθουσι τοῖς δεομνίοις θεραπείας,
 ἀλλὰ πρὸς ὠφελίμους. Πόλυ δ' ἂν ἔργον εἴη τὸ λέγειν, ὅσα
 ἀπὸ τούτων χεῖρασμα. Ἦτε γὰρ τῶν Μενάνδρου μίμησις
 ἀπαντὶ ἢ ἦτος καὶ χάρει, πῶσαν ὑπερβέβηκε τῆς
 δεινότητά τῶν παλαιῶν κωμικῶν. Ἦτε καὶ Εὐριπίδου τρα-
 γικῶ καὶ πηφανότης, ἢ μὲν τραγικῶ δ' ἀπαιτήματ' ἢ ἀξιώ-
 ματος, τυχὸν οὐκ ἂν τελέως ἐφικνοῖτο, πολυκῶ ἢ ἀνδρὶ πύ-
 νου ὠφελίμος· ἐπὶ δὲ ἔθνη καὶ πάθη δεινὸς πληρῶσαι, καὶ γνώ-
 μας πρὸς ἀπάντας ὠφελίμους, καὶ ἀμύγησι τοῖς ποιήμασιν,
 ἢ τε φιλοσοφίας οὐκ ἀπειροῦ ὄν.

Ὅμηρος δὲ, καὶ μέσος, ἢ ὕψι, καὶ πρῶτος, παντὶ
 παιδί, καὶ ἀνδρὶ, ἢ γέροντι, πρῶτον ἀφ' αὐτῶ διδάξας, ὅσον ἕκα-
 στος διδάσκει· καθεῖν. μέλη ἢ ἢ ἐλεγεία καὶ ἴαμβοι ἢ διθύ-
 ραμβοι, τῶ μὲν σχολῶν ἄροντι, πολλὰ ἄξιοι· τῶ δὲ πράττειν
 τὴ καὶ ἄμα πρὸς πράξεις ἢ οὐκ ἄλλοις αὐτῶν ἀναστροφῶν, καὶ
 ἂν εἴη πρὸς αὐτὰ σχολή.

Τοῖς

καὶ
καὶ
καὶ

Τοῖς δὲ ἰσορκεῖς Διὰ πλὴν ἀνάγκη τὴν πολιτικὴν ἀνδρα
μὴ ἀπαθῆς ἐντυγχάνειν, ὅτι καὶ ἄνθρωποι τῶν λόγων, τὸ ἔμπροσθεν εἴ-
ναι πράξεων ἔστι ἐντυχιῶν, καὶ κατὰ λόγον μόνον, ἀλλὰ ἐπίστασι καὶ
παρὰ λόγον ἀνδράσι τὴν καὶ πόλεσι συμβαινουσῶν, (Φόδρα ἀ-
ναγκαῖον πολιτικῶ ἀνδρὶ καὶ τὰ πολιτικὰ πράττειν περαι-
ρεσμένῳ. Οἱ γὰρ πλείους ἐτέροις συμβάντων ἴστανται μὲν, ἀ-
εῖσαι, οἷς αὐτοὶ ἐγχειρεῖ, Διὰ πράξεσσι, ἔστι ἐπὶ ἐπίστασιν ἀσ-
φαλῶς. καὶ οὐτε εὖ πράττειν παρὰ μέτρον ζητήσεται, δυ-
σπραγίαν τὴν πᾶσαν οἷσιν ἡγεναίως, Διὰ τὸ μηδὲ ἐν οἷς εὖ ἔ-
πράττειν, ἀνεκνόησιν) εἶναι τὸ ἴσταν τὸ ἐκαστὸν μετὰ βολῆς.

Ἡροδότῳ μὲν ἔν, εἰ ποτε εὐκλεῖσιν σοι, μὴ πολλῆς ἡσυχίας
ἐπιβόησιν. Τὸ γὰρ ἀνεκνόον καὶ τὸ γλυκὺ τὴν ἀπαργελίας ὑ-
πόνοιαν παρέχει, μυθῶδες μᾶλλον ἢ ἰσορκεῖν τὸ σύγγραμ-
μα εἶναι. Τῶν ἢ ἄκρων ὀκνηδίνης ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ τὴν
δουλοτέρων Θεόπομπῳ. Καὶ γὰρ ἰσορκεῖν καὶ τὴν ἀπαργε-
λίαν τῶν λόγων ἔχει, καὶ σὺ ἀδύατῳ, σὸ δὲ ὀλίγος καὶ
πῶς ἐρμηνεύειν, ἔστι τὸ ῥάθυμον καὶ τὰς λέξεις ἔχει ἔτι Φαῦ-
λον, ὡς ἐπὶ λυπηνοῦσιν. Ἐφροσὶ δὲ, πολλὴν μὲν ἰσορκεῖαν παρὰ
δίδωσι, τὸ ἢ ὑπὲρ καὶ ἀνεκνόον τὴν ἀπαργελίας, σὸ σὺν ἔ-

Τῶν γε μὲν ῥητόρων σὸν ῥητοῦσιν τίς σὺν (πῆδαιον.
ἴστανται, Δημοδοτέλλῳ μὲν, δυνάμει τὴν ἀπαργελίας καὶ
δεινότητι Διανοίας, καὶ πλεῖσιν λόγων πάντας σὸν ῥητοῦσιν
ὑπερβεβλημένῳ; Λυσίῳ ἢ, βραχύτητι ἔστι ἀπλότητι, καὶ συν-
εχίῳ Διανοίας, καὶ πᾶσι λεληθέναι πῶς δεινότητι; Πλὴν ἔτι
ἂν ἐγὼ σοι συμβουλεύσομαι, τὰ πλὴν τέστις ἐντυγχάνειν.
ἀλλ' ὑπερίδη τὴν μᾶλλον ἔστι Αἰσχίνῃ. Τῆστων γὰρ ἀπλότῳ
τε αἰ δυνάμεις, καὶ εὐληπότεραι αἰ κατὰ σὸν σὸν, ἔστι τὸ κάλ-
λος τῶν ἐνομάτων σὸν ἐκείνων λειπόμενον. Ἀλλὰ ἔστι Λυ-

κέρως

κέρω συμβαλόμεν' ἀν' ἐντυγχάνειν σε, ἐλαφροτέρω τῶ-
 των ὄντι, καὶ ἐμφαίνοντί ἵνα ἐν πῶς λόγοις ἀπολόγηται ἔ-
 τρω. Ἐν τῶν δὲ Φημι δὲν, καὶ εἰς ἐντυχάνει τῆ παραίνεσι
 τῶν πάντων ἀκριβοῶν αἰτιάσει, μηδὲ τῶν νεότερων ἔ-
 ὀλίγον πρὸ ἡμῶν διαίρωσ' ἔχεν. λέγω δὲ τὸ πρὸ τὸν Ἀντίπατρον καὶ
 Θεόδωρον, ἔ Πλουτίωνα καὶ Κόνωνα, καὶ τῶν πιαύτῃ ὕλλω.
 Αἱ γὰρ τῶν δυνάμεις, καὶ ταῦτα ἂν εἴην ἡμῖν ὠφέλιμοι, ἢ
 οὐκ ἂν ἐντυγχάνοιμεν αὐτοῖς δεδουλωμένοι τῶν γνώμων,
 ὡσπερ τοῖς παλαοῖς. Ὑπὸ γὰρ ἔ δυνάσται ἢ τ' εἰρημονῶν
 αἰτιάσει, μάλιστα γάρ ῥῥοιμοι πρὸς τὸ πῶς αὐτοῖς ὀπιχει-
 ρεῖν. ἢ ἔ ἡδὴν ἵς παραβάλλει αὐτὸν, ὡ πείθεται συγκε-
 νόμω, καὶ κατὰδεέστερος, ἐνίοτε δὲ καὶ βελτίων φαίνοσθ'.

Τρέφομαι δὲ ἡδὴ ὅτι οὐδ' ἠσκητικὸς, οὐδὲ ἀναγ-
 κομπούτως εἶναι Φημι παντὶ ἀνδρὶ λόγων ἐφιερμῶ. Ὡσπερ
 γὰρ ἔδεν ὄψον ἀνδρὶ ἀλῶν γεύσει κεχαρισμένον, ἔτως οὐδὲν
 εἶδ' ἔμοι γε δοκεῖ ἀκοῆ πρὸς τὸν ἀνδρὶ γένοσθαι, χάριτ' ἔ-
 σωκρατικῆς ἀμοιβῶν. Τὸς μὲν δὲ ἄλλους, μακρὸν αὖ εἴη
 ἔργον, ἐπαμείν, καὶ ἐντυγχάνειν αὐτοῖς, καὶ τὸ πικρὸν ἐσοφῶντα
 ἔγωγε ἡγούμαι, ἀνδρὶ πολιτικῶ, ἔ μόνον τ' παλαιῶν ἐξα-
 κῆν δυνάσται. εἴτε ἐν πολέμῳ ἵς στρατηγῶν, εἴτε πόλεως ἀ-
 φηγούμεν, εἴτε ἐν δήμῳ λέγων, εἴτε ἐν βουλευτηρίῳ, μὴ
 ὡς ρήτωρ ἐφέλοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς πολιτικῶ, καὶ βασιλικῶ
 ἀνὴρ, πρὸ τοῦτο πρὸς ἡμῶν ἐν δίκῃ εἰπεῖν, πάντων ἀριστος
 ἐμοὶ ἔ λυσιπέσει, πρὸς ταῦτα πάντα ξενοφῶν. Τὰ, τε
 γὰρ ἀνανοήματα, σαφῆ καὶ ἀπλά, καὶ πάντι ράδια φαίνό-
 μενα, τὸ, τε εἶδος τῆς ἀπαγγελίας, πρὸς τὸν, καὶ κεχαρισ-
 μένον, καὶ πισκόν, πολλῶ μὲν ἔχων πιθανότητά, πολλῶ δὲ
 χάριτ' καὶ ὀπιβολῶ. ὡς μὴ λόγων δεινότητι μόνον, ἀλλὰ

*ἵσως τοῦτο κενόμαλον
 εἶναι καὶ ἐδεν, μὲν
 φημι γένοσθαι νομῆ
 καὶ ἀπονοή.*

ἔ γρηγορία

x εἰκόναι τῶν δυνάμιν. Εἰ γοῦν ἐθελήσῃς αὐτὰ τῇ περὶ
τῶν Ἀνάβασιν πραγματείᾳ Ῥόδρα Ἰππιμελῶς ἐντυχῆν,
ἔδεναι λόγον εὐρήσῃς τῶν ὑπὸ σοῦ λεχθῆναι δυνατομένων,
ὅς ἐ δειλίηται, καὶ κινόνθ' ἂν τρόπον ὑπέροχοι, τὰ πρὸς
αὐτὸν ἀπαθῶναι ἢ μιμησάσθαι βελομόνω. Εἴτε γὰρ θαρ-
ρήναι οὐδ' Ῥόδρα καταπιπτικέτας χεῖριστον πολιτικῶ
ἀνδρὶ, καὶ πολλάκις, ὡς χεῖρ τούτου πικρὴν δάκνυσιν· εἴτε
πρωτρεΐσαι καὶ παρακαλέσαι, σὸδεῖς Ἑλληνικῆς Φωνῆς
Ἰππαιῶν, οὐκ ἂν Ἰππαρθέῃ τοῖς πρωτρεπτικῶς Ἐνοφῶντ' ἔ-
λόγοις· (ἐμοιγ' ἔν κινεῖται ἡ Διάνοια, καὶ ἐνίοτε δακρῶω
μεταξὺ πικρῶν ἔργων, πῆς λόγοις ἐντυχῶν) εἴτε με-
γαλοφρονοῦσι καὶ Ἰππαιῶσι ὀμιλήσῃ φρονίμως, καὶ μῆ-
τε παθεῖν ἢ ὑπὸ αὐτῶν δυσχερανάντων, μῆτε ἀπρεπῶς
δουλώσῃ τῶν αὐτῶν Διάνοιαν, καὶ τὸ ἐκείνοις κεχαρισ-
μόνον ἐκ παντὸς ποιῆσαι, καὶ ταῦτα ἔνεστι· καὶ διπορήτοις δὲ
λόγοις ὡς προσήκῃ χεῖρισάσθαι, καὶ πρὸς στρατηγὸς ἀνδρὶ πλή-
θους, ἔ πρὸς πλήθος καὶ τῶν τῶν, καὶ βασιλικῶς πινὰ τρόπον
Διελεχθῆναι, καὶ ἐξαπατῆσαι, ὅπως πολεμικῶς μὲν Ἰππὶ βλά-
βῃ, Φίλιππος ἢ Ἰππὶ τῶν Συμφέροντι, καὶ μάτῃ παραπομομένοις,
ἀλύπως τ' ἀληθῆς καὶ πιστῶς εἰπεῖν, καὶ τὸ μὴ ῥαδίως πσεύδην
τοῖς ὑπερέχουσι, καὶ οἷς ἐξαπατῶσιν οἱ ὑπερέχοντες, καὶ οἷς
κατὰ στρατηγῶσι καὶ κατὰ στρατηγῶνται ἀνθρώποι· πάντα ταῦτα
ικανῶς τὸ σὺνταγμα πειεῖσαι. Ἄπε γὰρ ὁμομυμιγνὺς ἔ πρῶ-
ξεσι οὐδ' ἄλλοις λόγοις, οὐκ ἐξ ἀκῆς παραλαβάν, σὸδὲ μιμησι-
μνος, ἀλλ' αὐτὸς πρῶτος ἄμοι καὶ εἰπῶν, πιθανωτάτης ἐ-
πίησεν ἐν ἀπασί τε τοῖς Σωπτάγμασι, καὶ ἐν τούτῳ μάλιστα, ἔ
Ἰππαιῶσι εἰς ἐτύγχανον, καὶ εἰς ἄδι, ἔδεναι Ῥοι τρόπον μετὰ-
μελήσῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν βελῇ καὶ ἐν δήμῳ, ὀρέροντες Ῥοι χεῖρα
αιαδή-

αἰδήσει ἔ' ἀνδρῶν, εἰ αὐτῷ περὶ θυμῶς ἢ φιλοτιμῶς ἐντυγ-
 χάνοις. Γράφει μὲν ἔν' ἐ συμβελεύσω σοι αὐτῷ, ἀλλ' ἢ
 σοφῶρα δέξαιώς· ἐπιιδόναί ἢ μάλλον. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐ-
 πιμότερον τῷ λέγοντι ὁ ὑπαγορευῶν τῷ γραφοντι· ἐπι-
 τῶ ἐλάττω πῶν γίνετ'. ἔπειτα πρὸς διώαμιν μὲν ἦτιον συλ-
 λαμβάνει τῷ γραφῶν, πρὸς ἔξιν δὲ, πλείον. καὶ γραφῶν
 δὲ, ὅτι πῶν σε ἀξίῳ, τὰ χολικὰ πλάσμετα, ἀλλ' ἔπειρ
 ἄρα ἵνα τῶν λόγων, οἷς ἂν ἠόθῃς ἐντυγχάνων, μάλι-
 σσι τῶν Ξενοφωντείων, ἢ ἀντιλέγοντα τοῖς εἰρημνῶσι, ἢ τῷ
 αὐτῷ ἔπειρον τρόπον ὑποβάλλοντα, καὶ ἀναλαμβάνει μὲν
 τα, εἰ σοι ῥάδιον μεμνηῶται τὰ ἐκείνων, ἄμνηνον. Τῶτε
 γὰρ τρόπον τῆς ἀπαγγελίας καὶ τῆ ἀκρεθεία τῶν διχα-
 νοημάτων, πάνυ ζωήθεις ποιῆ. λέγω δὲ, ἔχ' ἵνα σὺ ταγ-
 μά τι ὅλον, ὡπερ οἱ πῶδες, ἔρων ζωάπης, ἀλλ' ἵνα ἔπι
 σοι σοφῶρα δέξαιώς, τῶν κατὰ σοῦ. Πλείστα περὶ τέτυ μῆ-
 ρακίῳ ἂν ἔγραψα· σοὶ ἢ δέξαιώς ποσαῦτα. καὶ γὰρ εἰ ἐλάττω
 ἀναλάβοις, πολὺ ὀνήση, καὶ εἰ δυσκόλως ἔχοις καὶ μετὰ
 ὀδύης πρῶταίς, σὸν ἐξ ἀπαντῶ ἀναγκαῖον, ἀλλὰ ἔοικα
 μὲν πάνυ μηκύναι τὴν συμβεβλίαν· σὺ δὲ αἰτιῶ, ἀναπέ-
 στας ἢ πεσοκαλεσάμεν, ὡπερ οἱ ἐν πάλλῃ ὑπερέχοντες
 τοῖς ἀσθενετέροις ὑπέεικοντες, ὀνίστε ἔπεισαν αὐτοῦς, πεί-
 θεως ἰαχυροτέρας εἶναι, καὶ σὺ ἔοικας, ἀ κρείττων τυγχάνης
 εἰδῶς, ἐμοὶ περὶ τρέψαι, ὡς ἔλαττον ἐπιταμῶν γραψαι.
 βουλοίμην δ' ἂν, εἰ σοι κεχαρισμῶν εἶη, καὶ ἐν τῶν αὐτῶ
 πτε ἡμᾶς γλώττω, ἵνα καὶ ἐντυγχάνοντες τοῖς παλαιῶσι, ἢ
 διαλεγόμενοι περὶ αὐτῶ χρησίμοι τι γλώμεθα. ὡπερ γὰρ τοῖς
 ζωγράφοις καὶ πλάταις σὸν δόξαρη εἶπᾶν, ὅτι δεῖ τοιά-
 δε ζωγράφοις εἶναι, καὶ τοιάσδε πῶς γραμμῶς, ἀλλὰ μετῶ-
 σι ὡφέ-

τη ὠφέλειά, εἰς αὐτὰς ἢ γράφοντας, ἢ πλάπτοντας ἴδοι.
 καὶ ὡς τοῖς παιδοτρύβαις οὐκ ἀρεῖ εἰπεῖν τὰ παλαιόματα,
 ἀλλὰ καὶ δεῖξαι ἀνάγκη τὰ μαθησομένῳ, ἕτω καὶ ἐν τῷ ποι-
 κύτως συμβεβηκυῖαι πλείων ἢ ὠφέλιμα γίγνοιτ' ἂν, εἰς αὐ-
 τὸν πλάπτοντα ἴδοι τὸν συμβεβηκυῖα. ὡς ἔγωγε, καὶ
 εἰ ἀναγιγνώσκων με δεῖ, οὐδ' ἀκρωμένον, τῆς
 οὐκ ἀρεῖς ὠφελείας οὐκ ἂν ὀκνήσωμι, σέβ-
 γων τέ σε, καὶ τῆς φιλοδοξίας ἀτά-
 μων, καὶ τῆς πρὸς ἐμὲ πι-
 μῆς χάριν εἰδώς.

Distinguendo non parum adiuui hanc breuem, sed lectu
 tamen utilem orationem Dionis. Conati sumus eandem ab
 alijs quoq; mendis vindicare. Coniectura ductus, inserui
 duas dictiones, quas ipsas, vel earum similes desiderari iudi-
 cavi, quo plenior esset & clarior sententia. Eas tamen in-
 clusi signis parenthesew, ut liberum alijs quoq; iudicium
 relinquerem, nec fortè corrumpere, quod aut nulla, aut
 alia correctione locus egeret. Vbi lego ἀναπαύθεις, est in
 exemplo Veneto ἀναπαύθεις, nullo, ut opinor, sensu. Paulo
 post lego ἀπιχρήστωι vbi falso ante ἀποχρηστωι legebatur.
 Legebatur et κ' οἰοθησις: vbi lego αἰδοθησις: fortassis nec ma-
 le legeretur ὄνησις. Puto rectè quoq; legi τρέψα, non autem
 περιαιψα. Paulo post lego ἀπαιτήμιος vel πατήμιος,
 non ἀπαιτήμιος. Vbi lego γηθήσεται, bona sententia, est
 in Veneto nulla aut obscura ἀπιθήσει. Lego εὐκαρον vbi
 erat ἀφορον. μάλλον, addidi particulam ἢ, ut necessariam.
 Lego ὑπερβεβηκυῖα pro ὑποβεβη. Edidi ἀναγνώωναι
 vbi erat ἀπιδιδόναι. Emendauimus & alia, quorum ra-
 tionem reddendam non putauimus. Rostochij.

IOANNES CASELIUS,

175

M. TVLLII CICERONIS

Ad T. Pomponium Atticum

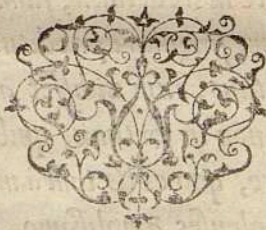
LIBER PRIMVS.

173.

In gratiam Latinitatis studioforum seorsim
editus, quam fieri potuit, emens
datissime.

CVM PROOEMIO

IOANNIS CASELII.

Rostochij: in officina Stephani
Mylandri. Anno

CID. ID. LXIX.

IOANNES CASELIUS

LVD. BASSEVITIO.

13 an 48/73/11789(X)

AN uero à meis partibus aut à re ipsa alienum erit, si, quæ quoties una sumus, (sumus autem una, uti scis, fere quotidie) tecum ago, epistola etiam eadem persequar? aut saltem ipsorum aliquid? Hoc enim pacto & illustrius meæ in te egregiæ uoluntatis apud tuos & alios extabit testimonium; & tu magis incitatus hac ueluti acclamatione, feruentius conficies spatium istud: id uero non olympiorum, neque circi maximi; sed uirtutis & sapientiæ. Etenim hoc te ingredi iussit, summa prudentia, atq; usu rerum singulari præditus Lud. Basseuitius pater tuus, cum uidiſſet atque præclare intelligeret, non in fortunis, quibus abundantis, neq; in genere, quo estis iam à multis seculis apud Megapolenses amplissimo, tantopere positam esse nobilitatem; quantum ipsa nititur ueritate, iustitia, fortitudine animi, temperantia, ceteris uirtutibus, atque ingenuis disciplinis. Utinam omnes apud nos primi loci, tantis fortunis,

cunis, tantaq; dignitate uiri æque sapiant: & malint toto animo (agant autem idipsum, sicut par erat, si malint) liberos suos, potius in litteris, continentia, humanitate, recte uiuere; quam libidine, luxu, auaritia, & miserè perire. Sed hæc res paucissimis hodie curæ est; quam maximæ equidem curæ, patri tuo fuisse atque etiamnum esse, paullo ante dixi. non uereor autem id adfirmare atq; prædicare, quod præclare cognitum habeo, & uideor mihi quodammodo intelligere. Primum igitur ille uos, ueluti è cunis, domi, & ipse educauit, & eos aluit, qui hoc una facerent. Quoniam autem & moribus & doctrina filios imbui uoluit: propterea nullis impensis pepercit, neq; parceret, modo expectationem, de uobis susceptam, egregie sustineatis. Tu enim, quoniam de te solo, quem adloquor, dicam, etiam, cum domi meæ, abhinc sexennio, ualde dum puer, uiueres, nonnullam de te concitasti. Admodum equidem mihi placebas: cum quia ingenium enitebat ex te singulare, tum quia eras ad parendum promptus, si quis tibi imperaret, quem tibi bene uelle

A 2 animad.

animaduertes. Ex eo tempore poëne in hunc
diom, amicus noster, M. DABERCVSIVS, ur
opt. atq; doctiss. ingenium tuum probe exercuit,
& ueluti aruum omni ratione atq; arte ad ac
cipienda nobilissima semina pulchre subactum,
excolendum nobis, atq; ueluti sepibus, ne quis
teneras herbas uiolet, muniendum nobis tradi
dit. Sumus autem eo animo, fide, diligentia,
atq; litteris, qui in hac schola optimas doctrinas
docemus, & adolescentiam ad uirtutem educa
mus; ut & id possimus, neque quidquam, quod
nostrarum, quisq; suo loco, partium esse intelli
gimus, prætermittamus. neque tamen cuiusq;
culpæ propterea rei agendi sumus, etiamsi non
nulli tui ordinis adolescentes sine fruge in studijs
uerfantur: immo otium litterarium hoc nobilissi
mum, in luxum, aliudq; infame otium conuer
tunt. Sicut enim, si qui ultro uelint, omnes
omni opera adiuuamus animo libentissimo: ita,
si qui nolunt, nosq; auersentur, eos seruare equi
dem non possumus, qui singularem magistratum
non gerimus. quin qui in magistratu sunt, com
pescere furores contumacium queunt; sanos ue
ro, si

127
ro, si quid ego uideo, confestim reddere neque-
unt. Quantum autem in me est, illud ego fa-
cio. Cum enim recta uia ingressos, recta pro-
gredi atque ad metam peruenire; errantes uero
in uiam redire & priorum similes fieri, mirifice
desiderem: hos, quoniam ipsorum reuera mul-
tum me miseret, obsecro, moneo, obuurgo, mi-
tissime, acerrime: illos mihi non immerito longe
uniceq; carissimos, non solum coram probo, sed
cum fieri id recte posse intelligo, publicæ col-
laudationis, non exiguo uti spero honore adfi-
cio. Neq; nunc te, adolescens carissime, hac
epistola compellarem, si te penitus improbarem.
Nolim enim cuiusquam mortalium nomine me-
um honorem in discrimen conijcere. periclitare-
tur autem, si leuiter, quem indignum suspicari
possem, ornare non erubescerem: mihi autem
quod hic, uti bonum uirum decet, prospicio;
idem etiam ipsi ueritati facio, atque debeo.
Quoniam autem probo, quæ facis hæc lenus,
hæc ad te scribo. imprimis autem probaui, quia
hæc tua prima adolescentia per studiosum te esse
intellexi Romani sermonis elegantia, & uidi

adsiduum lectorem, magnum amatorem, atque
admiratorem plane singularem nostri Comici:
qualem me ipse quoque profiteor. Ex quo tuo
studio animum quoque informare cepisti, &
mores tuos; preparastiq; te ad uberores litte-
ras. hoc enim quoq; inde petitur. habent enim
hoc etiam comœdiæ, quod alia bona, de quibus
sic Terentianus Chremes:

Qui uti scit, ei bona; illi, qui non utitur recte, mala.

Ut uero arbitrer, recte te etiam in hanc par-
tem, uti lectione comica; indicio mihi sunt cete-
ra studia tua: in quibus est τοῦ ἀδελφοῦ, de quo suo
loco dicta sunt à me, & dicentur breui plura.
Verum tu nunc perge, neque ulla parte spem
de te nostram labefacta: quin, si sapias, eam ut
superes, enitere. Neq; hoc admodum erit gra-
ue, modo tibi eas comites pares, quæ magnope-
re celebrantur à Timæo, ἀντίδραμα ἢ λυσιτελεῖαι.
hoc est: primum, ut te saluum uelis, neque ad-
uerferis ijs, qui te saluum uolunt: deinde, ne ul-
lis improbarum uoluptatum illecebris te capi
patiaris, sed honestissimos, & si uoles iucun-
dissimos labores, quibus mercaberis uirtutem,
doctri-

doctrinam, gloriam, alacriter subeas, & con-
stanter urgeas. Hoc autem prae omnibus

age sedulo, ne eius vita, quae uulgo beata cre-
ditur, mores amplexeris. ἐκ γὰρ βίῃ τῆ ἐδδγ,

οὐτ' ἂν φρόνιμ' οὐδέ τις ποτὲ γυῖδαί τῆ ἕως τοῦ
οὐρανῶν ἀνθρώπων ἐκ νέου βίτην δέω δῶκα

το, οὐδ' ἔως θάμασῃ φῦσει κερδίσεται:

quemadmodum ad Dionis pro-
pinquos scribit diuinus Plato,

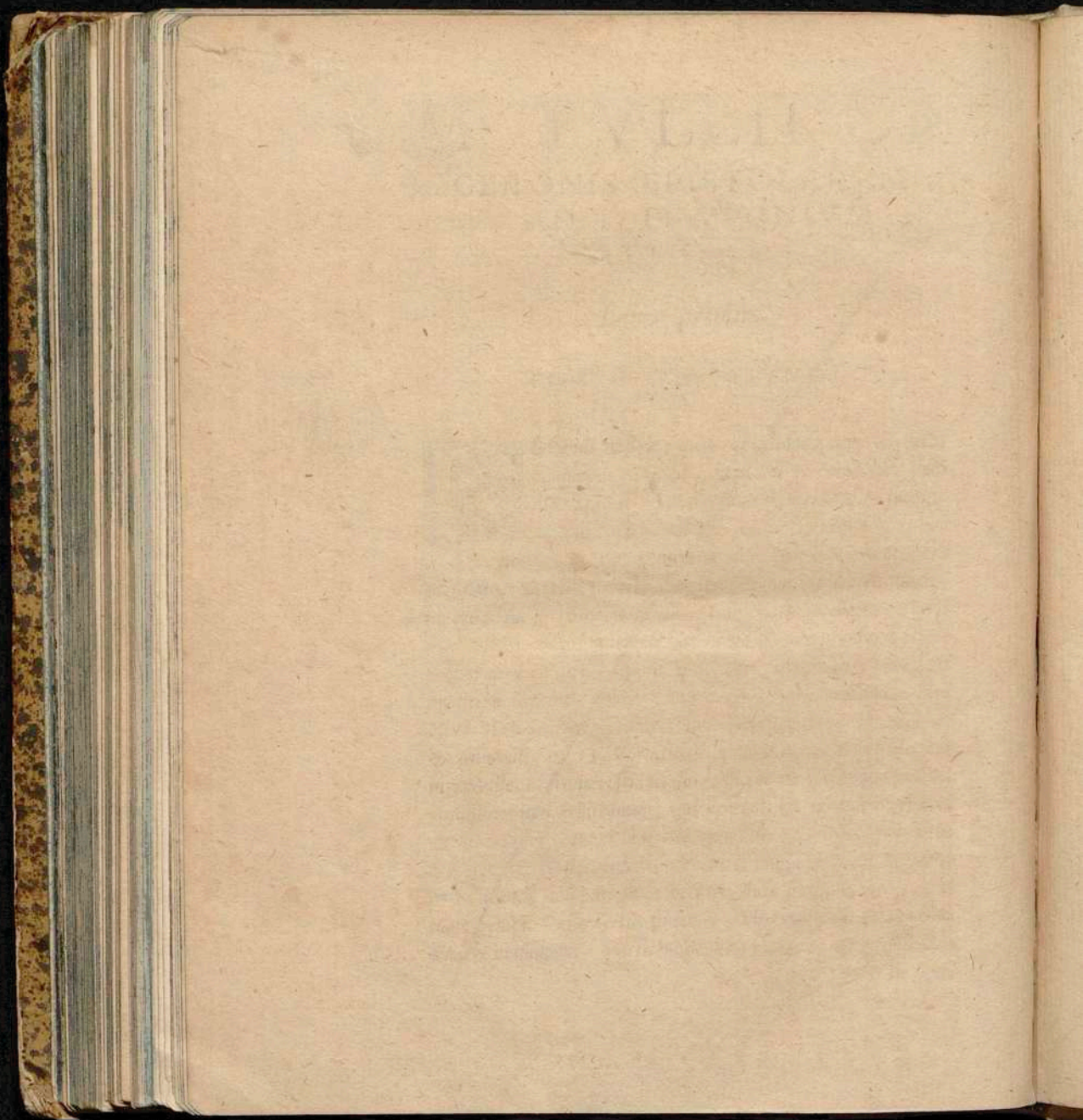
Vale. Rostochij, Præ
die Non. Quinclul.

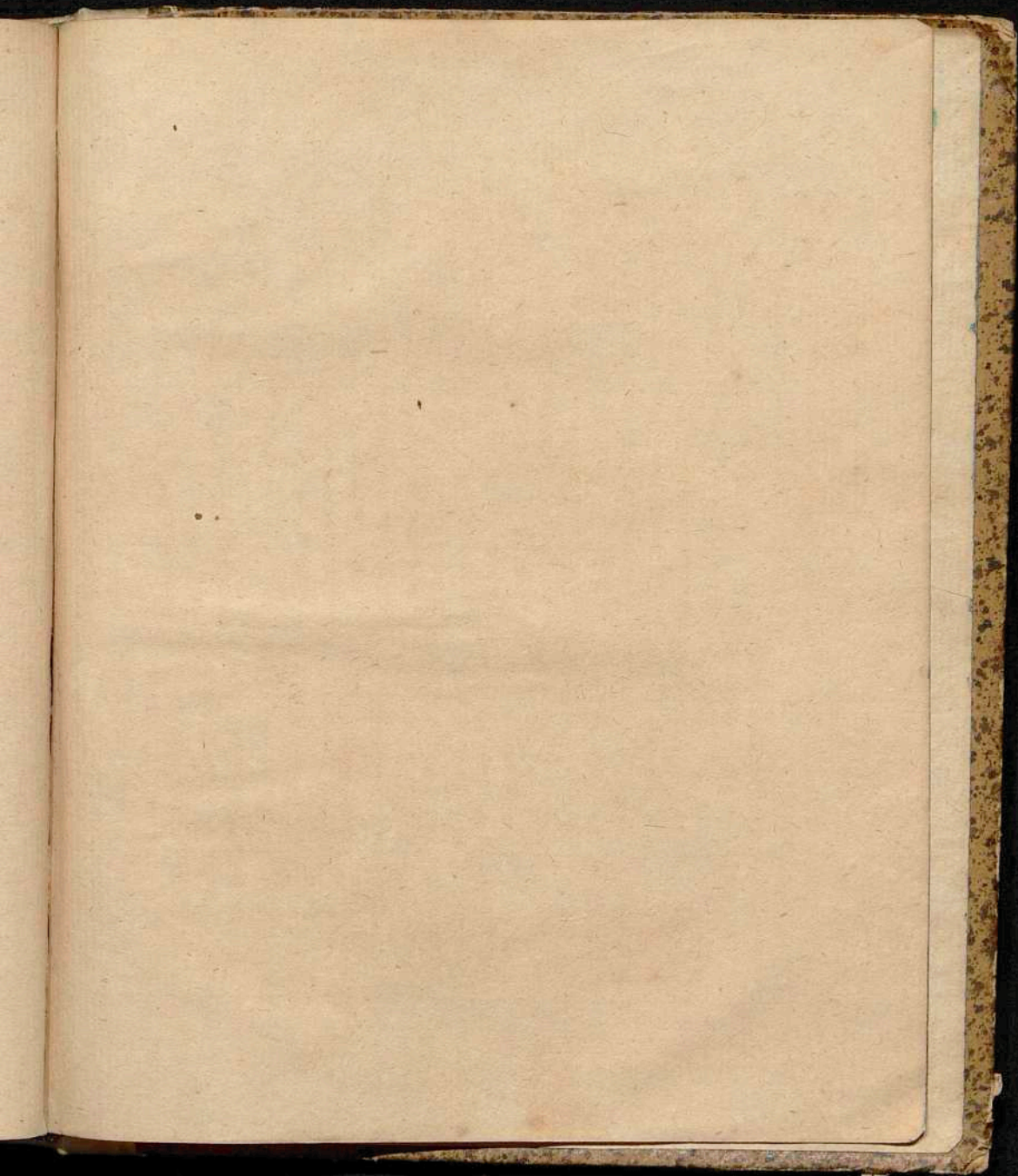
Anno

CID, ID, LXIX.

M. TVLLII

7

28. 9. 78

480/73/11789(0)

RARA

X13<7311789000013

Freie Universität

Berlin

x·rite

colorchecker CLASSIC

